

หน้าปก ๒๕๖๔

หน้าปก ๒๕๖๔

ศิลปวัฒนธรรมปริทัศน์

เมืองไทย
กำลัง
เสื่อม?

50

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

รายเดือน ฉบับที่ ๖ ปีที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๔

	๔	ในเล่ม
	๖	จดหมายถึงบรรณาธิการ
	๑๐	บทนำ
บทความจากปก		
กมล สมวิเชียร	๑๒	ทหารไทยในรอบ ๒๕ ปี
พระมหาเสฐียรพงษ์ ปุณณวณิช	๒๐	พระสงฆ์ไทยในรอบ ๒๕ ปี
อภิรัช พันธเสน	๓๐	เศรษฐกิจไทยในรอบ ๒๕ ปี
พิพัฒน์ ไทฮอวี่	๔๐	แรงงานไทยในรอบ ๒๕ ปี
ประเวศ วรรณี	๔๗	การแพทย์และการสาธารณสุขในรอบ ๒๕ ปี
ชอุก นิมเสมอ/สศ วัชรเสถียร/ วิจิตร ศรีสะเกษ/สัน แสงสิงแก้ว	๖๐	สัมภาษณ์ : แต่ก่อนกับปัจจุบัน ศิลปิน, วรรณกรรม, มหาวิทยาลัย, โรคจิต
หลดล ดังกินันท์	๖๘	โลกที่สาม/เผชิญหน้าผู้ก่อการ (เล็กเหม็ง) ร.ศ. ๑๓๐
ช้อยนันต์ สมนุทนิช/วารินทร์ วงศ์หาญเขาวัว	๗๕	บันทึกทุกุศไทย
พันศักดิ์ วิญญูรัตน์	๘๔	สพายในเมืองไทยมีบ้างไหมครับ ?
ศิริพร หนูแก้วขวัญ	๘๓	ร้อยกรอง/ตาก่อนอุดมการณ์
พาโบล นารคำ	๑๐๔	กวีต่างแดน/บางตอนจาก "จดหมายถึง มิเกล โอเตโร ซิลวา
คำสิงห์ ศรีนอก	๘๖	กำแพงลม/กังวานไพร
นิลม ราธอว	๘๘	เรื่องสั้น/คนดำน้า
ชงสุทธ สุธวงส์	๑๐๐	คนกับสิ่งแวดล้อม/การศึกษาประชากรที่บ้านไผ่
		ปฏิวัติ
ธเนศ ภากรณ์สุวรรณ	๑๐๔	รัฐบาลเงาของอเมริกาคือผู้ช่วยชาวยุโรปจีน
	๑๑๐	วิจารณ์หนังสือ
	๑๑๔	ข่าวในวงการหนังสือ
	๑๑๕	บรรณาธิการ
ผู้วิจารณ์หนังสือ		นิวดี กองเพชร สมพร แสงชัย

ข้อคิดเห็นใด ๆ ในหนังสือนี้ บ่อเป็นของผู้เขียน มิใช่เป็นทัศนะของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ส่วนลิขสิทธิ์ของทุกบทความ เป็นของ "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" การตีพิมพ์ซ้ำ ต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบก่อน "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" ออกปีละ ๑๒ ฉบับ จำหน่ายปลีกคนวันทั่วไป เล่มละ ๘ บาท (กระดาษปอนด์) ๕ บาท (กระดาษปรูฟ) สมาชิก จำหน่ายปีละ ๘๐ บาท โดยส่งธนาคารไดโนนาม นายชวลิต บุญญาลักษณ์ ผู้จัดการ (ส่งจ่ายไปรษณีย์เอง)

สงวน

สำนักพิมพ์

สมาคมสังคมนาตร์แห่งประเทศไทย

จุฬาซอย ๒ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๙

โทร ๕๗๖๒๒

ขอเสนอหนังสือที่มีคุณค่าอย่างเอกอุ

ของ

พระยาอนุমানราชธนะ

ชุดประเพณีไทย ๔ เล่ม

(“เกิด — ตาย” “ปลูกเรือน — แต่งงาน”
“ตมข — สารท” และ “ประเพณีเบ็ดเตล็ด”)

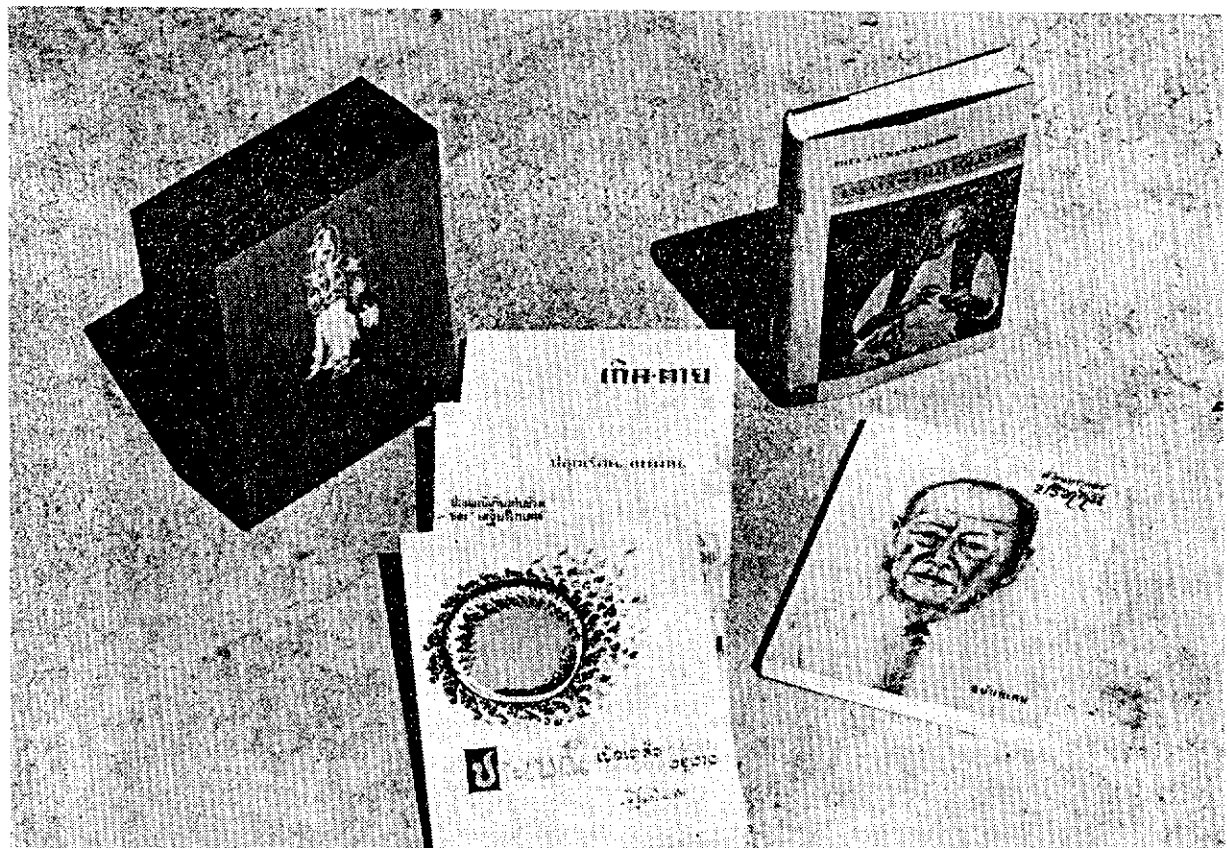
สังคมนาตร์ปริทัศน์ ฉบับพิเศษ

พระยาอนุমানราชธนะในทัศนะของคนรู้จัก

(ข้อเขียนของบุคคลสำคัญ ๆ ที่กล่าวถึง)

Essay on Thai Folklore

(ข้อเขียนภาษาอังกฤษทางวัฒนธรรม ประเพณีไทย
และภาษาศาสตร์)

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

รายเดือน

เจ้าของ : นายปวย อิงกากรณ์
 แทนสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
 ประธานคณะกรรมการ : นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์
 คณะบรรณาธิการ : นายฉัตรทิพย์ นาถสุภา นาย
 นรนิติ เศรษฐบุตร นายวารินทร์ วงศ์หาญเขาวี
 นายวิบุทร วิเชียรโชติ นายขงยุทธ ขุทรวงส์
 บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา : นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี

สำนักงาน : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สมาคม
 สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ถนนพญาไท
 จุฬาลงกรณ์ ๒ พระนคร โทร. ๕๑๖๒๒

คณะผู้จัดทำ

“สังคมศาสตร์ปริทัศน์” รายเดือน

นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี บรรณาธิการและเลขา
 อนุกรรมการบรรณาธิการ
 นายชวลิต บัญญาถักมณต์ ผู้จัดการ
 นายวีระประวัติ วงศ์พิพัฒน์ ผู้ช่วยฝ่ายบรรณาธิการ
 นายสันติ เล็กสุขุม ผู้ช่วยฝ่ายศิลป์
 นายพิภพ ชงไชย ผู้ช่วยฝ่ายเลขานุการ

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ รายเดือน
 ยังไม่ค้าย

มกราคม สดหน้า
 อ่าน

สัมภาษณ์ พลโท สายหยุด เกิดผล
 “ผู้ก่อการร้ายในเมืองไทย”

สำนักพิมพ์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์ ๒ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๕ โทร. ๕๑๖๒๒

เริ่มเปิดบริการท่านผู้อ่านอีกครั้งหนึ่งแล้ว

วันธรรมดา	๘.๐๐ น.	ถึง	๑๑.๐๐ น.
วันเสาร์	๘.๐๐ น.	ถึง	๑๒.๐๐ น.
วันอาทิตย์ และ วันหยุดราชการ			

ขณะนี้กำลังเตรียมจัดพิมพ์หนังสือใหม่ และหนังสือเก่าที่ขาดตลาดไปแล้ว
 ขอเชิญท่านติดต่อขอรายการหนังสือ หรือแวะชมได้ตลอดเวลาที่เปิดทำการ
 ธนาคารใต้ เชิงไปรษณีย์ ทงส่งชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์และสมัครเป็นสมาชิก สังคมศาสตร์ปริทัศน์
 โปรดส่งจ่าย ในนาม ผู้จัดการสำนักพิมพ์สังคมศาสตร์ ๗ ป.ท. รongเมือง

ในเล่ม

เมืองไทยในรอบ ๒๕ ปีนี้ ศาลท้าวมหาพรหม ช่างมีคนไปกราบไหว้ขอความช่วยเหลือกันมากมายเสียจริง รวกรับเป็นหน่วยรับคำร้องทุกข์ และบรรเทาทุกข์เบ็ดเสร็จไปในตัว คนในยุคนี้มีความทุกข์กันมากมายถึงเพียงนั้น เชียวหรือ นั่นเป็นคำถามที่เราถามตัวเอง

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนี้ คงมิได้ช่วยให้ใครคลายทุกข์ลงได้เช่นกัน หากแต่จะนำปัญหาและความโน้มเอียงต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในทางวิชาการจากหลายแง่หลายมุม เพื่อมองดูว่าเมืองไทยเราได้เป็นมาอย่างไร นับแต่เรื่อง “ทหารไทยในรอบ ๒๕ ปี” โดย กมล สมวิเชียร “พระสงฆ์ไทยในรอบ ๒๕ ปี” โดย พระมหาเสฐียรพงษ์ ปุณณवलโล “เศรษฐกิจไทยในรอบ ๒๕ ปี” โดย อภิชาติ พันธเสน “แรงงานไทยในรอบ ๒๕ ปี” โดย พิพัฒน์ ไทยอารี “การแพทย์และการสาธารณสุขของไทยในรอบ ๒๕ ปี” โดย ประเวศ วะสี

นอกจากนี้เรายังได้สัมภาษณ์ความเห็นบุคคลจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ตั้งแต่ศิลปิน นักเขียน จิตแพทย์ และอาจารย์มหาวิทยาลัย มารวมไว้ด้วย

เราเคยคิดว่าจะทำ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับ “เมืองไทยในรอบ ๒๕ ปี ของรัชกาลปัจจุบัน” มาตั้งแต่ตอนต้นปี หากแต่คิดที่หาบทความมารวมออกอยู่ในเล่มเดียวกัน ไม่ทันวันที่ ๕ มิถุนายน ซึ่งเป็นวันรัชดาภิเษก บทความต่าง ๆ จึงต้องเก็บไว้เพื่อรอโอกาสให้ถึงเดือนธันวาคม อันเป็นเดือนแห่งการเฉลิมฉลองพระชนมพรรษา ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดังนั้น สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนี้จึงถือโอกาสนำเอาความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของสาขาต่าง ๆ อันคิดว่าจะเป็นปัญหาสำคัญ มาวิเคราะห์สภาพการณ์ของเมืองไทยตลอดระยะเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา โดยหวังว่า การทำเช่นนั้น จะเสนอ ‘ข้อเท็จจริง’ และความเห็นอันเป็นความบริสุทธิ์ใจออกมา เพื่อเป็นประโยชน์ทั้งแก่ผู้อ่านของเรา และเพื่ออุทิศถวายเนื่องในโอกาสรัชดาภิเษก และเฉลิมฉลองวันเฉลิมพระชนมพรรษาขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะมาถึงในวันที่ ๕ ธันวาคม ศกนี้ด้วย ©

“ถ้าท่านผู้ใดที่เป็นราษฎรได้อ่านแล้ว ขอจงอย่าลืมนัดยาคำของเราเสียว่า เราได้พิพากษาไว้ว่า ไม่ ๓ อันขัดไขว่กัน (ประเทศชาติ) จึงจะดำรงอยู่ได้ คืออธิบายว่าพระมหากษัตริย์ทรงดำรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรมและทรงพระปรีชาสามารถ เสนาบดี เจ้านายข้าราชการ มีความสุจริตซื่อตรงกตัญญูเมตตาแก่ราษฎร ราษฎรมีความฉลาดรอบรู้กตัญญูต่อชาติรักประเทศที่เกิดแก่ตน รู้จักคุณแห่งพระมหากษัตริย์พร้อมทั้ง ๓ ประการนี้บ้านเมืองจึงจะเจริญอยู่สันกาลนาน ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ในสมัยนี้เป็นอันจะรักษาตัวอยู่ไม่ได้ โดยเหตุว่าไม่เหมือนในสมัยโบราณกาลที่ถือนุญาอกนิหารและบารมี...”

เทียนวรรณ (ก.ส.ร. กุหลาบ) - นักคิดคนสำคัญในสมัยรัชกาลที่ ๕
(จากหนังสือ เทียนวรรณ ของ สงบ สุรพิณทร์ ๒๔๕๔)

* เป็นครั้งแรกที่มีการพูดว่า “รัฐบาลคือผู้รับใช้ประชาชน”

รัชกาลิเชก-เฉลิมพระชนมพรรษา

๑ รัชกาลิเชกเบื้อง
ยี่สิบห้าขวบปี
เมืองไทยเปลี่ยนแปลงทวี
ผันฟ้าอุปสรรคซึ้ง

ขารมี พระเอย
ปกบ็อง
ถวัลย์ศ ยิงญา
สถัญญ์ล้าสราญรมย์ ฯ

๑ ชินชมกรณียกิจเกอ
เดกร่มแก้วมาคูลย์
จตุรวมแน่นแห่งชาติชื่อนท์
ราชฎ์ทุกซ์พระเยอนยอน

การุณ ราชฎ์รฎา
คับริอัน
ช่วงชชช- วาลเฮย
ทุกซ์เพยงพลันหาย ฯ
ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ ฯ

(ข้าพระพุทธเจ้า นายอิสระ บันชุต ประพันธ์ในนาม
คณะผู้จัดทำและคณะบรรณาธิการ สังคมศาสตร์ปริทัศน์)

จดหมายถึงบรรณาธิการ

ความเป็นกลาง

อันเนื่องจากบทความของผมเรื่อง “นโยบายการต่างประเทศของไทย: เหนือเมฆหรือใต้ดิน” ในสังคมศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๔ ได้มีจดหมายจากผู้อ่านชื่อ ชวน พรีมมาน เขียนมาประท้วงในความห่าม ความเขลา และโดยทั่วไป ความไร้ประโยชน์ของบทความดังกล่าว

นายชวนจะเห็นผมเป็นอย่างไร ผมไม่เคียดแค้นเลย ผมเป็นห่วงแต่เพียงว่า ข้อเขียนและความคิดของผมมันมีหลายประเด็นด้วยกัน ถ้าผู้อ่านอ่านโดยละเอียดก็ย่อมเข้าใจว่ามันมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน แต่ถ้าทำแบบนายชวน ก็ยกข้อใดข้อหนึ่งโดยเฉพาะออกมาวิจารณ์โดยไม่คำนึงถึงข้ออื่น ๆ ผู้เขียนย่อมไม่เข้าใจในสาระสำคัญของเรื่อง

เพื่อให้เป็นที่ชัดเจนแก่นายชวน ผมขอกล่าวถึงข้อคิดที่ผมเสนอให้มีการชักชวนญี่ปุ่นและอินเดียเข้ามามีส่วนในการประกันความเป็นกลางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมกับอเมริกา โซเวียต และจีนคอมมิวนิสต์ ซึ่งนายชวนว่าผมเขลาเพราะไม่คำนึงว่า อินเดียไม่อาจประกันความเป็นกลางของตัวเองได้ ส่วนญี่ปุ่นก็มีรัฐธรรมนูญห้ามมีกำลังทหาร ทั้งหมดนี้ผมมีความเศร้าใจมากที่นักวิชาการ “แบบนายชวน ซึ่งมีอยู่มาก” ไม่อาจคิดตัวเข้ามาสู่ยุคปัจจุบัน ยังมองปัญหาการประกันความปลอดภัย ฯลฯ เฉพาะในด้านการทหารในปัจจุบัน และตามความหมายของ “การประกันความเป็นกลาง” ที่ปรากฏในบทความของผมเน้นถึงความไปถึงการนำกำลังอำนาจทางทหารทางเศรษฐกิจ และทางสังคมของโลกมาประกอบกันเข้าเป็นอันเดียวกัน เพื่อวัตถุประสงค์อันเดียวกัน สหรัฐฯ โซเวียต และจีนคอมมิวนิสต์ เป็นมหาอำนาจโดยแท้ในทั้งสามลักษณะ ญี่ปุ่นถึงจะมีรัฐธรรมนูญที่ห้ามมีกำลังทหาร แต่ถ้านายชวนจะใช้เวลาเพียงเล็กน้อยศึกษาความคลี่คลายของเหตุ การณ์แวดล้อมก็จะรู้ว่าขณะญี่ปุ่น เป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ในเอเชียและเป็นรองเพียงไม่กี่ประเทศในโลกนี้ ปัจจุบัน

ญี่ปุ่นมีกำลังทหารเรียกว่า Self-Defence Force ซึ่งถ้า นายชวนติดตามข่าว ก็ควรจะรู้ว่ากำลังดังกล่าวเป็น กองทัพที่มีกำลังทหารเกือบจะสมบูรณ์ เพียงแต่ขอ เท่านั้นที่ยังทำให้คิด ไปว่าเป็นทำนองหน่วยอาสาสมัคร ดินแดน ในไม่ช้านัก เราคงจะได้เห็นการแปรสภาพ ของกองกำลังป้องกันตัวเองของญี่ปุ่นมาเป็น National Armed Forces โดยแท้ ที่อ้างกันว่ารัฐธรรมนูญ ญี่ปุ่นห้าม เป็นข้ออ้างที่ขาดความสำคัญคือ รัฐธรรมนูญนั้นก็ออกกฎหมาย และกฎหมายย่อม เปลี่ยนแปลง ไปตามกาลสมัยและความคลี่คลายทาง การเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งรัฐธรรมนูญ ดังกล่าว อันเป็นผลจากการบังคับของอเมริกาผู้ ชนะสงคราม ก็ยังน่าจะเข้าใจได้ง่ายว่าไม่ใช่ว่าญี่ปุ่นจะ ปรากฏตัวเป็นมหาอำนาจโดยสมบูรณ์ ไม่ได้เฉพาะ ในทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นอยู่แล้ว แต่รวมทั้งในทาง ทหารและทางการเมืองด้วย เพราะขณะนั้นอเมริกา กำลังพยายามถอนตัวออกจากเอเชียและต้องการให้ ญี่ปุ่นรับภาระหน้าที่แทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการ เผชิญหน้ากับจีนคอมมิวนิสต์ ในเมื่อญี่ปุ่นมีอิทธิพล เหนือเอเชีย (และจะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ) ไม่ควรหรือ ที่จะพยายามดึงเข้ามาร่วม ในวงกรมมหาประเทศที่ อาจจะประกันความเป็นกลางของเอเชีย ตะวันออก เฉียงใต้

สำหรับอินเดียนั้น อาจจะเข้าใจยากกว่ากรณี ญี่ปุ่น แต่ขออธิบายโดยสรุปว่า โดยที่อินเดียเป็น ประเทศที่ใหญ่ที่สุดในหมู่ประเทศด้อยพัฒนาด้วย กันในเอเชีย ใหญ่ทั้งอาณาบริเวณ ทั้งในด้านจำนวน ประชากร และใหญ่ในความทันสมัยหาของ ความด้อย พัฒนามากที่สุดประเทศหนึ่งด้วย และด้วยเหตุที่ อินเดียมีสรรพพลดังกล่าวนี้ ประกอบกับชอบที่จะทำ ตัวเป็นประเทศพหุเบงแห่ง “โลกที่สาม” จนเป็นที่ ขอมรับโดยทั่วไป (เราจะชอบหรือไม่ นั่นอีกเรื่อง หนึ่ง) ว่าเป็นกำลังสำคัญทั้งในทางการเมืองและ สังคมระหว่างประเทศ ที่สนับสนุนให้ชักนำอินเดีย เข้ามาสู่วงการของมหาประเทศที่อาจประกันความ เป็นกลางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ด้วยหวังจะ ใช้ฐานะอันเป็นที่เชื่อถือของอินเดีย กับความรู้ (จาก ประสบการณ์ของอินเดียเอง) ในปัญหาต่าง ๆ ของ ประเทศด้อยพัฒนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็น

สื่อเป็นปากเสียงที่จะชี้แจงให้มหาประเทศภายนอก ๆ เข้าใจในความต้องการและปัญหาของเรา ทั้งนี้ควรจะเป็นที่เข้าใจว่า ความสงบความราบรื่นของอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้มิได้ขึ้นอยู่กับแต่กับการประกันความปลอดภัยจากการรุกรานแทรกแซงเท่านั้น หากแต่ขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะผ่อนคลายแก้ไขปัญหาความยากลำบากและยุ่งยากที่ประเทศแห่งอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้ประสบอยู่ทุกวันนี้ด้วย โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ที่ผมได้เขียนบทความเรื่อง "นโยบายการต่างประเทศของไทย" ก็คิด การเขียนตอบนายของ นายชวน พระมาน ก็คิด ก็เพื่อที่จะนำเรื่องมาก่อนข้าง จะซับซ้อนมาขยายความให้แก่ผู้สนใจโดยทั่วไปได้มีส่วนรู้เห็นด้วย ไม่ใช่เป็นเรื่องผูกขาดแต่เฉพาะในกระทรวงการต่างประเทศ

หากข้อเขียนของผมดูก้าวร้าวผิดวิสัย "นักวิชาการ" ผมยอมรับด้วยคำว่าผมไม่ได้เป็นนักวิชาการ และก็ไม่เคยอุปโลกลตัวเองเป็นนักวิชาการ ถ้าหากความก้าวร้าวของผมจะช่วยทำลายความโกหกมดเท็จ ความหลอกลวง ความอวดดีอวดม และอุปสรรคต่างๆ ของความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง ผมขอขยับนิ้วว่าจะก้าวร้าวดูร้ายกว่าที่แล้วมา

ปรีชา อารยะ
พรโยชน กรุงเทพ

นิมิตต์ที่รัฐบาลใจกว้าง

ขอขอบคุณบรรณาธิการในผลงาน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ฉบับแนะนำ "สาธารณรัฐประชาชนจีน" ไว้ ณ โอกาสนี้ เนื่องจากทัศนะ หรือข้อเขียนต่างๆ เป็นจุดหนึ่งประทีปฉายแสงให้ปวงชนได้ทราบ (มากกว่าเนติสารอื่น ๆ) ว่า ประเทศที่มีพลเมือง ๘๐๐ ล้านคน หากใช้เป็นตัวชี้วัดด้วยซ้ำไป อย่างน้อย เขาก็มีความเป็นมนุษย์ เช่นเดียวกัน และมีหลายๆ สิ่ง ซึ่งอาจจะดีกว่าเราด้วยซ้ำไป หากข้อเขียนดังกล่าวมีมูลแห่งความเป็นจริง

การเมืองระหว่างประเทศที่กำลังเบนเข็ม (การเมือง) ไปสู่ต้นแผ่นดินใหญ่ นับเป็นการตัดสินใจหรือวางนโยบายที่น่าสรรเสริญ เพราะเป็นการแสดงถึงความมั่นใจในเอเชียมนุษย์ ทบอรับว่า ประชากร ๘๐๐ ล้านคน บนพื้นแผ่นดินนั้น ก็มีความเป็น

มนุษย์เช่นกัน ฉะนั้นจึงสมควรที่จะสมานฉันท์ หรืออยู่ร่วมกัน เพื่อสันติภาพแห่งโลก มิใช่คอยแต่จะกีดกัน สร้างทัศนคติที่ผิด ๆ หวาดกลัว และหลอกให้คนแอนดัลแบบไร้เหตุผล หากใครอาจหาญ เสาะหาซึ่งความจริงแล้วถูกผู้ใช้อำนาจตราหน้าและกดดันแก่ถึงนานัปการ พฤติกรรมก็ย่อมถือว่าคือจุดเสื่อมแห่งประชาธิปไตยและสันติภาพ

ความผันแปรของโลกนั้นขึ้นอยู่กับเวลา ขณะนี้การเมือง (ประเทศ) ของเรา ได้เปลี่ยนโฉมหน้า ที่แจ่มใสขึ้น นับเป็นนิมิตต์ดีที่รัฐบาลใจกว้างยอมให้ท่านแสวงหาความจริงและทัศนะต่างๆ (ซึ่งชนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสจะรับรู้) มาบริการปวงชนต่อไป ขณะเดียวกัน สาธารณรัฐประชาชนจีนก็เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติแล้ว โลกจะร้อนขึ้น (ไม่มีสันติภาพ) ตามที่หวาดกลัว หรือโลกจะเย็นลง (มีสันติภาพ) ตามที่คาดหมาย ขอให้คอยเบียดคาคู เวลาเท่านั้นเป็นเครื่องตัดสิน ความจริงนั้นมันขึ้นอยู่กับทุกคน ทุกประเทศ ที่จะหันหน้าเข้าหากัน ช่วยแก้ปัญหาพร้อมกัน

ทัศนรัตน์
คำนวณทศ นครราชสีมา

ผู้แทนจีนแดง

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ เล่มจีนแดงนั้น เป็นฉบับที่ให้ข้อมูลเป็นกลางดีพอควร เรื่องของเขียน ธีระวิทย์ นั้นดีจริง ตอนหนึ่งหนังสือพิมพ์อเมริกันกำลังออกข่าวคราวถึงตอนที่เมาและพรรคคอมมิวนิสต์จีน มีสัมพันธ์ไมตรีอันดียิ่ง ตอนที่ ค.ศ. ๑๙๕๕ คุณคงจำได้ตอน OSS กับเมาช่วยกันตั้งญี่ปุ่น ไทโรทัศน์กำลังออกข่าวเกี่ยวกับคณะผู้แทนจีนมานิวยอร์ก เขาอยู่โรงแรมซอโรสเวลต์ กินข้าวเช้าจ่ายด้วยธนบัตรใบละ ๑๐๐ ดอลลาร์ ให้ทิปเขอะ เมื่อวานเรื่องรัฐมนตรีต่างประเทศจีนมากับคณะ คนอเมริกันที่นั่นดั้น ๆ พิลึก คุณลองคิดถึงว่า ๑๐-๑๕ ปีก่อน จะเป็นไปได้หรือที่ในกรุงนิวยอร์ก โรงแรมโรสเวลต์จะลดธงอเมริกันลง แล้วปักธงจีนแผ่นดินใหญ่ขึ้นแทน พวกนักหนังสือพิมพ์ที่นั่นชมเปาะว่าพวกนี้มรรยาทดีกว่ารัสเซีย เมื่อครั้งมาอเมริกาครั้งแรกเสียอีก หน้าข่าวภาษาอังกฤษยังดีด้วย

คนแดง
Incline Village, U.S.A.

วิจารณ์หรือข่าว

เรื่องการวิจารณ์หนังสือสั้น แต่ขอตั้งสัณนิด้วย ความหวังคือจริง ๆ ว่า การเสนอ "ข่าวในวงการหนังสือ" นั้น ส่วนมากทำให้ผู้อ่านผิดหวัง เพราะชื่อเรื่องใช้คำว่า "ข่าว" ซึ่งสามัญชนคิดว่าเป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวงการหนังสือ ไม่ได้คาดว่าจะเป็นบทความ "วิจารณ์" ด้วย ตามปกติการรายงานข่าว ก็มักจะรายงานแต่เพียงข้อเท็จจริงเท่านั้น ไม่ควรให้ความเห็นที่นำจะอยู่ในคอลัมน์ หรือหน้าวิจารณ์มากกว่า

มีความเห็นอีกอย่างหนึ่ง คือ เรื่องการวิจารณ์หนังสือสั้น ถ้าจะเพื่อนักวิจารณ์ด้วยกันแล้ว ควรจะเสนอบทความวิจารณ์ดี ๆ ของนักวิจารณ์ชาติอื่น ๆ ด้วย เป็นการขยายวงการให้กว้างขวางออกไปอีก เรื่องของการวิจารณ์เพื่อผู้ประคิมรัฐวรรณะกรรม ก็น่าจะได้ลงมือทำอย่างจริงจัง เช่น เกี่ยวกับการวิจารณ์เพื่อผู้อ่าน หนังสือของคุณน่าจะทำงานชนนนี้ได้ดีกว่า นักยสารอน ๆ เพราะเขามักจะมุ่งเสนอความบันเทิงมากกว่าความรู้ความคิดเพื่อประเทองปัญญา

ศิษยา พินิจภวกล
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สงครามประชาชน

ผมได้อ่านบทความเรื่อง "จีนแดง" สหรัฐอเมริกา กับอาเซียอาคเนย์" ของอาจารย์เขียนธีระวิทย์ แล้ว รู้สึกว่าเป็นข้อเขียนที่ให้ข้อมูลเป็นกลางพอสมควร ในวาระที่นโยบายต่างประเทศของเรา กำลังก้าวเข้าสู่ยุคหัวเลี้ยวหัวต่ออีกยกหนึ่ง

ผมมีความไม่เข้าใจอยู่บ้าง อันที่จริงก็เป็นความไม่กระจ่างในตัวผมเองที่อยู่บ้านนอก ไม่ค่อยได้ติดตามข่าวสารบ้านเมืองตลอดเวลา อาจารย์เขียนบอกไว้ว่า " -- ฉะนั้นชาวอาเซียอาคเนย์อาจจะได้ความปลอดภัยมากที่สุด โดยเสียเงินน้อยที่สุด ถ้าหากมีการเตรียมตัวป้องกันประเทศของพวกเขา ด้วยการเตรียมทำสงครามประชาชน --" ที่ผมข้องใจ อยากจะขอให้บรรณาธิการ เรียบถามอาจารย์เขียนนั้น ก็คือ 'สงครามประชาชน' ในความหมายที่อาจารย์เขียนกล่าวถึงนั้น มีความหมายและมีลักษณะอย่างไร ในบ้านของเราเมื่อก่อนเป็นไปได้อย่างไร ผมเข้าใจว่า สงครามประชาชน เป็นสงครามที่ฝ่ายรัฐบาลจะต้องปราบปราม จึงขอเรียนท่านบรรณาธิการจะกรุณา

ตอบ หรือจะช่วยถามผู้เขียน เพื่อขอความกระจ่างแก่ผมด้วยครับ

ในที่นี้ ผมขออวยพร ให้สังคมศาสตร์ปริทัศน์ และคณะผู้ช่วยของท่าน บรรณาธิการจงประสบโชคดี และยืนหยัดอยู่ข้างประชาชนตลอดไป

ประนอม แก้วรัตน์
อ. เมือง อุบลราชธานี

ถ้าเราเขมรเป็นผู้นำกองโจรเมื่อกลางศตวรรษที่แล้ว ฝรั่งเศสและญี่ปุ่นคงไม่กล้าแย่งชิงดินแดนจีนดังที่เป็นอยู่ ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา จีนรอดจากการโจมตีของสหรัฐและโซเวียต ได้มีเหตุผลที่สำคัญอยู่ที่จีนมีทหารรักษาดินแดน (People's militia) พร้อมทั้งทำสงครามกองโจรหรือสงครามประชาชน สงครามเวียคนามเป็นบทเรียนของสหรัฐที่น่าสนใจ และเป็นการช่วยให้จีนคอมมิวนิสต์ปลอดภัยยิ่งขึ้น มีหลักฐานที่น่าเชื่อว่าจีนกลัวสงครามกองโจรเท่า ๆ กับที่ตัวคิดว่าเป็นคนอื่นกลัวสงครามเช่นนั้น จีนถอนทหารออกจากเกาหลีเหนืออย่างรวดเร็วภายหลังสงบศึก ผิดกับมหาอำนาจอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นจักรวรรดินิยม จีนมิได้ฉายโอกาสเข้าครอบครองเวียคนามเหนือในขณะที่ยเวียคนามเหนือต้องพึ่งตนเองอย่างมาก การที่จีนมิได้มีทหารประจำอยู่ต่างแดนแสดงอยู่ในตัวว่าจีนเกรงกลัวสงครามกองโจรและพลังชาตินิยม และด้วยเหตุนี้แหละข้าพเจ้าจึงแนะนำว่าอำนาจการป้องกันตัวเองที่ตนมีนั้นเป็นชาวไทยด้วยกันเองมิใช่ชาวต่างชาติ ผลให้ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการต่อสู้ สู้สารและใช้อาวุธ ใครจะกล้าเข้ามาเป็นเจ้าเข้าครอบครองแผ่นดินนั้นถ้าชาวไทยตั้งปณิธานกันไว้ว่าจะปลิดชีพจักรวรรดินิยมหรือสมุน ของจักรวรรดินิยมที่เข้ามาครอบครองไทยเพียงวันละ ๓ คน โครงสร้างการทหารที่เป็นอยู่ปัจจุบันกำลังกลายเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยและล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมที่จะต้องทำในยุคปัจจุบัน นี้มิได้หมายความว่าเราจำเป็นต้องปรับโครงสร้างการทหารที่มีอยู่ปัจจุบันเสียหมด เพราะมันยังมีความสำคัญเพื่อการสงครามบางชนิด แต่เราจะต้องปฏิรูป โดยคำนึงถึงการเอาทรัพยากรอย่างน้อยที่สุดไปแลกกับความปลอดภัยที่มั่นคงที่สุด ไม่ใช่ได้แต่ความคาดหวัง (expectation) จากสัมพันธมิตร ควรระลึกว่า ความคาดหวังก็มีค่าแพง คือมีค่าเท่ากับผลประโยชน์ บางส่วนของชาติ

เขียน ธีระวิทย์
๑๕ พ.ย. ๑๔

สำนักพิมพ์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

จุฬารชอย ๒ ถนนพญาไท พระนคร ๔ โทร. ๕๗๖๒๒

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ที่รวมตำราและหนังสือ
อ่านประกอบ ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ในแขนง
สังคมศาสตร์ ทุกสาขา

ประเภทประวัติศาสตร์

สองฝั่งโขง เล่ม ๑ เล่ม ๒
เทิม วิภากรณ์พจนกิจ ๓๐ - ๔๕ บาท

ประวัติศาสตร์อเมริกา
แมรงค์ เกกทัต แปล ๒๐ บาท

ประวัติศาสตร์จีน
ส. ศิวรักษ์ แปล ๓๕ บาท

ประวัติศาสตร์เยอรมัน
นิธิ เอียวศรีวงศ์ แปล ๓๐ บาท

ออสเตรเลีย
วิทยา สุขพันธ์ และรัตนก บุนนฤทธิ์แปล ๒๐ บาท

ประเภทศาสนา — ปรัชญา

ปริศนาธรรมไทย
พุทธทาสภิกขุ ๔๕ บาท

ไตรพระคัมภีร์คาอาเซีย
พุทธศาสนาหรือลัทธิคอมมิวนิสต์
จำนงค์ ทองประเสริฐ แปล ๓๐ - ๔๕ บาท

อิสลามสมัยแรก
นิธิ เอียวศรีวงศ์ ๓๕ บาท

ประเภทประเพณี — วัฒนธรรม

บันทึกเรื่องความรู้อย่าง ๆ ๔ เล่ม
สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ๒๕๐ บาท

ประเพณีไทย ๔ เล่ม
พระยาอนุนานราชธน ๑๕๐ บาท

ชุมชนนิพนธ์
กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ๓๐ บาท

ถึงหญิงไทย
สมเด็จพระกรมพระยาตำราพระราชาธิบดี ๒๕ บาท

หนังสือสนุด
ส. ศิวรักษ์ รวบรวม ๓๐ บาท

อุบายธรรมตะวันออก ๔ เล่ม
เขียน ธีระวิทย์ อำนวยการแปล ๑๒๐ บาท

การศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์

เทพกมล เทวกุล และวิทยา เวชชาชีวะ แปล ๒๕ บาท

หมอล้อมกลี
อาภรณ์ ชาติบุรุษ แปล ๑๕ บาท

ประเภทวรรณกรรม

คนนอก ของ อัลแบร์ กามู
อำพรพรรณ ไชยตระกูล แปล ๑๕ บาท

โหมตงูโลก ของ อแลง ฟูนิเย่
วรรณิ์ จันทราพิทย แปล ๒๐ บาท

เอมิล ซอลนัคส์ ของ แอริก เกสทเนอร์
บันลือ ดินพวงา แปล ๑๕ บาท

ประเภทภาษาอังกฤษ

Essay on Thai Folklore
by Phya Anuman Rajadhon 120/-

Wisdom Gone Beyond
Preface by H.H. Prince Dhani 60/-

Aspects of Siam Kingship In The
Seventeenth Century
by Jermy Kemp 45/-

Patimokkha
Translated by Nanamoli Thera 100/-

Notes on The Customs of Cambodia
by Chou Ta-Kuan 45/-

Teaching Dhamma by Pictures
by Bhikkhu Buddhadasa 100/-

Opening of The Wisdom Eye
by The Dalai Lama 60/-

หนังสือที่จะจัดพิมพ์ใหม่

แผ่นดินพระนงเกล้าฯ
ของ วอลเทอร์ เวลดา พ.อ. นิ้ง ทองโสภิต แปล

แรงงานไทยกับอุตสาหกรรม
นิคม จันทรวาทิน เรียบเรียง

คำขวัญศักดิ์สิทธิ์ใต้ทางไปรษณีย์ โดยส่งขนาดคืน
นามผู้จัดการสำนักพิมพ์ฯ ดังจ่าย ๗ ป.๗. รองเมือง

จดหมายเปิดผนึก ถึง หัวหน้าคณะปฏิวัติ

เรียน ฯพณ ฯ หัวหน้าคณะปฏิวัติ

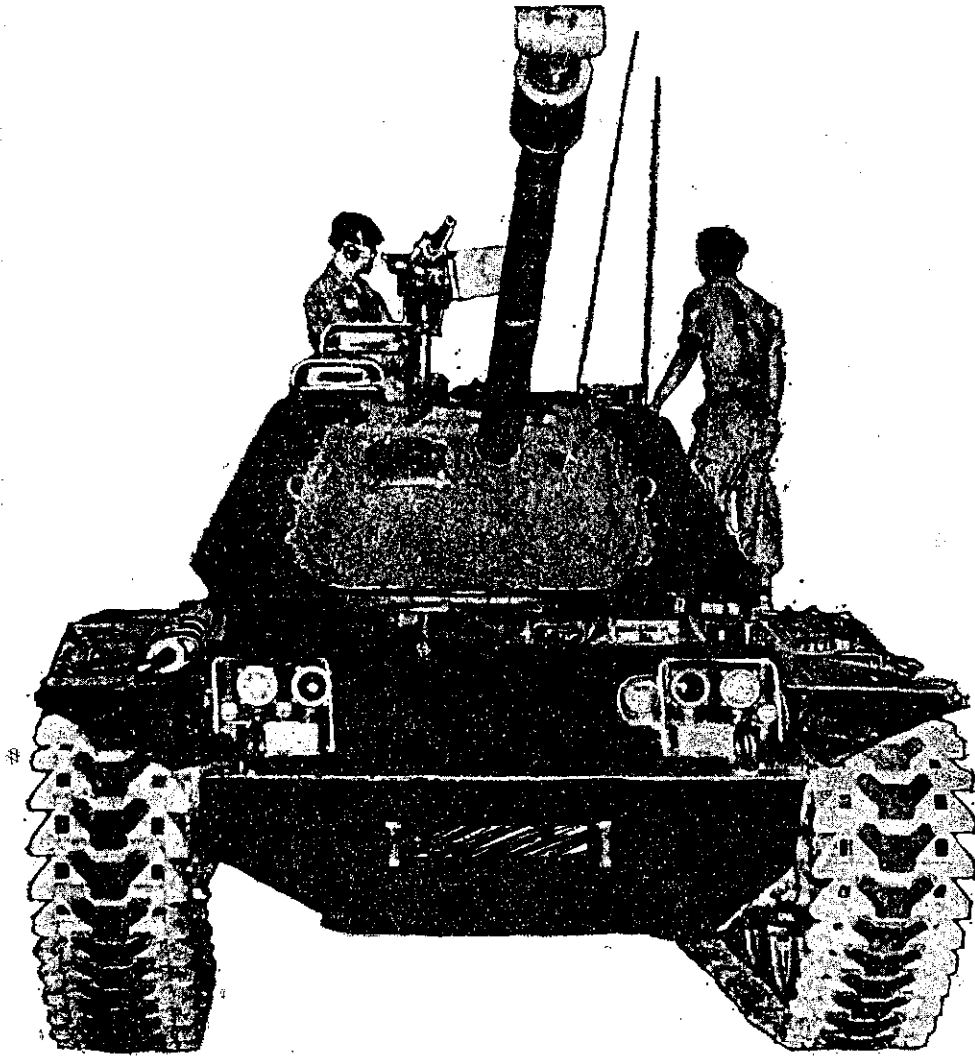
A series of horizontal dotted lines for writing the letter's content.

Blank lined paper for writing.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

วิมลศาสตร์ปริทัศน์

©

ทหารไทยในรอบ ๒๕ ปีที่ผ่านมา
 มีความโน้มเอียงที่จะเป็น “การเมือง”
 มากกว่าวิชาชีพ การเมืองของไทยได้
 สดุดชยุตษ์งักและ “ถอยหลังเข้าคลอง”
 เสียส่วนมาก อาจกล่าวได้ว่า ยกเว้น
 ความเจริญของสื่อมวลชนและความเติบโต
 ของชนชั้นกลางแล้ว ระบบการเมือง
 ของไทยในปัจจุบัน ยังอยู่ในระดับเดียวกับ
 ปี พ.ศ. ๒๔๗๕.....

ทหารไทย ใน รอบ ๒๕ ปี

กมล สมิวัชเชียร

กมล สมิวัชเชียร สำเร็จการศึกษาด้านรัฐศาสตร์จากสหรัฐ
 อเมริกาและอังกฤษ มีชื่อทั้งในด้านนักเขียน นัก
 พุค ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จฬาลง
 กรณมหาวิทยาลัย ผู้ที่อ่านสังคมศาสตร์ปริทัศน์
 ตลอดมาคงจะคุ้นเคยกับงานวิจารณ์ของเขาในนิตย
 สารของเราเสมอ

เมื่อเกือบ ๒๕ ปีมาแล้ว ในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ คณะบุคคลกลุ่มหนึ่งโดยการนำของนายทหารนอกราชการกลุ่มน้อย^(๑) ด้วยความร่วมมือของทหารบกประจำการและนักเรียนนายร้อย จปร. ได้เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศไทยจากรัฐบาลของ นาย ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ซึ่งมี พลเรือตรี ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายก^(๒) เช่นเหตุการณ์อย่างเดียวกันกับก่อนหน้านั้น ๒ ครั้ง (ในปี พ.ศ. ๒๔๖๕ และ ๒๔๗๖) แทบจะทุกกระเบียดนิ้ว^(๓) ผลจากการ “ปฏิวัติ” ครั้งนี้ มีที่น่าสนใจ ๒ ประการ ประการแรก คือ ประเทศไทยได้ศัพท์ทางรัฐศาสตร์ใหม่เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคำ คือ “รัฐประหาร” ผลประการที่สองคือ จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ได้รับเชื้อเชิญอุปโลกขึ้นเป็นหัวหน้าคณะบุคคลผู้ยึดอำนาจ บุคคลผู้ที่มีชื่อคุ้นหูต่อมาในกลุ่มนี้ได้แก่ พันเอก สฤษดิ์ ธนะรัชต์ พันโท ถนอม กิตติขจร พันโท ประภาส จารุเสถียร พัน

โท กฤษ ปุณณกันต์ พันโท ประเสริฐ รุจิรวงศ์ และ พันตรี พงษ์ ปุณณกันต์ เป็นต้น ส่วนหนึ่งของท่านเหล่านั้น ต่อมาก็คณะบุคคลผู้กำชะตาชีวิตของประเทศไทยมาจนตราบเท่าทุกวันนี้ เป็นคณะบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจติดต่อกันมาโดยไม่มี การขัดจังหวะโดยกลุ่มอื่นเลย นับเวลาได้นานที่สุดในการวัติศาสตร์ไทยยุครัฐธรรมนูญ คือ ๒๔ ปีกว่า^(๔) และคาดว่าจะคงอยู่ในอำนาจไปอีกในอนาคตอันยาวนานข้างหน้า^(๕)

ตรงข้ามกับการคาดคะเนและอ้างอิงสมัยของคนส่วนมาก ว่า จอมพล แปลก พิบูลสงคราม อัจฉริยะชนของการเมืองระบบทหารจะเป็นตัวตั้งตัวตีและมันสมองอันสำคัญของการรัฐประหารครั้งนี้ ความจริงปรากฏว่าจอมพล แปลก หาได้มีส่วนในการกระทำครั้งนี้แต่อย่างใดไม่ แต่จอมพล แปลกได้รับเลือกจากผู้อำนาจเหล่านั้น ให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้า เพราะเห็นว่าท่าน “เปรียบเหมือนสัญลักษณ์ของอำนาจในหมู่ทหาร เนื่อง

- (๑) บุคคลเหล่านี้ประกอบด้วย พลโทผิน ชุมพะวัน นาวาอากาศเอก กาจ กาจสงคราม (เทียบ เก่งระดมยิง) พันโท ถิ่น จันทงภุมเวท (จันทง สีวะแพทย์) และ พันเอก สวัสดิ์ สวัสดิ์เกียรติ เป็นหัวหน้า พันเอก สวัสดิ์ เป็นหัวหน้าสายคนเคี้ยวที่เป็นนายทหารประจำการ
- (๒) โปรดดูรายละเอียด จากวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรีเรื่อง รัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๐ โดย สุชิน ตันติกุล แผนกรัฐศาสตร์ศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๓
- (๓) รวมไปถึงการให้หมอดูเลือกฤกษ์ยามซึ่งถือว่า เป็นกาลกิดกับฝ่ายตรงข้าม เป็นการบำรุงขวัญฝ่ายตนตลอดจนถึงการสาบานตัวกันต่อหน้าพระตามธรรมเนียมด้วย
- (๔) ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เปลี่ยนประธานาธิบดีไปแล้ว ๔ คน คนปัจจุบันเป็นคนที่ ๕
- (๕) นอกเสียแต่ถ้าจะมีแรงบีบบังคับอย่างผิดปกติภายนอก จากประเทศมหาอำนาจใกล้เคียง หรือมีวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศ

จากเป็นผู้นำในวงการทหารมาเป็นเวลานาน”^(๖) เมื่อการรัฐประหารสำเร็จแล้ว จอมพล แปลก ทนการรบเร้าของเพื่อนร่วมอาชีพไม่ได้ จึงได้ยอมรับตำแหน่งดังกล่าว การตัดสินใจครั้งสำคัญ เพราะทนการอ้อนวอนของทหารซึ่งเคยอยู่ได้บังคับบัญชามาก่อนมิได้ครั้งนี้ เป็นการตัดสินใจซึ่งมีผลอย่างใหญ่หลวงต่อประวัติศาสตร์และความ เป็นอยู่ของชาติไทยปัจจุบัน ต่อวิถีชีวิตของจอมพล แปลกเอง ซึ่งในที่สุดต้องลี้ภัยไปถึงแก่อสัญกรรม ในต่างแดน และมีความสำคัญต่อวิวัฒนาการของ บทบาททหารในชีวิตการเมืองของประเทศไทยมาจนตราบเท่าทุกวันนี้ หากจอมพล แปลก พิบูลสงคราม คิดสนใจเด็ดเดี่ยวที่จะ “ล้างมือ” จากการเมืองจริงตามที่เคยปรารถนาอยู่เสมอเมื่อเลิกสงครามใหม่ ๆ หันไปใช้ชีวิตอันสงบอยู่ลาลูกกา หรือซอซิดลัมแล้วไซ้ ใครจะรู้ว่า พันเอก สฤษดิ์ จะกลายมาเป็น จอมพล สฤษดิ์ พันโท ถนอม จะกลายมาเป็นจอมพลถนอม และใครต่อใครซึ่งเป็นหัวจุกอยู่ในปัจจุบันนี้ จะกลายมาเป็นใครต่อใคร ในสภาพและฐานะอย่างที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้

คงจะไม่ต้องกล่าวก็ได้ว่า เหตุการณ์ทางการเมืองและบทบาทของทหาร (บก) หลัง ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ส่วนใหญ่มีส่วนผูกพันอย่างใกล้ชิด

ชีวิตกับวิถีชีวิตของท่านจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ซึ่งได้เปลี่ยนฐานะตามลำดับจากหัวหน้า “คณะรัฐประหาร” มาเป็นผู้บัญชาการทหารแห่งประเทศไทย แล้วมาเป็นนายกรัฐมนตรีภายหลังการขับไล่รัฐบาลของนาย ควง ภัยวงศ์ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ มาเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง “เสรีมนังคศิลา” ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ มาเป็นบุคคลผู้พยายามชี้เสือสองตัว คือ กองทัพบกและตำรวจ เพื่อเสถียรภาพของคนและประเทศ และในที่สุดมาเป็นผู้ปราศัยและยอมเปิดทางให้แก่คนหนุ่มกว่าโดยคุณูปภาพในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ แต่การผันเปลี่ยนหมุนเวียนของวิถีการเมืองดังกล่าวนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงส่วนบุคคลเท่านั้น สถาบันอันได้แก่กองทัพบก ทำได้เปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใดไม่ ทหารบกของไทยยังคงเป็นสถาบันในการปกครองประเทศ ยังคงเป็นตัวการในการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของประเทศไทย ยังคงเป็นผู้ผูกขาดทางการเมืองเป็นผู้ในระดับสูง ยังคงเป็นปราการของระบบอนุรักษนิยม และยังคงเป็นทั้งตัวบวกและลบ ในการอยู่รอดปลอดภัยของประเทศสยาม

แต่หากจะกล่าวถึงบทบาทของทหารบกในทางการเมือง ในรอบเกือบ ๒๕ ปีที่ผ่านมามิได้เปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใดเสียทีเดียว ก็หาได้

(๖) สุจิน คันคิกุล รัฐประหาร พ.ศ. ๒๔๙๐ หน้า ๕๔-๕๕

ไม่ บทบาทของทหารในทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ได้เปลี่ยนรูปไปไม่น้อย ดังจะเห็นได้ว่า

๑. ในด้านองค์ประกอบของผู้ปกครอง หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ มาจนถึงก่อนรัฐประหารปี ๒๔๙๐ กลุ่มบุคคลผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศเป็นกลุ่ม ๆ เดียวกัน อันได้แก่ “คณะราษฎร” มาตลอด คณะราษฎรนี้ประกอบด้วยบุคคลทั้งทหารบก ทหารเรือ และปัญญาชนข้าราชการพลเรือน เป็นจำนวนจำกัด โดยที่แม้ฝ่ายทหารอันได้แก่พระยาพหลและจอมพลแปลก จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นเวลานาน แต่พลเรือนก็มีบทบาทที่สำคัญเป็นศูนย์กลางอยู่ ความสามัคคีและร่วมมือกันของทหาร-พลเรือนในคณะราษฎรนี้ ได้ก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ สังคมและการบริหารประเทศ อย่างน่าระทึกใจ จนอาจกล่าวได้ว่าเป็น “ยุคทอง” ของระบบรัฐธรรมนูญ^(๑) แต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้เปลี่ยนสภาพ “การอยู่ร่วมกันโดยสันติ” ระหว่างผู้นำข้าราชการทหาร-พลเรือนนี้โดยสิ้นเชิง ฝ่ายทหารคณะราษฎรต้องเข้าไปผูกพันกับญี่ปุ่นผู้แพ้สงคราม และต้องมีบาปได้รับการประณามจากสัมพันธมิตรว่าเป็น “อาชญากรสงคราม” ส่วนฝ่ายพลเรือนภายใต้การนำของหลวงประดิษฐมนู

ธรรมนั้น คัดสินใจถูกโดยนำขบวนการเสรีไทยเข้าข้างฝ่ายผู้ชนะ จึงอยู่ในฐานะ “ผู้กู้ชาติ” การแตกแยกกันทางนโยบายต่างประเทศดังกล่าว นำไปสู่ความขัดแย้งอื่น ๆ อีกมากมาย จนไม่อาจประสานรอยร้าวได้ และที่สที่สุดคณะราษฎรในฐานะที่เป็นกลุ่มการเมืองอันสำคัญ ก็ต้องถึงแก่กาลอวสาน

รัฐประหาร ๒๔๙๐ ได้เกิดขึ้นพร้อมกับคณะบุคคลซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นบุคคล “หน้าใหม่” ในวงการเมืองระบบทหาร บุคคลเหล่านี้ได้ค่อย ๆ เข้าแทรกซึมและเข้ายึดครองบทบาทของการเป็นผู้นำของฝ่าย “หน้าเก่า” จนหมดสิ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากการกบฏแมนฮัตตัน ของฝ่ายทหารเรือนาวิกโยธิน นายทหารหน้าใหม่ เช่น พันเอกสฤษดิ์ พันโทดอนอม พันโทประภาส ฯลฯ พร้อมด้วยผู้ใต้บังคับบัญชาใกล้ชิด บุคคลเหล่านี้แหละที่ได้เข้ามามีอำนาจและเกิดขึ้นหรือขับไล่ นายทหารและพลเรือนคณะราษฎรที่ยังเหลืออยู่ ให้หลุดจากอำนาจทางการเมืองได้ในที่สุด

๒. ในด้าน “อุดมการณ์” ของฝ่ายทหาร แม้ทหารไทยจะไม่เคยแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ทางการเมืองให้เป็นที่ประจักษ์เลยก็ตาม แต่ทหารไทยก็มีแนวความคิดทางการเมืองซึ่งเป็นที่

(๑) รอยคำงของขุคนักคือการตั้ง “ศาลพิเศษ” พิจารณาโทษผู้ถูกกล่าวหาว่ากบฏ และมีการจับกุมคุมขัง รวมทั้งประหารชีวิตบุคคลผู้บริสุทธิ์เป็นจำนวนมาก หัวหน้าศาลพิเศษในสมัยนี้ คือ พลเอก มังกร พรหมโยธี

สังเกตได้บ้าง ความแตกต่างระหว่างนายทหาร
สำคัญของคณะราษฎรกับคณะรัฐประหาร (ซึ่ง
ต่อมาเรียกตนเองว่า “คณะทหาร” และ “คณะ
ปฏิวัติ”) ที่สำคัญอยู่ที่ว่า นายทหารของคณะ
ราษฎรส่วนมาก (โดยเฉพาะ จอมพล ป. พิบูล
สงคราม พลเอก พระยาพหลพยุหเสนา พันเอก
พระยาทรงสุรเดช พันเอก พระประศาสน์พิทยา
ยุทธ ฯลฯ) ได้รับการศึกษาระดับสูงจากยุโรป
อันได้แก่ฝรั่งเศสและเยอรมันนี้ บุคคลเหล่านี้มี
แนวความคิดหนักไปในทางเสรีนิยมและประชาธิปไตย
เนื่องจากได้เคยเรียนเคยเห็นระบบการ
ปกครองของฝรั่ง ว่าประชาธิปไตยเป็นระบบซึ่ง
ปฏิบัติได้ และซึ่งทหารจะต้องอยู่ภายใต้การบังคับ
บัญชาของรัฐบาลพลเรือน บุคคลเหล่านี้เมื่อ
ปฏิวัติได้สำเร็จและเรื่องอำนาจ ก็ยังมีความรู้สึก
ผูกพัน (Commitment) ต่อระบบประชาธิปไตย
(อย่างน้อยการมีรัฐสภา) ไม่น้อยก็มาก ความรู้สึก
ดังกล่าวนี้มีได้เลือนหายไป แม้ว่าบุคคลสำคัญ
บางคน เช่น พันเอก พระยาทรงสุรเดช พันเอก
พระประศาสน์พิทยา ยุทธ และ พันเอก พระฤทธิ
อากาศเนย์ จะสูญเสียอำนาจไปตั้งแต่ตอนต้นก็ตาม คน
อย่างจอมพลแปลก ร้อยเอกทัศนัย นิยมศึก ฯลฯ
ก็ยังแสดงให้เห็นว่า มีความตั้งใจที่จะธำรงระบบ
รัฐสภาไว้ การสร้างอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยใน

สมัยจอมพลแปลก มิใช่เป็นการใช้เงินสูญเปล่า
แต่เป็นการแสดงให้เห็นถึงข้อผูกพันที่มีต่อรัฐสภา
ดังกล่าวแล้ว

ผู้นำทหารฝ่ายคณะรัฐประหาร ซึ่งส่วนใหญ่
ดำรงอำนาจอยู่ในประเทศไทยปัจจุบันนี้ มีภูมิ
หลังทางการศึกษาติดกับทหารฝ่ายคณะราษฎร
โดยเฉพาะตรงที่มีได้เป็น “นักเรียนนอก”
ประการหนึ่ง และ ไม่ได้เป็น “ปัญญาชน”
ของฝ่ายทหาร บุคคลเหล่านี้มีลักษณะเป็นทหาร
พื้นเมือง มีระบบความคิดแบบพื้นเมืองมากกว่า
ฝ่ายคณะราษฎร เพราะไม่เคยประสบปัญหาและ
ต้องต่อสู้กับระบบสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นนัก
อนุรักษ์นิยมมากกว่าพวกคณะราษฎร และไม่
จำเป็นต้องมี Commitment กับระบบรัฐสภา
เพราะไม่เคยซาบซึ้งมาในสมัยเป็นนักเรียน และ
ที่สำคัญก็คือไม่เคยประกาศตัวว่าจะอุทิศชีวิตเพื่อ
ประชาธิปไตยเหมือนผู้ก่อการ ๒๔๗๕ ฉะนั้นจึง
ไม่แปลกใจที่ทหารพื้นเมืองอย่างจอมพลสฤษดิ์
ธนะรัชต์ จะเลือกประโยชน์ของการพัฒนาเศรษฐกิจ
ก่อนการพัฒนาประชาธิปไตย และหันไปใช้
ระบบเผด็จการ^(๘) ส่วนเพื่อนร่วมงานของจอม
พลสฤษดิ์นั้นแล้ว ก็ปรากฏว่ามีความไม่เชื่อมั่นใน
ระบบประชาธิปไตยเท่าใดนัก ข้อเขียนนี้ยังเร็ว
เกินไปที่จะกล่าวได้ว่า รัฐบาลของจอมพลถนอม

(๘) เผด็จการของจอมพลสฤษดิ์ กับ ระบบ “เชื้อผู้นำ” ของจอมพลแปลกผิดกันมาก เพราะจอมพลแปลกอยู่ใน
ภาวะของความประการหนึ่ง และรัฐสภาก็ยังปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อย ในระบบ “เชื้อผู้นำ” อีกประการหนึ่ง

จะมี Commitment ต่อระบบรัฐสภา แน่แน่นอน เพียงใด หรือไม่ และรัฐบาลชุดนี้จะพยายามหาทางพัฒนาการเมืองให้เป็นระบบแข่งขันแทนระบบผูกขาด อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ หรือไม่*

๓. ในด้านการทหาร ในช่วงระยะเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา กองทัพอากาศไทย (ยกเว้นทัพเรือ) ได้รับความพัฒนาให้มีลักษณะทันสมัย ตามแบบอย่าง (Model) ของสหรัฐอเมริกา อาวุธยุทโธปกรณ์ที่ก้าวหน้าและระบบการศึกษาที่เป็นแบบเป็นแผนเป็นจุดเด่นของการพัฒนากองทัพ แต่ถึงกระนั้นหากจะเปรียบเทียบกับแสนยานุภาพ และความเอาใจจริงเอาใจของทหารไทยสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง จะปรากฏว่า โดยส่วนตัวแล้ว ทหารไทยก่อนสงครามโลกน่าจะดีเปรียบกว่า ทหารไทยสมัยดังกล่าวน่าจะมีเรือดำน้ำ เรือพิฆาตทันสมัยเหมือนกับที่ใช้อยู่ในประเทศมหาอำนาจ กองทัพอากาศสามารถต่อเครื่องบินได้เอง (โดยซื้อเครื่องมาจากต่างประเทศ) และกองทัพบกมีแสนยานุภาพเป็นที่หวาดกลัวของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอังกฤษในมลายูและพม่า ความเป็นวิชาชีพของทหารสมัยก่อนสงคราม (อย่างน้อยในการแสดงออก) มีมาก ส่วนทหารไทยในรอบ ๒๕ ปีที่ผ่านมา ได้มีลักษณะผิดแปลกไปไม่น้อย กล่าวคือมีความโน้มเอียงที่จะเป็น “การเมือง” มากกว่าเป็นวิชาชีพ ทหารในยุคใหม่ได้เข้าไปมีบทบาทในรัฐวิสาหกิจ การ

ค้า การท่องเที่ยว การอุตสาหกรรม รวมทั้ง การตำรวจ การปกครองส่วนภูมิภาค และการเมืองแทบทุกระดับ หากแนวโน้มในอนาคตยังเป็นไปอย่างนี้ ทหารไทยจะมีลักษณะเป็นพลเรือนใส่เครื่องแบบไปโดยปริยาย ส่วนการทหารนั้นคงจะเป็นหน้าที่ของฝ่ายรักษาดินแดน หรือตำรวจชายแดน ทหารที่มีฝีมือและสติปัญญาจะไปนั่งในกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ และรัฐสภา

สรุป

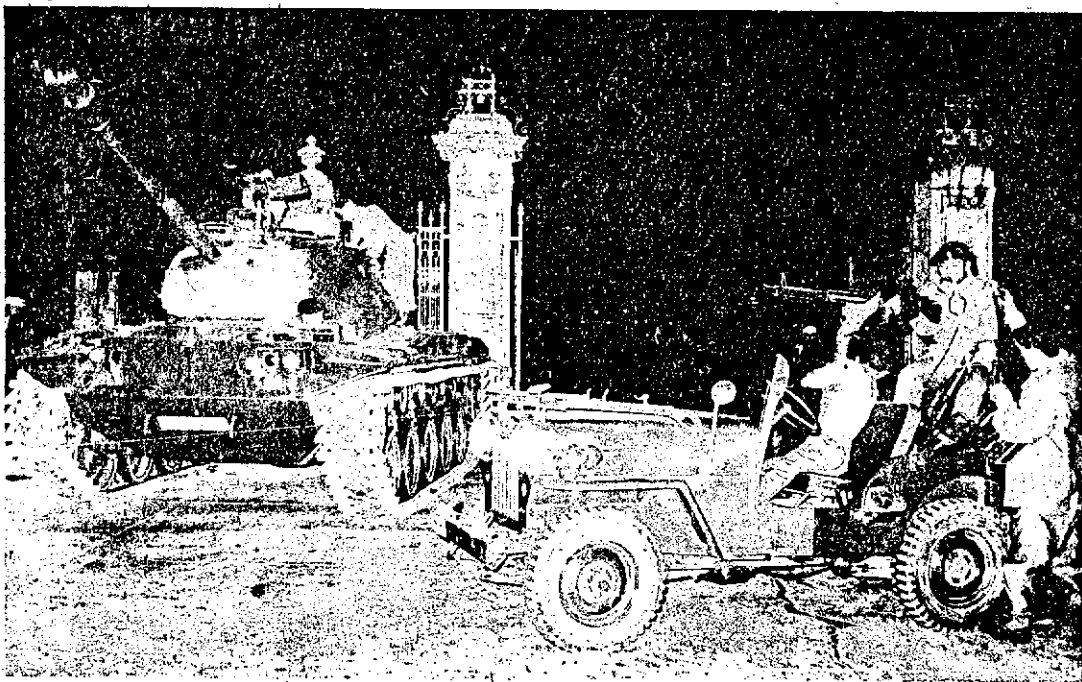
กล่าวโดยย่อ ทหารไทยในรอบ ๒๕ ปีที่ผ่านมา ได้วิวัฒนาการไปไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองของประเทศไทย อาจจะกล่าวได้ว่า ในรอบกึ่งศตวรรษนี้ การเมืองของไทยได้สะดุดหยุดชะงัก และ “ถอยหลังเข้าคลอง” ไปเสียเป็นส่วนใหญ่ เริ่มจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ ในสมัยรัฐบาลจอมพลแปลก หลัง “รัฐประหารเจียม” ในปี ๒๔๙๔ และการปฏิวัติของจอมพลสฤษดิ์ในปี ๒๕๐๐ การใช้กำลังเข้าเปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้รับความนิยมมากขึ้นและมีความดุเดือดมากขึ้น ตัวอย่างที่สำคัญก็คือ “รัฐประหาร” ๒๔๙๐ “กบฏทหารเรือ” ปี ๒๔๙๑ “กบฏวังหลวง” ปี ๒๔๙๒ “กบฏแมนฮัตตัน” ปี ๒๔๙๔ “รัฐประหารเจียม” ปี ๒๔๙๔ “ปฏิวัติจอมพลสฤษดิ์ ปี ๒๕๐๐” เป็นต้น อาจกล่าว

* บทความนี้เขียนขึ้นก่อนการรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ โดยมีจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าคณะ — ข.ภ.

ได้ว่า ยกเว้นความเจริญทางสื่อมวลชน และความเติบโตของชนชั้นกลาง ระบบการเมืองของไทยในปัจจุบันยังอยู่ในระดับเดียวกัน พ.ศ. ๒๔๗๕

แต่ทหารไทยก็ได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ชาติไว้ไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเป็นแบบเป็นแผน ซึ่งริเริ่มโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ การพัฒนาเศรษฐกิจและความเจริญในด้านวัตถุที่ติดตามมา ได้เปลี่ยนแปลงสภาพและโครงร่างของประเทศไทยไปอย่างผิดหูผิดตา “ทหารรุ่นใหม่” ซึ่งได้รับการศึกษาที่เป็นแบบเป็นแผนอย่างแท้จริง เริ่มปรากฏให้เห็นเป็นจำนวนไม่น้อย และ“ปัญญา

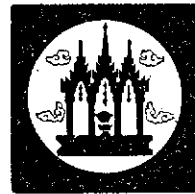
ชน” ของฝ่ายพลเรือนที่สลับไต่ตรวนของระบบที่ราชการทิ้ง ก็ได้แสดงให้เห็นอยู่บ้าง การรวมตัวของทหารรุ่นใหม่ กับปัญญาชนที่ไม่คิดแบบข้าราชการ อาจจะเป็นการประสมกลมกลืนที่สำคัญนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของบทบาททหารไทยในด้านต่าง ๆ อาจจะช่วยก่อให้เกิดการปฏิรูปอย่างแท้จริงในสังคมไทยอนาคต ซึ่งหัวใจของการปฏิรูปอยู่ที่การพัฒนาประชาธิปไตย การแจกจ่ายรายได้ให้ทั่วถึงประชาชนทุกระดับ และการปฏิวัติทางจิตใจและศีลธรรม ซึ่งขณะนี้กำลังเป็นจุดมืดของอารยธรรมไทย อย่างมีพียงต้องสงสัย ๑

รัฐประหารครั้งสุดท้าย เมื่อคืนวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ โดยจอมพลถนอม กิตติขจร

**ฝากเงิน
อัตโนมัติและของมีค่า
200 บาท
ปลอดภาษีตลอดปี
ที่ตู้ นรภัย**

**“ธนาคารแห่งความนิยม
ของปวงชน”**

**ธนาคาร
กรุงศรีอยุธยา
จำกัด**

เพลินจิต พระนคร โทร 58011

“คนสมัยก่อนกลุ่มชนมา ไปวัด หาย
กลุ่ม แต่สมัยนี้ไม่แน่ว่าจะหายกลุ่ม
บางที่อาจพกเอาความไม่สบายกลับมาก
ได้ บางวัดสักปรกรุงรังยิ่งกว่าแหล่งเสื่อม
โทรม บางวัดมองไม่รู้ว่าคุณพระอยู่ไหน
บ้านโยมอยู่ไหน ญาติกับบ้านอยู่ติดกัน
จนอาจยื่นมือแซกแซกกันทางหน้าต่าง
ได้สบาย ๆ...”

ดร. สุกุมาร ตัทท์ เขียนไว้ในหนังสือ
พระและวัดในประเทศอินเดีย (Buddhist
Monks and Monasteries of India) ตอนหนึ่ง
ว่า เดิมที พระพุทธเจ้ามิได้มีพระพุทธรูปประสงค์
จะตั้งคณะสงฆ์ขึ้น แต่ที่เกิดขึ้นและวิวัฒนาการมาจน
ถึงปัจจุบันนี้ก็ด้วยอำนาจกฎอนิจจัง การเปลี่ยน
แปลงของกาลเวลา และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม
เป็นแรงผลักดัน พระศาสดาและพระสาวกที่ดี
บวชตามพระองค์สมัยนั้น เป็นเพียงกลุ่มชนย่อย
กลุ่มหนึ่ง คือระบบ “เวร่อน” แบบปริพาชก
ไม่มีที่อยู่แน่นอน เลี้ยงชีพด้วยภิกขาจาร
กลุ่มชนกลุ่มนี้ รู้กันในสายตาของลัทธิภายนอก
ว่า “ศากยบุตร” เรียกตัวเองว่า “สงฆ์จาก
สีทศ” ถืออุดมคติว่า ต้องจาริกไปองค์เดียว
“เสมือนนอแรด” ต่อมาเมื่อจำนวนผู้ถือบวช
ตามมีมากขึ้น วัดอุประสงค์เดิมของกลุ่มก็เปลี่ยน
ไป ชาวบ้านที่เห็นดีเห็นชอบด้วยกับระบบชีวิต

พระสงฆ์ไทย ในรอบ ๒๕ ปี

พระมหาเสฐียรพงษ์ ปุณณวณฺโณ

แบบนี้ ก็เสนอตัวเข้ามาให้ความอุปถัมภ์ทางอา
มิส สร้างที่อยู่อาศัยให้ แรกเริ่มเดิมทีก็เพียง
มอบถวายบ่า หรือสวน (อาราม) ให้พักอาศัยค่อ
มาก็สร้างกระท่อมเล็ก ๆ สำหรับอยู่ (อาวาส)
ในอารามนั้น เมื่อกระท่อมมีมากขึ้น ก็กลายเป็น
เป็นกลุ่มชนที่ตั้งหลักฐานคล้ายกับหมู่บ้านย่อย ๆ
(วิหาร) สวนหรืออารามจึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่าบริ
เวณ เพราะมิใช่สวนดอกไม้ธรรมดา หากแปร
สภาพมาเป็นบริเวณที่เต็มไปด้วยอาวาสและวิหาร
เมื่อเป็นเช่นนี้คำว่า “สงฆ์” ในระยะต่อมา
จึงมีความหมายแคบเข้า ใช้เรียกกลุ่มชนที่อยู่ประ
จำบริเวณที่แต่ละบริเวณ เช่นสงฆ์เมืองสาวัตถี
สงฆ์พระเชตวัน คำว่า “สงฆ์จากสีทศ” จึง
กลายเป็นนามธรรม (Abstract) ไปโดยอัตโนมัติ
สงฆ์ (Abstract) นี้แลคือสังฆรัตนะ

พระมหาเสฐียรพงษ์ ปุณณวณฺโณ

สำเร็จปริญญา ๕ ประโยคแต่ยังเป็นสามเณร และ
บัณฑิต (เกียรตินิยม) สาขาวิชาบุรพคดี จากวิทยา
ลัยตรีนิคิ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เคยเขียนบทความ
และวิจารณ์หนังสือให้ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* อยู่เสมอ
เมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้ร่วมเขียนบทความทางวิชาการ สาขา
ภาษาศาสตร์ให้โครงการตำราสมาคมสังคมศาสตร์ ฯ
ผลงานชิ้นล่าสุดกำลังแปล *กวีนิพนธ์บรรพชากรรม* ซึ่ง
สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์ ฯ จะพิมพ์ออกจำหน่าย
ในเร็ววันนี้ ปัจจุบันประจำอยู่ที่วัดทองนพคุณ ธนบุรี

หนึ่งในรัตนตรัย เพราะสังฆรัตนะมิได้หมายถึง
กลุ่มชนหรือที่เรียกกันว่าสมมุติสงฆ์แต่อย่างใดไม่
วัตถุประสงค์เดิมของกลุ่มที่ว่า สมาชิกแต่ละท่าน
ต้องอยู่ป่าสงัดเงียบ เทียวไปองค์เดียว ค่อย ๆ
กลายมาเป็นอยู่รวมกันประจำที่ไปตามกาลสมัย
แต่ก็แบ่งเป็นสองสาย คือพวกอยู่ประจำในป่า
หรืออนวาสีพวกหนึ่ง พวกอยู่ประจำในบ้าน
หรือคามวาสีพวกหนึ่ง

กล่าวเฉพาะในเมืองไทย คณะสงฆ์ในประ
เทศไทยสืบสายมาจากนิกายเถรวาท ที่พระโสณ
เถระ กับพระอัครเถระนำมาเผยแผ่ (เชื่
กันอย่างนี้) ส่วนใหญ่ได้เจริญแพร่หลายมาใน
รูปองค์การ (Organized Sangha) หรือระบบ
คามวาสี แต่ก็มีเค้าว่าระบบเดิมคืออนวาสียังคงมี
อยู่ ดังปรากฏหลักฐานที่พระเจ้าแผ่นดินทรงยก

ย่องอุปถัมภ์แต่งตั้งสมณศักดิ์แบ่งเป็นสองสาย คือ
ทั้งสายพระบ้านและพระป่า นามสมณศักดิ์ ที่บ่ง
ว่าทรงตั้งเฉพาะพระป่าล้วนๆ ตกมาถึงปัจจุบันนี้
ก็มีตำแหน่ง *วรมัต* (แปลว่าผู้ยินดีในป่า) ซึ่ง
แปลงมาจาก *วรมัตน* เดิม (แปลว่า ป่าแก้ว)
ตกมาถึงยุครัตนโกสินทร์ ได้จัดระบบการปกครอง
คณะสงฆ์เป็นหนเหนือ หนใต้ หนกลาง หนตะ
วันออก การแบ่งคณะหนต่างๆ ก็จัดตามวิธีแบ่ง
มณฑลของทางอาณาจักร โดยได้ตราพระราช
บัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑
(พ.ศ. ๒๔๔๕) ขึ้น เพื่อจัดรูปการปกครองให้
เป็นระเบียบเรียบร้อยอีกต่างหากนอกจากหลัก
พระวินัยซึ่งมีอยู่แล้ว คือแบ่งเป็น มณฑล จัง
หวัด แขวง หมวค อาวาส กับมีมหาเถรสมาคม
ประกอบด้วย (สมเด็จพระสังฆราช)^๑ พระราชา
คณะเจ้าคณะรองทั้งสี่ เป็นที่ปรึกษาในการพระ
ศาสนาและการปกครอง

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้ประกาศใช้พระ
ราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับใหม่ พรบ. ฉบับใหม่นี้
จัดรูปการปกครองเลียนแบบทางบ้านเมืองสมัยมี
รัฐธรรมนูญ คือมีสังฆสภาทำหน้าที่ออกสั่งขาดติ
เทียบได้กับรัฐสภามีหน้าที่ออกกฎหมาย มีคณะ
สังฆมนตรีทำหน้าที่บริหาร เช่นเดียวกับคณะรัฐ
มนตรี มีคณะวินัยธรทำหน้าที่วินิจัยอธิกรณ์
เทียบได้กับศาลมีหน้าที่วินิจัยคดี สมเด็จพระ

๑. ในระยะที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชว่างลง

สังฆราชทรงเป็นประมุขสงฆ์ เทียบกับพระมหากษัตริย์ในระบบรัฐธรรมนูญ นี่เป็นส่วนกลาง ในส่วนภูมิภาค ก็ยังมีเจ้าคณะตามลำดับชั้น เช่นเดียวกับ พรบ. ฉบับ ร.ศ. ๑๒๑ แต่เปลี่ยนเรียก เจ้าคณะตรวจการภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส แบ่งงานการปกครองออกไปเป็นองค์การ รวม ๔ องค์การคือ องค์การปกครอง องค์การการศึกษา องค์การเผยแผ่ องค์การสาธารณูปการ พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ยกเลิก เมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ จะว่าไป แล้วก็หันกลับมาใช้ระบบมหาเถรสมาคมตามฉบับ ร.ศ. ๑๒๑ นั่นเอง

ทั้งหมดนี้ กล่าวเฉพาะระบบจัดรูปการปกครองของคณะสงฆ์ไทย ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน ส่วนในด้านการศึกษา ก็มีควบคู่กันและได้รับการดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมตามยุคสมัยเช่นเดียวกัน สมัยโบราณพระภิกษุสามเณรต้องเรียนหนังสือให้อ่านออกเขียนได้ก่อน เพราะตำราพระพุทธรศาสนาจารย์ไว้ด้วยอักษรขอมทั้งนั้น เมื่ออ่านอักษรขอมคล่องแล้ว จึงเรียนตำราไวยากรณ์ มุลกัจจายน์ และตำราอื่นอันจัดเป็นหลักสูตรต่อไป นับว่าก่อนแต่รัชกาลที่สองแห่งจักรีวงศ์ขึ้นไป ใช้หนังสือ พระไตรปิฎก เป็นหลักสูตรถึงเวลาสอบ นักเรียนแปลปากเปล่าถวายคณะกรรมการฟัง แปลพระสูตรตามที่กำหนดให้ได้

ได้เป็นเปรียญตรี แปลได้ทั้งพระสูตรและพระวินัย เป็นเปรียญโท แปลได้ทั้งพระสูตร พระวินัย และพระอภิธรรม เป็นเปรียญเอก การแบ่งเกรดเปรียญ (เรียกอย่างเก่าว่าบาเรียน) เป็นชั้นตรี โท เอก มีมาแต่สมัยอยุธยาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ ๒ ตกมาถึงรัชกาลที่ ๓ สมเด็จพระสังฆราช (มี) ได้ถวายพระพรให้ทรงแก้ไขหลักสูตรและวิธีสอบบาลีใหม่ โดยแบ่งให้มีถึง ๕ ประโยค ตำราเรียนส่วนมากเปลี่ยนมาใช้ *อรรถกถา ฎีกา และปกรณ์วิเสส แทนพระไตรปิฎก* มาสมัยรัชกาลที่ ๕ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนใหม่ กับทั้งทรงตั้ง " องค์แห่งสามเณรผู้รู้ธรรม " หรือหลักสูตรนักเรียนชั้น แบ่งเป็นชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก (แต่ชั้นเอกทราบว่าได้มาตั้งเมื่อสิ้นพระชนม์แล้ว) ทรงรณาดำรงขึ้นใช้เป็นหลักสูตรเอง ทรงรณาดำรบบาลีไวยากรณ์ ขึ้นใช้แทน มุลกัจจายน์ หลักสูตรพระปริยัติธรรมที่วางใหม่นี้ นับว่าทรงทดลองใช้เฉพาะที่มหามกุฏราชวิทยาลัยที่เพิ่งตั้งขึ้นใหม่ เป็นอันว่าในสมัยนั้นการเรียนและการสอบมีอยู่สองแบบ คือแบบใหม่ของมหามกุฏราชวิทยาลัยอย่างหนึ่ง แบบเก่าอย่างหนึ่ง และสนามสอบก็มีสองแห่งเช่นกันคือสนามมหามกุฏราชวิทยาลัยแห่งหนึ่ง สนามหลวง (สนามเก่า) อย่างหนึ่ง สนามมหามกุฏฯ เริ่มเบ็ดสอบตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๖ ถึง พ.ศ. ๒๔๔๓ รวม ๘ คราวก็ถึง

ไปด้วยกิเลสนั้น ย่อมเต็มไปด้วยการขัดแย้งแย้ง
ติดกัน เพราะความกระหายในยศศักดิ์ ตำแหน่ง
และความร่ำรวยกันไม่รู้จักพอ บางคราวบางท่าน
เมื่อแสวงหาโดยทางสุจริตชอบธรรมไม่ได้ หรือ
ได้ช้า ก็แสวงหาโดยทางลัด คดโกง ฉ้อราษฎร์
บังหลวงบ้าง วิวังตนประจบประแจง ตีตสินบาท
คาดสินบนบ้าง เพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งฐานะ
และความร่ำรวยที่ปรารถนา มีเสียงบันพร้อมทั้ง
เสียงถอนหายใจด้วยความวิตกกังวลว่า สังคม
ไทยสมัยนี้อยู่ในยุคตัวใครตัวมัน มือใครยาวสาว
ได้สาวเอา และแม้ผู้ที่เห็นว่าคนอื่นโกงกินนั้น
เมื่อถูกยอถามว่าถ้ามีโอกาสอย่างเขาจะเอาไหม
ก็มักจะตอบว่า ไม่แน่เหมือนกัน ทศคนคิดอย่างนี้
กำลังแทรกซึมไปในจิตใจของประชากรของชาติ
แม้แต่เด็กรุ่นหลังนี้ จนเห็นเป็นของธรรมดาเป็น
ที่ยอมรับ และสนับสนุนกันโดยอ้อม สภาพของ
พระสงฆ์สมัยองค์กร หรือ Organized Sangha
นั้นเลียนแบบชาวบ้านทั้งดุ้น มีตำแหน่งการปก
ครองไปตามลำดับ มีเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล
เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค มี
ยศศักดิ์ (สมณศักดิ์) มีพระครู เจ้าคุณ จากคำไป
หาสูงตามลำดับ สมัยราชาธิปไตยนั้น การแต่งตั้ง
สมณศักดิ์เป็นภาระขององค์พระมหากษัตริย์
ที่จะพิจารณาแต่งตั้งตามวัยวุฒิและคุณวุฒิ พระ
สงฆ์ที่ทรงยกย่องอุปถัมภ์ในฐานันดรนั้น ๆ มักจะ
เหมาะสมและทรงคุณธรรมจริง ๆ เพราะพระ
มหากษัตริย์ทรงทศพิชราชธรรมปราศจากความลำ

เอียง มาสมัยหลังการแต่งตั้ง และเลื่อนสมณศักดิ์
เป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์ผู้ใหญ่พิจารณาตามลำดับ
ชั้น พระมหากษัตริย์เพียงแต่ทรงลงพระปรมาภิ
ไธยเท่านั้น ท่านจะเชื่อหรือไม่ก็ตาม มักปรากฏ
ความไม่เรียบร้อยไม่บริสุทธิ์ วิวังนอกวงในกันอยู่
เสมอ กิเลสชนิดใดที่ชาวบ้านมีและนำออกอวด
กันโดยไม่ประหยัด กิเลสชนิดนั้นพระสงฆ์ก็มีไม่
แพ้ชาวบ้านหรือมากกว่าด้วยซ้ำ การกราบการ
ไหว้กันและกัน ก็ใช้ว่าจะออกจากความเคารพ
นับถือโดยบริสุทธิ์ใจร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยมีได้หวัง
อะไรแอบแฝงอยู่เบื้องหลัง ผู้เขียนเคยได้ยินคำ
พูดของพระบางรูปที่ลงไปทำวัตร (ไปไหว้)
พระผู้ใหญ่บางรูป ที่ตกจากอำนาจ ไม่อยู่ในวิสัย
จะบันดาลตำแหน่งอะไรให้อีกแล้ว “ไปทำไม
ไหว้พระ (ระบุง้อ) ก็เหมือนตักน้ำรดตอ” ใน
ด้านการพิจารณาความดีความชอบของผู้สมควร
แต่งตั้งเลื่อนสมณศักดิ์เล่า นอกจากพระ “อภิสิทธิ์”
หรือ “พระของฉันทอเป็นกรณีพิเศษ” แล้วดู
เหมือนท่านจะพึงเฉพาะจุดที่ว่า รูปไหนก่อสร้าง
อะไรได้มากน้อยเพียงไร จนมีคำพูดว่า
โบสถ์หลังหนึ่งแลกตำแหน่งอุปชฌาย์หนึ่ง ศาลา
หลังหนึ่งแลกตำแหน่งพระครูตำแหน่งหนึ่ง ส่วน
ความดีความชอบในด้านอื่นๆ เช่นการศึกษาดี
และการปฏิบัติซึ่งสำคัญกว่า มักจะไม่พิจารณาถึง
หรือถึงจะพิจารณาก็ดูเหมือนอยู่อันดับรองลงมา
เป็นเหตุให้พระสงฆ์ทั้งหลายหันมาวุ่นวายอยู่แต่
กับการก่อสร้าง องค์กรนั้นก็สร้างโบสถ์ องค์กรก็สร้าง

รวมนักเรียนมาสอบในสนามหลวงแบบเดิมอย่าง เดียวต่อมา แต่ก่อนสนามหลวงกำหนดสอบ ๓ ปีต่อครั้ง ต่อมาเปลี่ยนสอบปีละครั้ง และได้ประกาศยกเลิกวิธีแปลปากเปล่า ใช้สอบโดยวิธีเขียน แทนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ในรัชกาลที่ ๖

ถ้ามองย้อนหลังไป ๒๕ ปี ในด้านการปกครอง คณะสงฆ์ก็อยู่ในระหว่างนำเอาพระบัญญัติ การปกครองสงฆ์ฉบับ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาใช้ใหม่ และในด้านการเรียนพระปริยัติธรรม ก็เพิ่งจะประกาศยกเลิกวิธีแปลปากเปล่าหันมาใช้วิธีเขียน แทน ทั้งการปกครองและการศึกษา กำลังอยู่ใน ระยะเปลี่ยนแปลง อย่างน้อยก็เปลี่ยนจากระบบเก่ามาเป็นระบบใหม่ ผู้เขียนบวชเรียนมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ ขณะนั้นยังอายุน้อยเต็มที่ ไม่รู้ และไม่สนใจถึงความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของ คณะสงฆ์เลยก็ว่าได้ จะว่าไปแล้วตนเองบวชทำ ไร่ก็ไม่รู้เสียด้วยซ้ำ บัดนี้ก็ล่วงมาได้ ๒๑ ปีเข้า แล้ว ช่วงระยะเวลาเพียงสองทศวรรษนี้ วงการ คณะสงฆ์ได้เปลี่ยนแปลงไปในแนวใหม่มากพอสมควรที่เห็นได้ชัดก็คือความเปลี่ยนแปลงในด้าน บทบาทและทัศนคติ ด้านความเป็นอยู่ และ ด้านการศึกษาปฏิบัติ (ประการหลังนี้ ไคร้เขียน

ไว้อีกต่างหากคราวต่อไปว่าด้วยความล้มเหลวแห่ง การศึกษาของพระสงฆ์ไทย) ในที่นี้จะขอกล่าว เฉพาะสองข้อข้างต้น

๑) แต่ไหนแต่ไรมาวัดอยู่ในฐานะเป็น สถานการศึกษาอบรมสำหรับชาวบ้าน ในสาขา วิชาการทุกแขนง ที่พระจะสามารถสอนได้ และเป็น ที่สำหรับฝึกฝนอบรมทางด้านศีลธรรม เป็น สถานสงเคราะห์ที่บุตรหลานชาวบ้านยากจน ได้มาอาศัยเลี้ยงชีวิตและอยู่ศึกษาเล่าเรียน ตลอด ถึงผู้ใหญ่ที่ยากจนมาอาศัยเลี้ยงชีพ เป็นสถาน พยาบาล ที่รักษาคคนเจ็บป่วยตามภูมิรัฐของ คนสมัยนั้นเป็นสถานที่ชาวบ้านมาพักผ่อนหย่อน ใจหรือแม้แต่สถานที่รับแจ้งจัดงานมหรสพต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรม ที่รวบรวมศิลป กรรมอันล้ำค่าของชาติ ตลอดจน เป็น พิพิธ ภัณฑ์ ฯลฯ^๒ รวมความว่าวัดเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง ของสังคม เป็น ศูนย์กลางที่รวมจิตใจของประ ชาชนและพระสงฆ์ซึ่งเป็นตัวแทนของวัด จึงมี บทบาทเป็นผู้นำชาวบ้าน ทั้งในด้านวิชาความรู้และศีลธรรม แต่มาในระยะหลังนี้ ดูเหมือนว่า พระสงฆ์ได้ละทิ้งบทบาทอันสำคัญนี้เสีย กลายเป็นผู้ตามชาวบ้านไปเสียแล้วอันโลกที่หนาแน่น

๒. ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นเปรียญ ๕ ประโยคตั้งแต่ยังเป็นสามเณร ตั้งแต่มีการเรียนการสอนบาลีมาจนถึงปัจจุบัน มีทั้งหมด ๖ รูป คือ สมัยสอบแปลปากเปล่า ๒ รูป คือ สามเณรสา วัดราชประดิษฐ์ (สมเด็จพระสังฆราชสา รูปนี้ลาสิกขาภายหลังกลับมาบวชอีก เข้าสอบอีกครั้งได้ ๕ ประโยค จึงมีผู้เรียกท่านว่าพระมหาสา ๑๘ ประ โยค) สามเณรปลัด วัดเบญจมบพิตร (สมเด็จพระสังฆราชปลัด) สมัยสอบแปลเขียนมี ๔ รูป ได้ใน รัชกาลที่ ๕ รูปทั้งหมด คือ สามเณรเสฐียรพงษ์ วัดทองนพคุณ สามเณรประยูทธ วัดพระพิเรนทร์ (พระ ศรีวิสุทธิโมลี) สามเณรอุทัย วัดทองนพคุณ สามเณรสำราญ วัดสุทัศน์

๓. ดูรายละเอียดใน “บทบาทพระสงฆ์กับสังคมไทย” โดยพระศรีวิสุทธิโมลี

ศาลา แข่งกันให้วุ่น กำลึงทรัพย์และบารมีไม่พอก็เที่ยว เรียไรศรัทธาชาวบ้าน (นีตีหน่อยที่ประกาศมิให้พระสงฆ์ออกเรียไร แต่เห็นทำกันอยู่ เพียงแต่เลี้ยงเอาชื่อมรราวาสออกหน้าเท่านั้น) ความจริงการสร้างดาววัดต่างๆ ในวัดควรเป็นหน้าที่ของชาวบ้านสร้างให้ตามศรัทธาและกำลึงทรัพย์ ไม่ควรที่พระสงฆ์จะมาเป็นผู้นำหรือจัดการเอง สมัยพุทธกาลนั้นเวลาพระสองรูปพบกัน ท่านมักกล่าวปฏิสันถารกันว่า “ เป็นอย่างไรคุณพรราชาแล้วได้ปฏิบัติพระธรรมเต็มทีหรือ มีอุปสรรคขัดข้องประการใดบ้าง ” มาสมัยนี้มักจะได้ยินอย่างนี้ “ เป็นอย่างไรท่านพระครู (เจ้าคุณ) โบสด (ศาลา) สร้างเสร็จหรือยัง ” “ ยังเลยหมคไปสามล้านยังขาดอยู่ประมาณห้าแสน ก็คงเสร็จ ” “ เสร็จคราวนี้คงได้เลื่อนอีกนะ ขอแสดงความยินดีล่วงหน้า ” ฯลฯ จะเห็นได้ว่าสมัยนี้ทัศนคติอย่างนี้กำลึงแพร่หลาย ในหมู่พระสงฆ์ที่ถือตำแหน่งยศศักดิ์มากกว่าธรรมวินัยความจริงแล้วถ้าจะถือว่าสมณศักดิ์ เป็นเครื่องปูนบำเหน็จความดีความชอบของพระสงฆ์ ก็ควรจะเน้นคุณค่าแห่งความดีไปในด้าน ความเป็นผู้มีศีลาจารวัตร ความมกน้อยสันโดษ การศึกษาและปฏิบัติ อันเป็นคุณสมบัติของความเป็นพระที่ตีสำคัญในพระศาสนามากกว่าอย่างอื่น หรือถ้าจะให้ดีแล้ว ถ้าเลิกระบบสมณศักดิ์เสียได้ ผู้เขียนจะอนุโมทนาสาธุด้วยความดีใจ นอกจากเป็น

การประหยดงบประมาณของชาติลงในบางส่วนแล้ว (ผู้อ่านทราบไหมว่าพคัยของราชาคณะแต่ละตำแหน่งนั้นราคาเท่าไร และนิตยภัคสำหรับตำแหน่งนั้นๆ ตำแหน่งละเท่าไรถึงจะไม่มากมายนัก แต่พระครู เจ้าคุณที่แต่งตั้งปีละเท่าไร มีจำคองกล่าวถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่ อาศัยกินเล็กกินน้อยในเรื่องเหล่านี้ด้วย) ยังป้องกันทุจริตธรรมอันอาจเกิดขึ้นเพราะบาปภิกษุที่วิ่งเต้นเพื่อหวังยศหวังตำแหน่งอีกด้วย ช้ายังสนับสนุนพระพุทธรูปประสงคที่ให้ภิกษุสงฆ์กราบไหว้กันตามอายุพรรษา (พุดตามตรงผู้เขียนเห็นพระอายุคร่าวพคองกราบไหว้พระคร่าวลูกคร่าวหลาน ที่มีสมณศักดิ์สูงกว่าแล้ว ไม่สบายใจเลย)

๒. ในด้านความเป็นอยู่ของพระนั้น พระเทพเมธี อาจารย์ผู้เขียนเคยพูดอยู่เสมอว่า พระสมัยนี้เอาเปรียบพระพุทธรเจ้า และพุทธรสาวกในกาลก่อน พระสมัยก่อนนั้น ท่านมีเพียงบริขารแปด (จีวรสามผืน บาตร ประคดเอน มีดโกน กลองเข็ม ผ้ากรองน้ำดื่ม) เลี้ยงชีพด้วยภิกขาจาร อยู่ตามถ้ำ โคนต้นไม้ อย่างมากก็กระท่อมมุงจาก แม้พระคันธกุฎีของพระพุทธรเจ้า ที่พระอรพธดาจารย์พรรณนาว่าตึ้นกัทนานั้น โรงรพพระเจ้าคุณสมัยนี้ยังจะคิดว่าเสียด้วยซ้ำ ท่านมีคุณธรรมคือความสันโดษมกน้อย ไม่สั่งสม อยู่ง่าย กินง่าย เลี้ยงง่าย ไปไหนก็ถือเอาแค่บริขารแปดเท่านั้นไป ไม่ติดที่อยู่ ไม่ห่วงหน้าห่วงหลัง “ เสมือนนกบิน

จากคอน” ความเป็นอยู่ของพระสมณีนี เมื่อเทียบกับชาวบ้านส่วนใหญ่แล้ว นับว่าสะดวกสบายกว่ามาก ข้อความนี้อาจไม่จริงทีเดียว สำหรับพระเถระต่างจังหวัด แต่กระนั้นคิดถ้วนเฉยแล้ว ยังอยู่ในระดับดี ในส่วนกลางนั้นพูดได้ว่า มีบริบูรณ์เกินจำเป็นเสียอีก รถยนต์ประจำตำแหน่งก็มีกันมากขึ้นแล้ว มีจำต้องพูดถึงเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างอื่นเช่น วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ภูมิพระผู้ใหญ่บางรูป เติมไปด้วยเครื่องลายคราม เครื่องแก้วเจียรไน วัสดุอันล้ำค่ายิ่งกว่าบ้านเศรษฐีที่ติดด้วยข้าว ที่กล่าวมานี้บางท่านอาจหาว่าพูดเกินเลยไป แต่ขอยืนยันว่าเป็นความจริงที่นำแปลก็คือว่า พระสงฆ์สมณีนีที่มีความเป็นอยู่อุดมสมบูรณ์ น่าจะทำประโยชน์แก่พระศาสนาได้มากกว่า เพราะไม่มีกังวลในเรื่องปากเรื่องท้อง แต่ก็หาเป็นเช่นนั้นไม่ เมื่อเทียบกับสมัยก่อน ๆ แล้วท่านทำได้มากกว่า ไม่ว่าในด้านการเผยแพร่หรือในด้านการศึกษา วิชาคำรับตำรา หรือในด้านการปฏิบัติ ในสมัยที่เงินเป็นพระเจ้านี้ แม้ผู้คิดจะไปสวรรค์นิพพาน ก็ต้องซื้อด้วยราคาแพง ๆ เป็นการแลกเปลี่ยนไปเสียหมด กระทั่งการสดับเทศนาสั่งสอน ถึงไม่เป็นการจ้างหรือรับจ้าง ก็เป็นไปแล้วโดยพฤตินัย พระสงฆ์สมณีนี ดูเหมือนจะมีแนวโน้มอย่างเดียวกับชาวบ้าน คือคิดในวัตถุ คิดว่าคิดรวย สัมพันธ์ที่แท้จริงของพระยุคนี้เป็นยุคปลูกเสกพระเครื่องรางของขลังต่าง ๆ พระอาจารย์วิเศษวิโสออกซันเหมือนดอกเห็ด คิด

เอาเองคิดว่า ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ถ้ามิใช่เพราะ “การวิ่งไล่ตามวัตถุ” มาเมื่อทิพย์พลเหนือจิตใจของพระสงฆ์สมณีนี พระคำรัสที่พระพุทธเจ้าตรัสแก่พระสาวกรับตรว่า “เมื่อใดพระสงฆ์มีลาภมาก มีการกินอยู่สบาย เมื่อนั้นคอร์รัปชันหรือความเสื่อมทรามอย่างอื่นย่อมตามมา” นั้น ยังคงเป็นจริงทุกยุคทุกสมัย วันหนึ่ง ๆ พระพวกนี้ พูดคุยแต่ศิรัจฉานกถา มุสาวาทสูตร จะหาความเจริญมาแต่ที่ไหน ขอให้สังเกตคำสนทนาดังต่อไปนี้

“งวดหน้าเลขอะไร ท่านอาจารย์”

“สองกับห้า เมื่อคืนนี้นั่งทางในดู มีความรู้สึกว่าจะมา ลองตามดูซิ”

“ล่าง หรือ บน ท่านอาจารย์”

“ก็อดมันทั้งสองทางเลย รวยคราวนี้ช่วยปฏิทินกันให้เต็มทีหน่อยนะ เสีย”

“ขอให้จริงเถอะน่า ถวายเต็มทีเลย อ้อ ท่านอาจารย์ผมมีเรื่องปรึกษา มีคุณนายคนหนึ่ง รวยมาก มีที่ทางเยอะ เพื่อนผมพาไปรู้จัก แกไม่ค่อยสบาย อยากพบพระสักองค์ผมเลยบอก ว่า ผมได้ยินกิตติศัพท์ว่าพระ (ระบุชื่ออาจารย์) เป็นพระที่ศักดิ์สิทธิ์มากเพียงแต่ตั้งใจอธิษฐานขอพบท่านเท่านั้นท่านจะมาให้พบเอง ภายใน ๗ วัน คุณแก่ศรัทธามาก บอกว่าจะทำบุญ ถ้าเป็นจริงแก่จะทำบุญใหญ่เลย แกชื่อ..... อยู่บ้านเลขที่.....ยังงี้ ๆ ท่านอาจารย์ลองไป

พบแก่ดู ปะเหมาะแก่อาจถวายที่ทางทำบุญก็
ได้นะ ท่านอาจารย์”

“เฮ้ย เอยังงั้นเชียวรี”

“นำ ท่านอาจารย์ อย่าทำให้ผมเสียหน้า
เลย โทษ ๆ ก็ไปโฆษณาไว้แล้ว” (กระซิบ)
“หมูนั้ผมกำลังขอบแบบเผื่อยังงี้ ๆ โชคดี ผม
ขอแบ่งบ้าง ท่านอาจารย์”

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (อ้วน ตีสไต) เคย
พูดไว้ว่า ภาคอีสาน “ถิ่นไทยดี” โยมเสีย พระ
ดี ภาคเหนือ “ถิ่นไทยงาม” โยมดี พระเสีย
ภาคกลาง “ถิ่นจอมไทย” พระกับโยมพอ ๆ กัน
ท่านอธิบายว่า ภาคอีสานนั้นเวลาพระแสดง
ธรรม ญาติโยมที่คงแก่เรียนมักจะคอยจับผิดอยู่
เสมอ พอท่านเทศน์จบก็มาทักว่า โยมว่าตรงนั้น
ท่านเทศน์ผิด คำว่าไม่ได้ว่าอย่างนั้น ทำให้พระ
มีมานะจะเอาชนะโยมให้ได้ จึงมีศึกษาเล่าเรียน
พระพุทธรูปจนกันอย่างจริงจัง สอบได้เป็นเปรียญ
สูง ๆ มีเป็นจำนวนมาก ในภาคเหนืออื่น พวก
ศรัทธาค่างเอาใจใส่บำรุงอุปถัมภ์พระเป็นอย่างดี
ก็เจ้าอยู่ดีสบาย อยากรับเงินก็ได้ฉัน (ความซื่อ
นี่ เป็นจริงในสมัยก่อน ๆ แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว)
เลยทำให้คนเจ้าไม่ค่อยเอาใจใส่ในการศึกษาเล่า
เรียนและปฏิบัติ ตั้งแต่ตั้งเมืองมา ไม่เคยมีพระ
เมืองเหนือที่สอบได้เปรียญ ๙ เลย ส่วนในภาค
กลางนั้น โยมก็ตีตัวเสมอพระ พระเองก็ทอดตัว
ลงมาเสมอกับชาวบ้าน เพราะความคลุกคลีกัน
จนสนิทคุ้นเคยกันเกินพอดี บ่อยครั้ง เราจะเห็น

โยมนั่งขัดสมาธิชดน้ำชาคุยกันกับท่านพระครู
ท่านเจ้าคุณต่าง ๆ อยู่เสมอ ผู้เขียนเห็นว่าวาทะ
ของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช รูปนี้ มีคติและความ
เป็นจริงที่น่าคิดทีเดียว สังคมพระโดยเฉพาะใน
ส่วนกลางในปัจจุบันนี้ตกอยู่ในสภาพตงกล่าววัน
มากขึ้นทุกที มีผู้บ่นว่าพระสมัยนี้คลุกคลีกับชาว
บ้านจนรู้เรื่องของโลกมากกว่าชาวบ้านเองเสียอีก
ไม่เชื่อลองถามดูเถิด นักมวยคนไหน นักฟุตบอล
คนไหน กำลังขึ้นอยู่อันดับไหน นักร้อง
ลูกทุ่งคนไหนกำลังดัง เพลงไหนกำลังฮิต ดารา
หนังคนไหน มีแฟนใหม่ชื่อไร ท่านจะสาธยาย
ให้ฟังหมดสิ้น สมัยก่อน ๆ ขรราวาสที่มีเรื่องกลุ่ม
อกกลุ่มใจ ประสบปัญหาทางครอบครัว หันหน้า
เข้าหาวัด ได้รับกลิ่นไอแห่งบรรพชาภาศอันสงบ
สงัดแห่งวัด ได้สนทนากับท่านผู้ทรงศีลผู้สงบ
เสงี่ยมกับบรรพชาความกลมุ่ม และตีความในพระ
ธรรมคำสอนที่ท่านเมตตาแนะนำ คนสมัยก่อน
กลุ่มขึ้นมา ไปวัด หายกลุ่ม แต่สมัยนี้ไม่แน่ว่า
ว่าจะหายกลุ่ม บางทีอาจพกเอาความไม่สบายใจ
กลับมาก็ได้ บางวัดสกปรกรุงรังยิ่งกว่าแหล่ง
เสื่อมโทรม บางวัดมองไม่รู้ว่ากุฏิพระอยู่ไหน
บ้านโยมอยู่ไหน กุฏิกับบ้านอยู่ติดกัน จนอาจ
ยื่นมือแซกแซกกันทางหน้าต่างได้สบาย ๆ บาง
วัดท่านมหา กับท่านพระครู ต่างก็เปิดเพลงลูก
ทุ่งแข่งกันให้ลั่น แล้วอย่างนี้จะหาบรรพชาศอัน
สงบได้แต่ที่ไหน อย่าได้โทษชาวบ้านเลยว่า
คนสมัยนี้ห่างวัดไม่เข้าวัดฟังธรรมกัน เพราะ

สภาพของวัดไม่อยู่ในภาวะที่จะสนองความคอง
การเขาได้ พระเองก็ละทิ้งบทบาทความเป็นผู้นำ
ทางวิญญาณของชาวบ้าน หันมาวิ่งตามชาวบ้าน
ดังที่เห็นอยู่ส่วนมาก อนาคตของพระสงฆ์อีกสิบ

ยี่สิบปีข้างหน้า อาจเป็นเพียงเหยียงเฝ้าวัด วั
จ้างทำพิธีกรรมให้ชาวบ้านเท่านั้นดอกกระมัง
การเปลี่ยนแปลงในแนวนั้น มิใช่สิ่งที่น่าปลื
ใจเลย ๑

บริษัทกมลศยาม จำกัด ขอแจ้งให้ท่านทราบว่า หนังสือ Design from Scandinavia No. 4
ประจำปี ๑๙๗๑-๗๒ ได้ตีพิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ขณะนี้ บริษัทได้ส่งเข้ามาจำหน่ายแล้ว
คาดว่าจะได้รับ หนังสือประมาณเดือนมกราคมศกหน้า

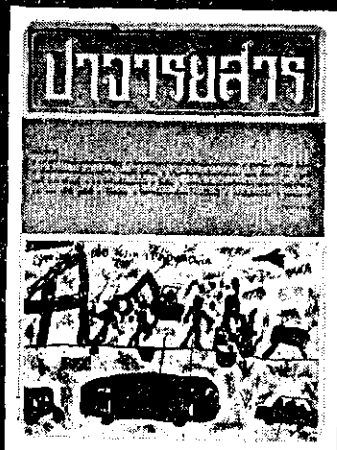
เช่นเดียวกับปีก่อน ๆ บริษัทเปิดโอกาสให้ท่านจองหนังสือ Design from Scandinavia No. 4 ใน
ราคาพิเศษ คือ เล่มละ ๘๐ บาท (แปดสิบบาทถ้วน) โดยขอให้ท่านส่งเงินล่วงหน้าให้กับบริษัทได้ตั้งแต่
บัดนี้เป็นต้นไปหรืออย่างช้าก่อนวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๔ หากพ้นกำหนดนี้แล้ว บริษัทจะคิด ราคาขายเล่มละ
๑๐๐ บาท (หนึ่งร้อยบาทถ้วน) ทุกท่านที่ส่งจองจะได้รับหนังสือก่อนออกวางขายในตลาด

หนังสือ Design from Scandinavia No. 4 นี้ เป็นหนังสือออกแบบและตกแต่งภายในที่ดีที่สุดใน
จำนวนไม่กี่เล่มที่มีจำหน่าย ภายในเล่มมีแบบเครื่องประดับบ้านและวัสดุศิลปตกแต่งที่ทันสมัยที่สุด พิมพ์
ด้วยกระดาษอาร์ต ภาพประกอบภายในเล่มเป็นภาพสีที่ตีพิมพ์ด้วยความประณีตและงดงามกว่า ๒๐๐ ภาพ
เหมาะสำหรับเป็นคู่มือของท่านในการออกแบบภายในสำนักงานและอาคารบ้านเรือนทั่วไป ท่านที่เคยมีเล่ม
ก่อน ๆ แล้ว จึงไม่ควรพลาดเล่มใหม่น

หากท่านสนใจที่จะดูตัวอย่างหนังสือ ขอท่านได้โปรดมาแวะชมได้ที่บริษัท

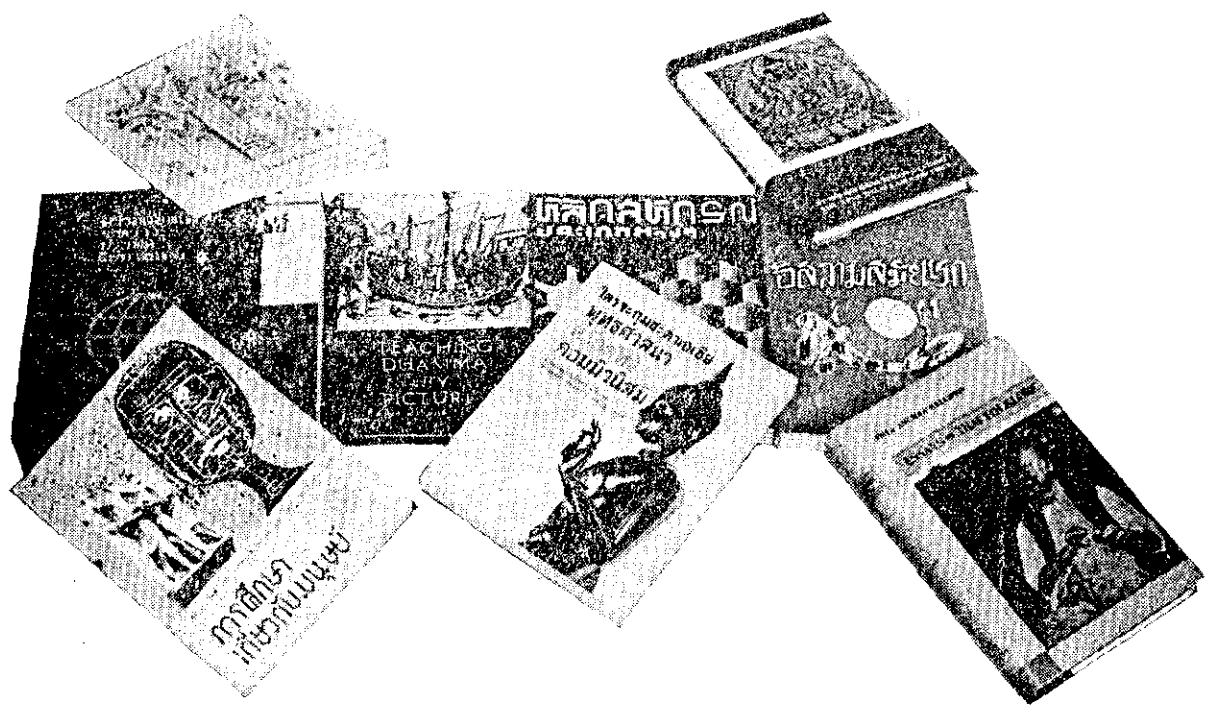
๑๗๑๕ พระราม ๔ สามย่าน ทรงนันทประตู่คัทวัลโงง ก.ท. ๕ โทร. ๕๐๑๖๓๐

นิตยสารทางการศึกษา รายสามเดือน

เสนอแนวคิดใหม่ทาง
การศึกษา เพื่อปฏิรูป
การศึกษาสำหรับชาว
บ้าน นิสิตนักศึกษา
วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ร่วมกัน จัดทำขึ้นด้วย
ความปรารถนา

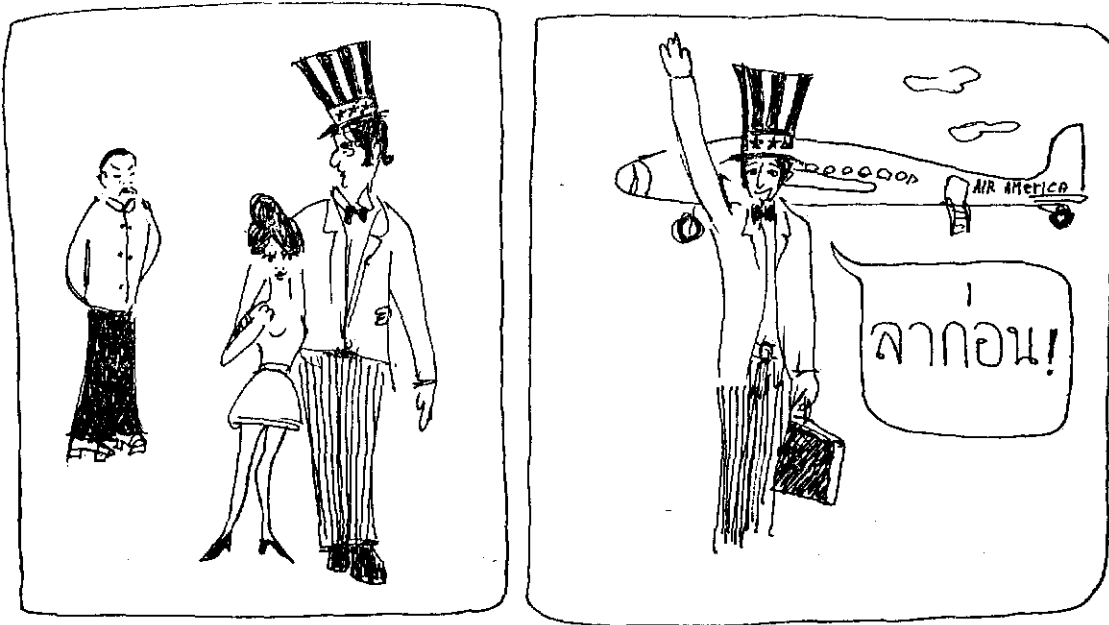
หนังสือทางสังคมศาสตร์เกือบทุกแขนง

ส่งชื่อ หรือติดต่อขอรายชื่อหนังสือโดยละเอียด ใต้ที่

สำนักพิมพ์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

จุฬาฯ ซอย ๒ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๕ โทร. ๕๗๖๒๒

เศรษฐกิจไทยในรอบ ๒๕ ปี ประสบการณ์อันแสนเศร้า ของ น.ส.สยาม

อภิชัย พันธเสน

แต่ก่อน น.ส. สยาม ยังเป็นเพียงสาวที่สวยเรียบ ๆ แบบสาว
ชนบททั่วไป หน้าตักเพียงแค่นี้ก็ไปวัดไปวาได้ ความน่ารักของเธอ
สืบเนื่องมาจาก เธอใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ด้วยคติพจน์
ประจำใจสั้น ๆ ว่า “ไม่เป็นไร” แต่หลังจากเธออยู่กับหนุ่ม
อเมริกัน เธอก็สวยขบขมอย่างลุดจาด

ในระยะนี้ได้มีเรื่องพูดกันถึง น.ส. สยาม ประเทศอันเป็นที่รักและหวงแหนยิ่งของพวกเราทุกคนอยู่บ่อย ๆ ก่อนหน้านั้นมีผู้วิจารณ์กันว่าเธอทำไมเป็นคนหัวสูง ไม่ยอมมองหน้าหนุ่มลูกจีน ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านเรือนเคียง ซ้ำยังกลับไปนิยมชมชอบเศรษฐีหนุ่มอเมริกัน และทำท่าว่าจะมีสัมพันธ์ภาพอันลึกซึ้ง ถึงกับตัดสัมพันธ์อย่างไม่มีเยื่อใยกับหนุ่มจีน โดยกล่าวหาว่าเขาเป็นอันธพาลชอบเผยแพร่ความคิดอันไม่พึงปรารถนา ไปยังสาว ลาว เกาหลี และญวน นอกจากนั้นยังมีแผนการวางตัวเป็นนักเลงโตในย่านเอเชียอาคเนย์แห่งนี้ ความนิยมในหนุ่มอเมริกันของ น.ส. สยาม ถึงขนาดหลวมตัวหลวมใจเข้าไปยุ่งในกรณีสองสาวพี่น้องญวนเหนือญวนได้ทะเลาะกัน โดยฝ่ายสาวญวนเหนือมีความหวังดีไม่อยากจะเห็นน้องสาวใจแตกญวนใต้ไปลอบรักกับเศรษฐีหนุ่มอเมริกัน แทนที่ น.ส. สยาม จะแสดงความหึงหวงเมื่อหนุ่มอเมริกันทำเช่นนั้น เธอกับสนับสนุนโดยไม่ทราบว่าเป็นเพราะความรักที่เธอมีต่อเขา หรือเป็นเพราะอำนาจเงินของเขา หลังจากที่แฟนหนุ่มอเมริกันเกิดเป็นปากเป็นเสียงอย่างรุนแรง

อภิสิทธิ์ พันธเสน อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมอยู่ในคณะบรรณาธิการ นิตยสาร เศรษฐศาสตร์สาร ฉบับชาวบ้านของสมาคมเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ ซึ่งจะดำเนินการออกเร็ว ๆ นี้ ปัจจุบันกำลังเขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก ณ มหาวิทยาลัยแวนคูเวอร์ สหรัฐอเมริกา

แรงกับสาวใหญ่ญวนเหนือ จนระอาในความมีใจเข้มแข็งของเธอ ก็เกิดความเบื่อหน่ายที่จะวิวาทกับเธออีกต่อไป จึงหันหน้าไปปรึกษาหนุ่มจีน ซึ่งดูทีท่าจะกลายเป็นนักเลงหนุ่มชื่อดังในเอเชีย และกำลังสนใจสาวเวียดนามเหนืออย่างเงิบ ๆ อย่างน้อยก็เป็นที่แน่ใจได้ว่าหนุ่มจีนมีความสนใจสาวญวนเหนือเป็นพิเศษ เพราะอย่างน้อยก็มีทัศนคติตรงกัน

ถึงตอนนี่เองที่หนุ่มอเมริกันได้แสดงความเบื่อหน่าย น.ส. สยามออกมาจนออกหน้า หนุ่มอเมริกันเริ่มรู้สึกสำนึกผิดว่าการทำตัวเป็นหนุ่มเจ้าสำราญเที่ยวจับสาวที่นั่นที่นี่ มีเรื่องทะเลาะวิวาทตีรันฟันแทงที่โน่นที่นี่ ถึงแม้จะมีคุณเฟื้ออาเชี่ย คุณอาฟอร์ด และคุณลุงรอกกีเฟลเลอร์ ช่วยอยู่ก็ไม่รอด สมควรจะต้องยุติการใช้เงินและการเที่ยวเตร่เอาไว้บ้าง ถ้าอยากจะปลอดภัยก็พยายามคบนักเลงเป็นมิตรดีกว่า เป็นที่น่าสังเกตว่าหลังจากหนุ่มอเมริกันเริ่มคิดได้ ก็เริ่มตัดสัมพันธ์กับบรรดาสาว ๆ ทั้งหลาย รวมทั้ง น.ส. สยาม ด้วย

เมื่อความจริงเป็นเช่นนี้ น.ส. สยามก็เริ่มมีอาการล้มทมอนนอนเสื่อ แสดงว่าอาการร่วงโรยออกมาเห็นได้ชัด ความสาวความสวยที่เคยชนะใจคนทั่วโลกจนถึงกับได้ตำแหน่งนางสาวจักรวาลแต่ก่อนก็กำลังจะลบเลือนไปสิ้น และเริ่มตัดพ้อกับตัวเองว่ารู้อย่างนี้หันไปคบหนุ่มจีน

เสียแต่ยังสาวก็คงดีแล้ว บางครั้งเธอยังมีมานะว่าถึงจะโหมลงไปมากอย่างนี้ ก็น่าจะลองทิ้งผ้าเช็ดหน้าสบตากับหนุ่มจีนดูบ้าง เผื่อว่าผลกเขาหันมาสนใจเธอบ้าง ก็อาจใส่ตะกร้าล้างน้ำได้กระมัง แต่ญาติพี่น้องและมิตรสหายหลายคนที่มีความหวังดีต่อเธอ ได้ให้คำแนะนำว่า จงคิดให้รอบคอบก่อนจะตัดสินใจทำอะไรลงไป เพราะการที่เธอตัดสินใจทำอะไรไปในขณะที่ยังเสียใจอยู่อาจจะขาดสติ ไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร เธอก็ได้แต่พยักหน้ารับฟัง และแสดงอาการขี้ขิ้นบ้างเมื่อมีความกลุ้มใจมาก ๆ แต่อาการของเธอก็ยังไม่ดีขึ้น มีแต่ทรงกับทรุด

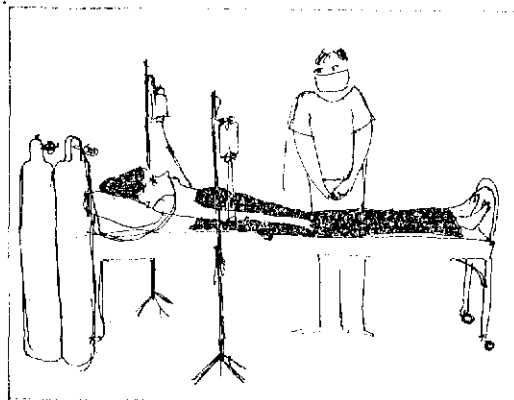
ในขณะที่เธอฝ่ายผมมตรอมใจลงไปทุกวันนั้น บรรดาญาติและเพื่อนสนิทของหนุ่มมะริกันก็ยังอุทิศทรัพย์จากเขี่ยหยันถาดถางให้เธอน้อยเนื้อต่ำใจมากขึ้นไปอีก โดยได้อธิบายว่า แต่ก่อนที่เพื่อนของเขาจะมารู้จักเธอนั้น เธอยังเป็นเพียงสาวที่สวยเรียบ ๆ แบบสาวชนบททั่วไป หน้าตาก็เพียงแค่ไปวัดไปวาได้บ้างเท่านั้น ความน่ารักของเธอเมื่อครั้งนั้น สืบเนื่องมาจากเธอใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ด้วยคติพจน์ประจำใจสั้น ๆ ของเธอว่า “ไม่เป็นไร” แต่หลังจากเธออยู่กับหนุ่มมะริกัน เธอก็สวยขึ้นมาอย่างฉูดฉาด เพราะได้รับการปรนเปรอทำนุบำรุงจากเศรษฐีหนุ่มของเธอ ยิ่งเมื่อแฟนหนุ่มของ

เธอไปวิวาทกับสาวอุยวแหเนื่อนั้น เขายังเอาใจเธอเป็นพิเศษ เพราะก่อนจะออกไปทะเลาะนั้น เขาจะต้องมานอนพักค้างคืนที่บ้านของเธอ เหนื่อยอ่อนกลับมา ก็ได้เธอนี้แหละนอนด้วยบ้านของเขาอยู่ไกลไปมาไม่สะดวก ด้วยเหตุนี้แฟนหนุ่มของเธอจึงเอาใจให้เงินเธอใช้ไม่อื่น แต่เพราะความเป็นสาวใจแตก แทนที่เธอจะเก็บหอมรอมริบเอาไว้ เธอกลับใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อวันหนึ่ง ๆ เธอหมดเวลาไปกับการแต่งตัวเขียนคิ้วทาปาก แต่คติพจน์ที่ว่า “ไม่เป็นไร” ก็ยังฝังอยู่ในหัวของเธอ ทำให้เธอปล่อยเนื้อปล่อยตัวสนุกสนานเต็มที่ ครั้นเมื่อแฟนหนุ่มตีจากเธอไป “สวรรค์ของเธอจึงหาย” อย่างช่วยไม่ได้ มีหน้าซ้ำ เพื่อนเศรษฐีหนุ่มของเธอยังคงค้นเอาอีกด้วยว่า “สมน้ำหน้าแล้ว ที่ใจอยากแตก”

ในยามทุกข์ใจเช่นนี้ เธอไม่อาจหันหน้าไปปรึกษาผู้ใดได้ นอกจากญาติมิตรของเธอที่หวังดีและเป็นคนไทยด้วยกัน เพื่อนที่หวังดีและคอยติดตามดูแลเธอมาตลอด เป็นหมอรักรักษาโรคเศรษฐกิจคนหนึ่ง คุณหมอมักตรวจดูอาการไข้ วัดปรอท จับชีพจร ตรวจเลือด ตลอดจนศึกษาจากภาพเอกซเรย์ รวมทั้งตรวจคลื่นสมองของเธออย่างละเอียด แล้ววินิจฉัยว่าเธอเป็น *โรคอัมพาตในสมอง* ซึ่งวิธีรักษาอย่างหนึ่งก็ต้องผ่าตัดสมอง*

* Chinnawoot Soonthornsima, "Economic Paralysis; Current Economic Problems and Policy Issues" Presented to the Seminar at the Faculty of Economics, Thammasat Univ. August 25, 1971

คุณหมอได้ให้คำอธิบายว่า ความจริง เธอน่าจะล้มหมอนนอนเสื่อมาก่อนหน้านานแล้ว เพราะโรคอัมพาตในสมองของเธอเป็นมาแต่กำเนิด เมื่อเธอโตเป็นสาว เธอจึงยังเป็นสาว บัญญาอ่อน คุณตามสายตาคนข้างนอกที่ไม่เข้าใจ สาเหตุของโรค ก็มักเห็นเธอเป็นสาวชนบทที่ แสนซื่อและสวยบริสุทธิ์ จริงอยู่ที่เธอต้องล้ม หมอนนอนเสื่อลงคราวนี้ ก็เพราะเธอมีความ เสียใจอย่างมากที่แฟนหนุ่มทิ้งเธอไป เงินทองที่ เคยได้รับจ่ายใช้สอยซื้อขายบำรุงกำลังจึงไม่มี ทำให้เรือนร่างของเธออ่อนเปลี้ยยิ่งขึ้น อีกประการ หนึ่ง โรคพยาธิคอมมิวนิสต์ที่มีอยู่ในตัวเธอก็ เล่นงานเธอรุนแรงยิ่งขึ้น ความจริงเธอมีเชื้อ พยาธินี้อยู่ในตัวเธอมานานแล้ว ต่อเมื่อเธอได้ มาสัมผัสสรสจวบจากแฟนหนุ่มมะริกัน ซึ่งเติบโต มาจากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างออกไป เธอจึงได้รับ เชื้อน่ายทุน อันทำให้โรคพยาธิคอมมิวนิสต์ใน ตัวเธอเจริญเติบโตเร็วมากยิ่งขึ้นไปอีก การเจริญ โตโตของโรคพยาธิคอมมิวนิสต์นั้น ถึงแม้จะไม่

ทำให้เธอต้องล้มหมอนนอนเสื่อ แต่ก็ช่วยซ้ำเติม โรคภัยของเธอให้มีอาการรุนแรงยิ่งขึ้น ประกอบ กับข่าวที่เธอเคยปลุกไปขายเพื่อนบ้านใกล้เคียง ก็กลับขายไม่ได้ เพราะเขาปลุกของเขาเองได้ มากขึ้น รวมทั้งเพื่อนชายของเธอก็ยังมาเที่ยว แจกจ่ายบังคับขาย ทำให้ภาวะการเงินของเธอ อยู่ในขั้นเดือดร้อน เงินที่เธอเคยเก็บออมถนอม ไว้บ้างเมื่อครั้งก่อนจึงเริ่มนำออกมาใช้ และเป็น ที่คาดกันว่า หากเธอจะต้องนอนแหว่เอาแต่ใช้ เงินอยู่อย่างนี้ อีก ๓-๔ ปี เงินที่เก็บออมเอา ไว้ ก็คงจะหมดไปไม่มีเหลือ

เมื่อทุกอย่างเป็นเช่นนั้น เรือนร่างของเธอ จึงทรึงกับทรุด ถ้าหากไม่มีการแก้ไข คุณหมอ ของเธอได้ช่วยให้ใจชื้นที่บอกเราว่า สาเหตุใหญ่ ของการผ่ายผอมทรอมใจของเธอนั้น สืบเนื่อง มาจากโรคอัมพาตในสมอง ซึ่งเป็นโรค ประจำตัว เธอมาแต่กำเนิด เรื่องอกหักหรือเรื่องอื่น ๆ นั้น เป็นเพียงโรคแทรกซ้อนเข้ามาในขณะที่เธอมีร่าง กายอ่อนเปลี้ยเท่านั้น ถ้าหากสามารถรักษาโรค อัมพาตในสมองได้ อาการของเธอคงดีขึ้น และ โรคแทรกซ้อนต่าง ๆ ก็คงพอทุเลาเบาบางลง

คุณหมอของเธอเห็นว่าวิธีการที่ได้ผลเด็ดขาด ก็คือต้องมีการผ่าตัดสมอง แต่การผ่าตัดสมอง นั้นเสี่ยงอันตรายต่อการที่เธอจะต้องตายอยู่มาก เพราะถึงแม้ว่าวิชาศัลยกรรมสมอง (เทรซุริก) จะเจริญก้าวหน้าไปมาก แต่โอกาสที่คนไข้จะ

อยู่รอกยังมีอยู่เพียงครั้งต่อครั้ง และแพทย์ชำนาญโรคนั้นจริงๆ และตั้งใจจริงยังไม่มี อีกหนึ่งเจ้าของไข้ก็คงไม่ยอม เพราะกลัว น.ส. สยามจะทนความเจ็บปวดไม่ไหว ในที่สุดคุณหมोजึงได้เสนอว่าวิธีรักษาโรคของ น.ส. สยามที่ควรจะทำก็คือให้แพทย์เชี่ยวชาญมาร่วมอาชีพของท่านทั้งหลาย พยายามชี้ให้ น.ส. สยามเห็นสมุฏฐานของโรคและพยายามชักจูงให้เจ้าของไข้ของ น.ส. สยาม ยอมให้มีการผ่าตัด ในระหว่างที่รอกอยู่ย่น้ำอาจจะเริ่มทำการรักษาบางส่วนโดยการฉายแสง และเริ่มออกกำลังบริหารมือเท้า และร่างกายของ น.ส. สยามไปพลางๆ ก่อน นอกจากนั้น การหายาบำรุงติดสลากคำขวัญให้กินอยู่เสมอๆ ก็อาจช่วยได้บ้างกระมัง

ผมเองก็ร่วมอาชีพเศรษฐศาสตร์เช่นเดียวกับคุณหมอมและมีฐานะเป็นเพียงนักศึกษา ผมเองพยายามติดตามศึกษาชีวประวัติของ น.ส. สยามมาโดยตลอดเพราะผมเองก็แอบรักเธอเงียบๆ มานานแล้วเหมือนกัน แต่ไม่ได้เปิดเผยเพราะเป็นความรักของคนจนๆ และคิดว่าคงจะรักเธอต่อไปอีกนาน เพราะความเป็นสาวชู้ๆ และไร้เดียงสาน่ารักของเธอแหละ การที่ผมบอกว่าคุณเป็นสาวชู้ๆ นั้น เธอก็เป็นเช่นนั้นจริง และนี่เองที่ทำให้เธอมีเสน่ห์ หรือมีได้เชื่อหรือปฎิญาณอ่อนอย่างที่ใครๆ คิด เหตุนี้ผมถึงได้ปักใจเชื่อว่าเธอมิใช่เป็นคนปฎิญาณอ่อน หรือเป็นอัมพาตใน

สมองอย่างที่กล่าว ผมยอมรับว่าเธออาจจะไม่ค่อยฉลาดในระยะหลังๆ นี้ เพราะเธอมีความแปรปรวนในทางประสาท แต่สิ่งนี้มิใช่เป็นสาเหตุของโรค แต่เป็นเพียงอาการอย่างหนึ่งของโรค ดังนั้นถ้าหากเราพยายามรักษาโรค โดยเพียงแต่แก้ อาการ แต่ไม่รู้ สาเหตุที่แท้จริง ก็อาจทำให้เราวางยาผิด และแก้โรคไม่หายได้เด็ดขาด เพียงแต่ช่วยกระตุ้นให้ดีขึ้นนิดหน่อย หรือช่วยมิให้อาการทรุดลงไปเท่านั้น

ผมเห็นด้วยกับคุณหมอมทางเศรษฐศาสตร์อื่นๆ ในเมืองไทยทุกคนว่า การที่เธอล้มหมอนนอนเสื่อลงครั้งนี้ เพราะแฟนหนุ่มต้องจากไป เพราะโรคพยาธิคอมมูนิสต์ หรือเพราะเธอไม่มีรายได้จากการขายข้าวมาซื้อยาบำรุง เธอเป็นสาวที่มีโรคประจำตัวมาก่อนแล้ว และอาการของโรคเริ่มมาสำแดงออกฤทธิ์เมื่อมีอาการแทรกของโรคอื่น

จากที่ผมใช้เวลาเฝ้าสังเกตอาการของเธอนั้น เธอมีโครงสร้างบางอย่างในตัวเธอที่มีความขัดแย้งกัน กล่าวคือถ้าเธอรักที่จะเป็นสาวชนบทก็ไม่จำเป็นที่เธอจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรมากนัก แต่ถ้าเธอยังรักสวยรักงามอยากจะทำ “พัฒนา” ตัวเองให้เป็นสาวสมัยใหม่ เธอก็จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบางอย่างในตัวเสียใหม่ มิฉะนั้นไม่วันใดก็วันหนึ่งเธอจะมีอาการล้มหมอนนอนเสื่อ เมื่อร่างกายอ่อนเพลีย

โครงสร้างที่วางนี้คือโครงสร้างของระบบการผลิตเม็ดเลือดแดงในร่างกายของเธอ หรือที่รู้จักกันในหมู่ของบรรดาหมอเศรษฐศาสตร์ ว่าโครงสร้างภาษี (Tax Structure)

ตราบไตที่เธอยังเป็นสาวชนบทอยู่ โครงสร้างแบบใดก็ไม่มีความสำคัญมากนัก เพราะทุก ๆ ส่วนในร่างกายของเธอก็มีความสำคัญเท่าเทียมกันหมด เธอไม่มีปัญหาที่จะต้องฉีดพาราฟีนที่หน้าอก ไม่ต้องกินยาบำรุงสมอง บำรุงประสาท รวมทั้งไม่ต้องเสริมกัน เสริมสะโพก หรือลดความอ้วน แต่เมื่อเธอมีปัญหาดังกล่าว จึงมีปัญหาว่าเธอควรผลิตเม็ดโลหิตแดงอย่างไร และจะต้องส่งไปหล่อเลี้ยงส่วนไหนของร่างกาย ดังนั้น เมื่อเธอต้องการ “พัฒนา” เธอจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในการผลิตเม็ดเลือดแดงในตัวของเธอ การที่เธอจะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยการฉีดพาราฟีน กินยาบำรุงสมอง หรือผ่าตัดเสริมกัน เสริมจมูก เสริมสะโพก อะไร

ทำนองนั้น จะไม่ช่วยให้เธองามผุดผาคตามธรรมชาติได้ และในที่สุดก็จะต้องมีอาการล้มหมอนนอนเสื่อลงเมื่อร่างกายอ่อนเพลีย

ผมขอลดท้าวจากเรื่องสาวบ้านนา หน้าซื่อที่ต้องการพัฒนาตัวเองเป็นสาวสมัยใหม่ จาก น.ส. สยาม มาเป็นเรื่องของปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย กันสักที่จะดีกว่า

ปัญหาที่น่าจะได้รับความสนใจอย่างจริงจัง และได้รับการแก้ไขตั้งแต่เริ่มขบวนการพัฒนา นั้น ควรจะเป็นปัญหาเรื่องโครงสร้างของภาษี โครงสร้างของภาษีประเทศไทยในปัจจุบันมีลักษณะไม่แตกต่างอะไรไปจากกฎหมายชราภาพของเราในปัจจุบัน เพราะด้วงความเจริญและทำให้ประเทศประสบปัญหาในที่สุด ปัญหาโครงสร้างของภาษีไทยนั้น เป็นภาษีที่ขาดลักษณะก้าวหน้า (Progressive) เท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากตัวเลขข้างล่างนี้

อัตราส่วนของภาษีอากรชนิดต่างๆ ที่เก็บได้

	๒๕๐๔	๒๕๐๕	๒๕๐๖	๒๕๐๗	๒๕๐๘	๒๕๐๙	๒๕๑๐	๒๕๑๑	๒๕๑๒	๒๕๑๓
ภาษีทั้งสิ้น	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
ภาษีรายได้	๑๐.๓	๕.๕	๕.๘	๕.๖	๑๐.๕	๑๐.๕	๑๐.๕	๑๑.๒	๑๑.๕	๑๑.๘
ภาษีรายได้บุคคลธรรมดา	๖.๘	๖.๑	๕.๕	๕.๗	๖.๒	๕.๕	๖.๒	๖.๕	๖.๕	๗.๑
ภาษีรายได้นิติบุคคล	๓.๕	๓.๘	๓.๕	๓.๕	๔.๓	๔.๖	๔.๓	๔.๗	๔.๖	๔.๗
ภาษีการขายทั่วไป	๑๑.๕	๑๕.๘	๑๕.๕	๒๐.๒	๑๕.๗	๒๑.๒	๒๒.๔	๒๑.๔	๒๑.๕	๒๒.๓
ภาษีการขายเฉพาะอย่าง	๑๐.๘	๗.๖	๗.๒	๗.๗	๑๒.๖	๒๑.๑	๑๕.๔	๒๐.๕	๒๐.๒	๒๐.๘
ภาษีศุลกากร	๕๓.๓	๔๕.๗	๔๘.๗	๔๘.๗	๕๓.๒	๒๘.๖	๓๑.๗	๓๐.๘	๓๑.๔	๓๑.๔
ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ	๓.๗	๓.๒	๓.๒	๒.๕	๒.๘	๒.๗	๒.๔	๒.๕	๒.๓	๒.๒
ภาษีลักษณะอื่น ๆ	๑๐.๐	๕.๘	๑๑.๖	๑๐.๕	๑๐.๘	๑๕.๕	๑๓.๓	๑๓.๖	๑๓.๑	๑๑.๕

ที่มา : สถิติจากรายงานประจำปีของสำนักงานงบประมาณ

จากตัวเลขนี้จะเห็นได้ว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างแต่อย่างใด ภาษาที่มีลักษณะ 'ก้าวหน้า' ยังคงอยู่ในอัตราเดิม มิได้เพิ่มขึ้นแต่ประการใด แสดงว่าภาษาลักษณะ 'ก้าวหน้า' ไม่มีลักษณะ 'ก้าวหน้า' ที่แท้จริง จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างบ้างก็เพียงเล็กน้อย และในทางที่ไม่พึงปรารถนาแต่อย่างใด คือ ในปี ๒๕๐๕ ภาษีการขายได้เพิ่มขึ้นจาก ๑๑.๙% ในปี ๒๕๐๔ เป็น ๑๙.๙% ในปี ๒๕๐๕ การเพิ่มครั้งนี้เกิดจากการลดลงของภาษาอื่น ๆ โดยทั่วไป ในปี ๒๕๐๙ ภาษีการขายเฉพาะอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ภาษีสรรพสามิตได้เพิ่มขึ้นจาก ๑๒.๖% ในปี ๒๕๐๘ มาเป็น ๒๑.๑% ในปี

๒๕๐๙ ทั้งนี้ เนื่องจากการลดลงในความสำคัญของภาษีสกุลการ

ภาษียาได้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ส่วนภาษีสลักษณะอื่น ๆ ซึ่งมีภาษีสทรัพย์สินรวมอยู่ในหมวดนี้ก็มิได้มีการเคลื่อนไหวแต่อย่างใดเลย โครงสร้างชนิดที่ว่านี้ จึงเป็นโครงสร้างที่ล่าช้ามาก ที่ว่าล่าช้าเพราะปกติเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ถ้าหากโครงสร้างมีลักษณะ 'ก้าวหน้า' แล้ว รายได้จากภาษียาควรจะเพิ่มเร็วกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชาติ แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีตมิได้เป็นเช่นนั้น อัตราระหว่างภาษาที่เก็บได้ กับรายได้ประชาชาติ มีลักษณะค่อนข้างคงที่ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ดังเลขที่แสดงไว้ในที่นี้

อัตราส่วนระหว่างรายได้จากภาษียาและรายได้ประชาชาติ

พ.ศ.	๒๕๐๔	๒๕๐๕	๒๕๐๖	๒๕๐๗	๒๕๐๘	๒๕๐๙	๒๕๑๐	๒๕๑๑	๒๕๑๒
	๘๐.๔	๗๓.๖	๑๑.๖	๑๑.๙	๑๒.๑	๑๑.๔	๑๒.๓	๑๒.๗	๑๒.๒

มีการเพิ่มขึ้นอย่างมาก เพียงครั้งเดียวคือในปี ๒๕๐๕ เมื่อมีการปรับปรุงอัตราภาษียาขายทั่วไป และเนื่องจากภาษียาจากการขายนี้ ก็มีลักษณะ 'ก้าวหน้า' พอสมควร จึงทำให้อัตราส่วน

สูงขึ้นเรื่อยๆ เมื่อรายได้ประชาชาติสูงขึ้นแต่อัตราการก้าวหน้ายังไม่เป็นที่พอใจมากนัก จะเห็นได้จากอัตรารายได้จากภาษียา เทียบกับอัตราการใช้เงินงบประมาณของรัฐบาลลดน้อยลงตามลำดับ

อัตรารายได้จากภาษียาเทียบกับการใช้เงินงบประมาณของรัฐบาล

พ.ศ.	๒๕๐๕	๒๕๐๖	๒๕๐๗	๒๕๐๘	๒๕๐๙	๒๕๑๐	๒๕๑๑	๒๕๑๒	๒๕๑๓
	๘๐.๔	๗๓.๖	๗๗.๔	๗๕.๓	๗๖.๕	๗๑.๕	๗๐.๓	๖๖.๖	๖๒.๖

เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหารายได้จากทางอื่นมากขึ้นทุกที เป็นต้นว่ารายได้จากเงินกู้ ทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศ การที่รัฐบาลมีภาระหนี้สินมากเช่นนี้ ก็เป็นการบังคับให้รัฐบาลต้องลดการใช้จ่ายเงินลงในที่สุด ไม่ว่าจะหนี้สินจากภายในประเทศหรือหนี้สินต่างประเทศ หนี้สินจากต่างประเทศนั้นไม่ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ แต่รัฐบาลไทยไม่สามารถก่อหนี้ได้โดยไม่มีที่สิ้นสุด หนี้สินภายในประเทศจะก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ หากรัฐบาลไม่ลดการใช้จ่ายลง และเมื่อรัฐบาลเกิดมีความจำเป็นจะต้องลดการใช้จ่ายลงในภาวะที่เศรษฐกิจกำลังชะลอตัวลงนั้น ยิ่งก่อให้เกิดผลเสียหนักขึ้น เพราะเป็นการซ้ำเติมภาวะเศรษฐกิจให้ทวีความเลวร้ายมากขึ้น

จึงจะเห็นได้ว่าสาเหตุพื้นฐาน (Syntom) ของโรคเศรษฐกิจของไทยนั้นอยู่ที่โครงสร้างของภาคนั้นเอง โครงสร้างของภาษีที่ไม่ดีนั้น เป็นสาเหตุให้เกิด *อาการ* ของโรคสองชนิด เมื่อรัฐบาลกำลังทุ่มเงินพัฒนาเศรษฐกิจในทางด้านวัตถุเพื่อหวังผลในความเจริญในระยะสั้น โรคอย่างหนึ่งนั้นเกิดจากการใช้จ่ายในภาครัฐบาลทำไม่ได้เต็มกำลัง เพราะรายได้ไม่เพิ่มเท่าอัตราการใช้จ่าย ที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากในระยะที่ประเทศกำลังพัฒนานั้น จริงอยู่ รายได้ประชาชาติได้เพิ่มขึ้น แต่การกระจายรายได้ที่ขาด

ความยุติธรรม อันเป็นปรากฏการณ์ทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย ได้ทำให้รายได้ส่วนใหญ่ตกไปยังส่วนน้อย ซึ่งไม่ต้องรับภาระภาษีจากโครงสร้างของภาษีปัจจุบัน เนื่องจากอาจจะมีการรั่วไหลอยู่บ้างในการเก็บภาษีจากรายได้ และอัตราที่ไม่ก้าวหน้าพอควร แต่สาเหตุที่สำคัญที่สุดก็คือลักษณะโครงสร้างของภาษีทรัพย์สินอยู่ในลักษณะที่เร็วมาก ถ้ามีการปรับปรุงโครงสร้างการเก็บภาษีจากทรัพย์สิน ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีประสิทธิภาพในการเก็บภาษีเท่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ก็เป็นที่ยอมรับได้ว่ารายได้ของรัฐบาลจะต้องเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน เมื่อรัฐบาลไม่สามารถดึงเงินจากประชาชนกลุ่มที่มีความโน้มเอียงในการออม (Propensity to Save) สูงเอามาใช้ได้ ก็ทำให้กระแสการหมุนเวียนใน

ระบบเศรษฐกิจไม่รวดเร็วเท่าที่ควร จึงนับได้ว่าประเทศได้เริ่มเกิดเป็นโรคหลอดเลือดที่ฝอยอุดตันขึ้นมาแล้ว

โรคอย่างที่สองนั้นเกิดจากรัฐบาลหันไปลงทุนทางด้านวัตถุมากเกินไปจนลืมนึกถึงการพัฒนาคน และที่ใกล้ตัวมากที่สุดก็คือการพัฒนาตัวข้าราชการของรัฐบาล ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถจัดสรรเงินมาใช้จ่ายเป็นเงินเดือนของข้าราชการได้มากเพียงพอ เพราะต้องหันไปทุ่มพัฒนาทางด้านวัตถุก่อน ในระยะก่อนสงคราม อัตราเงินเดือนที่ราชการตั้งเอาไว้มีความเหมาะสมสมควร ในระยะสงครามมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นข้อที่พอแก้ตัวได้ แต่นับตั้งแต่การเมืองสงบเรียบร้อยหมดภาวะสงครามทางฝ่ายเอกชนได้รูดหน้าไปมาก ในขณะเดียวกันมิได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบเงินเดือนของข้าราชการเลย เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดโรคคอรัปชั่น และความหย่อนสมรรถภาพของรัฐบาลตามมา ทำให้กลไกของรัฐบาลไร้ผล รัฐบาลจะมีนโยบายดีอย่างไรก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคือ เพราะกลไกต่างๆ ในตัวของรัฐบาลไม่ทำงาน โรคนี้เปรียบได้กับโรคเส้นโลหิตในสมองตีบตัน ทำให้สมองสั่งงานไม่สะดวก มือเท้าต่างๆ ที่เป็นกลไกของรัฐบาลจึงไม่ทำงาน โรคนี้จึงเป็นโรคที่คุณหมอบอกของเรามอง

เห็นและคิดว่าเป็น *สาเหตุ* ของโรคเศรษฐกิจ ซึ่งความจริงแล้วเป็นแต่เพียงอาการของโรค ซึ่งเกิดจากโครงสร้างในการผลิตเม็ดเลือดแดงไม่เพียงพอ ทำให้เส้นโลหิตฝอยตีบตัน เกิดความแปรปรวนในร่างกาย และทำให้เส้นโลหิตตีบในสมองตีบ สมองสั่งการไม่ได้ มือไม่ทำงานไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นไม่ว่าจะมีความคิดดีอะไรก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ เนื่องจากมือเท้าไม่ทำงาน เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ย่อมทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีอันล้มหมอนนอนเสื่อ ยากแก่การรักษา สำหรับอาการของโรคมือเท้าไม่ทำงานและสมองไม่สั่งการนั้น ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีการฉีดเลือดไปหล่อเลี้ยงสมองและส่วนอื่นๆ ของร่างกายแต่เพียงอย่างเดียว การแก้ไขต้องแก้ไขเกี่ยวกับการจัดการระบบราชการทั้งระบบ ซึ่งผมได้เคยเสนอวิธีการไว้แล้วในบทความอื่น ๆ *

เพราะเหตุที่รัฐบาลจึงไม่ยอมแก้ไขโครงสร้างต่างๆ ที่มองปัญหาตั้งแต่เริ่มต้น เหตุที่รัฐบาลไม่สนใจแก้ปัญหานี้ เพราะรัฐบาลที่แล้มาในอดีต ในยุคพัฒนาจนถึงยุคปัจจุบัน มิได้เป็นรัฐบาลของประชาชน แต่เป็นรัฐบาลของกลุ่มผู้มีอำนาจในทางเศรษฐกิจ ตลอดจนผู้บริหารบางคนในรัฐบาลก็เป็นผู้ควบคุมอำนาจในทางเศรษฐกิจเสียเอง การที่จะเสนอปรับปรุงโครงสร้างของภาชีทรัพย์สินก็เท่ากับเป็นการออก

* วิทยาสารปริทัศน์ “ปัญหาของไก่ (ข้าราชการ)” โดยผู้เขียน

กฎหมายบังคับตนเองและพวกพ้อง นอกจากนั้น การพูดถึงภาษากับบุคคลทั่วไปที่ไม่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอควรแล้ว ย่อมเป็นอันตราয়แก่เสถียรภาพของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัฐบาลเป็นรัฐบาลที่มีจุดต่างหรืออยู่ด้วยแล้ว การเอ่ยปากพูดเรื่องโครงสร้างของภาษีทรัพย์สิน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อกลุ่มที่มีอำนาจด้วยกัน จึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลที่ฉลาดพึงจะหลีกเลี่ยงมากที่สุด ปัญหาก็คือเมื่อรัฐบาลหรือผู้ทรงอำนาจในปัจจุบันไม่ยอมยื่นมือเข้าแตะต้องในเรื่องเหล่านี้ ผู้แทนของประชาชนก็ควรจะทำหน้าที่เหล่านี้ในรัฐสภาแต่เนื่องจากระบบรัฐสภาในปัจจุบัน ผู้แทนส่วนใหญ่ก็เป็นผู้แทนของรัฐบาล และผู้แทนฝ่ายค้านก็เป็นแต่เพียงผู้แทนของกลุ่มผู้มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจตรงข้ามกับฝ่ายรัฐบาล ทำการเพื่อป้องกันรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของกลุ่มตน จึงเป็นการยากที่จะพึ่งพาอาศัยท่านผู้แทนอันทรงเกียรติเหล่านี้ได้ ทางออกของประชาชนก็คือ เมื่อมองเห็นว่าปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่สำคัญและจำเป็นที่จะต้องรีบแก้ไข ก็ควรรวบรวมกำลังกันกับคน

รัฐบาลให้พิจารณาเรื่องเหล่านี้ให้ได้ ไม่ว่าจะ เป็นโดยทางหน้าหนังสือพิมพ์ หรือการอภิปรายในที่สาธารณะทั่วไป*

ที่ผมกล่าวมาทั้งหมดนั้น มิใช่จะหมายความว่าประเทศไทยเป็นโรคที่มีโครงสร้างไม่ดีแต่เพียงโรคเดียว ยังมีโรคอื่น ๆ อีกหลายโรค เช่นโรคสินค้าออกขายไม่ค่อยได้ โรคซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยเข้ามาใช้มากเกินไป รวมทั้งโรคแทรกของต่างตัวอีกมาก แต่โรคโครงสร้างของระบบภาษีนี้เป็นโรคประจำตัวของ น.ส. สยาม ทุกครั้งที่ร่างกายของเธอเกิดมีอาการอ่อนเพลีย จะโดนโรคนี้เล่นงานซ้ำเติมให้เธอต้องย้ายไป และเพียงแค่วโรคนี้ โรคเดียวก็อาจจะทำให้เธอมีอาการย้ายได้ถึงปางตายได้ ถ้าหากอาการของโรคเข้าขั้นโคม่า และเนื่องจากโรคนี้ยังพอมึนหนทางที่รักษาให้หายได้ ถ้าหากพวกเราทุกคนรักเธอ ห่วงแทนเธอ และพร้อมที่จะทำทุกอย่างเพื่อที่จะทำให้เธอหายขาดได้จากโรคนี้ ทำไมพวกเราจึงนั่งอมมืองอเท้าปล่อยให้เธอต้องนอนจมเพราะพิษของโรคนี้อยู่ยงแล้ว ☹

* บทความนี้เขียนขึ้นก่อนการรัฐประหาร ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

แรงงานของไทย ในรอบ ๒๕ ปี

พิพัฒน์ ไทยอารี

ใน พ.ศ. ๒๕๐๑ รัฐบาลคณะปฏิวัติ
ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีประ
กาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ มีใจความ
ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ.
๒๔๙๔ เนื่องจาก....

เดิมแรงงานในประเทศไทยอาจแบ่งออกเพื่อ
ให้ง่ายแก่การศึกษาได้ ๒ ประเภท คือ แรงงาน
ในเมือง กับแรงงานในชนบท

แรงงานในเมือง คงจะเป็นแรงงานในเขตที่
มีคนหนาแน่น อาทิเช่นในเขตกำแพงเมือง กู
เมืองประการหนึ่ง หรือแรงงานในรั้วในวังประ
การการหนึ่ง การใช้แรงงานจึงเป็นในรูปแบบของ
ข้าทาสบริวารรับใช้บรรดาเจ้าขุนมูลนาย เพื่อ
ประกอบภาระกิจต่างๆ เช่นการคิลปะ การช่าง
ฝีมือ การเสมีนตรา และการทหาร เป็นต้น
ส่วนอีกพวกเป็นการใช้แรงงานด้านเกษตรกรรม
เพื่อนำผลผลิตใช้บริโภคในชุมชนของคน

แรงงานในเขตชนบท คืออาณาบริเวณนอก
เขตกำแพงเมือง มักใช้แรงงานกันตามฤดูกาลใน
ทางเกษตรกรรมเป็นหลัก ส่วนระยะเวลาที่เหลือ
ก็มีได้ทำประโยชน์อะไรมาบ้าง เช่นอาจมีการ
ทำเครื่องจักรสานเล็ก ๆ น้อย ๆ

ปัญหาแรงงานหรือผู้ที่ทำงานนั้นมีนักการ
เมืองในสมัยปฏิวัติการปกครองกล่าวว่า ลักษณะ
แรงงานและปัญหาแรงงานต่างกับปัญหาของชาว
ตะวันตก ด้วยเหตุว่า คนชั้นกลางเท่านั้นจะทำ
งานประกอบอาชีพ ส่วนคนธรรมดาสามัญชาว
บ้านทั่วไป มักจะใช้เวลาและทรัพย์สินไปในการ
เที่ยวดื่มสุรา และเล่นการพนันเป็นส่วนใหญ่

พินันท์ ไทฮารี อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมอยู่ในคณะบรรณาธิการ
วารสาร *การบริวาร* สนใจเป็นพิเศษในเรื่องแรงงาน
และการบริหารทั่วไป

การแรงงานแต่เดิมมิได้มีลักษณะของการจ้าง
งาน แต่เป็นลักษณะของการเกณฑ์แรงงาน เพื่อ
เข้าปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น เป็นทหารมหาดเล็ก
หรือฝากเนื้อฝากตัวกับเจ้านายที่มีฐานะยศศักดิ์สูง

การเปลี่ยนแปลง ปัญหาแรงงานในระยะ
ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ การใช้แรงงานโดย
ทั่วไปเป็นการว่าจ้างชาวเงินประกอบการงานใน
ด้านต่างๆ เช่นการทำเรือ ช่างไม้ ช่างต่อเรือ
แม้แต่การทำผักสวนครัวก็ยังใช้คนจีนเป็นส่วน
ใหญ่ แรงงานชาติอื่นๆ ก็มีบ้าง เช่นแขกอินเดีย
ทำการค้าขาย ตั้งห้างร้าน คัดเย็บเสื้อผ้าและ
เลี้ยงวัว แต่ก็มีจำนวนไม่มากเท่าชาวจีน

สภาพเหตุการณ์ที่มีส่วนเกื้อหนุน การว่าจ้าง
ชาวจีนนั้นอาจแบ่งได้ ๒ ประการ คือ

เหตุการณ์ภายในประเทศ นายจ้างประสงค์
จะว่าจ้างชาวจีนมากกว่าชาวไทย เพราะเหตุว่า
ชาวจีนมีความอดทน ขยัน และมีการรวมกลุ่ม
กันดี

แรงงานคนไทยกระจัดกระจายอยู่ตามภาค
ต่าง ๆ การอพยพแรงงานกระทำไปตามฤดูกาล
และอพยพไปยังท้องถิ่นใกล้เคียงกับถิ่นฐานเดิม
ของตน

ความรู้ความชำนาญงานของคนไทย ยังมีไม่
เพียงพอ ผู้มีความรู้ความสามารถจะเข้ารับราชการ
การถวายตัวอยู่ในราชสำนัก เพื่อหวังเกียรติยศ
ชื่อเสียง หรือไม่ก็ประกอบอาชีพอิสระจะได้ไม่
ต้องมีเจ้านายคอยบังคับบัญชาแต่อย่างใด

เหตุที่คนไทยไม่จำเป็นต้องรวมตัวกันเพราะ
เจ้านายขุนเลี้ยง จึงไม่มีการเจรจาคือรองกับเจ้า
นายของตนเท่าใด เพราะอิทธิพลของวัฒนธรรม
ในด้านการศึกษาจะมีการรวมตัวกันบ้าง แต่ก็
เป็นการรวมตัวแบบไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนมัก
เป็นไปชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งแล้วก็จะสลายตัวไปเอง

ปัจจัยจากภายนอกประเทศ ด้วยเหตุว่ามี
องค์การอพยพชาวจีนจากดินแดนดินใหญ่ เพื่อ
ช่วยเหลือให้รอดพ้นจากความอดอยาก และการ
ขัดแย้งทางการเมืองในประเทศของตน รวมทั้ง
รัฐบาลจีนเองก็พยายามบีบบังคับให้รัฐบาลไทยยอม
ให้ชาวจีนอพยพเข้าประเทศทุกปี ตั้งแต่ภายหลัง
สงครามโลกครั้งที่สอง

เมื่อพิจารณาปัญหาแรงงานแล้ว ปัญหาแรง
งานที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับคนไทยโดยตรงมักจะ
เกี่ยวกับราชการและการทหาร ส่วนการแรงงาน
เศรษฐกิจอื่นๆ รัฐบาลมิได้ให้ความสนใจเท่าใด
เพราะคนต่างชาติเป็นผู้จัดดำเนินการและรับจ้าง
แรงงานเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประมาณ ๗๐ % เป็น
คนจีน

หากจะพิจารณาปัญหาแรงงานทางด้านกฎ
หมาย อาจกล่าวได้ว่า กฎหมายในตำแหน่งงาน
สัมพันธ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสมาคมลูกจ้างนั้นมี
ที่ท่าจะเริ่ม หรืออาจถือว่าเป็นต้นกำเนิดของกฎ
หมายแรงงานสัมพันธ์ได้ เมื่อมีพระราชบัญญัติ
กำหนดให้สมาคมทุกสมาคมต้องจดทะเบียนเมื่อปี

๒๔๔๐ ทั้งนี้ ด้วยเหตุว่า มีการนัดหยุดงานของ
กรรมกรชาวจีน ซึ่งมีสมาคมลับจีนสนับสนุนอยู่
แต่กฎหมายฉบับนี้ ก็มีได้รับการสนับสนุนเท่าที่
ควร

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ มีการบังคับนายจ้าง
ชาวต่างชาติในเขตกรุงเทพฯ ให้นำลูกจ้างของ
ตนไปพิมพ์ลายมือและจดทะเบียนไว้ที่กรมตำรวจ
ด้วยเหตุว่า มีการร้องเรียนว่า มีการขโมยและไม่มี
มาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง กรมตำ
รวจจึงรับหน้าที่ด้านเกี่ยวกับการจ้างงานนี้ โดย
ถือว่า เมื่อจะเข้าทำงานก็จะต้องนำมาลงทะเบียน
พิมพ์ลายมือ เมื่อจะให้ออกก็จะต้องแจ้งทางคำ
รวจด้วย แต่ด้วยเหตุว่าวิธีการดังกล่าวไม่สะดวก
แก่นายจ้าง นายจ้างจึงหาวิธีการของตนเอง และ
เป็นการคับปัญหาให้ทางราชการเข้ามาเกี่ยว
ข้องในเรื่องการจ้างงาน

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ รัฐบาลถูกอิทธิพลจาก
ปัญหาอื่นจึงได้ออกข้อบังคับ ในทำนองเกี่ยวกับ
การคุ้มครองแรงงาน และสัญญาการจ้างแรงงาน
โดยกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ที่จะประกอบอาชีพ
ลากรดไว้ว่า จะต้องเป็นผู้มีอายุ ๑๕ ปี - ๔๐ ปี
ร่างกายจะต้องสมบูรณ์ สามารถพูดภาษาไทยได้
และบุคคลผู้จะประกอบอาชีพเหล่านี้จะต้อง จดทะเบียน
โดยเสียค่าจดทะเบียนสามสลึงค์ เหตุผล
ที่มีกฎหมายดังกล่าวก็เนื่องจากมักมีอุบัติเหตุเกี่ยว
กับการเจรจางาน และการปรับกรรมกร

ลากรดก็มีให้เป็นกิจลักษณะ เพียงแค่คิดปรับ
ค่าจ้างที่จะได้รับในหนึ่งวันเท่านั้น กฎหมาย
ฉบับนี้ อาจถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในการสงวน
อาชีพในอีกลักษณะหนึ่งด้วย

การแรงงานเริ่มเป็นที่สนใจของรัฐบาล เมื่อ
เกิดมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ โดย
คณะราษฎรซึ่งทำการปฏิวัติ ทั้งนี้ก็มีมูลเหตุของ
การแรงงานประกอบด้วย คือ ขณะนั้นเศรษฐกิจ
ตกต่ำ มีการตุลาการซึ่งถือกันว่าเป็นตลาด
แรงงานที่ใหญ่ที่สุดของชาติออก แต่ข้าราชการที่
ถูกตุลาการส่วนมากเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ประกอบ
กับอาชีพอื่น ๆ ตกอยู่ในมือของคนต่างต่าง จึงเกิด
การว่างงานเป็นจำนวนมาก คณะราษฎรถือ
ปัญหานี้เป็นข้อสนับสนุน การปฏิวัติ โดยนำ
เข้าไว้ในหลัก ๖ ประการ เช่นรัฐบาลจะรับภาระ
หางานให้ประชาชน เพื่อความผาสุกทางเศรษฐกิจ
โดยจะมีเค้าโครงการเศรษฐกิจเป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงสภาพแรงงาน และการ
เศรษฐกิจของประเทศนั้น เป็นไปในทำนองว่า
เศรษฐกิจของบรรดาผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจทาง
การเมือง คือ เศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ
ฉะนั้นบรรดาผู้มีอิทธิพลต่างๆ จึงพยายามแสวง
หาโอกาสเพิ่มพูนฐานะทางเศรษฐกิจของตนเอง
ก่อนอื่น

รัฐบาลก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง พยายาม
สนับสนุนคนไทยให้สนใจวิชาการช่างกลและการ

ค้า โดยมีการบรรจุเปลี่ยนแปลงหลักสูตรต่าง ๆ
ทั้งใน ระดับมหาวิทยาลัย และระดับอาชีวศึกษา
รวมทั้งกำหนดให้ห้างร้านต่างๆ รับลูกจ้างฝึกงาน
ด้วย เพื่อจะได้เข้าทำงานได้ต่อไป

การหางานให้ประชาชนทำ เริ่มมีลักษณะ
เป็นระเบียบแบบแผนขึ้นในสมัย พ.ศ. ๒๕๐๑
มีการสนับสนุนการลงทุนจากชาวต่างชาติ ซึ่ง
บรรดาผู้ได้รับการสนับสนุน มักจะนำวิธีการ
จัดการสมัยใหม่มาใช้ ทำให้ลักษณะการบริหาร
แรงงานเปลี่ยนแปลงไปมากยิ่งขึ้น และรัฐบาล
ต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องมากขึ้นกว่าเดิม

ขณะเดียวกัน ความเจริญก้าวหน้าทางด้าน
การลงทุนก็เพิ่มขึ้น ตั้งแต่ภายหลังการปฏิวัติ
๒๔๗๕ เป็นต้นมา รัฐบาลได้อนุญาตให้กรรมกร
รวมตัวกันได้เป็นครั้งคราว ในระยะแรกๆ สมาคม
ลูกจ้างหรือสมาคมอื่น ๆ จะรวมตัวกันประกอบกิจ
การได้ในทางการกุศลและการกีฬาเท่านั้น เมื่อ
บรรดาคนงาน ร้องเรียน ขอจัดตั้งสหภาพแรงงาน
ขึ้นจนเป็นผลสำเร็จ ก็ปรากฏผลว่ามีการนัดหยุด
งานบ่อยๆ แต่ทว่าทางราชการก็ได้ให้ความ
สนใจมากขึ้น นอกเสียจากว่าจะทำการไกล่เกลี่ย
ไปแต่ละครั้งเท่านั้นเอง

ขณะที่วงการแรงงานทั่วไปยังไม่สนใจในวิธี
การแรงงานสัมพันธ์ ทั้งนี้ อาจด้วยเหตุผลว่า
กรรมกรส่วนใหญ่เป็นคนงานที่ไม่มีฝีมือ นายจ้าง
จะสามารถว่าจ้างให้ใครก็ได้โดยง่าย และการ

จัดการใน วงการธุรกิจอุตสาหกรรม ยังใช้วิธีการ
บริหารงานดั้งเดิม มิได้นำหลักการจัดการอันทันสมัย
ที่จะต้องคำนึงถึงการจูงใจคนทำงานมาใช้ก็ได้
ส่วนทางราชการมีการนำวิธีการต่าง ๆ ตาม
ระบบการจัดการมาใช้ไม่น้อย อาทิ เช่น การมี
สวัสดิการ การให้บำเหน็จบำนาญ การกำหนด
อัตราค่าจ้างขั้นต่ำแก่ผู้ทำงานราชการ

ในสมัยรัฐบาลชุด นายพันเอก พระยาพล
พลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการเสนอ
กฎหมายลักษณะในการคุ้มครองแรงงาน โดยมี
ข้อกำหนดเกี่ยวกับชั่วโมงทำงาน ค่าจ้างแรงงาน
การคุ้มครองแรงงาน สตรีและเด็ก ตลอดจนค่า
ทดแทนคนงานที่ได้รับอันตรายจากการทำงาน
ร่างกฎหมายฉบับนี้ สมาชิกแทนราษฎรไม่ยอมรับ
หลักการ โดยแพ้เสียงข้างมาก เนื่องจากสภา
ผู้แทนราษฎรเห็นว่า เป็นกฎหมายที่เป็นไปใน
ทำนองลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นที่หวาดหวั่นกัน
ในขณะนั้น

ลักษณะการร้องทุกข์และการระงับข้อพิพาท
ในสมัยหลังการปฏิวัติเป็นต้นมา มิได้มีระเบียบ
การกำหนดไว้เป็นหลักแต่อย่างใด สมาคมลูกจ้าง
นัดหยุดงานกันหลายครั้งหลายหน เช่น กรรมกร
รถราง กุหลาบโรงสีข้าว คนงานเหมือง แต่ละครั้ง
ลูกจ้างก็จะ ไปร้องเรียนให้นายกรัฐมนตรีให้ทำ
หน้าที่ไกล่เกลี่ย ต่อมากฎหมายกำหนดให้เจ้า
หน้าที่ตำรวจเป็นผู้ดำเนินการเมื่อเกิดปัญหาพิ

พาทแรงงานขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาความ
สงบ มิใช่เป็นการระงับข้อพิพาทแรงงานตาม
หลักการแต่อย่างใด ในบางเรื่องรัฐบาลจะ
มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
หรือผู้ว่าการจังหวัดดำเนินการ

รัฐบาลสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็น
นายกรัฐมนตรีในปี ๒๔๙๙ ได้เสนอร่างพระราช
บัญญัติแรงงาน และได้บังคับใช้ ซึ่งนับเป็น
ครั้งแรกที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการแรงงานโดยตรง
โดยมีสาระสำคัญแบ่งออกได้เป็นสองเรื่องคือ การ
คุ้มครองแรงงานส่วนหนึ่ง มีเรื่องเกี่ยวกับเวลา
ปฏิบัติงาน สวัสดิการ ค่าทดแทน สุขภาพและ
ความปลอดภัยของคนงาน การใช้แรงงานหญิง
และเด็ก กับการแรงงานสัมพันธ์ซึ่งมีการกำหนด
การป้องกันและระงับข้อพิพาทแรงงาน หลัก
เกณฑ์ในการจัดตั้งสหภาพแรงงาน

บรรดาลูกจ้างแรงงานทุกระดับได้รวมตัวกัน
ก่อตั้งสมาคมเช่นนี้กว่าร้อยสมาคม และมีการ
รวมตัวเป็นสหพันธ์กรรมกรไทยเป็นต้น การ
ดำเนินงานของสหพันธ์ดังกล่าว ยังไม่มีประสิทธิ
ผลเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้
คือ

๑. บรรดาลูกจ้างแรงงาน ยังไม่เข้าใจวิธี
การบริหารงาน และการดำเนินงานของสหภาพ
แรงงานโดยต้องแท้

๒. บรรดาสมาชิกของสมาคมดังกล่าว มิได้ให้ความร่วมมือในภารกิจของสมาคมเท่าที่ควรในการชำระค่าบำรุงและการบริหารงาน

๓. สมาชิกยังขาดความเข้าใจ ถึงสิทธิของฝ่ายจัดการและฝ่ายคนงาน ตลอดจนวิธีการร้องทุกข์

๔. อิทธิพลภายนอก คือ บรรดาพรรคการเมือง และผู้ที่แสวงหาการสนับสนุนทางการเมือง จึงพยายามชักชวนคนงานเข้าร่วมเป็นพรรคพวก

ผลที่ได้รับจากการประกาศให้มีการรวมตัวของลูกจ้างในปี ๒๔๙๙ นี้ ปรากฏว่ามีการนัดหยุดงาน ขอเพิ่มค่าจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนส่วนรวม

ปี พ.ศ. ๒๕๐๑ รัฐบาลคณะปฏิวัติของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๙ มีใจความให้ยกเลิกพระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๙๙ ในส่วนที่เกี่ยวกับการรวมตัวของลูกจ้างเป็นสหภาพแรงงาน เนื่องจากจะก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง และเปิดโอกาสให้ตัวแทนของคอมมิวนิสต์อาศัยเป็นเครื่องมือ จึงได้กำหนดให้บรรดาสหภาพแรงงานที่มีอยู่สิ้นสุดลง

ปัญหาการยุบมิให้มีสหภาพแรงงานตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ นั้น อาจพิจารณาได้ ๒ ด้าน คือ ประการแรกเป็นไปตามที่ประกาศนี้

ได้แจ้งไว้ และมุ่งก่อให้เกิดสภาพที่เรียกว่าความผาสุกทางการอุตสาหกรรม (Industrial peace) เพื่อก่อให้เกิดสภาพที่ต่างชาติดำรงทุนในประเทศไทยเพิ่มขึ้น เป็นการขยายตลาดแรงงานวิธีหนึ่ง ประการที่สองเป็นเรื่องทางการเมือง ซึ่งรัฐบาลของคณะปฏิวัติประสงค์ที่จะกำจัดลัทธิคอมมิวนิสต์ มิให้ขยายตัวได้อย่างกว้างขวางในระยะเวลาอันสั้น พร้อมทั้งการจัดผู้สนับสนุนพรรคตรงข้ามหรือกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองดั้งเดิม เพื่อให้ใช้กลุ่มคนงานเป็นพรรคพวกแบบเดียวกับพรรคบอลเชวิคในรัสเซีย พร้อมกันนั้นรัฐบาลคณะปฏิวัติ ๒๕๐๑ ได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินงานด้าน การคุ้มครองแรงงาน โดยจัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยใช้บังคับฝ่าย

การเปิดโอกาสส่งเสริมการลงทุน ก่อให้เกิดการจัดการในรูปแบบที่ทันสมัย บริษัทและโรงงานหลายแห่ง ได้นำวิธีการแรงงานสัมพันธ์ (Labour Relation) มาใช้ เพื่อให้คนงานรู้จักวิธีการร้องทุกข์ปัญหาการแรงงานต่อฝ่ายจัดการบริษัทที่มีหลักฐานหลายแห่ง จัดทำสถิติการร้องทุกข์ และดำเนินงานโดยมิได้มุ่งแต่กำไรแต่เพียงอย่างเดียว

อย่างไรก็ดี ก็ยังมีปัญหาการแรงงานอยู่เช่นเคย ทั้งนี้ด้วยเหตุว่าบรรดาคนงานยังขาดความรู้ในการจัดการตามแผนใหม่ ประกอบกับยังมี

บริษัทอีกหลายบริษัท ที่ยังยึดถือวิธีการที่เรียกว่า “อุตสาหกรรมในครอบครัว” โดยมีได้คำนึงถึง หลักการจัดการโดยแท้จริง และการว่าจ้างแรงงานที่ไม่มีฝีมือก็ไม่ยากนัก คงจะเห็นได้จากการสำรวจแรงงานในปี ๒๕๑๐ ซึ่งมีผู้ประกอบอาชีพในทางอุตสาหกรรมประมาณ ๓.๙ ล้านคนเศษ ในจำนวนนี้ทำงานด้านพาณิชยกรรมและอาชีพบริการเสียเป็นส่วนใหญ่ คือ มีอัตรา ๘.๗% และ ๘.๑๑% ตามลำดับ ส่วนอาชีพอุตสาหกรรมโรงงานมีเพียง ๔.๙๕% หรือ ๕% ทั้งๆ ที่อุตสาหกรรมโรงงานเป็นหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ปัญหาการแรงงานทวีความสำคัญยิ่งขึ้น การยกเลิกการรวมตัวของลูกจ้าง เป็นสหภาพแรงงาน มิได้เป็นการระงับการนัดหยุดงาน ตรงข้ามการนัดหยุดงานยังคงมีอยู่ และเพิ่มจำนวนมากขึ้น ตามกิจการอุตสาหกรรมที่ขยายตัวไป รัฐบาลได้ตรากฎหมาย “พระราชบัญญัติวิธีระงับข้อพิพาทแรงงาน ๒๕๐๘” เพื่อบังคับใช้แก่นายจ้างและลูกจ้างทั่วไปในวงการอุตสาหกรรม ประกอบกับ รัฐบาลยังได้เสนอ ร่างพระราชบัญญัติแรงงาน ซึ่งกำลังพิจารณาในขณะนี้ ในระดับพรรคการเมืองอยู่ อย่างไรก็ตามเป็นที่เข้าใจกันว่า ร่างพระราชบัญญัติแรงงานฉบับใหม่นี้จะเปิดโอกาสให้ลูกจ้างสามารถรวมตัวกัน เป็นสมาคมได้ประการหนึ่ง และอาจมีการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในบางกรณีได้

รัฐบาลจะต้องรับภาระเพิ่มขึ้นในด้านการแรงงานมากกว่าปัจจุบันนี้แน่นอน แต่ทว่า การวางแผนงานต่างๆ นั้น รัฐบาลจะได้วางแผนไว้ อย่างไรยากแก่การที่จะทราบได้ ดังนั้นในวันที่ จึงขอเสนอความเห็นบางประการในการจะต้อนรับกับสหภาพแรงงาน หรือการแรงงานสัมพันธ์ ที่จะพึงมีในระยะเวลาอันใกล้

รัฐบาลได้เตรียมการต่าง ๆ โดยฝึกช่างฝีมือ ในระดับต่างๆ ซึ่งจัดทำโดยสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานแห่งชาติประการหนึ่ง พร้อมๆกัน รัฐบาลได้จัดการฝึกอบรม “การบริหารงานบุคคล” ด้วย ซึ่งเป็นปัจจัยสอดคล้องกัน

ปัญหาเกิดขึ้นว่า เมื่อประกาศอนุญาตให้ กรรมกรจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้นได้แล้ว กรรมกร จะเข้าใจวิธีการบริหารงานของสหภาพแรงงาน แล้วหรือยัง หากยัง รัฐบาลจะต้องจัดหลักสูตร “อบรมการบริหารสหภาพแรงงาน” ขึ้นอีก

ฉะนั้น เพื่อมิให้เสียเวลาและประโยชน์ของ แต่ละฝ่าย รัฐบาลควรจะต้องเปิดการอบรมคนงานให้ทราบปัญหาและการจัดการต่างๆ เกี่ยวกับ สหภาพแรงงาน ซึ่งเป็นการเตรียมการล่วงหน้า เพื่อให้รับกับการประกาศอนุญาตให้มีสมาคมลูกจ้าง มิฉะนั้น รัฐบาลจะต้องทำงานตามหลังกฎหมาย อันอาจเป็นผลให้สหภาพแรงงานตั้งขึ้น เพียงไม่กี่เดือนต้องยกเลิกหรือถูกยุบไปเสียอีก

พร้อมกันฝ่ายจัดการ และนายทุนจะต้องเข้าใจความหมายของสภาพแรงงานให้ดียิ่งขึ้น มิใช่แต่เพียงว่า อุศสาหกรรมในครัวเรือนก็ทำได้ การอบรมของทางราชการที่จัดให้มีฝ่ายจัดการจะต้องคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสม เข้ารับการอบรม มิใช่ว่าส่งลูกหลานเจ้าของกิจการ ซึ่งไม่สามารถปฏิบัติงานได้ไปรับการอบรม ซึ่งเป็นการทำให้ขาดทุนหรือต้องล้มละลายทางอ้อม

ปัญหาในปัจจุบันจะเห็นได้ชัดว่าการบริหารงานด้านแรงงานเป็นไปอย่างไร ปัจจุบันคนงานเป็นจำนวนมาก ที่ยังไม่เข้าใจวิธีระงับข้อพิพาท ตามกฎหมายวิธีระงับข้อพิพาทแรงงาน ๒๕๐๘ ความผิดน่าจะตกอยู่กับสามฝ่าย คือ นายจ้างไม่พยายามชี้แจงให้ลูกจ้างเข้าใจ ด้วยเหตุนี้แล้ว ลูกจ้างจะเรียกร้องสิทธิมากเกินไปกำลังของตน

ลูกจ้างไม่พยายามศึกษาหาความรู้ในด้านกฎหมายที่ระบุดังสิทธิของตนทำให้ตนต้องสูญเสียสิทธิไป

รัฐบาลไม่วางตัวเป็นกลาง ไม่เปิดการอบรมชี้แจงลูกจ้างให้เข้าใจวิธีการต่างๆ เปิดโอกาสให้มีการใช้กฎหมายหลีกเลี่ยงได้ในบางโอกาส

ผลปรากฏว่าลูกจ้างมักจะมีคดีหยุดงานโดยผิดกฎหมายดังกล่าวผลเสียหายจะเกิดอยู่แก่เศรษฐกิจของชาติ

ดังนั้นบทเรียน เรื่องแรงงานของชาติที่ยังทนมา ตลอดระยะเวลากว่า ๒๕ ปี หากได้มีการชี้แจงให้ทุกฝ่ายเข้าใจถึงระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ดีจนเป็นที่เข้าใจแก่ทุกฝ่ายแล้ว สภาพแรงงานในบ้านเรา ก็ควรถึงเวลาที่จะจัดตั้งขึ้นมาเพื่อร้องขอความเป็นธรรมในกรณีต่างๆ อย่างถูกต้องตามกฎหมายได้แล้ว ๐

เป็นข่าวทศวรรษว่า
สูงจ่าคือขานนา

การแพทย์ และการสาธารณสุข ในรอบ ๒๕ ปี

ประเวศ วะสี

“.. สำหรับคนทั่วไป ถ้าหันข้อว่า
เป็นแพทย์ก็ต้องนึกว่ามีความร่ำรวยไว้
ก่อน ค่าบริการทางการแพทย์นั้นไม่แน
นอน...ค่าบริการเหล่านี้เราอาจจะนึกว่า
ยุติธรรมดีแล้ว แต่ถ้ามองให้ลึกจะเห็นว่า

ก็เช่นเดียวกับภาษี และการต่อสู้ต่างๆ ในสังคม จะมีการผลักภาระจ่ายต่อๆ ไปจน
กระทั่งถึงคนจน ซึ่งเป็นคนที่ไม่มียาต่อสู้ในสังคมที่เอารัดเอาเปรียบ ..”

ประวัติและความก้าวหน้าบางประการ

แม้จะมีผู้นำการแพทย์อย่างฝรั่งเข้ามาสู่กรุง
สยามอย่างกระเส็นกระสายเนิ่นนานมาแล้วอาจ
นับได้ว่าการป้องกันโรคอย่างสมัยใหม่เริ่มต้นเมื่อ
หมอบรัดเลย์ปลุกวักขืนป้องกันไข้ทรพิษให้แก่
ประชาชนในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่ง
เกล้าเจ้าอยู่หัว และการแพทย์แผนปัจจุบันเริ่ม
ต้นขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อพระบาทสมเด็จพระ

ประเวศ วะสี อาจารย์แพทย์ประจำแผนกโลหิตวิทยา
โรงพยาบาลศิริราช เป็นผู้มีส่วนสำคัญคนหนึ่งในการ
ผลิตคำว่า “โลหิตวิทยา” ออกเป็นภาษาไทยที่ได้
มาตรฐานเป็นเยี่ยม (เคยพยายามเสนอให้มีการปรับ
ปรุงบริการแพทย์ของประเทศต่อรัฐบาลหลายครั้ง

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้สร้าง “โรงศิริราชพยาบาล” ขึ้นเมื่อ พ.ศ.
๒๔๓๑ และโรงเรียนแพทย์แห่งแรกในประเทศไทย
ไทยมีกำเนิดหนึ่งปีหลังจากนั้น ในช่วง ๘๐ ปีที่
ที่ผ่านมา ความนิยมในการแพทย์แผนปัจจุบัน
ได้พุก่อขึ้นและแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว ใน
ด้านความก้าวหน้าเกี่ยวกับการอบรมศึกษาและ
การรักษาพยาบาลนับว่าประสบความสำเร็จพอใช้
แพทย์ที่จบจากสำนักไทยสามารถไปศึกษาต่อ
และติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการในเมือง
ฝรั่งได้จนสูงสุด การรักษาพยาบาล แม้ทำได้
ในวงจำกัด ก็สามารถทำได้เกือบทัดเทียมกัน
ในบางแขนง ในด้านการป้องกันโรคก็สามารถจัด

โรคที่สำคัญไปได้ ๔ อย่าง คือ อหิวาตกโรค
กาฬโรค ไข้ทรพิษ และคุดทะราด สำหรับมาลา
เรีย แม้ยังมีอยู่มาก ตามตัวเลขปรากฏว่าอัตรา
ตายด้วยโรคนี้นลดลงหลายเท่าตัว อัตราตายของ
ทารกลดต่ำลง อายุของประชากรโดยเฉลี่ยสูงขึ้น
กรมการแพทย์ได้สร้างโรงพยาบาลขึ้นจนครบ
ทุกจังหวัด บางจังหวัดมีที่อำเภออีกด้วย

เมื่อจับข้อความข้างต้นซึ่งอาจใช้เป็นเครื่อง
ประโลมใจ และอวดอ้างได้เป็นครั้งคราว ต่อไป
เป็นเรื่องของปัญหา

สภาพของความขาดแคลน

ถ้าตัดกลุ่มอิทธิพล (นักการเมือง + พ่อค้า),
และพรรคพวกของแพทย์ พยาบาล ซึ่งสามารถ
เลือกหาแพทย์และเข้าโรงพยาบาลได้สะดวกกว่า
ออกแล้ว ประชาชนที่เหลือ ขาดแคลนบริการทาง

การแพทย์ทั้งปริมาณและคุณภาพ ทั้งในเมือง
และนอกเมือง ส่วนใหญ่ตกอยู่ว่กฎจักรของ
ความยากจน-สภาพไร้การศึกษา-การเกิดโรค
โรคที่เป็นกันนั้นมีมากมาย เช่น ขาดอาหาร
ท้องเดิน เป็นบิด หนองพยาธิในตับและในลำ
ไส้ โรคติดต่อต่าง ๆ โรคขาดอาหารทำให้เป็น
โรคติดต่อ โรคติดต่อทำให้ท้องเดินและขาดอา
หาร วนเวียนกันอยู่อย่างนั้น การศึกษาในสัตว์
พบว่า การขาดอาหารโปรตีนทำให้เซลล์ประสาท
ในสมองตาย มีผลต่อการเรียนรู้ จึงมีปัญห
ว่านอกเหนือไปจากทำให้เกิดทุกขเวทนา และ
ความอ่อนเปลี้ยในพลกำลังของประชาชาติแล้ว
กฎจักรของการขาดอาหารและโรคติดต่อมีผล
ร้ายต่อมโนธรรมของชาติเพียงใด ที่น่าเสียดายก็
ที่โรคเหล่านี้อาจป้องกันได้ โรคอื่น ๆ ที่ยังเป็น
ปัญหา และกำลังเป็นปัญหาเพิ่มขึ้นยังมีอีกมาก

เด็กรายนี้เป็นท้องมาน

จากโรคตับแข็ง

หมดทางรักษา

นอนก้นไม่ได้

เป็นมานานแล้ว

ภาพนถ่ายก่อนเด็กตาย ๔-๕ ปี.ม.

เช่น มาลาเรีย กามโรค วัณโรค โรคหัวใจ เบาหวาน มะเร็ง โรครกรรมพันธุ โรคที่เกิดจากยา และสารเคมี โรคประสาท เป็นต้น

แม้ประชาชนจะยังไม่รู้จักคุณค่าของการแพทย์แผนปัจจุบันอย่างทั่วถึง ยังรักษาด้วยยาพื้นเมือง ทรงเจ้าเข้าผี รตนาน้ำมันต์และอื่น ๆ บริการทางการแพทย์เท่าที่มีอยู่ขณะนี้ก็ไม่เพียงพอเสียแล้ว ผู้ป่วยต้องกระเสือกกระสนขอรับการตรวจรักษาตามที่ต่าง ๆ โรงพยาบาลตามต่างจังหวัดไม่สามารถรับมือกับผู้ป่วยจำนวนมาก ผู้ป่วยจากชนบททุกทิศทุกทางหลั่งไหลเข้ามาขอบริการตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ในพระนครและธนบุรี โดยเฉพาะโรงพยาบาลที่มีชื่อเสียง ผู้ป่วยเหล่านี้หวังหนีร้อนมาพึ่งเย็น แต่ก็ผิดหวังและลำบากอย่างยิ่ง เพราะโรงพยาบาลในพระนครก็แน่นอัดแออัด อาจได้รับการตรวจเพียงผิวเผิน ถ้าจะเข้าอยู่โรงพยาบาลก็อาจต้องคอยนานตั้งครึ่งเดือนหรือแม้เดือนหนึ่ง ผู้ป่วยที่ยากจนจากชนบทที่เข้ามาแออัดในพระนครเหล่านี้ ประสบความลำบากอย่างยิ่งในเรื่องค่าใช้จ่าย และที่อยู่อาศัยระหว่างที่รอคอยการรักษา หรือรอเข้าอยู่โรงพยาบาล เพราะผู้ป่วยล้นโรงพยาบาล และการขาดการบริหารและประสานงานที่ดีระหว่างโรงพยาบาลต่างๆ ในพระนครและธนบุรี ผู้ป่วยหนักที่มากลางคืนอาจต้องตระเวนจากโรงพยาบาลหนึ่งไปยังแห่งอื่นต่อๆ ไป โดยไม่ทราบว่าจะได้เข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลใด นับว่าน่าสงสารอย่างยิ่ง

ขณะนี้ประชากรของประเทศกำลังเพิ่มขึ้น ด้วยอัตราร้อยละ ๓.๓ ต่อปี ใน ๑ ปี ก็มีคนเพิ่มขึ้นกว่าล้านคน ปัญหาต่างๆ ที่แก้ไม่ทันจะยิ่งทวีขึ้น จำเป็นต้องชะลอการเกิดเพื่อให้เวลาในการประสานปัญหาต่างๆ ในสังคม รัฐบาลมองเห็นเรื่องนี้เข้าเกิน แม้กระนั้นก็ตาม ผู้บริหารระดับสูง เช่น รัฐมนตรีบางคน ก็ยังไม่เข้าใจความจำเป็นของการวางแผนครอบครัว

บริการไม่ไปหาประชาชน

ประชาชนจากต่างจังหวัดหลั่งไหลเข้ามาหาบริการทางการแพทย์ในพระนคร เพราะเหตุผลหลายอย่าง เช่น บริการในต่างจังหวัดไม่พอ ไม่ไว้ใจคุณภาพ รู้จักชื่อเสียงของโรงพยาบาลเก่า ๆ ในส่วนกลาง และเพราะโอกาสที่จะได้บริการฟรีที่โรงพยาบาลใหญ่ ๆ ในกรุงมีมากกว่าในโรงพยาบาลต่างจังหวัด ซึ่งต้องพึ่งการเลี้ยงตนเองมากกว่าพึ่งงบประมาณ ผู้ป่วยเหล่านี้บ่อย ๆ ครั้งเข้ามาด้วยโรคที่น่าจะตรวจรักษาได้ในท้องถิ่น การที่ประชาชนจำนวนมากต้องหลั่งไหลเข้ามาอย่างนี้เป็นการเสียเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนรวม คือเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เสียเวลาประกอบอาชีพ สมควรที่จะต้องแก้ไข การห่มเหเงินทั้งจากงบประมาณและจากการเรียไรเพื่อขยายโรงพยาบาลในส่วนกลางก็ดี การดำริที่จะสร้างโรงพยาบาลใหญ่ชานพระนครก็ดี การกระทำที่จะยกย่องคุณวิเศษของโรงพยาบาลส่วนกลางจนเกินเลยความจริงและการกระทำใด ๆ ที่

จะทำให้โรงพยาบาลของกรมการแพทย์และสถานีอนามัยต้องเกี่ยวกรรมมูลง เป็นไปเพื่อส่งเสริมให้ราษฎรต้องวิ่งเข้ากรุงเรื่อยๆ ไป เป็นสิ่งที่ผู้ใจบุญทั้งในวงและนอกวงราชการต้องสำนึกไว้ด้วย

แม้ในพระนครเอง การที่ผู้ป่วยเจ็บแม่เพียงเล็กน้อย เช่น เป็นหวัด ปวดท้อง ต้องวิ่งไปขอรับบริการที่โรงพยาบาลใหญ่ ๆ ซึ่งเมื่อรวมทั้งรอตรวจ รอยา และเดินทางด้วยแล้ว อาจหมดเวลาไปหนึ่งวัน ย่อมเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจ และทำให้โรงพยาบาลแออัด ถ้าโรงพยาบาลต่าง ๆ ร่วมมือกันจัดสถานตรวจรักษาไว้เป็นหย่อม ๆ ในชุมชนเลย ผู้ที่ไม่เจ็บป่วยหนักหนาอันใดก็แยกย้ายกันตรวจที่สถานตรวจใกล้บ้านหรือที่ทำงานของตัว คือผู้ที่ต้องการตรวจพิเศษหรือหนักหนาย่างใดสถานตรวจย่อยก็จะจัดการติดต่อส่งไปโรงพยาบาลแม่ต่อไป อย่างนี้ชาวบ้านจะอนุโมทนา และตามโรงพยาบาลใหญ่ ๆ ก็จะไม่แออัดขัดเยียบตอย่างนี้ สถานตรวจย่อยและโรงพยาบาลต่าง ๆ จะต้องสื่อสารถึงกันหมดว่าถ้ามีผู้ป่วยหนักประเภทใดจะส่งไปที่โรงพยาบาลใดได้ทันที มิใช่ให้เขาแคว้งคว้างไปเรื่อย ๆ โดยไร้จุดหมายอย่างน่าเวทนาดังในทุกวันนี้

การขาดแคลนบุคคลากรอนามัย

ประเทศไทยมีประชากรประมาณ ๓๕ ล้านคน มีแพทย์ประมาณ ๕,๐๐๐ คน (อยู่ต่างประเทศเสียประมาณ ๑,๐๐๐ คน) ในประเทศที่เจริญ

มีอัตราแพทย์ต่อประชากร ประมาณ ๑:๕๐๐ ถึง ๑:๑๐๐๐ เนื่องจากประมาณครึ่งหนึ่งของแพทย์ของเราอยู่ในพระนครและธนบุรี อัตราแพทย์ต่อประชากรในต่างจังหวัดยิ่งน่าเกลียดมากขึ้น บางอำเภอมีคนตั้งแสนอาจไม่มีแพทย์เลย การขาดแคลนนี้เกิดเพราะเหตุหลายประการคือ

แพทย์ไปศึกษาและปฏิบัติงานในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาประมาณ ๑๐๐๐ คน สาเหตุที่ไปมีมากหลาย เช่น ได้หน้าได้ตา เป็นชื่อเสียงแก่วงศ์ตระกูล อาจมีความชอบในราชการได้ดีราคาเงินเดือนสูงกว่าแพทย์ที่ไม่ไป ระหว่างที่อยู่ต่างประเทศก็เงินดีงานดี อยากรับประสบการณ์ในประเทศที่ขึ้นชื่อว่าเจริญกว่าเราจะเห็นว่าบ้างจ้ายต่าง ๆ รวมทั้งระเบียบราชการด้วยที่ส่งเสริมให้แพทย์ไปนอก ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ สหรัฐอเมริกาเต็มใจรับคนของเราไป เพราะเขาก็ขาดแคลนแพทย์อย่างมาก เรื่องนี้ได้รับการแก้ไขคือรัฐบาลให้นักศึกษาส่วนหนึ่งทำสัญญาว่าจะต้องอยู่ทำงานชดใช้เป็นเวลา ๓ ปี และต่อไปจะต้องอยู่ทำงานชดใช้เป็นเวลา ๓ ปีทุกคน และโดยการเสนอของแพทยสภา ผู้ที่ฝึกอบรมในประเทศไทยและสอบได้วุฒิบัตรจะได้รับ การตีราคาเงินเดือนเท่ากับผู้ที่ได้วุฒิบัตรจากต่างประเทศ ทั้งสองวิธีนี้จะทำให้มีแพทย์ไปต่างประเทศน้อยลงและไม่อยู่ในต่างประเทศนานปีอย่างเคย

แพทย์ไทยในต่างประเทศเกือบทั้งหมดต้อง
การกลับบ้านเกิดเมืองนอน การที่จะทิ้งประเทศ
ไปเลย สำหรับคนไทยแล้วไม่ใช่เรื่องเล็ก ขณะนี้
แพทย์ไทยที่ได้รับการฝึกเป็นแพทย์เฉพาะทาง
จากต่างประเทศที่กลับมากำลังประสบปัญหาหนัก
ในการหางานที่เหมาะสมทำ จะเข้าทำงานใน
โรงเรียนแพทย์ที่มีอยู่ก็ยากเพราะอึดตัว จะไปทำ
งานกับกรมการแพทย์ กรมอนามัย ก็ทำไม่ได้
เพราะตัวเป็นแพทย์ที่ชำนาญเฉพาะโรค แต่เขา
จะให้ทำในทางทั่วไป แพทย์เหล่านี้กำลังสะท้อน
กลับไปต่างประเทศใหม่ด้วยความขมขื่น นี่เป็น
ปัญหาที่น่าเศร้าอีกอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้น ในขณะที่
ประเทศขาดแคลนแพทย์อย่างหนักแพทย์จำนวน
หนึ่งกลับว่างงานจนต้องกลับไปต่างประเทศอีก
แพทย์เหล่านี้ไปศึกษาต่างประเทศในแขนงวิชา
ตามมีตามได้ โดยปราศจากการแนะนำ หรือการ
คิดต่อกันว่า ประเทศต้องการแพทย์ชนิดใดเท่า
ไร หลายท่านเห็นว่า การที่จะเก็บแพทย์เฉพาะ
ทางเหล่านี้ไว้ในประเทศไทยต่อไปนั้น กระทรวง
สาธารณสุขควรรับตั้งศูนย์การแพทย์ขึ้นหนึ่งชั้น
ในภาคต่าง ๆ ของประเทศ และรวบรวมผู้ช้
ชำนาญชั้นสูงแขนงต่าง ๆ เหล่านี้ไปประจำ และ
ควรเปิดโรงเรียนแพทย์เสียด้วยเลย

แพทย์ไม่ยอมออกไปปฏิบัติงานในชนบท

เป็นปัญหาใหญ่อีกอย่างหนึ่ง มีสาเหตุหลาย
ประการซึ่งอาจรวมเรียกว่า กลัวชนบท เป็นที่หน้า

สังเกตว่าในวงการของพระสงฆ์ ก็มีปัญหาเรื่องการ
กระจายพระที่มีความรู้ความสามารถออกไปสู่ชน
บทเหมือนกัน ทั้ง ๆ ที่ท่านอยู่ในฐานะที่จะมีกิเลส
น้อย และหวังในความวิเวก แต่นั่นไม่ใช่ข้ออ้าง
ว่าจะไม่แก้ไขปัญหานี้ การแก้ไขขั้นต้นก็คือบังคับ
และต่อไปควรถือการที่เคยผ่านการปฏิบัติงานใน
ชนบทมาแล้วเป็นเครดิตอย่างหนึ่งในการรับเข้า
ทำงานที่อื่น เช่น โรงเรียนแพทย์ ขณะนี้การที่
จะหวังอบรมให้แพทย์ที่จบไปเป็น อัลเบิร์ต ชไว
เซอร์ หรือหมอมอทอม คูลีย์ ด้วยสภาพของครูปัจจุบัน
ย่อมเป็นการยาก การตั้งศูนย์การแพทย์และ
โรงเรียนแพทย์ในต่างจังหวัด รวมทั้งปฏิรูปส่วน
ราชการที่เกี่ยวกับการแพทย์การอนามัยเสียใหม่
ตามที่จะกล่าวต่อไป จะทำให้มีผู้เต็มใจออกไป
ต่างจังหวัดกันมากขึ้น และถ้าผลิตแพทย์กันให้
ได้มากพอก็จำเป็นต้องกระจายไปอยู่ต่างจังหวัด
เอง เพราะหากินในส่วนกลางไม่ได้

การใช้กำลังแพทย์ไม่ถูกต้อง

แพทย์จำนวนมากไปทำหน้าที่บริหาร เช่น
ถ้ามีโรงพยาบาล ๑๐๐ แห่ง ก็เสียกำลังไปเป็นผู้
อำนวยการ ๑๐๐ คน นอกจากนั้นยังมีตำแหน่งบริ
หารอื่น ๆ ในกรมกองและในโรงพยาบาลใหญ่ ๆ
อีกมาก ในต่างประเทศมากแห่งไม่ใช่แพทย์เป็น
ผู้อำนวยการเพื่อประหยัดไว้เป็นแพทย์ ของเรา
ก็ว่าทำไม่ได้ ไม่ไว้ใจ ยิ่งอยากดังอยากใหญ่ก็ยิ่ง
พยายามแยกหน่วยงานออกไปจนมากเกินไปจนมากเกินไป

เพื่อมีตำแหน่งเป็นหัวหน้ากันต่าง ๆ ในโรงพยาบาลใหญ่ ๆ บางแห่งขาดความเอาใจใส่เรื่องการบริหารงานบุคคล ทำให้งานซับซ้อน หรือไม่รู้จักเอากำลังแพทย์บางส่วน ไปใช้ให้เป็นประโยชน์เต็มที่การไม่รู้จักผลิตผู้ช่วยและการไม่มีอัตราบรรจุ ทำให้เสียกำลังของแพทย์ ที่อาจเอาไปใช้ในการตรวจรักษาไปอีกเป็นอันมาก

การผลิตแพทย์ได้น้อย

จัดเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความขาดแคลน ขณะนี้เรามี โรงเรียนแพทย์สี่แห่ง คือ ศิริราช จุฬาลงกรณ์ เชียงใหม่ และรามธิบดี ผลิตแพทย์ได้ประมาณปีละ ๔๐๐ คน สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีพลเมือง ๒๐๐ ล้านคน มีโรงเรียนแพทย์ประมาณ ๑๐๘ แห่ง ญี่ปุ่นมีพลเมืองประมาณ ๑๐๒ ล้านคน มีโรงเรียนแพทย์ประมาณ ๕๐ แห่ง ยูโกสลาเวียมีพลเมือง ๒๐ ล้านคน ผลิตแพทย์ได้ประมาณปีละ ๒,๕๐๐ คน

อาศัยตัวเลขดังกล่าว ประเทศของเราขณะนี้ต้องการโรงเรียนแพทย์ประมาณ ๑๕-๒๐ โรงเรียน ในเวลา ๘๐ ปีที่ผ่านมาหลังจากสร้างโรงเรียนแพทย์ที่ศิริราช มีโรงเรียนแพทย์เกิดตามมาอีก ๓ แห่งเท่านั้น ขณะนี้ก็ยังมองไม่เห็นกันว่า จะเอากำลังทรัพย์กำลังคนที่ไหนมาสร้างโรงเรียนแพทย์ที่มีอยู่ได้อีก ๑๐ กว่าแห่ง คำตอบที่น่าจะชัดเจนว่าเราจำเป็นต้องคิดแปลงวิธีผลิตแพทย์

เสียใหม่ ควรจะสร้างโรงเรียนแพทย์ขนาดเล็ก ในโรงพยาบาลของกรมการแพทย์ตามภาคต่างๆ* วิธีนี้ใช้เงินน้อย และจะแก้ไขปัญหาได้หลายอย่างรวมทั้งปัญหาแพทย์กลับจากนอกไม่มีงานทำ และเป็นการกระจายบริการการแพทย์ที่คั่งออกไปสู่ส่วนภูมิภาค สหรัฐอเมริกาเองซึ่งร่ำรวยทั้งกำลังทรัพย์และกำลังคนก็ยังคงขาดแคลนแพทย์ ต้องการแพทย์จากต่างประเทศเข้าไปช่วยปีละประมาณ ๑๐,๐๐๐ คน ขณะนี้ประเทศนั้นได้ขยายชั้นเรียนในโรงเรียนแพทย์ต่างๆ โดยรัฐให้เงินเป็นรายหัว นอกจากนั้นยังดำริที่จะลดจำนวนปีของการเรียนแพทย์ลงเพื่อให้ได้แพทย์ออกไปปฏิบัติงานเร็วขึ้น และคิดตั้งโรงเรียนแพทย์ขนาดเล็กขึ้นในชุมชน ซึ่งไม่เหมือนกับโรงเรียนแพทย์ที่มีอยู่เดิม

การให้งบประมาณเพื่อขยายการผลิตแพทย์นั้น ถ้าแทนที่จะให้กับโรงเรียนแพทย์โดยตรง ให้ผ่านกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงจะมีอำนาจต่อรองกับโรงเรียนแพทย์มากขึ้น ขณะนี้อาจารย์ในชั้นเตรียมแพทย์และปริคณีกเกือบทั้งหมดใช้เวลาออกหน้าที่เท่าที่คิดว่ามีอยู่ ออกหาเงินส่วนตัวทางด้านอื่นอยู่แล้ว ถ้ามีเงินต่อรายหัวนักเรียนที่จะเพิ่มขึ้นมาจ้างอาจารย์เหล่านี้สอนแทนที่จะไปหาเงินอย่างอื่น จะสามารถเพิ่มนักเรียนแพทย์ได้อีกมากมายเกือบจะทันที เมื่อจบ

* เสนอโครงการขยายการผลิตแพทย์มาตรฐาน และการปรับปรุงบริการสุขภาพของประเทศไทย

ชั้นปริคณิถกิจแยกย้ายไปฝึกงานเป็นลูกมือแพทย์ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ อีก ๒ ปี

บุคคลากรอนามัยอื่น ๆ ก็ขาดแคลน ที่ผลิตได้ง่ายที่สุดคือผู้ช่วยแพทย์และผู้ช่วยพยาบาล ซึ่งควรเร่งรีบผลิตมากที่สุด

คุณภาพของแพทย์

นิสัย ค่านิยม และสภาพสังคมแบบไทยไม่ส่งเสริมความก้าวหน้าทางความรู้ความสามารถ แม้จะได้ยินว่าแพทย์ไทยทำอย่างนั้นอย่างนี้ได้ จะหาผู้ที่เก่งจริง ๆ เทียบคนต่างชาติที่เก่ง ๆ นั้นยาก การศึกษาอบรมนั้นหนักไปในทางให้ท่องมากกว่าฝึกให้คิด ขาดทัศนคติที่ดี และไม่มีนิสัยในการเรียนต่อด้วยตนเอง เรื่องการติดตามความก้าวหน้าไม่ทันจึงเป็นปัญหาใหญ่สำหรับสังคมแพทย์ไทยในปัจจุบัน ถ้าแพทย์ที่จบไปมีนิสัยในการแก้ปัญหา จะสามารถแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ได้ เช่น การขาดสถานที่ ขาดอุปกรณ์ ขาดเวชภัณฑ์ และขาดเงิน ซึ่งอ้างว่าเป็นเหตุให้ดำเนินการไม่ได้

คุณภาพของแพทย์นั้นขึ้นอยู่กับจำนวนแพทย์ที่มีอยู่ด้วยเป็นอย่างมาก ตรวจจับที่จำนวนแพทย์ยังไม่มีพอให้ประชาชนเลือก แม้แพทย์ไม่ชวนชวนหาความรู้ความชำนาญเพิ่มเติมก็สามารถหางานทำได้ง่ายและร่ำรวยเงินทอง ตรวจจับว่าคุณภาพก็ยากที่จะดีขึ้น ไม่ว่าโรงเรียนแพทย์จะคิดว่าคนอุตสาหกรรมปลุกปั้นขึ้นมาออกมาอย่างใดก็ตาม

เกี่ยวกับความรับผิดชอบ และจรรยาบรรณของแพทย์นั้นประชาชนได้วิพากษ์วิจารณ์กันหนาหูขึ้นเท่าที่ผู้เขียนทราบ ที่เป็นเพราะความเข้าใจผิดก็มี แต่ที่เป็นความจริงก็มาก การที่จะอ้างว่าแพทย์ก็เหมือนกับคนอื่น ๆ ในสังคมนั้นฟังไม่ขึ้น เพราะแพทย์ได้รับความไว้วางใจให้รับผิดชอบต่อชีวิตของผู้อื่นถ้าแพทย์ไม่ควบคุมดูแลกันเอง วันหนึ่งก็จะเกิดภาวะอย่างในสหรัฐอเมริกาขึ้น คือแพทย์ทุกคนต้องมีประกันสำหรับที่จะถูกคนไข้ฟ้อง และแพทย์ไม่ค่อยกล้าเข้าช่วยเหลือผู้ป่วย เพราะกลัวพลาตเล็กพลาตน้อยแล้วคนไข้ฟ้องเรียกค่าเสียหาย

ปัญหาเกี่ยวกับจิตเวชศาสตร์และเวชศาสตร์ป้องกัน

จิตนั้นเกี่ยวข้องแน่นแฟ้นกับกาย นอกจากความทุกข์เกิดขึ้นที่จิตแล้ว จิตยังทำให้เกิดโรคทางกายขึ้นมากมายหลายอย่าง ยิ่งผู้คนเพิ่มและเจริญทางวัตถุมาก โรคทางจิตประสาทก็มีเพิ่มขึ้น คำว่าโรคทางจิตประสาทนั้นอย่าไปฟังเล็งถึงคนไข้ที่เข้าโรงพยาบาลโรคจิตอย่างเดียว นั้นเป็นเพียงส่วนน้อย ส่วนใหญ่แล้วมีเป็นกันทุกคร้วเรือน วัตถุประสงค์ในการอบรมศึกษาแพทยศาสตร์นั้นต้องการให้แพทย์ทุกคนเห็นคุณค่าของวิชาจิตเวชศาสตร์ และนำไปใช้ในการตรวจรักษาผู้ป่วยเป็นประจำ เท่าที่เป็นอยู่ขณะนี้ดูจะไร้ผล ผู้รับผิดชอบในโรงเรียนแพทย์จะ

ต้องศึกษาว่ามีเหตุปัจจัยอะไรบ้างที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของครูแพทย์และนักศึกษาแพทย์ การเพิ่มชั่วโมงปาฐกถาอย่างเดียวไม่สัมฤทธิ์ผล

การป้องกันไม่ให้โรคเกิดขึ้นย่อมสำคัญกว่าการรักษา แต่ขณะนี้ได้ผลน้อย เพราะความด้อยการศึกษาทั่วไป และเหตุอื่นอีกหลายอย่าง รัฐบาลให้งบประมาณแก่ฝ่ายป้องกันน้อยกว่าฝ่ายรักษา แพทย์ไม่นิยมไปทำงานด้านป้องกัน เพราะไม่ค่อยได้หน้าได้ตาและได้เงิน กรมอนามัยจึงหาคนไปทำงานด้วยได้ยาก ในขณะที่รอดฉายหนังขายยาเดินต้นเข้าไปทำการถึงหมู่บ้านเด็กหมู่บ้านน้อยในชนบทเพราะมีการได้เงินเป็นพลังบันดาลใจ กองสุศึกษาของกรมอนามัยซึ่งน่าจะสำคัญอย่างยิ่งเป็นหน่วยงานเล็กชนิดเดียว การที่จะสอนสุขศึกษาแก่คนดี ๆ นั้นยากเพราะเขาไม่ต้องการฟัง แต่ยามเจ็บไข้ย่อมมีความสนใจอย่างยิ่งต่อโรคที่ตนเป็น ฉะนั้นถ้าไปสอนสุขศึกษาแก่คนไข้ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ จะได้ผลมาก และคนไข้นั่นเอง จะเป็นเครื่องมือเผยแพร่สุศึกษาต่อ ๆ ไป เพราะเมื่อกลับบ้าน ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงย่อมรุมถามพูดคุยเกี่ยวกับ เรื่องของการเจ็บป่วยปัจจุบันเรียกว่า ผู้ป่วยด้วยไข้รากสาดน้อย บิดตัวอึกเสบ วัณโรค และอื่น ๆ เกือบจะไม่ได้รับคำแนะนำเลย ว่าทำอย่างไรตนเองและญาติของตนจะไม่เป็นโรคนั้น ๆ อีก ที่ทัศนคติของแพทย์ทั่วไปเกี่ยวกับเวชศาสตร์ป้องกันก็เช่นเดียวกับจิตเวชศาสตร์

การขาดการประสานร่วมมือ

เรื่องนี้เป็นความบกพร่องที่นำความเสียหายอย่างใหญ่หลวงมาสู่ชาติของเราในทุก ๆ ทาง กิจการทางแพทย์นั้นอยู่กับกระทรวงสาธารณสุข สำนักนายกรัฐมนตรี (โรงเรียนแพทย์) มหาวิทยาลัย (เทศบาล และตำรวจ) กลาโหม (แพทย์ทหาร) และแพทย์ที่ประกอบอาชีพอิสระ หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ขาดการประสานกันอย่างมาก แม้กรมการแพทย์กับกรมอนามัยซึ่งอยู่ในกระทรวงเดียว และซึ่งหลายคนเห็นว่าควรรวมเป็นกรมเดียวกันด้วยซ้ำ ก็ไม่ค่อยมีการร่วมมือกัน กระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นฝ่ายใช้แพทย์ และโรงเรียนแพทย์ซึ่งเป็นฝ่ายผลิตก็ห่างเหินกัน และมีการแก่งแย่งกันอยู่ในที่ กระทรวงสาธารณสุขไม่อำนาจในการต่อรองเกี่ยวกับคุณภาพและจำนวนแพทย์ที่โรงเรียนแพทย์ผลิต กระทรวงสาธารณสุขเป็นฝ่ายที่เดือดร้อนก่อนและมากกว่า เพราะรับผิดชอบต่อสวัสดิภาพของคนทั้งประเทศ โรงเรียนแพทย์ก็จะไปในทางของตัวโดยคำนึงถึงกระทรวงสาธารณสุขค่อนข้างน้อย ส่วนราชการที่มีอิทธิพลต่องานของโรงเรียนแพทย์มาก คือ สภาการศึกษา สำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงบประมาณผู้บริหารของส่วนราชการทั้งสามที่เกี่ยวกับโรงเรียนแพทย์ควรจะต้องเข้าใจปัญหาทางการแพทย์ และการสาธารณสุขทั่วประเทศด้วย เพราะกาวัดตัดสินใจของท่านแม้เกี่ยวกับโรงเรียนแพทย์ก็ส่งผลไปทั่ว

เมื่อมีการตั้งสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (ร.พ.ช.) ขึ้น ร.พ.ช. ซึ่งมีเงินมากก็นำแพทย์จากโรงเรียนแพทย์ ออกไปทำงานในชนบท แทนที่จะมุ่งส่งเสริมงานของกรมการแพทย์ และกรมอนามัยซึ่งยากจนเป็นอย่างมากยิ่ง ผลก็คือเสียเงินมากไม่ได้ผลงานจริงจัง และเป็นการทำลายเกียรติภูมิของเจ้าหน้าที่ประจำ ไม่ชักนำให้ชาวบ้านติดใจในบริการท้องถิ่น

การติดต่อระหว่างงานต่าง ๆ เกือบไม่มี ผู้ป่วยที่เคยติดต่อหรือรักษาอยู่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งเมื่อย้ายไปรักษาอีกแห่งหนึ่งก็ไปแต่ตัว ต้องไปตั้งต้นตรวจค้นกันใหม่ ทำให้สิ้นเปลืองเวลาและเงินเป็นอย่างมาก การที่ผู้ป่วยต้องโหล่งโหลง เว้าจากโรงพยาบาลหนึ่งไป ยังอีกโรงพยาบาลหนึ่งเพื่อหาที่เข้ารับรักษาตัวนั้นก็เพราะโรงพยาบาลเหล่านั้นไม่มีการติดต่อกันให้พอที่จะทราบว่าในขณะที่ขณะหนึ่งมีที่ว่างในโรงพยาบาลใดบ้างที่จะรับผู้ป่วยชนิดใดไว้

ควรต้องหาทางปฏิรูปรวบรวมหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หรือให้มีการประสานกันมากที่สุดเพื่อให้เป็นไปตามแผนรวมกระทรวงสาธารณสุขกับ โรงเรียนแพทย์ควรร่วมงานกันอย่างใกล้ชิด กรมการแพทย์กับกรมอนามัยควรจะรวมกัน มีสาธารณสุขจังหวัดหรือสาธารณสุขภาควิชารับผิดชอบทั้งการรักษาและการป้องกัน และควรร่วมมือใกล้ชิดกับมหาวิทยาลัยในเขตนั้น ๆ ด้วย

ให้สิทธิแก่แพทย์ที่ประกอบอาชีพอิสระในการส่งหรือแม่ตามไปดูแลคนไข้ในโรงพยาบาล พร้อมกับเอาประโยชน์จากแพทย์พวกนี้ เช่น ให้ช่วยตรวจรักษา และช่วยฉีดวัคซีนเมื่อมีโรคระบาด

การมีส่วนร่วมโดยชุมชน

กิจการทั้งหลาย รัฐบาลจะทำแต่ฝ่ายเดียวย่อมหวังผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยได้ยาก ต้องหาทางกระตุ้นให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นโรงพยาบาลและสถานอนามัยเป็นของตน ชุมชนมีหน้าที่ในการจัดหาซ่อมบำรุงและกระทำ การที่จะจูงใจให้มีแพทย์พยาบาลเต็มใจมาอยู่ในชุมชนของตน มิใช่ปล่อยให้เป็นเรื่องของหลวง หรือของผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่จะต้องปวดหัวไปทุกอย่างแต่ฝ่ายเดียว โครงสร้างของบริการทางการแพทย์

ประชาชนได้รับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาล ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นของราชการ และจากคลินิกส่วนตัว สำหรับแห่งหลังก็แน่นอนว่าต้องเสียค่าบริการ ตามแต่แพทย์จะเรียกห้องแพทย์ที่ทำคลินิกส่วนตัว ส่วนน้อยเป็นแพทย์ที่ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนใหญ่เป็นแพทย์ที่รับราชการ แต่ใช้เวลานอกราชการ (บางคนก็ใน) ทำคลินิกส่วนตัว ทหารรายได้เพิ่มขึ้น เพราะเงินเดือนไม่พอใช้ ดูก็จะเป็นการแก้ปัญหาที่ง่ายดีและยุติธรรม เพราะใช้เวลานอกราชการและให้ประโยชน์แก่ประชาชนที่มีเงินเสียให้แพทย์ได้ เป็นการแบ่งเบาภาระของโรงพยาบาล

มีปัญหาบางประการติดตามมา เช่น แพทย์ที่อยู่ในโรงพยาบาลใหญ่โดยเฉพาะโรงเรียนแพทย์อยู่ในฐานะที่ได้เปรียบแพทย์ที่ประกอบอาชีพส่วนตัวเต็มเวลาเพราะมีชื่อเสียงและสามารถอาศัยโรงพยาบาลอำนวยความสะดวกให้ผู้ป่วยได้กว่าทำให้ไม่มีผู้ยากไป ประกอบอาชีพอิสระเท่าที่ควรยังคงต้องแฝงอยู่ในโรงพยาบาลที่มีชื่อเสียงทั้ง ๆ ที่อาจจะไม่ได้ตั้งใจปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนั้น ๆ เท่าใด ปัญหาอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการใช้กำลังคนโดยไม่สมควรเช่น มีศาสตราจารย์ที่มีคุณวุฒิสูง สามารถในการตรวจรักษา และการสอนที่โรงเรียนแพทย์ แต่ที่คลินิกส่วนตัวท่านอาจใช้เวลารักษาโรคร้าย ๆ ซึ่งแพทย์อื่น ๆ อาจทำได้ เช่น เป็นหวัด ทำผ่าตัดเล็ก และทำคลอดปกติ เป็นต้น ยิ่งมากยิ่งขึ้นเพราะท่านได้เงินเราพูดกันมาแล้วถึงการขาดแคลนครูแพทย์และการผลิตแพทย์ได้น้อย ถ้าท่านเหล่านี้ยังสามารถปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ ก็หาทางจ้างให้ท่านทำงานตามคุณวุฒิของท่านมีดีกว่าหรือ เราจะได้ผลิตแพทย์เพิ่มขึ้นได้อีก ยิ่งเป็นแพทย์ผู้ใหญ่มีชื่อเสียงโด่งดัง คนไข้ส่วนตัวมาก ๆ ยิ่งจะไม่มีเวลาคิดให้ลึกซึ้งถึงงานในราชการ เป็นเหตุให้หย่อนประสิทธิภาพและอาจหมดเปลืองเงินของราชการมากขึ้น เพราะมิได้วางแผนงานให้รอบคอบ ข้อเสียอีกประการหนึ่งที่แพทย์ทำคลินิกส่วนตัวกันเกือบหมดก็คือ ทำให้เคลื่อนย้ายแพทย์ไปเสริมกำลังที่อื่นได้ยาก ยิ่งทางฝ่ายบ้องกันซึ่ง

แพทย์จะต้องออกปฏิบัติงานในท้องที่ยังเป็นการยาก ถึงนับว่าเป็นการลำบากที่จะให้แพทย์จากต่างจังหวัดเข้ามาอบรมเพราะติดบ้าน การแก่งแย่งผู้ช่วยกันจนแตกความสามัคคี และกระทบกระเทือนถึงงาน ในหน้าที่ราชการก็ปรากฏเป็นข่าวบ่อย อย่างน้อยน่าจะหาทางแบ่งแพทย์ออกเป็นผู้ที่ทำคลินิกส่วนตัวและผู้ที่ไม่ทำ

ฐานะของแพทย์เป็นสิ่งที่เล้าลือกกันมาก สำหรับคนทั่วไป ถ้าขึ้นชื่อว่าเป็นแพทย์ก็ต้องนึกว่ามีความร่ำรวยไว้ก่อน ค่าบริการทางการแพทย์นั้นไม่แน่นอน บางวันก็คิด ๒๐-๓๐ บาทต่อครั้ง ซึ่งนับว่าต่ำ แต่ก็ต้องนับว่าสูงสำหรับผู้มีรายได้ ๑๐-๑๕ บาทต่อวัน แต่บางแห่งก็อาจจะคิดเป็นร้อย การทำคลอดปกติอาจถึง ๕,๐๐๐ บาทต่อราย การผ่าตัดไส้ติ่งและริดสีดวงทวาร ซึ่งถือเป็นการผ่าตัดง่ายอาจคิด ๕,๐๐๐ บาทต่อราย การผ่าตัดอย่างอื่นอาจถึงหมื่นหรือหลายหมื่น ค่าบริการเหล่านี้เราอาจจะนึกว่ายุติธรรมดีแล้ว เพราะผู้เสียอยู่ในฐานะจะเสียได้ และไปเรียกหาแพทย์นั้น ๆ เอง แต่ถ้าคิดดูให้นาน จะเห็นว่าก็เช่นเดียวกับภาษี และการต่อสู้ต่าง ๆ ในสังคม จะมีการผลักรายจ่ายต่อ ๆ ไปจนกระทั่งในที่สุดถึงคนจนซึ่งเป็นคนที่ไม่มีทางต่อสู้ในสังคมที่เอารัดเอาเปรียบ ข้อเสียอีกอย่างหนึ่งของภาพพจน์ความร่ำรวยของแพทย์ ก็คือยอมชักนำคนที่อยากร่ำรวย ให้มาเข้าเรียนแพทย์มากขึ้น แทนที่จะได้ผู้ที่เข้ามาเพราะอุดมคติ

ยังมีข้อที่น่าคิดอีกคือ ขณะที่ยืนยันว่าไม่มีเงินทำนั่นทำนี่ ถ้าลองสำรวจรายได้ของแพทย์ (ไม่ใช่จากกรมสรรพากร) อาจพบว่ารวมกันแล้วเป็นเงินก้อนก้อนข้างใหญ่ แสดงว่าประชาชนให้อันดับความสำคัญแก่สุขภาพของตนสูง แต่เงินเหล่านี้ออกไปอยู่นอกแวดวงที่จะเอามาใช้ปรับปรุงบริการให้ดีขึ้นโดยเฉพาะแก่คนยากจน น่าจะหาทางจัดโครงสร้างของบริการทางการแพทย์ที่จะให้เงินเท่าที่สังคมนั้นจะยอมเสียให้ได้สำหรับสุขภาพของตนได้ตกอยู่แก่ส่วนรวมที่จะเอาไปใช้ปรับปรุงบริการได้ทั่วถึง

เกี่ยวกับการทำคลินิกส่วนตัว มีผู้มีความเห็นว่าเป็นการสุรุ่ยสุร่ายเกิน เพราะในโลกนี้ไม่มีแพทย์พอกับความต้องการของประชาชน ไม่ควรปล่อยให้คนที่มีความรู้ส่วนน้อยมาผูกขาดแพทย์ไปเป็นของตนโดยเฉพาะ หลายประเทศเช่นอังกฤษและสวีเดน ใช้ระบบ *โซเซียไลซ์ เมดิซิน* ในอเมริกาก็มีความโน้มเอียงไปทางนั้นมากขึ้น ในการวางแผนอนามัยแห่งชาติ จำต้องคำนึงถึงโครงสร้างของบริการทางการแพทย์ ในทำนองนี้ด้วย

การแก้ปัญหา

ได้มีผู้พูดและเขียนถึง ปัญหาเกี่ยวกับการแพทย์ และการสาธารณสุขไว้ในกาละและเทศะต่าง ๆ กัน เจ้าหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขเองที่ระหนกถึงปัญหาเหล่านี้ก็มีอยู่ คณะรัฐ

มนตรีก็ได้แต่งตั้งแพทย์ระดับบริหาร ซึ่งประกอบด้วยนายแพทย์ผู้ใหญ่จากหน่วยราชการต่าง ๆ โดยหวังให้มีการประสานงานกัน พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ ได้ให้มีแพทยสภาและคณะกรรมการแพทยสภาขึ้นยังไม่ปรากฏการกระทำที่จะปฏิบัติ ให้บริการการแพทย์การสาธารณสุขขุขุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว สาเหตุก็เช่นเดียวกับการทำอะไร ๆ ไม่สำเร็จในประเทศไทย คือ ขาดแผนที่ดีรัดกุมทั่วถึง ไม่มีความร่วมมือกันมีเวลาทำงานที่เป็นแก่นสารน้อย ไม่เอาจริง ขาดคนที่มีความรู้ความสามารถ ฯลฯ

ผู้ที่อยู่ในฐานะและมีอำนาจที่จะเป็นผู้นำในการแก้ปัญหา คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข (คนใดก็ตาม) เพราะตำแหน่งนี้รับผิดชอบต่อสุขภาพของคนทั้งประเทศ และเนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งนี้ั้งในคณะรัฐมนตรีย่อมมีอิทธิพล ที่จะทำให้ปฏิบัติการแพทย์การสาธารณสุขอย่างทั่วถึงสำเร็จได้ดีกว่าผู้อื่น

รัฐมนตรีและผู้ใหญ่ในกระทรวงสาธารณสุขจะต้องหาทางปลีกรัฐออกจากวัฏจักรของความไม่เจริญในระบบราชการไทย กล่าวคือ พิธีรีตองต่าง ๆ ทั้งของราชการและส่วนตัว การผูกฝัองอยู่กับการเซ็นหนังสือต่าง ๆ ไปวันหนึ่ง ๆ การประชุมจิปาถะและการเดินทาง ไปต่างประเทศ แล้วอุทิศเวลาเกือบทั้งหมดใคร่ครวญถึงปัญหาที่กล่าวถึงอย่างลึกซึ้ง และหาทางให้เกิดการกระทำ

ที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นให้จึงได้ควรตั้งคณะกรรมการ
 การอย่างฝรั่งเรียกว่า ทาสก์ ฟอर्स มากกว่า
 หนึ่งคณะ คณะกรรมการนี้ไม่ควรเป็นโดยตำแหน่ง
 เพราะจะทำให้ประกอบด้วยผู้บริหาร ซึ่ง
 ไม่ค่อยมีเวลา แต่ควรประกอบด้วยผู้ที่อยู่ในฐานะ
 ที่จะรอบรู้ปัญหาหลาย ๆ ด้านและมีเวลาที่จะคิด
 ให้ช่วยกันทำ “แผนอนามัยแห่งชาติ” แผน
 คำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น คือหา
 ทางเร่งระดมผลิตแพทย์มาตรฐานให้ได้จำนวน
 มากในเร็ววัน โดยออกไปผลิตกันในต่างจังหวัด
 ผลิตผู้ช่วยแพทย์ ผู้ช่วยพยาบาล ปฏิรูปโครงสร้าง
 บริการทางการแพทย์ และหาเงินเท่าที่หาได้มา
 ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม รวบรวมจัดระ
 เบียบของหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแพทย์ และ
 การสาธารณสุขให้เป็นหน่วยเดียวกันหรือให้ประ

สานกันมากที่สุด เพื่อประหยัดและเพื่อประ
 สติธิภาพ

เมื่อได้แผนอนามัยแห่งชาติที่ดีที่สุดแล้วให้
 คณะรัฐมนตรีรับรอง และต้องทำความเข้าใจกับ
 หน่วยราชการต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัย สภา
 การศึกษา สำนักนายกรัฐมนตรี สภาพัฒนา
 การเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักงบประมาณ กระจ
 ะหวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย ก.พ. ทุก
 ฝ่ายจะต้องทำหน้าที่ของตนตามแผนรวมแห่งชาติ
 มิใช่เล่นกันคนละจังหวัดอย่างทุกวันนี้

ผู้เขียนเองเป็นครูแพทย์ผู้น้อย มิได้มีความ
 เชี่ยวชาญในเรื่องนี้แต่ประการใด แต่ผู้เขียนมี
 ความรู้สึกอยู่เสมอมาว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้น่า
 จะแก้ไขได้ถ้าผู้บริหารมี “ใจใหญ่” และเอาจริง ๑

ศิลปะ

ไม่มีเมตตา

ชายฉิมคนหนึ่ง อุปฐากพระรูปหนึ่งเป็นเวลา ๒๐
 ปี นางได้สร้างกุฏิเล็ก ๆ หลังหนึ่งถวายให้ท่านอาศัย
 บำเพ็ญกรรมฐาน และถวายอาหารประจำ ในที่สุด
 นางต้องการพิสูจน์ว่าพระผู้อุปการะ ได้เจริญภาวนา
 ก้าวหน้าไปถึงไหนแล้ว จึงส่งสาวสวยคนหนึ่งไป
 พร้อมกับกระซิบแผนการนี้เป็นที่เรียบร้อย

หญิงสาวไปหาพระ พอไปถึงก็ไม่พูดพาลำทำ
 เพลง รับเข้าสรวมถอดท่านทันที แล้วถามว่า

“เป็นไงละ”

“ฉันไม่แก่ เกิดบุญเขาอันเป็นระเบียบ ใน
 กุฏิหนาวหนาวอบอุ่นอันใดมิได้” พระตอบเป็น
 เชิงกวี

หญิงสาวกลับมารายงานคำพูดของพระให้แม่
 ทราบ นางฟังจบก็ดำใจมจโงงเงง

“เลี้ยงเสียข้าวสุกเปล่า ๆ ตั้ง ๒๐ ปี ไม่แสดง
 ให้เห็นว่าเข้าใจความประสงค์ของเธอเลย ทั้งยังไม่
 มีความสามารถที่จะอธิบายสภาพอันแท้จริงของเธอ
 ได้ด้วย จริงอยู่ที่ท่านไม่จำเป็นต้องแสดงความรักใคร่
 คอบหอรอก แต่อย่างน้อย ก็ควรแสดงให้เห็นว่าท่าน
 ยังมีเมตตาหลงเหลืออยู่บ้าง” แล้วชายฉิม ก็รีบไป
 เฝ้ากุฏิทงทันที

พระมหาเสฐียรพงษ์ ปุณณวมโณ ถอดความ
 จาก Zen Flesh Zen Bones

ศิลปิน

ชอุค นิ่มเกษม
รักษาการแทนคณบดี
คณะจิตรกรรม-ประติมากรรม

ศิลปินในเมืองไทยเรา ถ้าจะมองในแง่ว่ามันเจริญขึ้น ผมก็คิดว่ามันเจริญขึ้น เพราะว่าศิลปินไม่ได้อยู่ในวงแคบเหมือนเดิม สมัยก่อนศิลปินอยู่ในแวดวงแคบๆ คือตามวัด ตามวัง หรือบ้านคนรวยๆ แต่มาสมัยหลังนี้ มีโรงเรียนทางศิลปะเกิดขึ้น ผู้ที่เรียนศิลปะไทยสมัยก่อนใช้ชีวิตเรียนโดยทำตามครูกันมาเรื่อยๆ ครูสอนอย่างไรก็เลียนแบบตามอย่างนั้น แต่ถ้าเกิดมีลูกศิษย์คนใดมีสติปัญญาหลักแหลมขึ้นมา ก็จะสามารถแยกตัวออกจากครูไปได้ ซึ่งหมายถึงว่าลูกศิษย์คนนั้นมีความรู้สึกที่เป็นตัวเองพิเศษไปจากครู แต่ก็ยังอยู่ในกรอบ คือ ยังไม่สามารถทิ้งขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมทางด้านศิลปะไปได้

ต่อมา เมื่อเรามีโรงเรียนประณีตศิลป์ขึ้น อาจารย์ศิลป์ พีระศรี จึงได้เริ่มสอนวิธีการสำหรับที่จะสร้างงานศิลปะให้เป็นตัวของตัวเอง คือแทนที่จะสอนให้เลียนแบบตามกัน ก็เปลี่ยนเป็นการสอนแบบพื้นฐานสากล คือศึกษาจากความจริงจากธรรมชาติในเบื้องต้น ไม่จำเพาะเจาะจงว่าจะต้องทำอะไร แล้วนำเอาความชัดเจนหรือ

สัมภาษณ์ : แแต่ก่อนกับปัจจุบัน

ความรู้จักรวรรชาติมาทำการสร้างสรรค์ เพื่อให้เป็นงานของตัวเองต่อไป ส่วนคนที่ศึกษามาแล้วจะเอาไปทำสำเร็จแค่ไหน เจริญขึ้นหรืออย่างไร เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่เท่าที่ผ่านมามาตลอดระยะเวลา ๒๐ กว่าปี งานศิลปะของเราดูเหมือนจะอยู่แต่เพียงในระแวงเริ่มเท่านั้น คือในสมัยของอาจารย์ศิลป์ พีระศรี ซึ่งถือว่าเป็นยุคที่เจริญมากสมัยนั้น ศิลปินเริ่มทำงานกันแบบเหมือนจริงเป็นการวางรากฐานแบบสากล แต่ในขณะที่งานแบบเหมือนจริงของเรากำลังได้ผล วงการศิลปะทั่วโลกเขาได้เปลี่ยนมาสู่ยุคใหม่แล้ว เราล่าหลังเขาหลายปีทีเดียว ผลงานแบบนามธรรม (Abstract) ได้เริ่มเข้ามามีอิทธิพลในเมืองไทยรอบๆ ตัวเราทุกอย่างได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก ดังนั้นศิลปะก็ต้องเป็นไปด้วย แต่ผลงานของเราที่ออกมาก็เป็นเพียงการเริ่มต้นกันอยู่เรื่อย ไม่มีใครสืบต่อผลักดันให้มันก้าวหน้าต่อไป นักศึกษาที่มหาวิทยาลัยศิลปากรเอง ในขณะที่กำลังศึกษากันอยู่ก็กำลังใจมุ่งมันทำงานศิลปะอย่างเดียว แต่เมื่อสำเร็จออกไปแล้ว มีน้อยคนเหลือเกินที่ทำ

ศิลป ชลุต นิมเสมอ
 นวนิยาย ยศี วัชรเสถียร
 มหาวิทยาลัย วิจิตร ศรีสะอ้าน
 ไรศจิต ฝน แสงสิงแก้ว

งานสืบต่อจากกระแษที่ห้ามมาในขณะกำลังศึกษาให้
 ก้าวหน้าต่อไปอีกเรื่อย ๆ เพราะพวกเขาจะต้อง
 ก้าวออกไปอีกนานกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ
 หรือเป็นที่ยอมรับของสากล แต่เรายังทำกันไม่
 ได้ ซึ่งอาจเป็นปัญหาการครองชีพ คือไม่มีใคร
 สนับสนุนให้ศิลปินทำงาน ศิลปอย่างเดียว ก็เป็น
 ได้

สังคมและศิลปินเป็นสิ่ง ซึ่งต้องอาศัยซึ่งกัน
 และกัน ผมไม่อาจโทษสังคมว่าไม่ให้การสนับสนุน
 แล้วผมก็จะไม่โทษศิลปินที่หมดกำลังใจ
 แต่ถ้าศิลปินเป็นคนที่มีรับผิดชอบจริง ๆ ศิลปินก็
 ต้องเสียสละมากขึ้น ต้องยอมทนอดอยากเพื่อสร้าง
 งานออกไปให้ประชาชนเขาเข้าใจและเข้าถึง อัน
 นี้ต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย ทั้งทางด้านตัวศิลปินเอง
 และควรให้การศึกษาแก่ประชาชน คือต้องอบรม
 ให้เด็กเข้าใจและรู้เรื่องศิลปมาตั้งแต่เยาว์

ถ้าเราจะดูไป ประเทศที่กำลังพัฒนาทุก
 ประเทศ มิใช่แค่เฉพาะบ้านเรา จะไม่มีประเทศ
 ใดให้ความสำคัญแก่ศิลปอย่างจริงจังหรือมากมาย
 อะไรเลย เพราะความจำเป็นอันสำคัญคือการ

ทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดีก่อนอื่น ศิลปเป็นสิ่งที่
 มาทีหลัง เมื่อท้องอิ่มแล้วจึงหันมาหาความสวย
 งาม บ้านเราเองก็อยู่ในสภาพเช่นนั้น แต่เรา
 ก็ควรเริ่มต้นเพื่อปูพื้นฐานเอาไว้ เพราะนอก
 เหนือไปจากสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตแล้ว สิ่ง
 ชัดเกล้าจิตใจก็มีความสำคัญเช่นกัน

ศิลปร่วมสมัย ที่เป็นลักษณะของเราเองนั้น
 มันจะเกิดขึ้นเอง ไม่ใช่สืบเนื่องมาจากของโบ
 รราณ เพราะความรู้สึกนึกคิด ความเป็นอยู่
 และวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้เปลี่ยนไปหมด คนไทย
 เราจะไปอยู่ในสภาพชีวิตแบบเก่าๆ ไม่ได้อีกแล้ว
 ถ้าจะเป็นอยู่ก็เป็นการจำลองเอามาให้ดูกันเท่านั้น
 สำหรับงานศิลปที่ทำสมบูรณ์กันจริงๆ แล้วมัน
 ย่อมมีลักษณะของไทยออกมาเอง เพราะเราอยู่
 ในเมืองไทย เราารู้สึกนึกคิดอะไรเป็นไทย
 ทั้งนี้ย่อมไม่ใช่ไทยสมัยก่อน หากเป็นไทยสมัยนี้
 บางครั้งรูปแบบอาจจะดูเป็นสากล แต่เนื้อหา
 ความรู้สึกของมันข้างในก็เป็นไทย ไม่ว่าจะไป
 เห็นที่งานแสดงศิลปกรรมในประเทศใด ผู้ชม
 ที่เป็นคนไทยก็ต้องเกิดความรู้สึกเหมือนได้เห็น
 คนที่คุ้นหน้ากันอยู่

ศิลปของไทยถ้าจะประสบความสำเร็จ ใน
 ความคิดของผมก็หมายความว่า คนที่ทำงานใน
 ทางนี้ พยายามศึกษา มีความมุ่งมั่นอย่างบริสุทธิ์
 ใจที่จะสร้างสรรค์ศิลปจริงๆ โดยไม่คิดถึงอามิส
 สินจ้างหรืออะไรทั้งนั้น ถ้าหากคนจำพวกนี้มี

มากพอ ผมคิดว่านี่เป็นความสำเร็จของเมืองไทย
ต่อไปผลของมันจะต้องออกมาแน่ ในระยะไม่ไกล
แต่ถ้าหากว่า เราหนที่จะทำตามอุดมคติต่อไปไม่
ไหว และเริ่มทำงานเพื่อขาย เราก็จะล้มคว่ำ
ลงทันที แต่ก็ยังมีบางคนที่ไปแสดงงานตามแกลเลอรี
เพื่อการค้า โดยคิดว่าตัวเองจะเป็นสื่อกลางเสีย
ก่อน เพื่อก้าวไปหาประชาชนที่ยังเข้าไม่ถึง และ

เขาก็คิดว่า เป็นการทำประโยชน์ให้แก่ศิลปะบ้าง
พอสมควร อันนี้ขึ้นอยู่กับเจตนา ถ้าต้องการ
ตัดดวงกมลล้มเหลว ถ้าต้องการเป็นสื่อกลาง ก็คง
มีประโยชน์อยู่เหมือนกัน

ศิลปินก็เหมือนนักบวช ต่างคนก็ต่างต้องการ
ค้นหาความจริงบางอย่างของตัวเองอยู่ บางคน
ก็ตายไปโดยไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่าค้นพบแล้วหรือยัง ๑

นวนิยาย

อศ. วรณเกียรติ
นักเขียนและนักหนังสือ
พิมพ์อาวุโส

ว่า “แต่งกันขึ้นมาเหมือนอยู่ในปลักน้ำเน่า”
นี่เป็นทัศนะที่แสดงความดูหมิ่นงานนวนิยายของ
บรรดานักประพันธ์ในปัจจุบัน ที่เรื่องของเขา
แต่งขึ้นขายดี แต่ถูกประณามว่า เป็นเรื่องที่ย่ำ
อยู่ในปลักน้ำเน่า

ก่อน พ.ศ. ๒๕๑๕ ขึ้นไปนั้น การประพันธ์
ไม่ว่าจะเป็นนวนิยายหรือไม่ใช่นวนิยาย ใครจะ
ยึดถือเอาเป็นอาชีพโดยตรง อย่างในปัจจุบันนี้ไม่
ได้เลย ต่างหากกันเป็นงานอดิเรก หวังให้ได้มา
ซึ่งชื่อเสียงเกียรติคุณกันเท่านั้น

ทำไมนวนิ
ยายซึ่งบรรดานัก
ประพันธ์ชั้นเอก
ในปัจจุบันแต่ง
ขึ้นมา อันมีจำ
นวนมากมายนับ
ไม่ถ้วน จึงทำให้
นายเจื้อยสะตะ
เวทิน มีทัศนะ

ครั้นล่วงมาถึง พ.ศ. ๒๕๑๕ การประพันธ์
เรื่องนวนิยาย จึงเริ่มมีผู้ยึดถือเป็นงานอาชีพโดย
ตรงได้ โดยมีผู้เริ่มการพิมพ์นวนิยายอย่างเป็น
ล่ำเป็นสัน แต่ก็ยังเป็นหนังสือเล่มบาง ๆ ปกอ่อน
ราคาขายเพียงเล่มละ ๑๐-๑๕ สตางค์เท่านั้น
และผู้เป็นเจ้าของกิจการพิมพ์จำหน่ายนี้ จะรับ
ซื้อเรื่องไปพิมพ์ขายก็เฉพาะแต่เรื่องชนิดย่อในหน้า
เน่าเท่านั้น เพราะขายได้จำนวนมาก กำไร
งาม ค่าที่นักอ่านส่วนใหญ่นิยมเรื่องอย่างนั้น
ส่วนพวกนักประพันธ์ ที่แต่งเรื่องชนิดว่ายอยู่ใน
สระโบกขรณี ก็มักส่งไปให้นักยศสารซึ่งผู้เป็น
เจ้าของลงทุนพิมพ์ ไม่ใช่เพื่อหาเงิน แต่เพื่อ
เผยแพร่ให้ โดยไม่ได้ค่าตอบแทน บางครั้งก็ต้อง
ลงทุนพิมพ์เอง อย่าง ม.จ. อากาศคำถิง ทรัพย์พัฒน์
แต่งเรื่อง “ละครชีวิต” และ “ผิวเหลือง-ผิว
ขาว” ก็ต้องทรงลงทุนพิมพ์ออกขายเอง แม้จะ
ขายดีก็จริง แต่ก็ไม่ได้กำไรก็รัฐส. ที่ได้มาก็
แต่ชื่อเสียงเกียรติคุณ ซึ่งไม่ช่วยให้ท้องอิ่มขึ้นมา
ได้ นักประพันธ์ที่แต่งเรื่องบ๊วระเวทว่ายอยู่ใน

สระโบกขรณี จึงมกจะต้องลงทุนพิมพ์ออกจำหน่ายเสียเองทำไม

ต่อมาหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง การประพันธ์นวนิยายจึงกลายเป็นงานอาชีพโดยตรงได้ โดยผู้ประพันธ์ไม่ต้องประจำหนังสือพิมพ์ได้เงินเดือนตายตัวเป็นประจำ อย่างสมัยก่อนสงคราม เพราะมีนิตยสารซึ่งมีเจตนารมณ์เสนอนวนิยายโดยเฉพาะออกมามาก ทั้งสำนักพิมพ์จำหน่ายหนังสือเล่มก็มีเกิดมากขึ้น ที่เป็นนิตยสารส่วนมากก็เป็นรายสัปดาห์ พวกนายทุนต่างก็แข่งขันให้ขายได้จำนวนเป็นแสน ๆ ฉบับ เพื่อจะได้ร่ำรวยเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี ตามวิสัยของนายทุนทุกคน เพราะเขารู้ว่าเรื่องที่เข่าจับยึดเข้าไปในนิตยสารของเขา จะยังผลให้นิตยสารของเขาขายได้เป็นจำนวนแสน ๆ หรือไม่ กล่าวคือ เรื่องจะต้องเป็นเรื่องชนิดที่ “แต่งกันเหมือนย่ำอยู่ในน้ำเน่า”

โดยเหตุนี้ ผู้ที่ยึดเอาการประพันธ์นวนิยายเป็นอาชีพ ซึ่งส่วนมากก็ปรารถนาได้เงินค่า

เรื่องมาก ๆ เพื่อให้ได้ร่ำรวย จึงต้องแต่งเรื่องอย่างให้นายทุนเจ้าของนิตยสารเขาต้องการ ซึ่งเขาอ้างเหตุผลว่า ทำให้นิตยสารของเขาขายได้เป็นจำนวนมาก เพราะนักอ่านส่วนใหญ่ ซึ่งนายทุนเจ้าของนิตยสารเรียกกันว่า “ตลาด” ต้องการเรื่องอย่างนั้น นอกจากจะได้เงินค่าเรื่องเป็นกอบเป็นกำจากเจ้าของนิตยสารแล้ว ยังได้เป็นผลพลอยได้ จากพวกสร้างภาพยนตร์อีกทางหนึ่ง และอีกทางจากสำนักพิมพ์ซึ่งนำไปรวมพิมพ์เป็นเล่มปกแข็ง

ข้อมูลมีอยู่ตั้งที่ผมสาธยายมา จึงเป็นธรรมดาอยู่เอง เมื่อใครจะมามีอาชีพทางแต่งนวนิยายก็ต้องแต่งทำเงินให้ได้มาก เมื่อไปถูกสบประมาทอย่างจรรจัดต่อหน้าธารกำนัล โดยผู้มีงานอาชีพทางอื่นเช่นนั้น สัญชาติญาณเอาตัวรอดจึงต้องแสดงทัศนคติตอบโต้ออกมา แม้จะเป็นทัศนคติตอบโต้ในแบบ “เชิงมวยวัด” ก็ต้องทำ ผมเองก็ออกเห็นใจ เพราะแน่ใจว่าฉันไม่ใช่ทัศนคติออกมาจากน้ำใสใจจริงของเขา ๑

มหาวิทยาลัย

วิจิตร วิจิตรวาทัน

เลขาธิการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณาถึงประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย จะพบว่าในบรรดาสถาบันการศึกษาชั้นอุดม ที่มีสถานภาพเป็นมหา

วิทยาลัยนั้น มีอยู่เพียง ๕ แห่ง ที่ได้รับการสถาปนาขึ้นกว่า ๒๕ ปีมาแล้ว อีก ๗ แห่ง มีอายุตั้งแต่ ๑ ปี จนถึง ๑๗ ปี^๒ ในระยะ ๗ ปีหลังนี้

๑. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (๒๔๕๕) ธรรมศาสตร์ (๒๔๗๖) แพทยศาสตร์ มหิดล (๒๔๗๖) เกษตรศาสตร์ (๒๔๗๖) และศิลปากร (๒๔๗๖)

๒. วิทยาลัยวิชาการศึกษา (๒๕๑๗) เชียงใหม่ (๒๕๐๗) ขอนแก่น (๒๕๐๗) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (๒๕๐๕) สงขลานครินทร์ (๒๕๐๑) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า (๒๕๐๔) รามคำแหง (๒๕๐๔)

(๒๕๐๗-ปัจจุบัน) เกือบจะพูดได้ว่าประเทศไทยเรามีมหาวิทยาลัยเกิดใหม่ปีละ ๑ แห่ง นับว่าเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจมาก อย่างไรก็ตามหากประมวลเอาพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยในรอบ ๒๕ ปี มาพิจารณาโดยรวมๆ ก็พอจะสรุปเป็นประเด็นๆ ได้ดังนี้

ในด้านปณิธานของมหาวิทยาลัย นับแต่มหาวิทยาลัยแห่งแรก ได้ถือกำเนิดขึ้นในบ้านเรานี้ จุดมุ่งหมายหลักก็คือการสอนวิชาชีพชั้นสูง เพื่อผลิตกำลังคนระดับสูง สสนองความต้องการของประเทศชาติ เดิมใช้คำว่า เพื่อ “รับราชการ” ต่อมาเมื่อมีแผนพัฒนาประเทศ มีการประเมินความต้องการกำลังคน ก็รวมถึงกำลังคนในสาขาธุรกิจเอกชนด้วย ในแง่นี้การศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย คือการศึกษาต่อเนื่องจากมัธยมศึกษา มีลักษณะเป็นสถาบันวิชาชีพชั้นสูง (ทำนองโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นอุดม) ในรอบ ๒๕ ปีที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยต่างๆ ก็ยังคงยึดมั่นในปณิธานข้อนี้ และดูจะมากยิ่งขึ้น นับตั้งแต่มีการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในยุคพัฒนานี้ ว่าตามหลักสากลแล้วมหาวิทยาลัยในประเทศไทยยังทำหน้าที่ของมหาวิทยาลัยไม่สมบูรณ์ตามอุดมคติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวิจัย และบริการทางวิชาการแก่ชุมชน

ทางด้านโอกาสทางการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้น นับได้ว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับ มหาวิทยาลัยมากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเพิ่มปริมาณการรับนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยต่างๆ การจัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค (ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๗ มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ ทั้งหมด) เกิดมีมหาวิทยาลัยเกษตร และมหาวิทยาลัยนครบาล การจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกชน และการเปิดมหาวิทยาลัยตลาดวิชา “รวมค่าแห่ง” ถ้าพิจารณาในแง่ “ปริมาณ” จะเห็นได้ว่าแนวโน้มโอกาสทางการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย เริ่มคลี่คลายจากโอกาสอันจำกัดสำหรับคนกลุ่มน้อย มาเป็นโอกาสสำหรับมวลชนมากขึ้น นับเป็นความก้าวหน้าที่มีนัยสำคัญในรอบ ๒๕ ปี ของกิจการมหาวิทยาลัยไทย แต่ความก้าวหน้าทางด้านนี้เอง ได้ก่อให้เกิดความห่วงใย และวิตกกังวลในหมู่ผู้สนใจ การศึกษาระดับนี้มิใช่น้อย การเพิ่มปริมาณเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา แก่เยาวชนนั้นเป็นข้อดีแต่ต้องไม่ทิ้งคุณภาพ การเปิดมหาวิทยาลัยที่เกือบจะพูดได้ว่าปีละแห่งในรอบ ๗ ปี ที่ผ่านมาเป็นสิ่งมหัศจรรย์ในวงการการศึกษาไทย การเร่งรัดพัฒนาเช่นนี้ ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องการขาดแคลนอาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะสอนในมหาวิทยาลัย เกิดการวิ่งเต้นหาอาจารย์ที่ดีมีฝีมือระหว่างมหาวิทยาลัย และจากสถาบันการศึกษา

ระดับอื่น ๆ จนกระทั่งในบางกรณีทำให้มหาวิทยาลัยที่ตั้งมาก่อนอ่อนแอ และคุณภาพทางการศึกษาลดลง เกิดความรู้สึกกันว่าการศึกษาโอกาสทางการศึกษา โดยการเปิดมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือการชะลอการพัฒนาของมหาวิทยาลัยที่มีอยู่แล้ว ยุคต่อไปนี้จึงควรเป็นยุคปรับปรุงคุณภาพของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานจริง ๆ ไม่ควรมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยของรัฐเพิ่มขึ้น อย่างน้อยก็ในอีก ๒๕ ปีข้างหน้า ทั้งนี้ เพื่อจะได้ทุ่มเททรัพยากรอันจำกัดปรับปรุงและขยายงานมหาวิทยาลัยที่มีอยู่แล้วให้เป็นมหาวิทยาลัยสมชื่อ

ประเด็นสุดท้าย ที่น่าจะให้ความสนใจเป็นพิเศษก็คือ ความเคลื่อนไหวภายในระบบมหาวิทยาลัยเอง ในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมาได้มีปรากฏการณ์หลายอย่างเกิดขึ้น ในวงการมหาวิทยาลัย คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เริ่มตระหนักในความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานของมหาวิทยาลัย เกิดพลังผลักดันที่จะมีระบบมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นอิสระในการดำ

เนินงาน เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความเคลื่อนไหวที่จะออกจากระบบราชการ ไปสู่ระบบใหม่ทำนองรัฐวิสาหกิจ หรือทำนองมหาวิทยาลัยในประเทศตะวันตก นิสิตนักศึกษาเริ่มแสดงความห่วงใยต่อสถาบันของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการ บริหาร และงานกิจการนิสิตนักศึกษา สื่อมวลชนทั้งหลายโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ ได้หันมาสนใจกิจการของมหาวิทยาลัยมากขึ้น การวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรั้วมหาวิทยาลัย เป็นไปอย่างกว้างขวาง เพิ่มพูนความสนใจในหมู่ประชาชนเป็นทวีคูณ ความเคลื่อนไหวดังกล่าว เป็นดัชนีชี้ชัดถึงความไม่พึงพอใจบางประการในสภาพการปัจจุบันของมหาวิทยาลัย ปัญหาที่มีอยู่ว่า จะทำอะไรจึงจะสามารถรวมพลังความคิดและเปลี่ยนแปลง ความเคลื่อนไหวเหล่านี้ออกมาเป็นการกระทำ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของมหาวิทยาลัยโดยแท้จริง ผมเองหวังว่ามหาวิทยาลัยอีก ๒๕ ปีในอนาคตคงจะมี "ความเรื่อรอง" มากกว่ามหาวิทยาลัยในรอบ ๒๕ ปีที่ผ่านมา ๑

โรคจิต

ผ่น แสงสิงแก้ว
อดีตผู้อำนวยการ
โรงพยาบาล
สมเด็จพระเจ้าพระยา,
ที่ปรึกษาโครงการ
วิจัยทางแพทย์,
สปอ.

จำนวนสถิติผู้ป่วยเป็นโรคจิตจากการสำรวจเมื่อ ๒๐ ปีก่อน มีเป็นจำนวน ๑:๑๐๐๐ คน แต่จากการสำรวจครั้งที่แล้ว ซึ่งเป็นการสำรวจแบบสุ่มจับทั่วประเทศ ปรากฏว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น ๔:๑๐๐๐ คน จำนวนเหล่านี้เป็นจำนวนของผู้ป่วยที่มีอาการเสียดสีชัด ซึ่งคนทั่วไปถือว่าเป็นโรคจิต ส่วนผู้ที่เป็นโรคประสาทซึ่งมีอาการ เช่น หวาดวิตกกังวลและอื่น ๆ ย่อม

มีจำนวนมากว่านี้ ดังนั้นถ้าหากจะหาจำนวน ผู้ป่วยเป็นโรคประสาทรวมเข้าไปด้วย ก็ต้องใช้ หลักวิชาที่ต่างประเทศยอมรับกันทั่วไป คือเอา ๓๐ คูณเข้าไป ก็จะได้เป็น ๑๒๐ : ๑๐๐๐ คน

จากสถิติที่เพิ่มขึ้นเหล่านี้ ทำให้เรามองเห็นว่า สังคมของเรากำลังเปลี่ยนแปลง สาเหตุ สำคัญที่สุดก็คือ การต่อต้านระหว่างความเจริญ ทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว กับวัฒนธรรมดั้งเดิมของเราที่ค่อยเป็นค่อยไป สิ่งเหล่านี้ ทำให้เกิดความยุ่งยากในจิตใจของผู้คน เกิด ความไม่สบายใจ ความทุกข์ ความวิตกกังวล ซึ่งทำให้เป็นโรคจิตได้ ถ้าหากเราไม่สามารถ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนี้

การที่ผู้คนไปไหว้หัวมหาพรหม หรือหลวง พ่ออาจารย์ต่างๆ นั้นไม่ใช่ของใหม่ มีมานาน แล้ว เพราะมนุษย์ต้องการที่พึ่งทางใจ แต่ที่มากขึ้นนั้นเพราะพลเมืองขณะนี้มีมากขึ้น และแสดงให้เห็นว่า ผู้คนในยุคนี้เต็มไปด้วยความไม่แน่ใจและความวิตกกังวลมากขึ้น ความยุ่งยากต่างๆ มันเริ่มต้นขึ้นมาจากปัญหาในครอบครัว อาทิ เช่นความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก ผู้ใหญ่ก็พยายามจะรักษาความเป็นผู้ใหญ่ไว้ เด็กก็รู้สึกว่าถูกบังคับอยู่ตลอดเวลาทำให้ต้องหนีออกไปอยู่นอกบ้านและโรงเรียน ซึ่งเป็นที่หลบภัย สำหรับเด็ก ซึ่งถ้าครูบาอาจารย์ไม่เข้าใจเด็กอีก เขาก็จะยิ่งหนีต่อไปอีก

สภาพแวดล้อมของสังคมและการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว มีผลร้ายต่อผู้ที่ไม่เข้าใจหรือยังไม่พร้อมที่จะรับสภาพต่างๆ เป็นอย่างมาก ปัญหา ที่สำคัญใหญ่ๆ เวลานั้นก็มีเช่น ปัญหาคนเข้ามา ล้นในกรุง ปัญหาการเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจ แบบกสิกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม และปัญหาผู้ คนอพยพย้ายถิ่นที่อยู่ เวลานั้นชาวชนบทหมกนียม เข้ามาอยู่กันในเมืองกรุงเทพฯ เพื่อหางานทำและ ศึกษาเล่าเรียน คนเหล่านี้ส่วนใหญ่มักเข้ามา ชนิดที่ไม่มีมีการเตรียมตัวมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกที่เข้ามาเป็นกรรมกรตามโรงงานอุตสาหกรรม เมื่อเข้ามาแรกๆ ก็ไม่มีที่อยู่อาศัย ต้องอาศัยอยู่รวมกันหลาย ๆ ครอบครัวในบ้าน เล็ก ๆ ที่อยู่ในย่านสลัม ขาดการสาธารณสุขไปโรค ทำให้มีโรคภัยไข้เจ็บ และโรคติดต่อมากขึ้น เวลาออกไปทำงานตามโรงงาน ตามโรงงานอุตสาหกรรมก็ทำผิด ๆ ถูก ๆ เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย เพราะที่ไม่คุ้นเคยกับเครื่องจักร ไม่รู้ภัยของมัน พอกลับบ้านแทนที่จะได้พักผ่อนก็ต้องมาอดูอยู่กับอยู่ในห้องแคบ ๆ บ้างก็มีปัญหาภายในครอบครัว เพราะคนเหล่านี้บางคนแต่งงานกันเพราะ ความว่าเหว และไม่ค่อยรู้จักจิตใจกันดีนัก พอ มีลูกออกมาก็ไม่สามารที่จะส่งเสียให้เรียนเนื่องจากฐานะยังไม่ดีพอและโรงเรียนก็ไม่พอ เด็ก เหล่านี้ไม่มีที่วิ่งเล่นต้องคลุกคลีกับความเสื่อม โทรมต่าง ๆ ร่างกายก็ไม่แข็งแรงความยุ่งยาก

เหล่านี้ทำให้จิตใจของคนเสื่อม มีความวิตกกังวล
นอนหวาดผวา ผื่นร้ายเกิดอาการภาพหลอน
และบางคนก็เป็นโรคจิตไปได้ในที่สุด

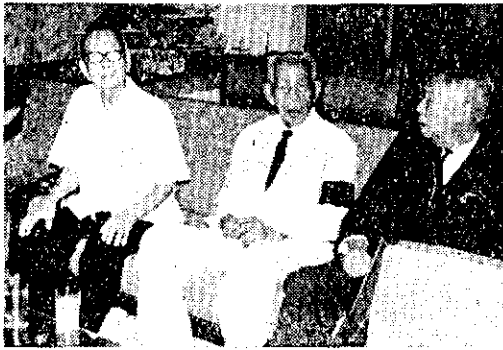
สำหรับทางด้านการรักษาผู้เป็นโรคจิตนั้น
เมืองไทยเราก้าวหน้าไปมาก ความสนใจในวิชา
การแพทย์เป็นจุดสำคัญที่สุดจุดหนึ่ง เพราะใน
โรงเรียนแพทย์มีการสอนวิชา จิตเวชศาสตร์ กัน
เป็นอีกแผ่นมากขึ้น นักเรียนแพทย์ได้ศึกษาวิชา
นี้ทุกปีตลอดเวลา ๔ ปี จนพอจะเข้าใจและรู้วิธี
รักษา สมัยก่อนนั้นหมอทั้งหลายไม่ค่อยยอมรับ
รักษาคนเป็นโรคจิต ใครเป็นบ้าก็ถูกส่งไปไว้หลังคา
แดง แต่ปัจจุบันหมอทั้งหลายเข้าใจดีว่า ใคร ๆ
ก็มีโอกาสเป็นโรคนี้ ไม่ว่าจะเศรษฐีหรือคนจนเป็น
ได้ทั้งนั้น เช่นเดียวกับที่เป็นโรคหัวใจ หรือโรค
ลำไส้ การรักษาคนไข้โรคจิตจึงได้ผลดีมากยิ่งขึ้น
เรามีสถานที่ทำให้การรักษาทั่วประเทศมากพอสมควร
แต่ถึงอย่างไรก็คงจะไม่พอกับจำนวนผู้ป่วย
เพราะประชากรของเรามีถึง ๓๕ ล้านคน มีผู้
ป่วยเป็นโรคจิตเสีย ๕ : ๑๐๐๐ จำนวนผู้ป่วยทั้ง
หมดก็ประมาณ ๑๔๐,๐๐๐ คน อยู่ตามโรงพยาบาล
บาลโรคจิตก็นับได้ราว ๗,๐๐๐ เท่านั้น นอกนั้น
อีก ๑๓๓,๐๐๐ คนก็อาศัยอยู่ตามบ้าน ในวัด เรือน
จำ และเร่ร่อนไป ไม่มีโรงพยาบาลที่ไหนจะ

สร้างขึ้นมาพอรับคนไข้ได้ ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องหาทางป้องกันไว้ก่อนนั่นคืองานสุขภาพจิต

การป้องกันโรคจิตเป็นสิ่งที่ทำได้ ทั้งที่ยัง
ไม่มีอาการและมีอาการเริ่มต้นแล้ว สาเหตุของ
โรคจิตนั้นมีหลายอย่าง ซึ่งจะต้องทราบสาเหตุ
ที่แท้จริงเสียก่อน แล้วป้องกันรักษาที่เหตุอันนั้น
อาทิเช่นความเจ็บป่วยของร่างกาย โรคขาด
อาหาร โรคติดต่อ พิษยา การได้รับความกระทบ
กระเทือนทางสมอง ตลอดจนสาเหตุทางอารมณ์
และสังคม เช่น ปัญหาเรื่องครอบครัวแตกแยก
เด็กขาดความรักความอบอุ่น การป้องกันจะกระทำ
ได้ก็โดยการดำเนินการมาตั้งแต่สาเหตุก่อน
แต่งงาน ระหว่างมีครรภ์ จนถึงคลอด
บุตร เช่นการส่งเสริมการทำคลอดที่ถูกต้อง
เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังต้องให้การศึกษาด้าน
เรื่องพัฒนาของเด็กไปพร้อม ๆ กับการศึกษาเรื่อง
การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ การ
ป้องกันนี้ ความเคลื่อนไหวทางด้านสุขภาพจิต
ด้วยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของจิตแพทย์ นัก
สังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักการศึกษา
ครูอาจารย์ บิณฑบาต ผู้ปกครองและแพทย์
สาธารณสุข มีบทบาทที่สำคัญอย่างมาก ๑

วิระประวัติ วงศ์พัวพันธ์
พิภพ ธงไชย
ผู้สัมภาษณ์

โลกที่สาม

ร.ต. จรูญ ชตะเมษ ร.อ. โทษ วรรณกุล
ในงานศพ ร.ต. เหว็ชญ ศรีจันทร์

ปัจจุบัน สภาพการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยย่อมเป็นที่ตระหนักกันดีว่ามีสภาพเป็นอย่างไร และมีผลสะท้อนต่อแนวความคิดและทัศนคติของผู้ที่สนใจทางการเมืองรุ่นใหม่ๆ อย่างไร ดังนั้นเราจึงไม่ประหลาดใจนักที่จะได้พบกับสภาพของผู้ที่สนใจการเมือง ๓ ประเภทคือ

ประเภทที่หนึ่ง มองเห็นการเมืองเป็นเรื่องที่มีแต่ความโศกโรครก น่าชิงชัง จึงพยายามหลีกเลี่ยง หรือปลีกตัวให้พ้นจากกระแสทางการเมือง

เผชิญหน้าผู้ก่อการ “เก๊กเหม็ง”

ว.ศ. ๑๓๐

พลกุล อังกินันท์

จนผลสุดท้ายอาจมีสภาพคล้ายๆ ญาติที่นั่งอุตุนูปีตคา กับสภาพทางการเมืองทั้งปวง

ประเภทที่สอง รับเอาอิทธิพลของความเหลวแหลกทางการเมืองเข้ามาอย่างไม่หวั่นไหว แต่ก็อาจจะติดยึดกับสิ่งเหล่านั้นโดยไม่รู้ตัว ดังนั้นถ้าเผชิญมีโอกาสวิพากษ์วิจารณ์ความเคลื่อนไหวทางการเมือง สิ่งที่เป็นเป้าหมายสำคัญ คือ มักแสดงความเย้ยหยันต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของนักการเมือง ยิ่งกว่าที่จะไปทำความเข้าใจกับหลักการ หรืออุดมการณ์ของเขา

ภาพถ่าย โดย จ่านัก เจริญศักดิ์

ประเภทที่สาม ยอมรับสภาพของความเป็นจริงทางด้านการเมือง ดังนั้นจึงมีได้คิดหลักหนีทั้งๆที่ใจอาจชิงชัง แต่พยายามแสวงหาวิถีทางหรือเสนอวิถีทางการเมืองที่ตนคิดว่าเหมาะสมและดีงาม โดยมุ่งหวังว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการสร้างแบบแผนที่ถูกต้องทางการเมือง

ผู้ก่อการ ร.ศ. ๑๓๐ ในประวัติศาสตร์

ผู้เขียนเอง แม้ยังไม่อาจจัดตนเองอยู่ในกลุ่มผู้สนใจในการเมือง (ประเภทหนึ่งประเภทใด) แต่ก็นับว่ามีศรัทธาต่อผู้สนใจทางการเมืองกลุ่มที่สามพอสมควร ดังนั้น เมื่อมีโชคได้พบกับนักการเมืองบางคนที่แสดงผลงานจารึกในประวัติศาสตร์ชาติไทย คือ “บุคคลในคณะผู้ก่อการ ร.ศ. ๑๓๐” ซึ่งได้ชื่อว่า เป็นผู้ก่อการปฏิวัติพวกแรกในประเทศไทย และคณะปฏิวัติปี ๒๔๗๕ เรียกคณะผู้ก่อการนี้ว่า “พวกพี่ๆ” ความรู้สึกแบบคนรุ่นใหม่ ที่อยากทำลาย อยากรู้ความจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขั้นต้นคือ จากปากและใจของผู้กระทำ จึงทำให้เกิด “การเผชิญหน้า” กันขึ้น เป็นการเผชิญแบบผู้เขียนเป็นฝ่ายรุกเร้าตั้งปัญหาที่ได้ศึกษาข้อเท็จจริงมาก่อน เป็นการตั้งปัญหาแบบที่อดคิดไม่ได้ว่าเป็นการ “รุกรานคนแก่” แต่ผลที่ออกมาแม้จะได้ผลไม่สมหวังก็

* เนื่องจากผู้เขียนไม่ประสงค์ที่จะกล่าวรายละเอียดในเหตุการณ์นี้ ดังนั้น จึงขอให้ท่านผู้สนใจอ่านรายละเอียด จากหนังสือประวัติศาสตร์ไทยและหนังสือที่เขียนโดยคณะปฏิวัติเรื่อง หมอเหล็งรำลึก: ภาคนิพนธ์ปฏิวัติครั้งแรกของไทย ร.ศ. ๑๓๐ พิมพ์ในงานฌาปนกิจศพ ร.อ. ชุนทวยหาญพิทักษ์ (นายแพทย์เหล็ง ศรีจันทร์ หัวหน้าคณะผู้ก่อการครั้งนี้)

แม้จะได้ก่อพฤติกรรมถึงขั้นเป็นกบฏ แต่ในชั้นปลายแห่งชีวิตทุกคน (เหลืออีก ๓ คน) คงนอนตายตาหลับ เพราะมีความจริงใจ มีความศรัทธา ในงานที่เขาเตรียมก่อการขึ้น ว่าจะเป็ผลประโยชน์แก่ประเทศชาติที่รักของเขาอย่างแท้จริง

ในภาคประวัติศาสตร์ไทย ได้บันทึกไว้สรุปได้ว่า ในปี ร.ศ. ๑๓๐ (พ.ศ. ๒๔๕๔) อันเป็นปีแรกที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงขึ้นครองราชย์ คณะนายทหารหนุ่มกลุ่มหนึ่ง ดำเนินการที่จะก่อการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ แต่แผนการรั่วไหล ทางการเมืองได้จับกุมตัวมาดำเนินโทษในฐานะผู้ก่อการกบฏ*

เผชิญหน้า ร.ต. เหยียด ศรีจันทร์

๒๑ ก.ย. ๒๕๑๓ น้องชายของผู้ก่อการ และถูกระบุว่าเป็นต้นคิด มีผู้เขียนพบท่านผู้นี้ ขณะกำลังป่วยหนักอยู่ ญาติผู้ใหญ่ระบุว่าห้ามเยี่ยม แต่พอท่านรู้ว่า ผู้สนใจอยากพบ เพื่อจะทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องดังกล่าวนี้ จึงอนุญาตให้ผู้เขียนเข้าพบ จุดมุ่งหมายของผู้เขียนต้องการแต่ขอคำอนุญาตจากท่าน ที่จะศึกษาในเรื่องนี้ แต่เมื่อเข้าไปใกล้เตียงที่ท่านนอนอยู่ สภาพของผู้ป่วยทำให้ผู้เขียนสลดใจ ไม่อยาก

เอ๋ยปากกรบกวท่าน แต่ท่านชั้นกายลุกขึ้น ก็
ได้ยื่นคำพูดที่ไม่ได้คาดคิด “ฉันตั้งใจ ที่คน
รุ่นหลังยังสนใจเหตุการณ์ที่ฉันก่อขึ้นอีก ตอนนั้น
ฉันป่วยมาก แต่ถ้าเธออยากทำอะไร ช่างใจอะไร
ถามมาได้เลย” ผู้เขียนจึงชี้แจงวัตถุประสงค์ให้
ฟัง ท่านก็รับจะเป็นบุคคลากร โดยบอกว่า ให้
เขียนเป็นคำถามมาก็ได้ แล้วท่านได้สั่งให้ลูกสาว
(พี่สะใภ้ของผู้เขียน) หยิบหนังสือ *หมอหลัง
รำลึก* มาให้ผู้เขียน ซึ่งบอกว่าเป็นเล่มสุดท้าย
ที่ยังเหลืออยู่ และตรวจแก้เรียบร้อยแล้ว คำพูด
สุดท้ายที่ประทับใจ “ฉันอยู่อีกไม่นานแล้ว แต่
สิ่งที่ฉันทำไป จะถูกหรือผิดเธอไปพิจารณาเอา
เอง ฉันไม่ว่าดอก แต่ขออย่าว่าฉันตั้งใจทำอะไร
ไม่สำเร็จ นี่นะ จึงเป็นกบฏไป แต่ใครจะว่า
อะไรก็ตาม ฉันยังภูมิใจจนบัดนี้ ว่าฉันทำเพื่อ
ชาติและอุดมคติของฉัน” คำพูดและภาพประทับใจ
ในชีวิต คือคนแก่ใกล้ตายพูดถึง ชาติและ
อุดมคติ ได้อย่างชัดเจนแจ่มใสขณะที่คนหนุ่ม
(ผู้เขียน) ที่เห็นภาพคนแก่มาก่อนในรูปกบฏ
กลุ่มคนที่ชาติหลักการ กลับน้ำตาซึม... ๖ พ.ย.
๒๕๑๓ สองเดือนกว่านั้นเอง ท่านก็จากไปอย่าง
สงบ นับเป็นการพบกันครั้งแรกและครั้งสุดท้าย
ของผู้เขียนกับ ร.ต. เจริญ ศรีจันทร์

เผชิญหน้า ร.ต. เนตร พูนวิวัฒน์

๒๕ ส.ค. ๒๕๑๓ อดีตเลขาธิการของคณะผู้
ก่อการ (บิดา พ.ต.ต. ประชา พูนวิวัฒน์ นัก

ประพันธ์ในขณะนี้) ผู้เขียนกับพี่ชาย (ซึ่ง
สนิทสนมกับท่านในฐานะลูกพรรคชาตินิยมใน
อดีต) ตั้งใจเข้าพบเพื่อขออนุญาตมาสัมภาษณ์
เท่านั้น แต่ ๓ ชั่วโมงเต็มกับคนแก่ซึ่งโรคภัยคุก
คาม น้ำเสียงที่ฉาดฉาน ความทรงจำที่แม่น
ยำ ประกอบไปด้วยความภาคภูมิใจที่เล่าถึงอดีต
สะกดผู้เขียนให้นั่งงัน เห็นภาพผู้ก่อการ และ
อุดมคติเด่นชัดยิ่งขึ้น... ความรู้สึกซึ้งจะคล้อยตาม
ที่ว่าแม้จะผิดถูกอย่างไร คนที่ทำเพื่ออุดมคติ และ
เพื่อประเทศชาติ ก็ยังมีความสุข ความภาคภูมิใจ
ใจแม้ผลในอดีต ที่ได้รับคือ “นักโทษกบฏ”
ก็ตาม

เผชิญหน้าครั้งสำคัญกับ ร.ต. จรูญ ทัศ เมษ

๑๒ พ.ย. ๒๕๑๓ (ที่บ้าน ร.ต. เจริญ
ศรีจันทร์ ขณะที่เป็นเวลาว่างงานศพของ
เจ้าของบ้าน) บุคคลผู้นี้ ขณะที่พบกับผู้เขียนนั้น
อายุ ๘๖ ปีแล้ว อุปนิสัยส่วนตัวเป็นอย่างไร ดู
จากคำบันทึกจาก “หมอหลังรำลึก” หน้า ๒๔
ว่า “...ร.ต.จรูญ มีอายุย่างขึ้น ๒๔ ปี เป็นคน
พูดจาชนิดที่เรียกว่า “ขวานผ่าซาก” ไม่เกรง
ใจใคร ถ้าใครพูดไม่ถูกหู โดยมีขอบด้วยเหตุผล
แล้ว ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือผู้น้อย จรูญเป็น
ต้องโต้แย้งอย่างไม่ไว้หน้า เพื่อนฝูงที่ไปมา
หาหรือกิจการสำคัญใดๆ กับเขา ถ้าเขาเห็นด้วย
ก็บอกว่าเห็นด้วยแล้วก็ถือเป็นสังขะแบบบริสุทธ์
ใจ ถ้าไม่เห็นด้วยก็บอกไม่เห็นด้วย และก็ยก

ที่ใครจะสามารถปลอมโยนหรืออ่อนวอนให้กลับใจได้ง่ายๆ เรื่องโตที่เขาว่าจะเก็บเป็นความลับแล้ว ก็เชื่อได้เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ ฉะนั้น ร.ต. จรุงญ กับ ร.ต. เหวียญ (คนที่พบตอนแรก... ผู้เขียน) จึงเป็นเพื่อนที่ฝากดวงใจไว้ต่อกันเป็นคู่แรกของคณะ ร.ศ. ๑๓๐”

ต่อไปนี้เป็นบันทึกคำรุกร้าของผู้เขียนกับ ร.ต. จรุงญ ษตะเมษ ไปรตพิจารณาด้วยว่าผู้เขียนเป็นคนรุ่นใหม่ที่ตั้งข้อสมมุติฐานว่า คณะ ร.ศ. ๑๓๐ เป็นพวกกบฏและชาตอูคมการณ์ ในการปฏิวัติเท่าที่ควร ดังนั้น คำถามที่เตรียมไปรุกร้า แก่คนชราอายุ ๘๖ ปี จึงน่าจะถือว่าเป็นความโอหังบังอาจโดยแท้

คำรุกร้า

ถาม เนื่องจากคณะผู้ก่อการ ร.ศ. ๑๓๐ ที่ถูกจับกุมได้เป็นคณะทหารล้วนๆ มีพลเรือนที่ถูกระบุเพียง ๒ คน จึงขอลถามว่ามีพลเรือนคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้ถูกจับกุม ร่วมด้วยหรือไม่

ตอบ มีบางคนคิดจะให้เป็นผู้สนับสนุนอยู่นอก เช่น พระยาวิสุตโรโกษา ซึ่งขณะนั้นเป็นทูตไทยประจำกรุงปารีส ลอนดอน เกี่ยวข้องเป็นญาติกับฉัน จึงหมายตาเอาไว้ แต่พระยาวิสุตร ฯ และคนอื่นไม่รู้ตัว

ร.ต. จรุงญ ษตะเมษ อายุ ๘๖
ถ่ายที่บ้าน ร.ต. เหวียญ ศรีจันทร์

ถาม ท่านคิดว่าทหารเท่านั้นหรือ ที่เหมาะสมจะครองบ้านเมือง

ตอบ ไม่มีความเห็น

ถาม ท่านได้แง่คิดอย่างไรกับการที่คณะทหารผูกขาดการปกครองบ้านเมืองตลอดมา

ตอบ ตอนแรกก็ยินดี แต่ตอนหลังเห็นว่าไม่สุจริตธรรม ทำให้ฉันเฉยๆ ไป

ถาม ธงของคณะก่อการ ร.ศ. ๑๓๐ มีคำขวัญว่า “เสียชีพดีกว่าเสียชาติ” ดัดแปลงมาจากคำขวัญของรัชกาลที่ ๖ ซึ่งทรงพระราชทานแก่เสือป่าใช่หรือไม่

ตอบ ใช่ ผู้ตั้งคำขวัญคือ ม.ร.ว. แซ่ รัชนิกร

ถาม การปฏิวัติครั้งสำคัญๆ ต่างๆ มักมีสาเหตุสำคัญหลายประการ แต่จากหนังสือของคณะก่อการ ร.ศ. ๑๓๐ อ้างสาเหตุไว้ว่า

๑) ความน้อยเนื้อต่ำใจ รัชกาลที่ ๖ ที่ลงโทษทหารด้วยเหตุไม่สมควร

๒) การที่รัชกาลที่ ๖ ทรงจัดตั้งกองเสือป่าแข่งกับทหาร และบอกเหตุผลข้ออื่น ๆ อีกแต่รู้สึกว่าจะเน้นในสาเหตุสองข้อแรกนี้มาก แต่เวลาลงมติ เลือกระบบการปกครองภายหลังได้ทำ

การปฏิวัติสำเร็จ คงให้มีพระมหากษัตริย์คงอยู่
ภายใต้รัฐธรรมนูญ จึงอยากทราบว่า มติตั้ง
กล่าวที่อ้างไว้ ท่านคิดว่าชนรุ่นหลังจะเชื่อหรือไม่
ตอบ อันนี้พูดยาก แต่ความจริงใจแล้ว ไม่พอ
ใจพระองค์ที่ทรงรับผิดชอบประเทศเพียงคนเดียว
ฉันไม่เห็นด้วย

ถาม รัชกาลที่ ๖ จะทรงเชื่อหรือไม่
ตอบ เชื่อหรือไม่ก็ไม่รู้ แต่ตั้งใจว่า จะไม่ให้
เสียเลือดเนื้อ จะยื่นหนังสือให้ในหลวงทรงสละ
อำนาจให้สภามีอำนาจแทน ส่วนจะยอมหรือไม่
ก็ไม่อาจรู้ได้ (เพิ่มเติมว่า) ตอนถูกจับยังไม่ได้
วางหนังสือ

ถาม จากพฤติการณ์ (ผู้เขียนอ้างหนังสือตั้ง
กล่าว หน้า ๓๑) แสดงว่า ร.ต. เจริญ กับ
ร.ต. จรุง เริ่มเกลี้ยกล่อมมหาสมัครงศ์พวกตั้ง
แต่ ร.ศ. ๑๒๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) ก่อนการสวรร
คตของรัชกาลที่ ๕ แสดงว่าผู้ก่อการไม่พอใจการ
ปกครองตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ ใช่หรือไม่

ตอบ นึกไม่ออก

ถาม ถ้ารัชกาลที่ ๕ ยังทรงพระชนม์อยู่ อยาก
ทราบว่าผู้ก่อการจะดำเนินการหรือไม่

ตอบ ถ้ารัชกาลที่ ๕ อยู่ ก็ยื่นหนังสือ

ถาม นายปรีดี พนมยงค์ เมื่อปฏิวัติ พ.ศ.
๒๔๗๕ สำเร็จ ได้เชิญพวกผู้ก่อการไปยกย่องว่า
เป็นพวก “รุ่นพี่ ๆ” พร้อมทั้งพูดว่า (หน้า ๕)
“...เมื่อทางคณะ ร.ศ. ๑๓๐ ถูกจับกุมตัวครั้ง

กระนั้น ท่านมีอายุได้เพียง ๑๑ ขวบ ได้ยินชาว
กรุงพูดเล่าลือว่า พวกทหารเก๊กเหม็งในบางกอก
ได้จับพวกเจ้าฆ่าเสียหมดแล้ว เราจะได้เจ้าที่
ไหนมาปกครองเราอีกเล่า” อยากทราบว่าคณะ
ร.ศ. ๑๓๐ ได้อิทธิพลมาจากพวกเก๊กเหม็ง (คณะ
ปฏิวัติจีนที่นิยม ดร. ชุนยัตเสน...ผู้เขียน)
เพียงใด

ตอบ คล้ายเป็นแบบอย่าง แต่แนวความคิดมา
จากฝรั่ง

ถาม เนื่องจากหัวหน้าคณะผู้ก่อการ ร.อ. เหล็ง
ศรีจันทร์ มีเชื้อสายของจีนความคิดในการก่อ
การ จะเกิดจากการที่รัชกาลที่ ๖ ทรงแอนตี้
จีนบ้างหรือไม่

ตอบ ยืนยันว่าไม่เกี่ยวข้อง

ถาม ตั้งแต่การดิ้นรัชกาลที่ ๖ ครั้งที่ยังทรงดำรงตำแหน่งสมเด็จเจ้าพระยาบรมราชบี ร.ศ. ๑๒๘ ทรงสั่ง
ให้ลงโทษทหาร บี ร.ศ. ๑๒๘ ทรงตั้งกองเสือป่า
จึงอยากทราบความคิดเห็นของท่านว่า การที่
พระองค์ทรงสั่งให้ลงโทษทหารเช่นนั้น จะทำให้
ทรงเข้ากับทหารไม่สนิทจนถึงกับต้องไปตั้งกอง
เสือป่าแทนทหาร ท่านเห็นด้วยหรือไม่

ตอบ ใช่ จริง

ถาม เมื่อทรงจับกุมลงโทษ คณะ ร.ศ. ๑๓๐
แล้ว รู้สึกว่าพระองค์ท่านทรงมีทัศนคติต่อคณะ
ทหารอย่างไร

ตอบ ทรงเริ่มหันมาเอาใจทหารยิ่งขึ้น จากพระราชดำรัส แสดงว่าพระองค์ทรงรู้สึกพระองค์ขึ้นมาก

ถาม ตามข้อแถลง (จากหนังสือเล่มเดียวกัน) แสดงว่าคณะผู้ก่อการวางแผนการดำเนินการไว้ระยะยาว แต่จริงๆ กลับด่วนดำเนินการในระยะสั้น อยากทราบว่าท่าน (ร.ต. จรุง) ทำการคัดค้านบ้างหรือไม่

ตอบ ไม่

ถาม เพราะเหตุใด

ตอบ เหตุการณ์บังคับให้รีบดำเนินการ เพราะข่าวได้รั่วไหลออกไป ทำให้ต้องรีบลงมือทำการ
ถาม ผู้ก่อการ ร.ศ. ๑๓๐ เมื่อถูกจับได้ ถูกสอบสวนมักจะปฏิเสธ (นอกจาก ร.ท. จรุง ๓ บางข้าง) จึงอยากทราบว่า คิดหรือว่าจะพ้นผิด

ตอบ ไม่น่าใจเหมือนกัน แต่ที่ตอบปฏิเสธ เพราะคิดว่าอาจพ้นผิด เพราะเพียงแต่คิดปฏิวัติ ยังไม่มีอะไรเป็นหลักฐาน

ถาม ถ้าจะคิดว่า “รัชกาลที่ ๖ ทรงเป็นนักชาตินิยม” จึงทรงเห็นพระทัยในพวกผู้ก่อการ ร.ศ. ๑๓๐ อยู่บ้าง จนถึงขั้นลดโทษ และพระราชทานอภัยโทษในที่สุด” ท่านเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ ยังไม่ค่อยแน่ใจว่า พระองค์ท่านจะทรงคิดเช่นนั้นหรือไม่ เพราะท่านไปหลงพวกประจบประแจงหัวโบราณ พุคะไรก็เชื่อคำเขาไปด้วย พวกมันต้องติดคุกนานถึงสิบกว่าปี เหลือ

เวลาอีกไม่เท่าไรก็จะพ้นโทษ ที่ทรงปล่อยนั้น ถือว่าเป็นการเอาบุญคุณ ฉันเชื่อว่าเป็นแผนการของพระองค์มากกว่า

ถาม ท่านได้ทำอะไรบ้าง ภายหลังจากที่ถูกปลดปล่อยแล้ว หมายถึงว่าความคิดที่จะดำเนินการปฏิวัติอีก ยังมีหรือไม่

ตอบ ใจก็ยังซุ่มเคืองกันอยู่อย่างเก่า ไม่เคยพูดว่าเข็ด รอเหตุการณ์ที่เหมาะสม ถ้าเกิดอะไรขึ้นก็จะก่อการอีก การที่ใส่ชุดนักโทษกลับบ้าน เพื่อเป็นการระลึกว่า เราต้องโทษ เพราะเราทำเพื่อประเทศชาติ จึงกลับรู้สึกภูมิใจ

ถาม ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับบ้านเมืองในเวลานี้อย่างไร

ตอบ ออกความเห็นแล้วไม่มีประโยชน์ ไม่ทำแล้วพูดไป เป็นภัยแก่ตัวเองเปล่าๆ เชื่อว่าเสียงของฉันทเองไม่ดัง

ถาม ตามความเข้าใจของคนโดยทั่วไป ไม่มักเรียกการก่อการใด ๆ ทางการเมืองที่สำเร็จว่า “การปฏิวัติ” พวกผู้ก่อการ ร.ศ. ๑๓๐ กระทำการไม่สำเร็จ จึงเรียกว่าเป็น “การกบฏ” ท่านมีความรู้สึกอย่างไร

ตอบ เฉย ๆ แล้วแต่ใครจะเรียก เราอยู่ในข่ายเสียเปรียบแล้วปล่อยตามเรื่องเขาแต่ใจยังภูมิใจที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเทศชาติ

ถาม คณะผู้ก่อการ ร.ศ. ๑๓๐ ก็ยังเหลืออยู่เพียง ๓ คนเช่นนี้ (ร.อ. โภย วรวัฒนกุล, ร.ต. เนตร

พูนวิวัฒน์, ร.ต. จรุง ษตะเมษ) ท่านคิดจะทำอะไรๆ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาบ้าง
ตอบ แก่แล้ว และไม่มีทุนดำเนินการ
ถาม คิดว่าหนังสือ “หมอลือลึงรำลึก” เป็นการให้รายละเอียดเพียงพอหรือไม่

ตอบ คิดว่ายังไม่เพียงพอ

ถาม เนื่องจากผู้สัมภาษณ์ ได้ไปตรวจเอกสารเกี่ยวกับผู้ก่อการ ร.ศ. ๑๓๐ ในกองจดหมายเหตุแห่งชาติ พบแต่หัวเรื่อง แต่ตัวเอกสารอ้างว่าถูกทำลายหมดแล้ว ท่านมีความเห็นอย่างไร

ตอบ เพิ่งรู้เดี๋ยวนี้ว่าถูกทำลาย ที่จริงไม่น่าจะทำลายผู้ทำลายน่าจะมีความผิดหนักเพราะไม่เปิดโอกาสให้คนรุ่นหลังได้เข้าใจเรื่องราวอย่างลึกซึ้ง

บทส่งท้าย

เป็นเวลาเกือบครึ่งศตวรรษมาแล้ว ที่อดีตนายทหารกลุ่มหนึ่งถือเอาวันที่ ๑๑ พฤศจิกายนของทุก ๆ ปี (วันที่ระลึกที่กลุ่ม ร.ศ. ๑๓๐ ได้รับการปลดปล่อยโทษ) เป็นวันชุมนุมนัดพบกัน แต่ละปีเขาเหล่านี้จะเดินทางมาจากทั่วสารทิศจากสภาพชีวิต ฐานะความเป็นอยู่ต่าง ๆ กัน สุดแล้วแต่โชคหรือเคราะห์ของมนุษย์ วันนี้ ไม่มีการนัด ไม่มีการออกบัตรเชิญ หรือประกาศโฆษณา แต่ได้ดำเนินติดต่อกันมาไม่เคยขาดระยะถึง ๔๕ ปี (พ.ศ. ๒๔๖๗-๒๕๑๒) ครบงานชุมนุมครั้งที่ ๔๖ (๑๑ พ.ย. ๒๕๑๓)

ร.ต. จรุง ษตะเมษ ชายชราในวัย ๘๖ ปี รู้สึกกระวนกระวายใจเมื่อใกล้จะถึงวันนี้ ความ

ชรา โรครภัยเบียดเบียน ไม่ได้ทำลายความปรารถนาที่จะมาพบเพื่อนๆ ของเขาได้ ภาพของเพื่อนรักร่วมทุกข์ ที่คาดว่าจะพบ เพราะยังมีชีวิตอยู่ โชติการขึ้น มันช่วยเป็นพลังกระตุ้นสายเลือดทหารชรา ที่สังขารดูจไม่ไถลฝั่ง รำพึงว่า...ครั้งนั้นคงพบ เจริญ (ร.ต. เจริญ ศรีจันทร์) เนตร (ร.ต. เนตร พูน วิวัฒน์) โภย (ร.อ. โภย วรรณกุล) และอาจพบ บุญ (ร.ต. บุญ แดงวิเชียร)...ที่หายหน้าไปไม่ได้ ชั่วคราว เหลือกันอยู่เพียงแค่นี้

๑๑.๐๐ น. ของวันที่ ๑๑ พ.ย. ๒๕๑๓

ชายชราก้าวเข้าสู่บริเวณบ้าน ร.ต. เจริญ ศรีจันทร์ ที่หัวมุมสี่กั๊กพระยาศรี พระนคร ความรู้สึกบอกตัวเอง...เจ็บจริง เจ็บเหลือเกิน หลานชายที่พามาส่งพุงขึ้นบันไดบ้าน ไม่มีใครมาต้อนรับ ที่บันไดชั้นสุดท้าย สาวใช้แต่งชุดดำชะโงกหน้าลงมา จึงถามขึ้นว่า “เจ็บจริง...ไปไหนกันหมดนะ” “ไปวัดค่ะ” “...ทำไม” “ท่านเสียตั้ง ๕ วันมาแล้วค่ะ ตอนนี่ตั้งศพที่วัดมกุฏ”

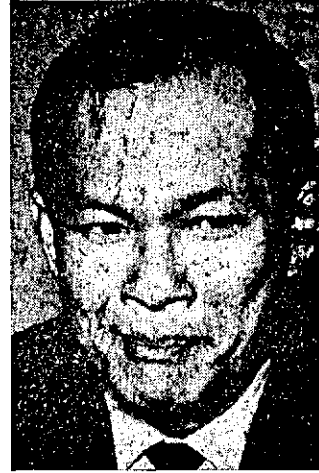
ชายชราทรุดตัวลงนั่ง ตาพร่าไปหมด จำอะไรไม่ได้ มาพบตัวเองอีกครั้ง เมื่อถูกพุงมาที่ศาลาวัดมกุฏฯ ต่อหน้าหริศ และโลงไม้ที่หุ้มร่างเพื่อนรัก “โอ้ เจริญเอ๋ย...เข้ามาเร็วแล้วนะ...แต่ยังไม่ทัน...เป็นสุขเถิดเพื่อนยาก...ไม่นานดอกเราคงได้พบกัน”

(บันทึกจากหัวใจที่ระบายสู่ผู้เขียนของ ร.ต. จรุง ษตะเมษ ๑๒ พ.ย. ๒๕๑๔) ©

บทสัมภาษณ์

บันทึกทศไทย* ชัยอนันต์ สมุทวณิช

บันทึกนี้ให้เห็นลักษณะอย่างหนึ่ง ของระบบการเมืองไทย ก็คือคณะผู้ปกครองประเทศไม่ค่อยจะมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน.....

การบันทึกเรื่องราวจากความทรงจำ ไม่ใช่ของใหม่หรือแปลกสำหรับเมืองไทย ในอดีต มีผู้นิยมเขียนจดหมายเหตุบันทึกเรื่องราวและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เขียนเองไว้เป็นจำนวนมากไม่น้อย การเขียนบันทึกอาจแสดงให้เห็นผู้อ่านทราบความคิดเห็นของผู้เขียนเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ไปในตัว ยิ่งผู้บันทึกเหตุการณ์เป็นบุคคลสำคัญที่เป็นผู้นำทางการเมืองและใกล้ชิดกับเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในเวลาทีบันทึกแล้ว ความทรงจำของเขาก็จะมีคุณค่ากับอนุชนรุ่นต่อ ๆ ไปเป็นอันมาก

บันทึกทศไทย ของรัฐมนตรี บุญชนะ อัครดากร ที่พิมพ์ออกเมื่อไม่นานมานี้ ยังความตื่นตัวและก่อให้เกิดคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก คำที่ว่าเราไม่เคยรู้ถึงแก่นใจของผู้นำทางการเมืองของเรา เพราะในสมัยหลัง ๆ นั้นมักจะ

ไม่ค่อยมีคนเขียนบันทึกความทรงจำกัน อาจเป็นเพราะผู้นำเหล่านั้นเห็นว่า ไม่มีเรื่องราวอะไรที่สลักสำคัญจนถึงกับต้องเขียนเป็นหลักฐานไว้หรือความทรงจำจากเหตุการณ์ที่เขาก่อให้เกิดขึ้นเป็นความรู้สึกที่ซึมซับกันไปจนน่าจะลืมมันเสียก็ได้ บันทึกเหล่านั้นจึงไม่เคยปรากฏในสายตาของมหาชน เมื่อมีนักการเมืองซึ่งได้ชื่อว่าเป็นนักการศึกษา นักบริหารและนักเศรษฐกิจชั้นแนวหน้าคนหนึ่งของเมืองไทย พิมพ์บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างที่ไปรับหน้าที่เอกอัครราชทูตไทยประจำสหรัฐอเมริกาออกมามีความยาวถึง ๑๐๔๕ หน้านี้ จึงมีผู้วิจารณ์กันทั้งในแง่สนับสนุนและคัดค้าน

บันทึกทศไทย เป็นการรวบรวมบันทึกความจำย่อ ๆ ๒๒๗ เรื่อง บทความ ๔ เรื่อง กับบทบรรณาธิการจากหนังสือพิมพ์ ๒ ฉบับ โดย

* บทวิจารณ์ บันทึกทศไทย ทั้งสองความเห็น ได้เขียนขึ้นก่อนการรัฐประหาร ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

เฉลี่ย บันทึกเรื่องหนึ่ง ๆ มีความยาวประมาณ ๕ หน้า ว่าโดยเนื้อหาแล้ว บันทึกทั้งหมดนี้ ครอบคลุมเรื่องราวและปัญหาหลายประการจนขาดเอกภาพที่จะเป็นบันทึกความทรงจำตามความหมายที่แท้จริง รัฐมนตรีบุญชนะ อดีตถาวรพบกับบุคคลต่างฐานะ หน้าที่ และอาชีพ ในระหว่างที่เป็นทูตอยู่ บันทึกทูตไทย จึงประกอบด้วย การสนทนากับศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัย สมาชิกวุฒิสภา ผู้พิพากษา นักธุรกิจ นักหนังสือพิมพ์ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่องค์กรระหว่างประเทศ เอกอัครราชทูตประเทศต่าง ๆ บุคคลสำคัญของไทยที่ไปเยือนสหรัฐอเมริกาฯลฯ ปัญหาที่รัฐมนตรีบุญชนะ สนใจมากที่สุดได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องจากท่านมีภูมิหลังทางนี้อยู่มาก ดังที่ท่านเองได้กล่าวกับอดีตเอกอัครราชทูต สุกิจ นิมมานเหมินท์ ว่า ภูมิหลังของท่านเป็นเรื่องนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์การคลัง และพัฒนาศาสตร์ ประกอบกับมีประสบการณ์ในเรื่องพัฒนาการทางเศรษฐกิจและการศึกษาด้วย (หน้า ๑๐๐๙) ฉะนั้นความเห็นของท่านในเรื่องอื่น ๆ เช่น การเมืองระหว่างประเทศ จึงอาจมีผู้โต้แย้งได้มากเช่น ความเชื่อที่ว่า พันธมิตรโดยการนำของสหรัฐอเมริกาจะสามารถเอาชนะสงครามเวียดนามได้โดยไม่มีปัญหาเลย (บันทึกที่ ๒ หน้า ๗) เป็นต้น

โดยส่วนรวมแล้ว บันทึกทูตไทย นี้ อ่านง่าย เพราะเป็นการเขียนพิจารณาปัญหาและออกความเห็นส่วนตัวของผู้บันทึกสั้น ๆ ใจความกระชับรัดดี แนวการเขียนเช่นนี้เป็นแบบฉบับของรัฐมนตรีบุญชนะซึ่งได้รับอิทธิพลจากพระองค์เจ้าวิวัฒน์ไชยฯ ซึ่งท่านเคยทำงานอยู่ได้บังคับบัญชาเป็นเวลาหลายปี แต่เมื่อพิจารณาอีกแง่หนึ่งแล้ว การบันทึกเรื่องราวหรือปัญหาที่สลับซับซ้อน เช่น สงครามเวียดนาม ปัญหาการลดค่าของเงินแฟรงค์ ความสัมพันธ์ระหว่างโลกเสรีกับจีนแดง ดุลย์การค้า เหล่านี้ โดยเขียนไว้สั้น ๆ ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกเสมือนว่าได้ดูหนังที่ไม่ค่อยจะจบเรื่อง แต่มีหลาย ๆ เรื่องอย่างละนิดอย่างละหน่อยมาผสมกัน จนอาจเกิดอารมณ์ที่เรียกว่า anti-climax อยู่ไม่น้อยทีเดียว

บันทึกนี้แบ่งได้เป็น ๔ ส่วนใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ เหตุการณ์และปัญหาของโลกโดยทั่วไป ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกาและชาติอื่น ๆ รวมถึงบทบาทของสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้นำของฝ่ายโลกเสรี ปัญหาภายในประเทศไทยซึ่งครอบคลุมไปถึงเศรษฐกิจการเมือง และสังคม และเรื่องราวและความเห็นส่วนตัวของบุคคลชั้นนำในวงการเมืองไทย นอกจากนั้นในบางตอนยังมีเรื่องเกี่ยวกับวิธีการทำงานของผู้เขียนอีกด้วย (บันทึกที่ ๒๐๔ หน้า ๗๗๐)

ข้อความที่น่าสนใจในบันทึกนี้ได้แก่ความเห็นของบุคคลชั้นนำของเมืองไทยที่มีต่อสภาพบ้านเมือง ที่มีต่อบุคคลภายนอกคณะรัฐบาล และที่มีต่อกันเองในระหว่างผู้ร่วมงานด้วย ผู้อ่านบันทึกนี้จะเกิดความรู้สึกที่ขาดความรู้สึกเดิมที่มีอยู่อย่างไม่ชัดเจนว่า คณะรัฐบาลที่กำลังนำประเทศของเราไม่ได้ประกอบด้วยบุคคลที่มีความเห็นหรืออุดมการณ์ร่วมกัน ตรงกันข้าม ความแตกแยกไม่ลงรอยกันเป็นลักษณะที่แท้จริงของคณะรัฐบาลชุดนี้ นอกจากนั้น การประสานงานในระดับสูงก็ยังขาดอยู่เป็นอันมาก การกระทำที่เรียกว่า “ข้ามหน้าข้ามตา” ระหว่างผู้นำระดับรัฐมนตรีก็ปรากฏอยู่เนืองๆ (ดูบันทึกที่ ๑๑๔ โดยเฉพาะหน้า ๓๖๕) ความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกันก็มีอยู่น้อยมากเช่นกัน (ดูบันทึกที่ ๒๐๓ หน้า ๗๖๖ และ ๗๖๗) ความเห็นของรัฐบาลที่มีต่อสภาพการเมืองในประเทศไทยเรา ตามที่ผู้บันทึกเขียนไว้ ชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลยังไม่ได้มีการเตรียมการแต่อย่างใดว่า ต้องการให้ทิศทางการพัฒนาการเมืองของไทยดำเนินไปในรูปใด รัฐมนตรีบุญชนะเสนอว่า การพัฒนาเศรษฐกิจนั้นจะได้ผลอย่างแท้จริงก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาการเมืองให้เป็นระบอบประชาธิปไตยโดยควบคู่ไปด้วย (หน้า ๕๕๐) ในบันทึกฉบับเดียวกันนี้เองที่ผู้อ่านจะบังเกิดความรู้สึกว่าคณะรัฐบาลสนใจเฉพาะปัญหาของการสงวนและเพิ่มพูนอำนาจทาง

การเมืองในปัจจุบันมากกว่าจะดำเนินการปรับปรุงระบบการเมืองให้ดียิ่งขึ้น ดังที่รัฐมนตรีสง่ากิตติขจรกล่าวไว้ว่า ควรจะมีใครสักคนหนึ่งที่มีความสามารถเป็นผู้รวบรวมคนหนุ่มๆ ซึ่งจะเป็นกำลังในทางเมืองและการปกครอง รัฐมนตรีบุญชนะบันทึกไว้ว่า รัฐมนตรีสง่า ทราบดีว่า “คุณป๋วยเองก็กำลังเป็นที่นิยมและมีพวกเพียงชายสนใจอยู่เป็นอันมาก ในหลวงเคยปรารภอยากให้คุณป๋วยและคุณบุญมา ร่วมรัฐบาลด้วยโดยไม่ทราบว่าความนิยมเอียงของคนทั้งสองนี้เป็นอย่างไร.... คุณสง่าทราบดีว่า ถ้าฝ่ายซ้ายกลับมามีอำนาจในทางการเมืองอีก ก็คงจะมีสมัครพรรคพวกที่เป็นลูกศิษย์ลูกหาเข้าร่วมสมทบเป็นอันมาก..... พรรครัฐบาลเองก็ได้เตรียมทางแกไว้เพื่อต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามเป็นอย่างดี” (หน้า ๕๗๙) ฝ่ายซ้ายในที่นี้ ผู้วิจารณ์คิดว่า ผู้สนทนาสองท่านคงหมายถึงนายปรีดี พนมยงค์ ข้อความของบันทึกข้างคั้นนี้จึงชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลมองคนอย่าง ดร.ป๋วย และคนหนุ่มรุ่นใหม่อะไรด้วย

บันทึกชุดไทยนี้ ดูออกจะมีลักษณะแปลกไปจาก *memoirs* โดยทั่วไป ไปอยู่อย่างหนึ่ง คือผู้เขียนได้พิมพ์ขึ้นในขณะที่ยังคงร่วมอยู่ในกิจกรรมทางการเมือง หรือที่เรียกกันว่ายังไม่แขวนนามจากสังเวียนการเมือง เหมือนกับผู้นิยมเขียน *memoirs* อื่นๆ ท่านผู้เขียนเองยกตัวอย่างว่า ประธานาธิบดีจอห์นสันนั้นก็ทำ แต่ข้อ

ควรคำนึงที่สำคัญก็คือประธานาธิบดีจอห์นสันนั้น เป็น public figure ที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนโดยแท้ และการเขียนบันทึกของจอห์นสันก็เพื่อต้องการขจัดภาพพจน์ของตนเองที่ชาวอเมริกาส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นผู้รับผิดชอบในสงครามเวียดนามเป็นอย่างมาก ฉะนั้น การที่ท่านผู้เขียนตัดสินใจพิมพ์บันทึกชิ้นนี้ จึงมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่า ท่านไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบร่วมกันของรัฐบาล (collective responsibility) เสียบ้างเลย ผู้วิจารณ์มีความเห็นว่าการบันทึกนี้ให้เห็นลักษณะอย่างหนึ่งของระบบการเมืองไทยคือการที่คณะผู้ปกครองประเทศไม่ค่อยจะมีความรู้สึกถึงรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะว่าความรับผิดชอบร่วมกันเป็นคตินิยมและธรรมเนียมปฏิบัติของคณะรัฐบาลในระบบรัฐสภาซึ่งเกิดจาก ความจำเป็นที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน มิฉะนั้นจะตกเป็นเป้าหมายของการโจมตีของพรรคฝ่ายค้าน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความยุ่งยากทางการเมืองอันจะมีผลทำให้ฝ่ายรัฐบาลต้องลาออกไปได้ แต่รัฐบาลไทยในยุคหลัง ๆ นี้ไม่มีความจำเป็นอันใดเลยที่จะต้องเคารพหลักปฏิบัติ เพราะแม้ว่ารัฐมนตรีคนใดจะแหวกวงล้อมของกรอบแห่งความรับผิดชอบอย่างไร รัฐบาลก็ไม่มีความจำเป็นหรือมีพลังใด ๆ ที่จะมาบีบบังคับให้ลาออกไปทั้งคณะได้ อนึ่ง บันทึกชุดไทยทำให้เราทราบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับพรรคการ

เมืองของรัฐบาลอย่างหนึ่งว่า มีการขัดแย้งกันภายในที่มีมูลเหตุมาจากตัวบุคคลมากกว่านโยบาย

ท่านผู้เขียนบันทึกไปดำรงตำแหน่งเอกอัครราชทูตประจำสหรัฐอเมริกาอยู่ไม่ถึงสองปี แต่จากบันทึกความจำเล่มนี้ ผู้อ่านจะพบว่าหน้าที่ของทูตนั้นมีกว้างขวางมาก อย่างไรก็ตาม ทูตคนใดจะถือหลักการทำงานอย่างไรก็ตามแต่บุคลิกภาพและโลกทัศน์ส่วนบุคคล ผู้อ่านย่อมปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ท่านผู้เขียนบันทึกนี้รักงานและถือว่างานไม่ว่าจะเป็นชนิดใด เป็นวิถีชีวิตของท่านโดยแท้ การเป็นทูตของท่านมิได้วนเวียนอยู่แต่ในวอชิงตัน ดีซี และการสนทนาก็มิได้จำกัดอยู่เฉพาะในงานเลี้ยงรับรอง แต่เป็นทูตที่เดินทางกว้างขวางมากหาตัวจับยากผู้หนึ่ง การแสดงปาฐกถาก็ดี การพบปะบุคคลต่าง ๆ ก็ตาม ล้วนแล้วแต่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติอันกว้างขวางเช่นเดียวกับการเดินทางของท่านทั้งสิ้น เราคงอยากเห็นบันทึกเช่นนี้อีกหลาย ๆ เล่ม เพราะปัจจุบันนี้ เมืองไทยจะเต็มไปด้วยเรื่องลับเฉพาะไปเสียหมด ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนมิได้จำกัดอยู่แต่เพียงการออกแถลงการณ์ตามวิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ แต่ยังอยู่ที่การแสดงความคิดเห็นของผู้นำที่มีต่อปัญหาต่าง ๆ และสภาพการณ์ หรือแม้แต่การเสนอแนะชีวิตที่ดีในอนาคตให้แก่ประชาชนอีกด้วย การเขียนบันทึกโดยผู้ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่ประ

ชาชนไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย อาจลดความปั่นป่วนกวนใจของคนจำนวนไม่น้อยได้ว่า แม้เราจะไม่มียุทธศาสตร์ที่เป็นประชาธิปไตยโดยแท้จริง เรายังมีโอกาสเล็กๆ น้อยๆ ที่จะได้ล่วงรู้ถึงจิตใจและความคิดของผู้ที่ปกครองเราอยู่บ้างว่า เป็นเช่นไร บันทึกความจำของรัฐมนตรีบุญชนะ อติถาวร เล่มนี้นับว่าเป็นความพยายามก้าวแรกที่จะแก้ไขช่องว่างดังกล่าว

ผู้วิจารณ์ใคร่ขอท้วงชื่อภาษาอังกฤษของหนังสือเล่มนี้สักเล็กน้อยว่า คำว่า *memoirs* นั้น หมายถึงเรื่องราวที่เขียนขึ้นจากความทรงจำของผู้เขียนซึ่งมักจะมีเอกภาพมากกว่านี้ *บันทึกทูตไทย* จึงเป็นเพียงบันทึกความจำ ที่เรียกกันว่า *memorandum* ซึ่งหมายถึงบันทึกหรือจดหมาย

สั้นๆ มากกว่าอย่างอื่น *memoirs* นั้น ส่วนมากผู้เขียนมักจะบันทึกอดีตประวัติไว้ด้วยไม่มากนักน้อย แต่ *บันทึกทูตไทย* นี้ เป็นเพียงช่วงเดียวของชีวิต และก็เป็นช่วงของชีวิตที่มีระยะสั้นมากด้วย อนึ่ง คำว่า *memoirs* นั้น โดยปกติมักจะใช้เป็นพหูพจน์คือ *memoirs* ผู้วิจารณ์ยังไม่เคยเห็นคำเอกพจน์ *memoir* เลย ฉะนั้นในการพิมพ์ครั้งต่อไป ผู้จัดพิมพ์ควรพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องนี้ด้วย ส่วนข้อบกพร่องอื่นๆ มีอยู่น้อยมาก สิ่งที่น่าชมเชยก็คือ ผู้จัดพิมพ์ได้ทำบรรณานุกรมชื่อบุคคลที่ถูกล่าว่าอ้างถึงไว้ในตอนท้ายเล่มซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการค้นหา หากจะทำเป็น *index* โดยสมบูรณ์ ก็มีหัวข้อเรื่องที่สำคัญๆ รวมไว้ด้วย จะทำให้หนังสือเล่มนี้สมบูรณ์ขึ้นอีก ๑

ความมัวของบันทึกทูตไทย

วารินทร์ วงศ์หาญเขาว

แต่รักเหยื่อมไม่มีคำว่าเสียใจ.....

มนุษย์ทำประวัติศาสตร์ได้ ประวัติศาสตร์ก็ยอมทำมนุษย์ได้ มนุษย์ทำประวัติศาสตร์เองช่วย ประวัติศาสตร์ก็ยอมประจานความเฮงช่วยของมนุษย์นั้นได้

อินสตัน คอฟฟี เกิดขึ้นได้ฉับโต ประวัติศาสตร์แบบ “ยาทันใจ” ก็เกิดขึ้นได้ฉับนั้น

ความเป็นประวัติศาสตร์เป็นเรื่องที่คนหนึ่งมองไปอย่างหนึ่ง หาได้ชัดเจนเหมือนเลข ๑๐๐ บนแบงก์ร้อยไม่ ความเฮงช่วยก็เหมือนกัน แต่ละคนก็มีความเข้าใจในมันแตกต่างกัน

รมต. ประภาส บอกว่า เวลาที่ผ่านมา ๓ ปีนี้ไม่น้อยเกินไป สำหรับ “ความเป็นประวัติ

ศาสตร์” แต่ รมต. บุญชนะ บอกว่าใช้ได้ รมต. บุญชนะ บอกว่า บันทึกที่ท่านเขียนนั้น เกี่ยวกับสมัยที่ท่านบังเอิญได้ไปเป็นทูตในอเมริกา เมื่อ ๓ ปีที่แล้วว่าเป็นบันทึกของ “การคุยกัน ในประวัติศาสตร์” ที่จริงแล้ว “ความเป็นประวัติศาสตร์” ไม่น่ามานิยามกันด้วยเวลา ความ เสงซวยนั้นแม้จะเกิดขึ้นเมื่อวานนี้ ก็เป็นประวัติศาสตร์แบบเฮงซวยได้เหมือนกัน สิ่งสำคัญที่สุด ก็ตัวมันเฮงซวยถึงขนาดหรือเปล่า

บันทึกของ รมต. บุญชนะ เป็นหนังสือ โต้แย้งที่สุดในรอบเดือนที่ผ่านมา ปฏิกริยาที่เกิด จากหนังสือนี้มีมาก แต่ความสำคัญของปฏิกริยา เหล่านี้ต่อประวัติศาสตร์ไทยนั้นยังน่าสงสัย

ปฏิกริยา “งาแซง” (ไทยรัฐ) “ทัศนะ ของ รมต. บุญชนะ ว่านโยบายต่างประเทศ ไม่ควรผูกขาดอยู่กับคน ๒-๓ คน เป็นเรื่อง ที่ถูกต้องและน่าจับถือ” สุทธิชัย หยุ่น (สยาม รัฐ) “รมต. บุญชนะ อาจเสียมารยาท ทางการเมืองที่ยอมให้พิมพ์บันทึกนี้” รมต. ประภาสฯ “บันทึกนี้ยังไม่ควรเปิดเผย” นายกฯ ถนอม “บันทึกนี้อาจทำให้รัฐบาลเสีย” รมต. ถนัด วิทย์โทรเลขด่วนมาจากสหรัฐอเมริกา ให้ยับยั้งการเผยแพร่หนังสือนี้ให้ได้ สส. สมพร จุรีมาศ “รมต. บุญชนะ ทำลาย สามัคคีในชาติ” รพีพันธ์ พันธุ์โรทัย (ไทยรัฐ) “บุญชนะอาจเอาอย่างคนหนังสือพิมพ์ก็ได้ ที่

เขียนวิจารณ์นักการเมืองอยู่ทุกวัน ก็ไม่ได้คิดว่าเสียหายอะไร” รมต. เสริม “สงสัย นัก ท่านบุญชนะ เป็น รมช. กระทรวง พัฒนา ออกไปดำรงตำแหน่งทูต พันตำแหน่ง ทูต มากินตำแหน่งใหญ่ในเศรษฐกิจ ท่านไป พุดอะไรกับถนอม ท่านไม่บันทึก”

ถ้าจะรวบรวมปฏิกริยาให้ครบถ้วนกว่านี้ หน้ากระดาษก็จะสิ้นเปลืองโดยใช้เหตุ จึงขอสรุปแนวโน้มของปฏิกริยาที่เกิดขึ้น ปฏิกริยาของ ผู้ใหญ่ในรัฐบาลส่วนมากแสดงออกมาในรูปที่ว่า บันทึกนี้กระทบกระเทือนผู้ใหญ่ในรัฐบาลปัจจุบัน หลายคนด้วยกัน จึงยังไม่ควรเปิดเผยปฏิกริยา ของพวกหนังสือพิมพ์ส่วนมากเห็นว่า ที่ รมต. บุญชนะ เปิดเผยแพร่สารคดีของตนในสหรัฐฯ นั้นสมควรแล้ว เพราะประชาชนจะได้รู้เรื่องราว อะไรต่ออะไรดีขึ้น เป็นการลดช่องว่างระหว่าง ประชาชนกับรัฐบาล

ผลของการเผยแพร่ บันทึกทูตไทย รมต. ถนัด ถูกพวกหนังสือพิมพ์โจมตีหนัก ประเด็น ที่โจมตีนั้นส่วนมากก็โจมตีในบุคลิกส่วนตัวของ รมต. ถนัด เช่นความอหังการของเขา พวก หนังสือพิมพ์ยกย่องความคิดของ รมต. บุญชนะ ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการวางนโยบายต่างประเทศและการรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ บุคคลที่เด่นมากอีกคนหนึ่งจากการรายงาน ของพวกหนังสือพิมพ์ คือ คุณบุญชู โรจนเสถียร

นายธนาคารของธนาคารกรุงเทพ ยกตัวอย่าง เช่น การเน้นถึงการลาออกจากคณะกรรมการ ที่พิจารณาเรื่องห้ามนำเข้าประเทศของคุณ บุญชู ซึ่งเป็นกรแสดงให้เห็นถึงความห่วงใยต่อ ชาวไร่ชาวนาของคุณบุญชู ที่จริงก็ไม่แล้ว ถ้า ธนาคารกรุงเทพเห็นใจชาวนาจริง ต่อไปเราคง จะได้เห็นสินเชื่อเพื่อการเกษตรจากธนาคารนี้ หลังมาเหมือนน้ำฝนจากฟ้าสู่ราลย์สู่แดนดิน น้ำตาจรเข้คงจะเลิกหยดกันเสียที ผลพลอยได้จาก ความดังของบันทึกนี้คือเรื่องหนึ่งก็คือ ราคาของ หนังสือบันทึกได้เพิ่มขึ้นจากเล่มละ ๒๐๐ บาท เป็น ๑๐๐๐ บาท และอาจจะเพิ่มสูงขึ้นอีกหาก การสั่งห้ามเผยแพร่มีการทำกันอย่างจริงจังกว่านี้

สำหรับการเมืองภายในประเทศนั้น หาก รมต. ดนัตคิดว่าบันทึกนี้ถูกใช้เป็นเครื่องมือของ พวกหนังสือพิมพ์ค่าตน ก็ไม่น่าจะโกรธเคือง รมต. บุญชนะ มากขึ้น ความวุ่นวายทางการเมืองก็คงจะไม่มีมากจนเกินไม่จำเป็น ถ้า รมต. ดนัต ได้อ่านบันทึกนี้เองจะเห็นได้ว่า ตนไม่มี เหตุผลที่ตัวเกลียดชัง รมต. บุญชนะเพิ่มขึ้นเลย ว่าไปแล้ว รมต. บุญชนะ อาจจะเสียใจก็ได้ที่ พวกหนังสือพิมพ์ใช้ตนเป็นเครื่องมือ แต่รักแท้ ย่อมไม่มีคำว่าเสียใจ ท่านก็จะปล่อยเลยตามเลย นอกจากนั้น รมต. ดนัต น่าจะทราบแล้วว่าภารกิจ ติของพวกหนังสือพิมพ์ในเชิงส่วนตัวนับเป็นสิ่งที่ ยินยอมกันในสังคมไทยยิ่งการโจมตีแบบตั้งฉายา

ยิ่งไปกันใหญ่ ความยุติธรรมนั้นอยู่ที่ไหนนั่น เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ความฉลาดของพวกหนังสือ พิมพ์นั้นเป็นเรื่องที่ปฏิเสธได้ยาก เช่นนายกถนอม ถูกเรียกว่า “เจ้ทนม” รมต. ประภาส ถูก เรียกว่า “หมูเจ้าพระยา” รมต. ดนัตเอง ก็เคยได้รับการยกย่องว่าเป็น “เทวดา” หรือ บางทีหมั้นไส้เข้ามาๆ ก็เรียกเป็น “หลีกวน หนัด” อะไรทำนองนี้ พื้นฐานทางวัฒนธรรม ของพวกหนังสือพิมพ์ไทย ส่วนมากเป็นอย่างนี้ เมื่อทราบแล้ว รัฐบาลท่านก็น่าจะอภัยให้

เป็นที่น่าเสียดายเหมือนกันที่ รมต. ดนัต และนายกถนอมได้ทำการขยับยั้งการเผยแพร่บันทึกเล่มนี้ เขาใจว่าที่ท่านทำไปนั้นท่านคงไม่มี โอกาสได้อ่านบันทึกนี้ หรือถ้าอ่านก็คงอ่านไม่ ละเอียดละเอียด เพราะถ้าอ่านละเอียดจริงๆ แล้ว ท่านก็คงไม่ประกาศมั่วๆ ออกมา นายกถนอมตาม ปรกติแล้วเป็นคนใจเย็น ยิ้มเสมอ ใช้เวลานาน ในการพิจารณาก่อนตัดสินใจ แต่ครั้งนี้ รู้สึก ท่านรวดเร็ว ท่านอาจจะเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย เลยบ๊อตสวะไปก่อนก็ได้

ถ้าจะพูดกันถึงความเป็นประวัติศาสตร์ของ บันทึกนี้ ก็น่าจะถือว่า เป็นเอกสารประวัติศาสตร์ ส่วนบุคคล มากกว่าเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ที่ สำคัญระดับชาติ เพราะบันทึกนี้มีได้มีข่าวสารที่ สำคัญถึงขนาดรวมอยู่ด้วย ถ้าเทียบบันทึกนี้กับ หนังสือ ราชการในต่างประเทศ ที่ รมต. บุญชนะ

ทำให้เมื่อสมัยยังเป็น วมช. กระทรวงพัฒนาการ
แห่งชาติอยู่ คือเมื่อปี ๒๕๐๘ แล้ว หนังสือ
เล่มนี้เป็น ประวัติศาสตร์มากกว่ากันมากนัก

อย่างไรก็ดี บันทึกนี้ได้แสดงถึงวิธีการทำ
งานของ วมต. บุญชนะ อ่านแล้วจะคิดถึง
บทความต่าง ๆ ของหลวงวิจิตรวาทการ ที่เขียน
เกี่ยวกับการทำงานของท่านไม่ได้ บันทึกนี้แม้
จะแสดงถึงวิธีการทำงานที่จะเจริญได้ในระบบ
ข้าราชการ แต่ก็มีได้แสดงให้เห็นถึงการมอง
การณ์ไกลของ วมต. บุญชนะ ในการคำนิน
นโยบายต่างประเทศที่แท้จริง ที่จริงก็น่าจะเห็น
ใจท่าน เพราะบางทีรัฐบาลไทยก็ชอบเล่นตลก
คือขอยกยศตำแหน่งให้แก่คนที่ไม่อยากได้
ตำแหน่งนั้น คนที่อยากได้กลับไม่ได้ อะไร
ทำนองนี้ อาจจะเป็นเพราะขาดการเตรียมตัว
หรือใช้เวลาที่ควรต้องเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศ
น้อยมาก วมต. บุญชนะ จึงมองเรื่องเล็กเป็น
เรื่องใหญ่เสียตั้งหลายเรื่อง ถ้าท่านผู้อ่านได้อ่าน
บันทึกของ วมต. บุญชนะ ก็คงว่าคาถาตอนที่
วมต. บุญชนะ ดามถึงเรื่อง มรว. คึกฤทธิ์
โจมตีนาย Lomax และพาดพิงมาถึงคนอเมริกัน
ซึ่งดูราวกับว่า มรว. คึกฤทธิ์ นั้นใหญ่เหลือ
เกิน ในสายตาผู้สื่อข่าวอเมริกัน กาวที่ มรว.
คึกฤทธิ์ โจมตีสหรัฐ ฯ อาจเป็นเรื่องใหญ่ของ
คนอเมริกันในเมืองไทยสมัยนั้น เพราะเกรงว่า
มรว. คึกฤทธิ์ จะสร้างประชามติขึ้นมาได้ แต่
สำหรับคนอเมริกันในสหรัฐ ฯ แล้ว มรว. คึกฤทธิ์

มีความสำคัญน้อยมาก นอกจากนี้ เรื่องที่น่า
ว่าคาถาก็ยังมี เช่น วมต. บุญชนะ ได้เขียน
ไว้หลายตอน ที่แสดงให้เห็นถึงคนจงรักภักดีต่อ
เจ้านายและนายถนอม ข้อความต่าง ๆ เหล่านี้
ถ้าผู้อ่านไม่คิด ก็อาจจะหาว่า วมต. บุญชนะ
หวังอะไรบางอย่างด้วยวิธีแบบไทย ๆ แต่ถ้ามอง
กันในแง่ดี วมต. บุญชนะ อาจจะไม่เจตนา
ใด ๆ ทั้งสิ้น ท่านได้ทำหน้าที่นั้น ๆ ตามความ
เข้าใจของท่านที่เกี่ยวกับหน้าที่อันพึงจะต้องทำ
ต่างหาก

บันทึกเล่มนี้จบด้วยการสรุปเหตุการณ์สำคัญ
ต่าง ๆ ประจาศัปดาห์ในสมัยนั้น จะเห็นได้ว่า
การวิเคราะห์ และการแสดงความเห็นของท่าน
ค่อนข้างฉาบฉวย แสดงให้เห็นถึงการขาดการ
ฝึกฝนในเรื่องการเมืองระหว่างประเทศ และการ
เมืองภายในประเทศของสหรัฐ ฯ ในตอนนั้น อ่าน
แล้วทำให้คิดถึงนางสาวมยุรี เสมียนตัดข่าว
หนังสือพิมพ์ของผู้เขียน เพราะเป็นผู้หนึ่ง
ที่สามารถรวบรวมข่าวจากหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ได้
เหมือนกับที่ท่านทำกันในบันทึกเล่มนี้

อาจจะจริงก็ได้ที่ว่า “อินสตัน คอฟฟี
เกิดขึ้นได้ฉันใด ประวัติศาสตร์แบบยาทันทใจก็
เกิดขึ้นได้ฉันนั้น” แต่อาจไม่จริงก็ได้ที่ว่า นายก
สั่งให้ใครเป็นทูตได้ทันทีฉันใด คนนั้นก็
เป็นทูตสมบูรณแบบในประวัติศาสตร์ ได้ทันที
ฉันนั้น ๑

ฉากก่อนอุคมากรณ

อุคมากรณ

อย่างเงียบ ๆ และไม่มีกรเริ่มคั้น

เธอกับคลานเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งแห่งฉนั้น

และเมื่อรู้สึกตัว

เธอ ได้กลายเป็นผู้นำทางแห่งชีวิตของฉนั้นอย่างสมบูรณ์

บ่อยครั้งที่ฉนั้นถามตัวเองว่า

จะมีชีวิตเป็นคนที่มีสมบูรณ์ ได้อย่างไรถ้าปราศจากเธอ

อุคมากรณ

ในโลกปัจจุบันที่สับสน

เธอได้แฝงร่างอยู่ในตัวหนุ่มสาวผู้แสวงหา

หลายครั้งที่เธอถูกนำมาอ้างอิง

และหลายครั้งที่เธอถูกสงสัยถึงรูปปลักษณ์ที่แท้จริง

อุคมากรณ

คั้นหนึ่งในงานเลี้ยงเพื่อเธอ

ฉนั้นได้พบคนหลายแบบ หลายวัย

ที่ต่างก็อ้างว่าเป็นส่วนหนึ่งแห่งเธอ

คนผมสีข้าว คนผมสีดำ

รวมกันอย่างใกล้ชิดเพราะมีเธอเป็นผู้เชื่อมโยง

เหล้าค่างคั่ว อาหารค่างคั่ว

เป็นส่วนประกอบสำคัญแห่งงานเลี้ยงเพื่อเธอ

แล้วคนผมดำ ผมขาว ต่างก็พรีำเพื่อถึงเธอ

ฉนั้นเริ่มสงสัยว่าอะไรคือแก่นสารที่แท้จริง

ของคนที่เราแอบแฝงอยู่

อุคมากรณ

หญิงชรา กับเด็กน้อย

เดินเก็บอาหารในงานเลี้ยง

กลายเป็นส่วนประกอบสำคัญ

ของละครเรื่องนี้ “ ความเมตตาปราณี ”

ท่าทีของนักอุคมากรณที่แสดงความเมตตาฉนั้น

บ่งถึงความแตกต่างของชนชั้นอย่างชัดเจน

จะมีประโยชน์อันใดที่เอาคนผู้ยากไร้เป็นข้ออ้างแห่งอุคมากรณ

ในเมื่อเขาเองก็ไม่สามารถจะร่วมได้สนิทกับชนชั้นฉนั้น

อุคมากรณ

คั้นฉนั้นฉนั้นกลับบ้าน

เห็นคนที่ได้พบในงานเลี้ยง

หญิงชรา เด็กน้อย นักอุคมากรณต่าง ๆ วัย

และเมื่อนักถึงละครเรื่องความเมตตาปราณี

อาหารจากงานเลี้ยงก็หลั่งไหลออกจากปากของฉนั้น

และในความมืดเธอ ได้วิ่งออกจากร่างกายของฉนั้นด้วย

อุคมากรณ

ฉนั้นรู้สึกเจ็บปวดที่ต้องกล่าวคำอำลา กับเธอ

อีกไม่นาน

ฉนั้นคงจะเรียนรู้ถึงการมีชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากเธอ

บางทีเมื่อไม่มีเธอ

ฉนั้นจะสามารถร่วมเป็นอันหนึ่งกับคนยากไร้ ได้ง่ายขึ้น

และนั่นอาจเป็นประโยชน์มากกว่าการมีเธอ

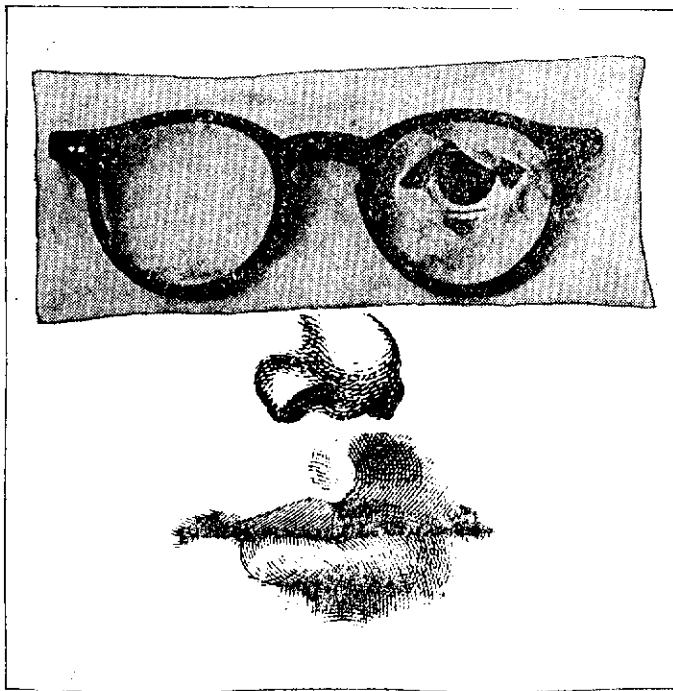
แต่ต้องอยู่ห่างจากคนเหล่านั้น

ศิริพร หนูแก้วขวัญ

สปายในเมืองไทย มีบ้างไหมครับ

พันศักดิ์ วิญญรัตน์

“อันที่จริงแล้วเราทุกคนก็เป็นสปายบ้างไม่มากก็น้อย” เอกอัครราชทูตคนหนึ่งกล่าว

ตัวว่าววิธีจัดการของ ซีไอเอ ได้ดียิ่ง หนังสือนี้ตื่นเต้นพอประมาณ แสดงความโง่ของฝ่ายคอมมิวนิสต์ และแสดงความฉลาดที่นำเอ็นดู ตามลักษณะของหนังสือสปายที่ออกมาจากฮอลลีวูด ในระยะนี้ ฉากที่สนุกที่สุดในหนังสือตอนการหาทางเอาตัวรอดของสปายจำเป็น กับตำรวจลับคอมมิวนิสต์ไม่ แต่เป็นตอนที่นางโพลลิแฟก แสดงความรู้เรื่องการจัดการของซีไอเอ ตอนหนึ่ง

เมื่อเดือนพฤศจิกายนนี้ มีภาพยนตร์เรื่องหนึ่งเข้าฉายในกรุงเทพฯชื่อ*ผจญภัยหลังม่านเหล็ก (Mrs. Pollifax Spy)* เนื้อเรื่องนั้นมีสั้นๆ ว่ายายแก่ผู้คืออเมริกันอยู่บ้านเหงาๆ อยากออกหาชีวิตโลดโผนนิดหน่อย เลยสมัครเป็นสปายให้หน่วยสืบราชการลับอเมริกัน (C.I.A.) หวังว่าจะได้รับใช้ชาติตายไปคงไม่เสียหลาย เมื่อขอเข้าสมัครงานนั้น เธอแสดงคุณสมบัติและจดหมาย “เบ่ง” จากเพื่อนวุฒิสมาชิกสภาสหรัฐฯ และ

ยังแสดงเธอพูดว่า “ดิฉันยังรู้เลยว่าองค์กรของคุณมีหน่วยเล่นสกปรก อันเป็นหน่วยงานสำคัญด้วยใช่ไหมคะ!” ประโยคนี้ของเธอทำให้นายซีไอเอคนนั้นถึงกับตะลึงงัน

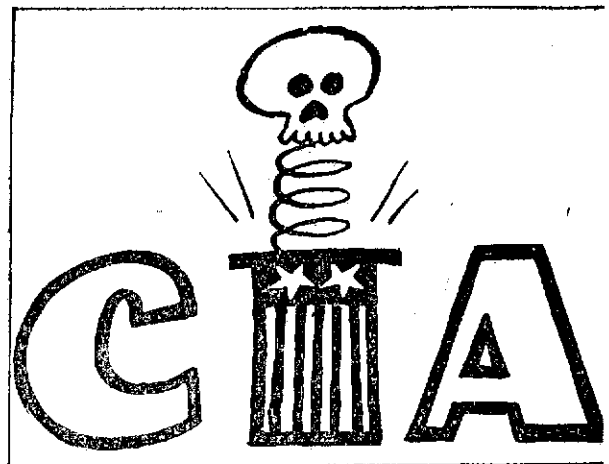
อันที่จริงหนังสือเรื่องนี้ดูไม่มากเกินเหตุ แต่ฉากนี้ของหนังสือนับว่าผู้เขียนบทได้ทำการค้นคว้าเอาความจริงมาเขียนได้ไม่เลวเลย ชาวใหญ่ที่เราได้ยินเมื่อเร็วๆ นี้ เกี่ยวกับราชสีห์อังกฤษ ถึงจะผอมแห้งแรงน้อยเต็มที แต่ก็ไล่เตะสปาย

รัสเซียออกจากต่างประเทศไป ๑๑๕ คน ดังนั้น ฉากของหนังเรื่องนี้ จึงดูจริงจังขึ้น ไม่เพียงแต่ ประเทศมหาอำนาจเช่น รัสเซียและอเมริกาจะมี สบายแอบอ้างเป็นข้าราชการสถานทูต เทียวมา ต่อมๆ แอบซื้อเอกสารลับและไม่ลับจากเจ้าหน้าที่ ของฝ่ายตรงกันข้ามเท่านั้น ประเทศเล็กๆ อื่นๆ เช่นอียิปต์ อิสราเอล ก็ไม่แพ้ประเทศใหญ่ๆ เหล่านี้เหมือนกัน เพียงแต่ว่าเงินคงมีไม่มาก พอเท่าพี่เบิ้ม “อันที่จริงแล้วเราทุกคนก็เป็น สบายบ้างไม่มากก็น้อย” เอกอัครราชทูตคนหนึ่ง พูดให้ฟังอย่างน่าคิด “เพียงแต่ว่าทางฝ่ายเรารู จะซื้อขายกว่าฝ่ายทางโน้น ทำอะไรก็ไม่โจ่งครึม จนเกินไป”

แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันอยู่แล้ว ว่าอุตสาหกรรม สืบราชการลับนั้นเป็นอุตสาหกรรมใหญ่ที่ไม่มี ใครทราบได้แน่ว่ารัฐบาลแต่ละประเทศใช้เงินกัน เท่าไหร่เพื่อซื้อความลับและไม่ลับ ทั้งกรมสืบ ราชการลับซีไอเอของสหรัฐฯ และกรมสืบราชการ ลับของรัสเซีย (K.G.B) ต่างก็ประสบปัญหา อันเดียวกัน คือไม่รู้แน่ว่าข่าวสารที่ตนได้มานั้น จริงแท้แค่ไหน ต่างคนต่างต้องจ้างเจ้าหน้าที่เพิ่ม ขึ้นเพื่อวิจัยว่าข่าวไหนเป็นข่าวจริง ข่าวไหน เป็นข่าวหลอก ซึ่งหากเชื่อแล้วจะทำให้ตนดำเนิน งานผิดพลาดได้

พันศักดิ์ วิญญรัตน์ นักเขียนอิสระ มังานเขียน ปรากฏเป็นครั้งคราวในนิตยสารเชิงวิจารณ์ทั่วไป โดยเฉพาะใน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ปัจจุบัน ทำหน้าที่ ผู้สื่อข่าวพิเศษคนหนึ่งของเรา ในสหรัฐอเมริกา

ทางบ้านเราเอง เมื่อเร็ว ๆ นี้มีข่าวอื้อฉาว ว่าทางสถานทูตรัสเซียมีเจ้าหน้าที่มาทำตัวดีสนิท กับนักเรียน ท่านรัฐมนตรีมหาดไทยก็บ่นว่า พวกนี้หาทางบั่นทอนนักเรียนไทย หากเป็นจริง ทางรัฐบาลก็น่าจะหาทางแก้ไขสถานการณเสีย อันที่จริงแล้วไม่เพียงแต่เจ้าหน้าที่สถานทูตรัสเซีย เท่านั้นที่ทางรัฐบาลไทยควรจะหาทางกำจัดไม่ให้ บั่นทอนนักเรียนไทย เจ้าหน้าที่สถานทูตอื่น ๆ ที่

ทำบั่นทอนนักเรียนไทย หาทางล้าง สมองกันทางอ้อม ก็ควรจะมีการกำจัดกันด้วย แต่ก่อนที่ทางรัฐบาลไทยจะทำอะไรไป เจ้าหน้าที่ ทางฝ่ายข่าวกรองของเราซึ่งได้ชื่อว่ามีประสิทธิภาพมาก ควรจะต้องกรองข่าวให้แน่เสียก่อนว่า ที่ว่ารัสเซีย เป็นรัสเซียจริงหรือเปล่า อาจจะเป็นรัสเซียปลอม ก็ได้

ที่พูดมานี้ทำได้ผ่านขึ้นมาไม่ เพราะ มีราย งานข่าวทำนองนี้ในหนังสือพิมพ์ *Wall Street Journal* ว่า ประเทศมหาอำนาจและไม่มหา

อำนาจ มีแผนการเล่นสกปรกออกปฏิบัติงาน ทา
ทางปั่นหัวให้ฝ่ายตรงกันข้ามสำคัญคืออยู่เสมอ

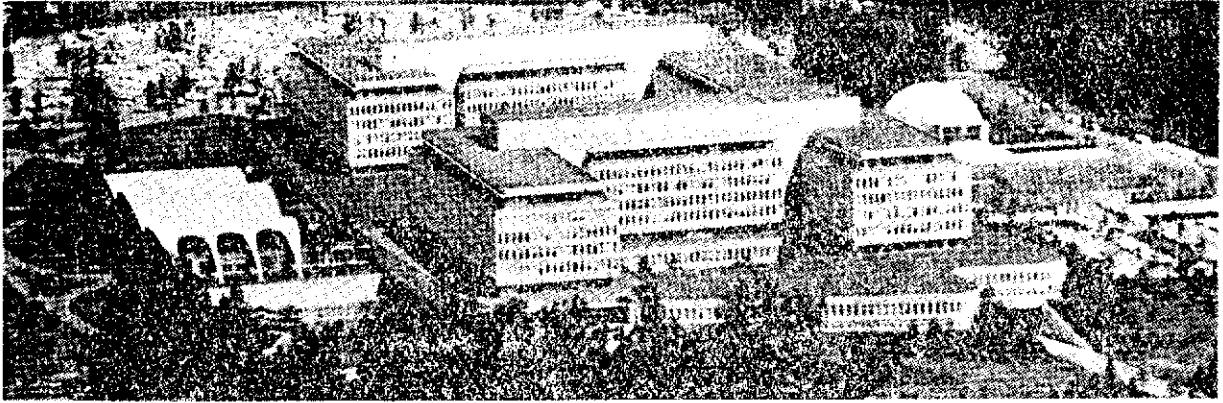
จากรายงาน “เอกสารการวิจัยการปฏิบัติ
การของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม”
หรือที่เรียกว่า *Pentagon Paper* นั้น แสดงให้
เห็นว่าองค์การสืบราชการลับซีไอเอมีแผนการเล่น
สกปรกแน่และได้ทำการปล่อยข่าวร้ายต่างๆ นา
นาในเวียดนามเหนือ ถึงขนาดจ้างหมอดูที่มีชื่อ
เสียงคนหนึ่งทำนายส่งเดชว่า จะเกิดกบฏใน
เวียดนามเหนือ ส่วนเวียดนามใต้นั้นทุกสิ่งทุก
อย่างจะสงบ

ทางด้านประเทศฝ่ายคอมมิวนิสต์นั้น เมื่อ
เร็ว ๆ นี้มีรองหัวหน้าแผนการเล่นสกปรกของเช็ก
โกสโลวาเกีย ชื่อและยศคือ พันเอก บิตแมน
ซึ่งปัจจุบันลี้ภัยอยู่ในสหรัฐฯ เปิดเผยว่าเมื่อเขา
ยังดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าแผนการเล่นสกปรก
ของกรมสืบราชการลับเช็กโกฯ นั้น แผนกของ
เขามีส่วนทำให้ชุกาโนต้องตกจากเก้าอี้ประธานา
ธิบดียุคอินโดนีเซีย แต่ดูเหมือนว่าทางแผนกไม่ได้
ตั้งใจจะให้เกิดการไล่ล่ากันถึงขนาดนั้น อันที่จริง
แล้วทางเขาต้องการที่จะหาเรื่องใส่ร้ายอเมริกัน
และฝ่ายตะวันตกเท่านั้นเอง เขาเล่าว่า ในขณะที่
ที่ความสัมพันธ์ระหว่างอินโดนีเซียกับมาเลเซีย
กำลังตึงเครียดนั้น ทางแผนกเขาได้ใช้ แผน
ปาล์มเมอร์ (Palmer) ซึ่งเป็นแผนที่จะให้

อดีตประธานาธิบดีชุกาโนไล่ตะเพิดหน่วยอาสา
สมัครอเมริกันและหน่วยช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ
ของอเมริกันออกจากอินโดนีเซีย

เขาเผยว่า ในขั้นแรกนั้นเขาใช้หนังสือพิมพ์
ของชาวลังกา เขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ฉบับ
หนึ่งในโคลัมโบ กล่าวหาว่า นายวิลเลียม
ปาล์มเมอร์ (William Palmer) ซึ่งเป็น
ตัวแทนจำหน่ายหนังสืออเมริกันในอินโดนีเซียเป็น
สายลับของซีไอเอ (จริงหรือไม่ ไม่มีใครรู้)
ไม่นานนัก หนังสือพิมพ์ในกรุงจาการ์ตำหนิ
บทความดังกล่าวออกตีพิมพ์ ประธานาธิบดีซึ่ง
ในขณะนั้นกำลังหาโอกาสโจมตีอเมริกันอยู่แล้ว
นายปาล์มเมอร์จึงถูกใช้เป็นแพะรับบาปไป นาย
ปาล์มเมอร์ถูกไล่ตะเพิดออกจากประเทศอินโดนี
เซียมาพำนักอยู่ในกรุงเทพฯ และปัจจุบันเป็น
ตัวแทนของบริษัทน้ำมันอเมริกันบริษัทหนึ่งใน
เมืองไทยชื่อ AMOCO (ปัจจุบันเข้าใจว่ารัฐบาล
อินโดนีเซียยินยอมให้เขาเข้าประเทศได้แล้ว)

นายพันเอกบิตแมนเล่าต่อไปว่า ทางแผนก
ของเขาปล่อยข่าวลือต่อไปว่า อดีตประธานาธิบดี
ชุกาโนจะถูกลอบฆ่าโดยสายลับของซีไอเอ ข่าว
ลือนี้ถึงขนาดทำให้ชาวอินโดนีเซียลุกฮือขึ้นเผา
ห้องสมุดยูนิซีในจาการ์ตำราบลง เมื่อเหตุการณ์
รุนแรงถึงขนาดนี้ ทางแผนสืบราชการลับรัสเซีย
เข้าปฏิบัติงานแทน แผนกของพันเอกบิตแมน
ทางรัสเซียส่งเอกสารการตกลงปลอมซึ่งอ้างว่าเป็น

สำนักงานใหญ่ขององค์การสืบราชการลับซีไอเอ สหรัฐอเมริกา

เอกสารจากเอกสารทูตอังกฤษในกัวลาลัมเปอร์ถึงกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ เอกสารอ้างว่าอเมริกากับอังกฤษตกลงที่จะเข้าบุกอินโดนีเซียทางนายพันบิตแมนก็ส่งเอกสารนี้ให้กับสายลับของประธานาธิบดีชุกาโน่ ซึ่งเป็นสายลับของพันเอกบิตแมนด้วย

ทางพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนซึ่งมีเงินแดงอยู่เบื้องหลังนั้น คงไม่รู้อันที่จริงว่าความตึงเครียดระหว่างอเมริกากับอินโดนีเซียนั้นเกิดจากการกระทำของใคร และคงคาดการณ์ผิดจึงได้ทำการรัฐประหารปี ๑๙๖๕ เหตุการณ์ครั้งนั้นคงจำกันได้ว่า ก่อให้เกิดการไล่ฆ่ากันในอินโดนีเซียและรัฐบาลใหม่ซึ่งเป็นรัฐบาลแอนตี้คอมมิวนิสต์ขึ้นมาแทนรัฐบาลของนายชุกาโน่

เท่าที่ได้เอาเรื่องมาเล่าต่อกันฟังนี้ น่าจะทำให้เราคิดว่า หากการสืบราชการลับและการเล่นสกปรกในแบบนี้ของหน่วยสืบราชการลับเป็นเช่นนั้นจริงแล้ว มันจะมีประโยชน์อะไรที่เราจะสืบราชการลับกันต่อไป ทั้งนี้เพราะสมมุติว่า

เราได้ข่าวหนึ่งมาว่า ข้าศึกจะมาทิ้งระเบิดกองขยะชอยอ่อนนุช เพื่อแสดงความสามารถของเขาในวันศุกร์ เราได้ข่าววันจันทร์ จะย้ายกองทหาร ปตอ. ไปทั้งกองเพื่อป้องกันกองขยะก็ดูจะไวอยู่ เราจะต้องสอบข่าวที่ซื้อมาด้วยราคาแพงนั้นว่าถูกหรือผิด เมื่อจะสอบข่าว เราก็ต้องจ่ายเงินซื้อข่าวอีกว่า ข่าวแรกจริงหรือไม่จริงถึงขนาดนั้นแล้ว เราจะรู้แน่ ๑๐๐% ได้อย่างไร หากจะเตลส่งเดช ก็คงมีค่าของความแน่นอนเท่ากัน

นี่คือปัญหาหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างง่าย ๆ นี้ให้ท่านคิด

ประเทศไทยมีเงินสืบราชการลับสำหรับจับจ่ายใช้สอยทุกปี และนับแต่ละปีดูไม่ลดลง ทางผู้แทนราษฎรคงจะหาทางให้รัฐบาลท่านเปิดเผยว่า ก็ส่วนของเงินที่ไปซื้อข่าวเพื่อเช็คข่าวอีกที และเมื่อสอบแล้วข่าวเป็นอย่างไรที่ว่าก็เปอร์เซ็นต์เรา ๆ ท่าน ๆ คงได้ความรู้ หรือไม่อย่างน้อยก็คงได้หัวร่อกันพอประมาณ ☺

กนดำน้า

ไคม ร่ายยาว

เดิห รสธตว นกเขียนแรงแรงสัมนใหม่ มีเรื่องท
ขานเขียนไว้หลายเรื่อง รวนทั้งเรื่อง มากับลมฝน ใน
ลันออกใหม่ และเรื่อง ขอขยู่ห้เลย ใน วิทยาลัย
วิทศน์ ซึ่งไค้รับรางวัลชมเชยที่๑ จากกาประกวด
เรื่องสั้นของไทยวัฒนาพานิช กับ ดองแมน โดยไค้
รณปากกาครั้งนั้นว่า มีลม กอบวงค์

“การใช้ลมวกเป็นวิธีการของศิลปินที่มีศักดิ์ศรี” คนถือจมวกพูด
**“ผมไม่สักแต่ แหงเอา แหงเอา ผมเลือกแหงตามที่ผมปรารถนา ผมไม่สนใจ
กับพวกปลาหมอ หรือปลากระดี่ ผมจะแหงเฉพาะปลาตัวใหญ่ ๆ เท่านั้น.....”**

มีบ้านสองชั้นรูปทรงสวยตั้งอยู่ริมบึงใหญ่
รอบข้างมีต้นไม้ขึ้นร่มครึ้ม เจ้าของบ้านเป็น
หญิงวัยสี่สิบ รูปร่างสมส่วน ไม่มีแววของ
ความอ่อนในร่างกาย ในบึงมีผักตบชวา หญ้า
หน้ำ และต้นบัว ตรงหน้าบ้านมีส่วนผัก
ตรังริมสวนผักมีบันไดทอดลงในบึง ข้าง ๆ นั้น
มีผักบุ้งลอยเป็นแพแตกยอดเขียวสดและสวยงาม
คนที่เคยผ่านไปทางมินบุรีคงคุ้นกับภาพนี้ดี มัน
ทำให้ลึมนึกไปว่าตนยังคงอยู่ในเขตของจังหวัด
พระนครศรี

หลังคาสังกะสีของบ้านนั้นดำแดดจัดมันจะ
สะท้อนประกายกล้ำจนสายตาสู้ไม่ไหว แต่วัน
นี้บรรยากาศร่มรื่น เราสามารถมองดูมันได้โดย
ไม่รู้สึอะไร หญิงเจ้าของบ้านกำลังเด็ดผักบุ้ง
อยู่ริมบึง

วันนี้อากาศดีมากนะคะ หล่อนตะโกนพูด
กับชายหนุ่มที่นั่งอยู่ตรงโคนต้นโพธิ์ ในมือเขา
ถือคันเบ็ดข้างตัวเขามีข้อมโบไต

ครับ อากาศดีมาก เขาตอบโดยไม่ได้ละ
สายตาไปจากสายเบ็ดที่หย่อนลงไปในชอกกอบัว
ใบบาน รูปร่างของเขาค่อนข้างอ้วน จากเค้า
หน้าของเขาไม่อาจบอกได้ว่าอายุเท่าไร แต่แน่
ใจว่าคงไม่อ่อนกว่าหญิงคนเลี้ยงผักบุ้ง ดูท่าทาง

เขาไม่ใช่คนแข็งแรง ผมเขาหัวเรียบริ้ว โคน
ทนต์เขากลายงเลา

ตรงนั้นปลาชุมมากนะคะ คนเลี้ยงผักบุ้ง
ชวนคุย วันนี้นคงจะตกได้มากกว่าเมื่อวาน

ครับ ผมก็คิดว่ามันจะต้องเป็นอย่างนั้น
คนตกเบ็ดตอบ ผักบุ้งของคุณสวยจริง ๆ มันข้าง
แตกยอดแตกใบได้รวดเร็วไม่หยุดหย่อน คงจะ
ขายได้ดี

ก็พอเลี้ยงตัวได้แหละคะ หล่อนตอบ ฉันท
ไม่ได้ไปนั่งขายเองหรอก ฉันทเอาไปส่งแม่ค้าที่
ตลาดให้เขาขายปลีกอีกต่อหนึ่ง

เลี้ยงผักบุ้งนี่คงน่าสนุกนะ คนตกเบ็ดพูด
มันทำให้เพลิดเพลิน เลี้ยงง่ายเสียด้วย ไม่ต้อง
ไปกังวลเหมือนพืชชนิดอื่น แม้จะเป็นพืชพื้น ๆ
แต่ความต้องการของตลาดก็มีอยู่เสมอ มันขาย
ได้วันยังค่ำไม่มีปัญหาอะไรเลย

คะ หล่อนเอ่ยขึ้นเป็นเชิงเห็นด้วย มัน
เป็นอาหารประจำวันที่คุณส่วนมากคุ้นเคยมาตั้งแต่
เด็ก และจะคุ้นเคยต่อ ๆ ไปไม่มีวันสิ้นสุด มัน
เป็นอาชีพที่เลี้ยงตัวได้ทีเดียวแหละ แต่มันไม่ใช่
ของง่ายอย่างที่คิด มันต้องใช้ชั้นเชิงทางศิลปะ
มากโขทีเดียวจึงจะได้ผักบุ้งงาม ๆ คุณน่าจะทดลอง
ดูบ้าง

ผมไม่ทดลองละครับ เขาพูด ผมชอบตก เบ็ดมากกว่า หัวใจของผมมีความเป็นศิลปิน ที่ถนัดในทางนี้ นี่คุณสังเกตดูคน ๆ โนนซี คน ที่กำลังเงื่ออะไรอยู่ในมือตรงข้างซุ้มไม้โน่น คุณ เคยเห็นเขามาก่อนหรือเปล่า

อ้อ เคยเห็นค่ะ หล่อนตอบ เขามาที่บึง น้บ่อยเหมือนคุณนี่แหละ เขาไม่ได้ใช้เบ็ด เขา ใช้จมวก

ชายคนถือจมวกยื่นหนึ่งเหมือนท่อนไม้ มือ ขวาคือจมวกเงื่ออยู่ในท่าเตรียมแทง สายตา ของเขาพุ่งตรงลงไปพิศหน้าอย่างไมยอมกระพริบ เขายืนอยู่ในที่นั่นนานทีเดียว แล้วในที่สุด เหมือนเขาจะเมื่อยหรือต้องการที่ท่าเลใหม่ เขา จึงลดจมวกลงแล้วค่อย ๆ เดินเลาะริมบึงไปทาง ต้นโพธิ์ที่มีหญิงเลี้ยงผักบั้งกับคนตกเบ็ดกำลังนั่ง คุยกันอยู่ ขณะเดินเขาไม่ได้มองตรงทิศทางข้าง หน้าแต่จ้องอยู่กับการกวาดสายตาไปตามผิวน้ำ ริมบึง รูปร่างเขาสูง ผิวดำเพราะกว่าแดดหนวด เคราที่เคยโกนเป็นประจำคงถูกละเลยมาไม่น้อย กว่าเจ็ดวันแล้ว เขาเป็นหนุ่มใหญ่อายุอยู่ใน ราวสามสิบถึงสามสิบห้า เขาเดินไปจนถึงร่วม ต้นโพธิ์แล้วหยุดนิ่ง เงื่อจมวกขึ้นเตรียมตั้งท่าจะ แหง เขายืนนิ่งอยู่ในที่นั่นนานจนคนตกเบ็ด หนคุดเข้าไปไม่ได้จึงเอ่ยถาม

คุณไม่รู้สักเมื่อยบ้างเลยหรือ คนตกเบ็ดถาม ผมเห็นคุณเงื่ออยู่ตั้งเกือบชั่วโมงแล้ว ไม่เห็น แหงสักที

คุณจะไม่มีความเข้าใจ คนถือจมวกพูด ผม จะแทงก็ต่อเมื่อผมมั่นใจ ผมต้องรอให้เห็นอย่าง ชัดเจนและรู้เป้าหมายที่แน่นอน สิ่งสูงค่ากับ ความยากมันเป็นเรื่องของคุณ ความเมื่อยย่อมมีผล ต่อแทนที่คุ้มค่า

ทำไมคุณไม่ใช้เบ็ดอย่างผมเล่า คนตกเบ็ด พูต มันสะดวกสบายและเบาแรงกว่ากันมาก มัน ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ได้ด้วย

ขอบคุณ คนถือจมวกพูด ผมจะไม่ยอมตก เบ็ดให้เสียศักดิ์ศรี การตกเบ็ดเป็นการทำแบบ เคาสุ่มโดยไม่ต้องใช้ภูมิปัญญา คุณเพียงแต่หย่อน เบ็ดลงในน้ำ แล้วนั่งรอ คุณไม่มีทางเลือกได้ เลยว่าจะเอาปลาชนิดไหน มันแล้วแต่ว่ามีปลา อะไรมาติด คุณก็เอาอันนั้น ไม่ว่าจะตัวเล็กหรือตัว ใหญ่ คุณเลือกไม่ได้ อะไรจะมาติด ต้องแล้ว แต่มัน จะได้อะไรหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความบังเอิญ ไม่ได้ใช้ความสามารถอย่างแท้จริงเลย

แต่มันต้องใช้ศิลปะชั้นสูงเชียวนะ คนตก เบ็ดพูด จะต้องมีความเป็นศิลปินเต็มตัวทีเดียว จึงจะสามารถตกเบ็ดได้ถูกต้องกับขณะที่ดี ตั้งแต่การ เกี่ยวเหยื่อ การหาทำเล และการคำนวณความ ลึกตื้นของน้ำ ไม่เหมือนของคุณที่เฝ้าแต่ถือ จมวก นอกจากกล้ำเนื้อแขนแล้วคุณก็ไม่ใช้ อะไรอีกเลย เป็นงานของกรรมกรธรรมดา ไม่ ต้องใช้ชั้นเชิงทางศิลปะสักนิดเดียว

การใช้ฉมวกเป็นวิธีการของศิลปินที่มีศักดิ์ศรี คนถือฉมวกพูด ผมไม่สักแต่แหงเอา แหงเอา ผมเลือกแหงตามที่ผมปรารถนา ผมไม่สนใจกับพวกปลาหม้อ ปลากระตี่ ผมจะแหงเฉพาะปลาตัวใหญ่ ๆ เท่านั้น มันเป็นการใช้ความคิดในเชิงสร้างสรรค์ที่สูงส่งทีเดียว

คุณไม่รู้จักใช้สมองเสียเลย คนตกเบ็ดพูด การใช้ฉมวกนั้นมันทำให้กล้ามเนื้อและประสาทตึงเครียด มันทำให้เป็นบ้าได้ง่าย คุณกำลังทำลายตัวเองโดยไม่รู้ตัว มาใช้เบ็ดดีกว่ามัน เป็นวิธีที่สุขุมและรอบคอบ ไม่มีคนตกเบ็ดคนไหนเคยเป็นบ้าเลย

แต่ฉันว่าเลี้ยงผักบุงดีกว่า คุณจะไม่มัวนอตตาย คนเลี้ยงผักบุงพูด คุณมีโอกาสใช้ความสามารถทางศิลปะในการเลี้ยงผักบุงได้เต็มที่ ไม่ต้องทรมาณกายทรมาณใจ การเลี้ยงผักบุงเป็นศิลปะที่ชั้นหน้าชั้นตา

นั่นเป็นวิธีการของพวกเขา คุณถือฉมวกพูด ผมจะไม่ยอมทำอย่างแน่นอน มันไร้สาระและง่ายเกินไป ผมอายุเกินกว่าที่จะทำได้

ง่ายเกินไปหรือ คนตกเบ็ดตะโกนเสียงดังด้วยความไม่พอใจ ผมว่าคุณไม่มีทางจะใช้เบ็ดเป็นด้วยซ้ำ ดีแต่เตะท่า ขอดามที่เดอะ ไอ้ที่เจออยู่นั้นคุณเคยแหงลงไปสักทีแล้วหรือยัง

ผมจะไม่แหงจนกว่าผมจะแน่ใจ คนถือฉมวกพูด ผมไม่แหงเอาส้อมแบบชู้ ๆ แม้ผม

จะยังไม่มีโอกาสได้แหงเลยสักครั้ง แต่ผมก็สามารถรับรู้ได้ถึงความปลื้มปีติและสาสมใจถ้าได้แหงเหมาะ ๆ มือลงตรงเป้าที่เห็นถนัดชัดเจน มันเป็นการกระทำที่มีแบบแผน มีเป้าหมาย ไม่ใช่เอาส้อมแบบหย่อนสายเบ็ด ผมไม่ต้องการเป็นแค่ศิลปินชั้นสองหรือชั้นสาม การใช้ฉมวกเป็นการสร้างสรรค์ที่ต้องใช้ชั้นเชิงของศิลปินชั้นหนึ่งทีเดียว

แล้วเมื่อไหร่คุณจึงจะได้แหงสักทีละคะ คนเลี้ยงผักบุงพูด คุณไม่ต้องเจ้ออยู่อย่างนั้นจนแก่ตายไปหรือ คุณเจ้อไม่ได้นานหรอก ถึงจะมีความแข็งแรงสักเท่าไรก็ตาม อีกไม่นานคุณก็จะเมื่อยและเลิกไปเอง คุณน่าจะเลิกคิดเรื่องการใช้อฉมวกแล้วหันมาสนใจเรื่องผักบุงดีกว่า คุณต้องทำได้แน่ ๆ ไม่น่าปล่อยเวลาให้ผ่านไปเปล่า ๆ ผักบุงมันขยายเร็ว มันแตกยอดแตกใบทุก ๆ นาทีเลยทีเดียวแหละ ถ้าคุณเลี้ยงผักบุงเวลาทุกนาทีของคุณจะไม่สูญเปล่า

จากถนนหลวงด้านทิศเหนือ มีคน ๆ หนึ่งเดินผ่านทุ่งหญ้าตรงไปยังบึง ทำทางเดินของเขาเชื่องช้า ไม้ริบร้อน เมื่อเข้ามาใกล้ในระยะที่เห็นได้ชัดจึงสามารถรู้ได้ว่าเขาเป็นชายหนุ่มท่าทางทะมัดทะแมง หนวดเคราและผมยาวรุงรังจนต้องจ้องอยู่นาน จึงระบุได้ว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เขาเดินเอื่อย ๆ ไปจนถึงริมบึง หันมามองคนทั้งสามที่ได้ค้นโพธิ์แวบหนึ่ง แล้วจึง

ถอดเสื้อสีดำลงกองกับพื้นหญ้า หลังจากนั้นจึงก้าวเท้าลงโนบิง เขาค่อย ๆ ลุยน้ำออกไปเรื่อย ๆ ระดับน้ำค่อย ๆ สูงขึ้นจนถึงคอแล้วสักครู่หนึ่งด้วยอาการกลั้นหายใจ หัวเขาก็จมหายไปใต้ผิวน้ำ

คนทั้งสามที่นั่งคุยกันอยู่ใต้ต้นไม้หนึ่งเงียบต่างมองดูเขาตั้งแต่เมื่อเขาผละออกมา จากถนนหลวงจนกระทั่งเขาก็จมหายไปยังพื้นน้ำ สักครู่หนึ่งเขาก็โผล่ขึ้นมา แล้วจมนลงไปอีก ผลุบ ๆ โผล่ ๆ อยู่อย่างนั้นเหมือนไม่รู้จักเหนื่อย คนถือฉมวกเป็นคนเอื่อยขึ้นมาก่อนด้วยท่าที่ปกติและน้ำเสียงราบเรียบ

คงเป็นนักบวชนิคายใหม่ คนถือฉมวกพูดเป็นเชิงให้ข้อสังเกต

อาจเป็นนักเรียนมหาวิทยาลัยที่หลงทางมา คนตกเบ็ดพูด

ฉันว่าคงไม่ใช่ นักเรียนมหาวิทยาลัย คนเลี้ยงผักบุงพูด เพราะดูท่าทางเขามีแววจลาค

ผม निकออกแล้วละ คนถือฉมวกพูด เขาคงเป็นนักกีฬา ตอนนี้นักกีฬาคำนาน้ำกำลังได้รับความนิยม

เขากำลังทำอะไร คนเลี้ยงผักบุงพูด ผมคิดว่าเขากำลังดำน้ำ คนตกเบ็ดพูด

ฉันคิดว่าเขากำลังแสดงแพชั่นโชว์เสียอีก คนเลี้ยงผักบุงพูด ถ้าเป็นอย่างนั้นจริงก็ต้องนับว่าล่าช้ามากทีเดียว แพชั่นการดำน้ำมันน่าจะระ

บาดเข้ามา ถึงกรุงเทพตั้งแต่เมื่อร้อยปีก่อนโน้นแล้ว

รู้สึกจะเป็นคนไม่มีมารยาท คนถือฉมวกพูด มันทำให้ผมเสียสมาธิหมด มันคิดว่ามันเป็นใครนะ อยู่ ๆ ถึงได้มาทำให้น้ำขุ่น มันทำให้เป้าหมายผมหายไปหมด

มันกววนปลาที่จะมากินเบ็ดผมด้วย คนตกเบ็ดพูด มันมาที่หลังแต่ไม่รู้จักเกรงใจคนที่เขาอยู่มาก่อน มันถือดียังไง

ฉันรู้สึกเฉย ๆ คนเลี้ยงผักบุงพูด มันไม่กระทบกระเทือนถึงผักบุงของฉันเลย ผักบุงมันไม่แคร์ว่าน้ำจะใสหรือจะขุ่น นอกจากนั้นแรงกระเพื่อมของน้ำก็ไม่น่าเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของยอดและใบ

มันตำหาสวรรค์วิมานอะไรของมันนะ คนตกเบ็ดพูด สติมันคงไม่ดี

มันต้องมอะไรสักอย่าง คนถือฉมวกพูด มันอาจลงไปเอารากบัวหรือหาพืชใต้น้ำบางอย่างหรือดินชนิดพิเศษสำหรับทำงานศิลปะ

ดินอย่างนั้นมันไม่มีอยู่ในบึงนี้หรอก คนตกเบ็ดพูด

ผมว่ามันอาจจะค้นหาอะไรสักอย่างที่มีค่ามากกว่านั้น คนถือฉมวกพูด

ของมีค่าอะไรคะ คนเลี้ยงผักบุงพูด นอกจากผักบุง ปลา และบัวแล้ว ก็มีแต่หญ้าซึ่งไม่มีใครต้องการ

แต่ทำทางมันไม่ได้มาเอาผักบุ้ง หรือบัว หรือปลาเลยนี่ คนถือฉมวกพูด

ผมจะถามมันดู คนตกเบ็ดพูดแล้วตะโกน เสียงดังไปยังคนดำน้ำที่ฝั่งใต้อันผิวน้ำขึ้นมา นี่คุณ คุณ กำลังทำอะไรนั้น

คนดำน้ำรวบเส้นผมไปข้างหลังและใช้ฝ่ามือ บัดเมื่อน้ำออกจากใบหน้า เขาหันมองไปยังคนที่สามที่ได้คันโพธิ์

คุณน่าจะเห็น คนดำน้ำพูดเป็นเชิงตำหนิ คุณดูไม่เข้าใจหรอกหรือ

เข้าใจ คนตกเบ็ดพูด ผมเข้าใจ แต่ทำไม คุณต้องทำอย่างนั้น

ผมชอบ คนดำน้ำตอบ คุณควรจะเห็นว่า ผมกำลังทำอะไร

ก็เห็นอยู่ว่าคุณกำลังดำน้ำ คนตกเบ็ดพูด
ระวิงปากของคุณหน่อย คนดำน้ำพูดเสียง กระด้าง เขาสูดลมอึดไว้ในปอดแล้วผลุบหายลง ไปได้ น้ำ

ได้ยินมันพูดไหม คนถือฉมวกว่า มันพูด เหมือนกับว่ามันไม่ได้ดำน้ำ มันคงกำลังทำอะไรสักอย่างที่ไม่ใช่ดำน้ำ อาจจะมีอะไรสักอย่างแฝงอยู่

ก็เห็นอยู่ไหนไหนว่ามันกำลังดำน้ำอยู่ คนตกเบ็ดพูด

มันทำให้ผมเสียสมาธิ คนถือฉมวกพูด
มันกววนเบ็ดผม คนตกเบ็ดพูด

คุณคิดว่าการดำน้ำเป็นศิลปะหรือเปล่านั้น คนเลี้ยงผักบุ้งเอ๋ย

ศิลปะของคนบ้านะซี คนตกเบ็ดพูด สติมัน ถ้าจะไม่ได้

แต่ทำทางมันทะมัดทะแมงดี คนถือฉมวกพูด ว่าที่จริงการดำน้ำก็ต้องใช้ความสามารถ เหมือนกัน อย่างน้อยต้องมีความขยัน

ขยันแบบดำน้ำนะซี คนตกเบ็ดพูด
คุณลองสังเกตดูซิ คนถือฉมวกพูด ในท่าทางของมันมีอะไรบางอย่างที่ไม่เหมือนคนดำน้ำ

ทุกๆ ไป มันต้องมีอะไรบางอย่างอยู่เบื้องหลัง แน่นนอน มันดำได้คล่องแคล่วเหมือนกับว่าไม่ได้ กำลังดำ

เหมือนกับว่าไม่ได้ดำ คุณหมายความว่าอย่างไร คนตกเบ็ดถาม

มันดำอย่างมีศิลป์ คนถือฉมวกพูด มันดำ ด้วยท่าทางที่ทำให้ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกเหมือนไม่ได้ดำ มันดูประหนึ่งเป็นของจริงจัง มีความแข็งแรง มีความหนักแน่น และคล้ายๆ กับ จะมีความหมายแอบแฝง

นอกจากความมีสติไม่สมประกอบแล้ว ผม มองไม่เห็นอะไรอีก คนตกเบ็ดพูด

มันทำเหมือนกับกำลังจะค้นหาอะไรบางอย่างให้พบ คนถือฉมวกพูด เป็นการควานหา ในที่มืด บางทีในความมืดนั้นอาจจะมีอะไร อยู่เลย แต่เจ้านี่มันทำท่าทางให้เกิดความรู้สึก ประหนึ่งว่ามีบางสิ่งบางอย่างอยู่ในนั้น

มีซีโคลนนะซี คนตกเบ็ดพูด คุณละคิดว่า
อย่างไร เขาหันมาถามคนเลี้ยงผักบุง

รู้สึกน่าเบื่อค่ะ คนเลี้ยงผักบุงตอบ ไม่เห็น
น่าสนกสักนิด ไม่รู้ว่าเขาชอบได้อย่างไร

มันต้องมีอะไรบางอย่างที่ตรงนั้นแน่ ๆ คน
ถือฉมวกพูด ต้องมีของมีค่าสักอย่างที่มีมันกำลัง
จะหาให้พบ

ทำไมมันไม่ใช้กล้องสำรวจได้นำมาส่องดูนะ
คนตกเบ็ดพูด จะได้ไม่ต้องเสียเวลาตัวเบียดตัว
และ เทียวก็ได้ปอดบวมตายเท่านั้น

สิ่งที่มันกำลังค้นหาอาจจะไม่สามารถพบ
เห็นได้ด้วยการส่องกล้อง คนถือฉมวกพูด มันจะ
พบได้ด้วยวิธีดำน้ำเพียงวิธีเดียวเท่านั้น มันไม่
ง่ายเหมือนอย่างที่คาดคิด จะต้องมีความแข็งแรง
แรง มีความสามารถกลั้นหายใจได้ยาวนาน จึง
จะไม่ปอดบวมตายหรือสำลักน้ำตายเสียก่อน

ผมไม่เห็นมันต้องใช้ ภูมิปัญญาตรงไหนเลย
คนตกเบ็ดพูด ใคร ๆ ก็ดำน้ำได้ ถึงจะไม่มีควม
รู้อะไรเลย การดำน้ำเป็นวิธีการของคนที่ไม่
จริงแต่อยากจะแสดงให้คนอื่นเห็นว่ารู้

แต่เจ้านี่ทำทางมันเอาเรื่อง คนถือฉมวกพูด
คุณลองคิดดูซิ มันอาจพบทองเข้าสักก้อนหรือ
เพชรหรืออะไรสักอย่างที่มีค่า

โฮ โธ่บ้า คนตกเบ็ดพูด มันจะพบอะไร
นะไม่ว่า คุณคิดว่าทองอะไรมันจะมาอยู่ที่ตรง

นั้น เคยมีเรือบรรทุกทองคำมาล่มที่นั่น หรือว่า
เคยมีขุมโจรเอาสมบัติมาซ่อนไว้ คุณคงคิดว่า
อย่างนั้นใช่ไหม

คงจะต้องมีอะไรสักอย่าง คนถือฉมวกพูด

คงต้องมีแน่ คนตกเบ็ดพูด คือมันจะดำขึ้น
ดำลงจนเหนื่อยแล้วขาดใจตายไปเลย หรือมัน
อาจดำถึงหัวที่มลงไปในโคลน ตัดแน่นอยู่นั้น
แล้วไม่ได้โผล่ขึ้นมาอีก

แต่จุดหมายที่มีมันกำลังค้นหาอันนี้อาจใหญ่โต
คนถือฉมวกพูด เพียงแต่ความให้พบเท่านั้นมัน
ก็จะ.....

ฉันว่าเลี้ยงผักบุงดีที่สุดใน คนเลี้ยงผักบุงพูด
ฉันสามารถเห็นได้ชัดเจนว่าแต่ละวันฉันจะมีรายได้
เท่าไร ค่าตอบแทนเป็นตัวเลขได้เลย

ของผมก็ดี คนตกเบ็ดพูด แน่ใจได้เลยว่าจะ
ไม่อด มันได้อยู่วันยังค่ำ จะมากหรือน้อยเท่านั้น

ของผมดีกว่า คนฉมวกพูด แม้แต่ตอนนี้ผม
จะยังไม่มีโอกาสได้แหง แต่ดำได้แหงลงไปสัก
ครึ่งมันให้ผลคุ้มค่าทีเดียว มากกว่าที่พวกคุณ
ทำตลอดชีวิตเสียอีก แล้วก็เจ้านั้น ถ้ามันพบ
อะไรเข้าสักอย่าง แหมทำไมมันเจ็บหายไป
นาาาจริง

คนดำน้ำดำลงไปใต้ผิวน้ำ หายเจ็บไป
นาน คนทั้งสามที่ได้ต้นโพธิ์ต่างเพ่งมองผิวน้ำ
ที่ราบเรียบ ไม่ปรากฏแม้แต่ละลอกน้อย ๆ

คำได้ทนจริง ๆ คนเลี้ยงผักบั้งพูด ทำไม
เขายังไม่ไผ่ขึ้นมาละ

จะเข้คงคาบมันไปแล้ว คนตกเบ็ดพูด

คนถือฉมวกสะสายตราจากผิวน้ำกลางบึง
แล้วหันก้าวเดินออกไปจากที่ตรงนั้น

อ้าว คุณจะกลับละหรือ คนตกเบ็ดตะโกน
ถาม ไม่อยู่ตุมันตำน้ำอึกสักหน่อยหรือ

ไม่ละ คนถือฉมวกหยุดเดินและหันหน้ามา
ตอบ คุณลองกิดคุดชิ ถ้ามันถือทองหรือเพชร
ก้อนเบ่อเร่อขึ้นมาจากน้ำแล้วหัวร่อว่าตรงมาที่
คุณนั่งอยู่ คุณลองกิดคุดชิ คุณยังจะมีอารมณ์

สนุกกับการตกเบ็ดหรือเลี้ยงผักบั้งอยู่อีกหรือ วัน
นี้เป็นวันแรกที่ผมสูญเสียสมาธิในการใช้ฉมวก
มันเกิดความรู้สึกขื่นขื่นมาแทนที่

พรุ่งนี้คุณจะมาอีกไหม คนตกเบ็ดถาม

จะมีประโยชน์อะไร คนถือฉมวกตอบ มา
ก็มีค่าเหมือนกับไม่ได้มา เพราะผมยังตัดสินใจ
ไม่ได้ว่าจะมาใช้ฉมวกดีหรือใช้วิธีตำน้ำดี ผมยัง
งงอยู่ ไม่รู้ว่าอันไหนจริงอันไหนปลอม

พอเขาพูดจบก็เดินลัดทุ่งหญ้าผ่านหลักเขต
แสดงบริเวณที่จะสร้างโรงงานอุตสาหกรรม ตรง
ไปยังถนนหลวงโดยมีคนตกเบ็ดกับคนเลี้ยงผักบั้ง
นั่งมองเฉยอยู่ข้างหลัง ๑

ธนาคารทหารไทย จำกัด

สำนักงานใหญ่

๕๖ อาคาร ๒ ราชดำเนิน พระนคร

โทร. ๒๒ — ๓๑๓๑

สุมน นวนันท์ กรรมการผู้จัดการ

สาขาในพระนคร : ราชประสงค์, ท่าอากาศยาน, หัวหมาก, คลองเตย

ตราชานันท์, ชาติทอง, เตาปูน

สาขาต่างจังหวัด : สมุทรปราการ, ชลบุรี, สัตหีบ, นครราชสีมา

สาขาที่จะตั้งขึ้นใหม่ : ลพบุรี, อุบลราชธานี

ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ทุกประเภท

กำแพงลม

กังวานไพร

.....ไหน ๆ มันก็พังกันมาถึงขั้นแล้ว ทำสิม ๆ ไปเสีย พวกเขาก็คงจะค่อย ๆ พากันออกตายกันไปเอง

ทุกเมื่อ ยามเดินเหินตามท้องดินชนบทเฉพาะในแถบดินที่ติดกันว่ายังอุดม ซึ่งส่วนมากเป็นดินแดนเพิ่งเปิดใหม่ เมื่อสักราว ๆ สิบปีมานี้ โดยเคราะห์ภาพของบรรดานายเงินผู้มีมืออันยาว และเทิดทูนลัทธิมือยาว เมื่อพีชตอนจำพวกข้าวโพด ปอ ละหุ่ง และมันสำปะหลัง เริ่มมีบทบาทในตลาดต่างประเทศ ประจวบกับเป็นวาระสมัยที่เหล่านายวานิชชั้นครองเมือง แนวน้ำและพงไพรก็ถูกบุกให้ราบลงบ้างแล้วบ้างแล้ว จากปราจีนบุรีมองโล่งจรดโคราช จากสระบุรี-พระพุทธบาท เคียนเรียบกินชัยบาดาล ลามเลยไปเพชรบูรณ์ พิษณุโลก พร้อม ๆ กันแนวถนนที่สร้างจากเงินกู้ อันเป็นเสมือนแขนขา งวงและงา ของเมืองหลวง ก็ค่อย ๆ ทอดยาวออกไป แผ่กิ่งก้านสาขาเข้าครอบคลุมดินเหล่านั้น ค่อยมาขบวนรถบรรทุกนับสิบนับร้อยทยอยลำเลียงเนื้อและเมล็ดของพืชเงินพีชทองหลังไหลเข้ากรุงเทพ เป็นเหตุให้นักเก็บกากตัวเลขตามท้องเย็นต่าง ๆ ตาลูกข้าเรือมองเส้นกราฟที่สถิติผลผลิตรวมและรายได้ของประชาชาติที่เขยิบสูงขึ้นเป็นร้อยละหก เจ็ดแปดฯ ด้วยความคึกคัก ทั้งนี้เพราะท่านถือว่าชาติได้ก็ตาม หากผลผลิตรวมและรายได้ประชา

ชาติเพิ่มขึ้นในระดับนี้ ย่อมเป็นชาติที่กำลังประสบความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ยิ่งเฉพาะในหมู่ประชาชาติส่วนน้อย หรือนัยหนึ่งนายวานิชผู้มีมือยาว น่าจะยิ้มได้เบิกบานเป็นพิเศษ เพราะตามแบบการที่ยึดถือกันอยู่ เบอร์เซนต์เพิ่มของรายได้เฉพาะพวกของท่านที่ถูกต้อง ต้องคุณด้วยจำนวนประชาชาติเกือบทั้งหมด ที่มีผู้เรียกขานยุคสิบปีเศษ ๆ ที่ผ่านมามีว่าเป็นยุคทองของไทยจึงไม่ไกลจากความจริงนัก อย่างไรก็ตามหากจะพูดกันโดยยุติธรรม ก็น่าจะต้องยอมรับว่า สินค้าที่นำความเฟื่องลอยมาให้แก่เศรษฐกิจในยุคนั้น มิ

ได้มีแค่พีชไร้ สินค้าอื่น ๆ เช่นเสี้ยวเอกราช
ของชาติ ชายฉกรรจ์และหญิงสาวของประเทศ
ค่างก็ทำเงินทำทองให้ไม่น้อยด้วยเหมือนกัน แต่
ถึงจะเป็นยุคทองฟูเฟื่องลือลืออย่างไร แม้เทียบ
กับอายุคนเพียงรุ่นเดียว มันก็เป็นเพียงระยะสั้น ๆ
เมื่อสภาพการณ์เริ่มเปลี่ยนไป บ้าตงพงไพรเริ่ม
จะวายเศรษฐกิจเข้ามือเกมสงครามทำท่าจะหมดเค้า
อะไรต่อมิอะไรก็ดูชวนเซ

ในตลอดเวลาที่พีชไร้กำลังเป็นคาราทำเงิน
อยู่นั้น บรรดาฝ่ายที่หายใจไม่ทั่วท้อง คงจะเป็น
พวกเจ้าหน้าที่ป่าไม้ (แท้) กับพวกจรตนิยมน้ำ
เฉพาะพวกแรก ซึ่งมีหน้าที่ปกป้องป่าเขาลำเนา
ไพร น่าจะเป็นบุคคลกลุ่มเดียวที่ได้เห็นปรากฏ
การณ์ชัดเจน และทราบผลได้ผลเสียมากกว่าคน
อื่นว่า ผลผลิตที่อัดแน่นมาบนรตบันทุกเหล่านั้น
ถือกำเนิดจากอดีตป่าดงดิบ และพีชไร้ฉาบฉวย
กำลังกินป่าสงวนให้เหี้ยนลงต่อหน้าต่อตา อยาก
จะทำอะไรลงไปก็ทำไม่ได้มันดิ่งจะพุดก็ไม่กล้า
จะมีเสียง หรือถึงจะมีเสียงบ้าง ก็คงไม่มีใครสนใจ
ฟัง เพราะเสียงเอ็ดอึงโห่ร้องอย่างลึงโลด (เต้น)
ของบรรดาเศรษฐกิจป่าสงวน และเสียงเครื่องบวก
เลขของฝ่ายเร่งรัดพัฒนาตั้งระวิวกลบหายไปหมด

แม้ฝ่ายจรตนิยมน้ำก็ยังงั้น ๆ ในการอภิ
ปรายเกี่ยวกับปัญหาที่ยากในการสงวนและรักษา
สภาพธรรมชาติซึ่งจัดขึ้นที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง
ผู้รู้ท่านหนึ่งบอกว่า ปัญหาอันใหญ่หลวงก็คือ
อัตราเพิ่มผลเมืองของประเทศสูงมาก จำได้คับ
คล้ายคับคลา ดูเหมือนท่านจะกล่าวว่าชาวบ้าน

ถูกดกเหมือนหมู ซึ่งก็ได้รับการคอบแย้งเกือบจะ
ทันควันจากท่านผู้ทราบอีกท่านหนึ่งว่า ไม่จริง
หรอก พลเมืองมากขึ้นไม่จำเป็นต้องมีการทำ
ลายป่ามากขึ้นเสมอไป โดยยกเอาประเทศไต้หวัน
และญี่ปุ่นมาสนับสนุน พลเมืองยิ่งมาก เขาก็ยิ่ง
เพิ่มเนื้อที่การปลูกป่า ฟังแล้วขอยืนยันว่าที่ท่าน
ทราบมานั้น ถูกต้องแล้ว แต่อยากจะขอเพิ่ม
ความเห็นบ้างสักเล็กน้อยว่า ที่เขาทำได้ดังนั้น
เป็นเพราะ หนึ่งเขาไม่มีความจำเป็นต้องถางป่า
ปลูกข้าวโพดในประเทศของเขา เพราะมีลูกมือ
เก่ง ๆ ช่วยทำให้แล้วที่ประเทศไทย สองพวกเขา
ไม่ปอดแตกกับจ้าวเขาจ้าวป่าถึงกับให้อภิสิทธิ์อยู่
เหนือกฎหมายป่าไม้ แล้วก็ตามนี้ เมื่อเนื้อป่า
ของประเทศไทยร่อยหรอลง ดูเหมือนว่าเขากำลัง
จะย้ายหน้าลงไปสู่ป่าของประเทศอินโดนีเซียแล้ว

เป็นความจริงอยู่มากที่ว่ากรมรุกถางป่าปลูก
พีชไร้ที่แล้ว ๆ มา ส่วนใหญ่เป็นพวกชาวบ้าน
ที่ยากจน แต่พวกที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในกรณี
เป็นกลุ่มบุคคลที่เรียกขานกันเป็นสามัญนามว่า
เผ่าแก่ เพราะเป็นพวกซ้ซ้องและออกทุน นับ
ตั้งแต่ข้าวสาร ไม้ซี้ดมีดพลั่ว ยาทันใจ จน
กระทั่งกางเกงและผ้าห่ม พร้อมกับดุงเงินกันดุง
อัตราดอกเบี้ยปานกลางร้อยละ ๒๐ ต่อปี สันถดู
จึงคิดบัญชีกันครั้งหนึ่ง เคยเคยเคียงดามถึง
ดอกเบี้ยที่คู้เดือด คำตอบก็คือดอกเบี้ยสูง ทำให้
ลูกได้ขยันและเกรงกลัว แต่ก็ก็มีบทปราณีว่า หาก
ประพตติติ (แอบขายของจากไร่ให้คนอื่น ถือ
เป็นความผิดร้ายแรง เคยมีคดีอุกฉกรรจ์ถึงคิด

ตาราง) ก็ลดหย่อนให้บ้าง แม้ว่าการศึกษาต่อคอบ
หารระหว่างเต่าแก่กับลูกไล่ จะด้อยที่ด้อยอาศัย
คิมต่ำล้าถึงเพียงนี้ แต่ฝ่ายเต่าแก่ก็เป็นผู้กำ
หนดราคาขายและซื้อโดยตลอด ผลจึงออกมา
เป็นราคาของข้าวสาร กระป๋อง เสื้อผ้า ที่ขายไป
ก่อน แพงกว่าปรกติ ขณะเดียวกันราคาซื้อ
ถั่ว หน่อ และข้าวโพคของลูกไล่ ต่ำกว่าที่ซื้อ
ขายกันโดยทั่วไปในตลาด

ในเหตุการณ์เกี่ยวกับพี่ไซ่ นางท่านอาจ
เคยได้เห็น ร่างขมุกขมอมหมอมโซของคนดง
เมามายหลับไหลเกลือกกลิ้งอยู่ตามบาทวิถีของ
ตลาดชัยบาดาล ตากฟ้า และปากช่อง ถ้า
หากท่านจะเคยสะเทือนใจและเข้าใจต่อการใช้
ชีวิตอย่างโลดโผน หัวทกตื่นขวิดของนักรบ
ยามศึก เมื่อกลับจากแนวหน้าและที่กำลังจะ
ไปแนวหน้า ก็ของงพึงเข้าใจว่าคนดงเหล่านั้น
อยู่ในสถานะและอารมณ์คล้ายคลึงกัน เขา
เป็นพวกที่หมดอาลัยตายหายจากบัญญัติที่หัก
แล้วยังติดลบ เงินบาทที่เขาอาจมีนั้น เป็น
เศษส่วนความเมตตาพิเศษของเต่าแก่ ซึ่ง
เหลือจากค่าข้าวสารหนึ่งถุงแบ่งมันที่ทกเรียรด
อยู่ข้างตัว ซึ่งก็มักจะพอดีๆ กับค่าเหล้าโรง
สองสามขวด

และแล้วเมื่อสภาพการณ์เริ่มเปลี่ยน เปลว
ไฟสงครามท่าท่าจะหรี เต่าแก่ของทวีป เริ่ม
เบือนสายตาไปสู่ขั้วอื่น หลายต่อหลายท่านที่อาจ
ยังเชื่อมือกรมป่าไม้ไทย อาจฝันเฟื่องไปว่า พง
ไพรที่ถูกเผาทั้งเผาขว้างไปแล้วนั้น คงจะกลับ
เขียวชอุ่มงดงามขึ้นมาอีก หากเป็นคั้งนั้นก็ขอ

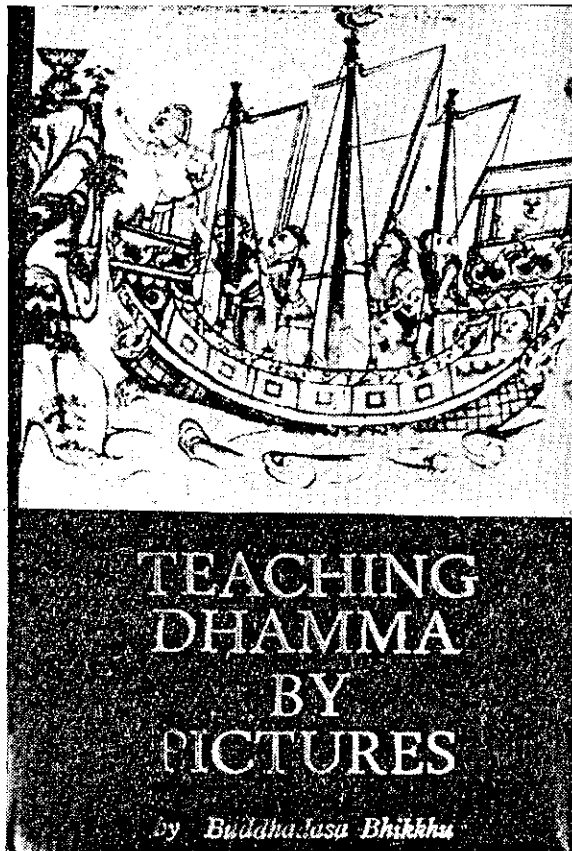
ให้ยั้งๆ ใจไว้ก่อน แม้ว่าเสียงโจษขานสนเท่ห์
ต่อเป้าหมายและเริ่มจับโกหกตัวเลขกลของฝ่ายที่
เร่งรัดพัฒนาชาติได้บ้างแล้ว ถึงกระนั้น แนว
นโยบายที่จะสร้างเศรษฐกิจมหาเศรษฐกิจ ก็ดูเหมือน
จะยังถือปฏิบัติเคร่งครัดอยู่ในประเทศนี้ จึงบน
อาณาวบริเวณทรวากไร่ที่เริ่มจะโหมม คอกม้าแข่ง
และฟาร์มปศุสัตว์ ได้ผุดลอยเด่นขึ้นมาแทนที่
รั้วสีข้าวค่อยๆ ยึดเชื่อมภูเขาสูงหนึ่ง เข้ากับอีก
ลูกที่อยู่ลึกเข้าไปสุดสายตา กฎหมายป่าไม้ที่เคย
ปวกเปียกเมื่อปะทะกับเศษเต่าแก่และคนดง อาจ
ถึงขาดกระจุก เมื่อเจอเข้ากับมทิตานุภาพของ
เศรษฐกิจ คนที่ควรเห็นใจอย่างยิ่งในกรณีนี้ ก็
คงจะเป็นพวกป่าไม้ (แท้) อีกตามเคย แล้วก็
คนอย่าง คุณไฟโรจน์ สุวรรณกรม มิใช่บุคคล
ประเภทที่กรมป่าไม้มีอยู่มากมายนัก

อนึ่ง ในชั่วยามที่มีเสียงตะโกนโหวกเหวก
ให้แก้ไขความเหลวแหลกของบ้านเมือง ด้วย
การเอาโทษแก่ผู้ละเมิดด้วยกฎหมาย จนถึง
ขั้นฆ่าแกงกันอยู่นี้ หากทางฝ่ายป่าไม้จะพลอย
บ้ายู เห็นดีเห็นงามตามไปด้วย ก็ขอความ
กรุณาคิดไปคิดมาให้หลายๆ ตลอดก่อนเด็ด เพราะ
อะไรๆ เท่าที่เป็นมาแล้ว และที่กำลังเป็นอยู่
มนุษย์ที่มีกฎหมายเอื้อมถึง เพื่อไปลากคอกมาตัด
หัวคว่ำแห้งได้คล่องๆ ก็มีแต่พวกคนดงคนดอง
เหล่านั้น ไหนๆ มันก็พังกันมาดั่งขั้นนี้แล้ว ทำ
ลึ้มๆ ไปเสีย พวกเขาก็คงจะค่อยๆ พากันอด
ตายกันไปเอง หรือมีฉะนั้นพวกเจ้าทรัพย์สินเด็ดๆ
ก็คงจะช่วยฆ่าเขาให้เองแหละ ๐

คำสิงห์ ศรีนอก

Social Science Assn. Press of Thailand

Chula Soi 2, Phya Thai Rd., Bangkok 5, Tel. 57622

Explanation of a Siamese Traditional Buddhist Manuscript

A collection of forty-seven pictures illustrating various points of Dhamma.

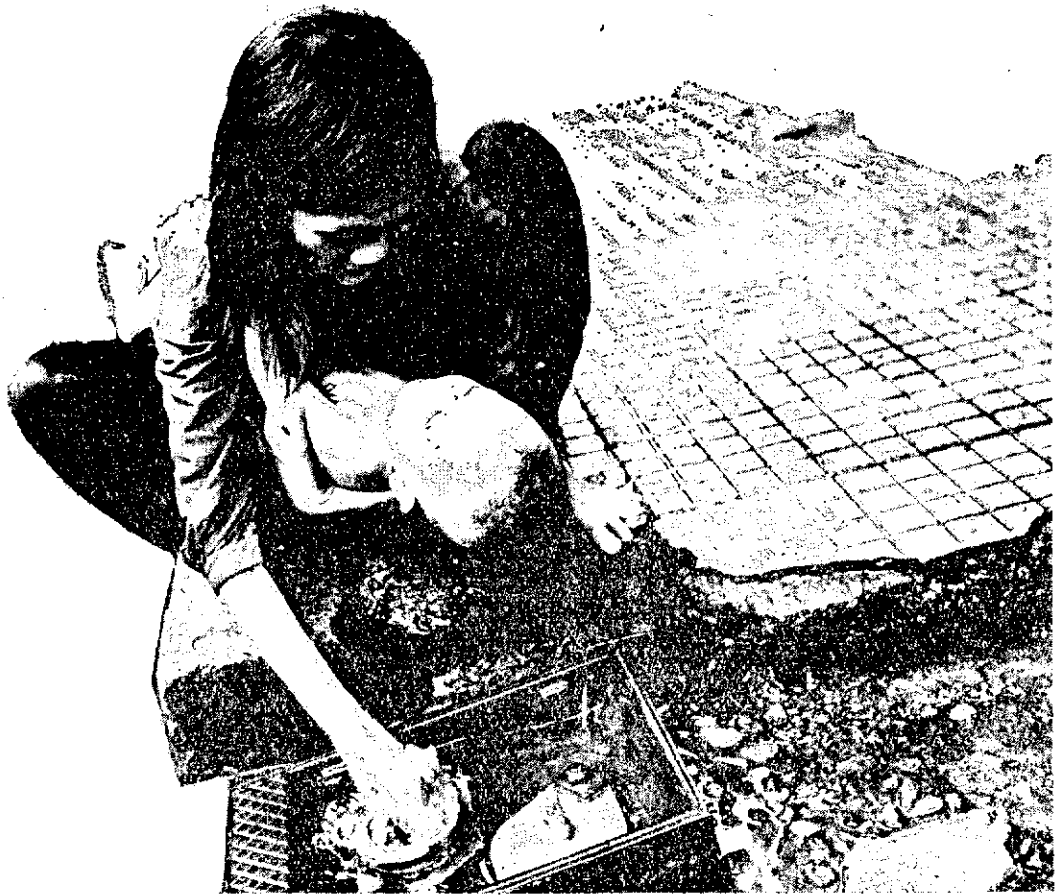
47 four colour pictures reproduce from a manuscript about one hundred years old form in Chaiya, Southern Siam.

Baht 100.

US \$5.-

คนกับสิ่งแวดล้อม

การศึกษาด้านประชากรที่บ้านไผ่

ทองใบเกิดก่อนสงครามโลกครั้งที่สองไม่นานนัก มีหมอต้าแยมมาทำคลอดให้ที่บ้านเช่นเดียวกับเมื่อคราวที่แม่มีพี่และน้องคนอื่นๆ ทองใบมีพี่น้องทั้งหมดแปดคน แต่ตายไปเสียเมื่อยังเล็กสองคน ไม่นับน้องอีกคนหนึ่งซึ่งแม่แท้งไปเสียก่อน เมื่ออายุได้พอสมควรทองใบก็เข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดที่อยู่ใกล้ๆ จบชั้นประถมปีที่

สี่แล้ว เธอก็อยู่บ้านช่วยพ่อแม่ทำนาบ้าง เลี้ยงน้องบ้าง พออายุได้ยี่สิบกำลังเป็นสาวน่ารักเอ็นดู ก็มีพ่อแม่ของหนุ่มบ้านใกล้เคียงมาขอไปแต่งงานกับลูกชาย ตอนแต่งมีหลายคนอวยพรให้มีลูกมีหลานเต็มบ้านเต็มเมืองตัวเองนั้นอยากจะมีสักห้าคน แต่หลังจากแต่งงานมาได้แล้วสิบปี ทองใบกำลังท้องลูกคนที่หกอยู่ ญาติพี่น้องเคยพูด

เรื่องคุมกำเนิดให้ฟัง ทองใบมีความสนใจอยาก
จะลองคุมบ้าง แต่ยังไม่แน่ใจว่าควรจะทำอย่าง
ไรดี

ทองใบอาจเป็นใครก็ได้ในหมู่บ้านธรรมดา
แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความรู้
ของเธอมีมากน้อยแค่ไหนเกี่ยวกับการวางแผน
ครอบครัว วิทยุทรานซิสเตอร์ที่สามีของเธอซื้อ
มาเมื่อไม่นานนี้ ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวกับชีวิต
ครอบครัวหรือเปล่า นอกจากสอนให้กลัวคอม-
มิวนิสต์ และมีเพลงลูกทุ่งให้ฟัง ถ้าทองใบคิด
ว่ามีลูกหกคนก็เพียงพอแล้ว เธอจะทำอย่างไรจึง
จะไม่ต้องมีมากกว่านั้น เมื่อลูกของเธอโตเป็นหนุ่ม
เป็นสาวแล้วจะมีโอกาสดีกว่าเธอหรือไม่ที่จะ
กำหนดขนาดของครอบครัวตน เหล่านั้นเป็นปัญหา
ซึ่งค่าตอบแทนมีความสำคัญต่อการศึกษาด้านประชา
กรของไทย เมื่อฤดูร้อนที่ผ่านมา นักศึกษา
จำนวน ๔๔ คน จาก *ชมรมนิเวศวิทยา* ได้
สัมภาษณ์และร่วมสนทนากับชาวบ้านรวมทั้งสิ้น
ประมาณ ๒,๐๐๐ คน ในหมู่บ้าน ๘ แห่งของ
อำเภอบ้านไผ่ในจังหวัดขอนแก่น เพื่อที่จะทราบ
ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติ
ด้านการวางแผนและอนามัยครอบครัว และเผย
แพร่ความรู้ แนะนำปฏิบัติแก่ผู้ที่สนใจ ข้อมูล
ที่ได้จากการศึกษานี้* อาจจัดได้ว่าเป็นเข็มขัด
ปิงสภาพทั่วไปในจังหวัดขอนแก่น หรือในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยไม่ลืมนึกว่าแต่ละท้องถิ่น
ก็มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกันไปบ้าง ผล
ที่ได้อาจเปรียบเทียบกับการศึกษาทำนองเดียว
กันกับชาวกรุงเทพฯ ซึ่งได้รายงานไปแล้วใน
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับก่อน

อายุเมื่อแต่งงาน ชายส่วนใหญ่แต่งงาน
ในอายุระหว่าง ๒๐-๒๔ ปี (๖๐% ระหว่าง
๒๐-๒๔ ปี ๒๔% ระหว่าง ๒๕-๒๙ ปี) หญิง
ส่วนใหญ่แต่งงานขณะอายุยังน้อยกว่า ๒๔ ปี
(๔๙% เมื่ออายุต่ำกว่า ๒๐ ปี ๔๓% ระหว่าง
๒๐-๒๔ ปี)

เพศศึกษา มีผู้เห็นด้วยกับการจัดการอบรม
ศึกษาด้านเพศและชีวิตครอบครัว ๖๒% เทียบ
กับผู้ไม่เห็นด้วย ๔% ผู้ที่ไม่มีความเห็นมีมากถึง
๓๔% เมื่อเทียบอัตราส่วนของผู้เห็นด้วยต่อผู้
ไม่เห็นด้วย (๑๕ ต่อ ๑) ปรากฏว่ามากกว่า
อัตราส่วนในกรุงเทพฯ (๘ ต่อ ๑) เสียอีก ตัว
เลขเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านทั่วไปไม่ว่า
ในชนบทหรือกรุงเทพฯ ล้วนประสงค์ที่จะให้มี
การสอนเพศศึกษาทั้งนั้น

ความรู้ด้านการคุมกำเนิด ผู้ที่ยังไม่แต่ง
งานทั้งชายและหญิง ประมาณ ๕๙% ตอบว่ามี
ความรู้เกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิด จำนวนนี้ใกล้เคียง
กับของชาวกรุงเทพฯ (๖๓%) ส่วนผู้ที่แต่งงาน

* ข้อมูลทั้งหมดได้มาโดยความเอื้อเฟื้อของ *ชมรมนิเวศวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*

แล้วประมาณ ๗๓% ตอบว่ามีความรู้ดังกล่าว ซึ่งต่ำกว่าจำนวนของชาวกรุงเทพฯที่ตอบว่า (๘๓%) เล็กน้อย

แหล่งความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด โดยที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาเพียงถึงชั้นประถมสี่ ดังนั้นถึงแม้จะมีการบรรจุหลักสูตรเพศศึกษาเข้าในโรงเรียนมัธยม ก็คงจะมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่มีโอกาสได้รับการศึกษาดังกล่าวนี้ จากการสอบถาม ปรากฏว่า ผู้ที่ยังไม่แต่งงานส่วนใหญ่ (๖๓%) ได้ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดมาจากญาติพี่น้อง และเพื่อนฝูง ผู้ที่แต่งงานแล้วจำนวนมากพอสมควร (ประมาณ ๕๕%) ได้ความรู้มาจากเจ้าหน้าที่อนามัย โดยเฉลี่ยแล้วมีเพียง ๕% เท่านั้นของทั้งผู้ที่แต่งงานแล้วและยังไม่ได้แต่งงาน ที่ตอบว่าได้ความรู้มาจากสื่อมวลชน ดังนั้นเห็นได้ชัดว่า สื่อมวลชน เช่น วิทยุ และ โทรทัศน์ของเรา ยังอาจจะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้อีกมากในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

การทำแท้ง มีผู้เห็นด้วยกับการเปิดโอกาสให้ทำแท้งได้อย่างเสรี ๑๔% ผู้ไม่เห็นด้วย ๗๔% นอกนั้นไม่มีความเห็น อัตราส่วนของผู้เห็นด้วยต่อผู้ไม่เห็นด้วยในบ้านไผ่ (ประมาณ ๑ ต่อ ๕) น้อยกว่าอัตราส่วนในกรุงเทพฯมาก ๆ (ประมาณ ๓ ต่อ ๕)

ท่านเห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวหรือไม่ มีคำตอบว่าเห็นด้วยอย่างล้นหลามถึง ๘๕% เทียบกับไม่เห็นด้วยเพียง ๕% อีก ๑๐% ไม่มีความเห็น

ท่านวางแผนครอบครัวหรือเปล่า คำตอบคำถามข้อนี้ แสดงให้เห็นชัดถึงความแตกต่างระหว่างความหวังกับความเป็นจริง มีเพียง ๑๕% เท่านั้นที่ตอบรับว่าวางแผนครอบครัว ๗๙% ตอบปฏิเสธ อีก ๖% ตอบว่า เคยแต่เลิกไปแล้ว (ในกรุงเทพฯมีผู้ตอบรับ ๓๙% ตอบปฏิเสธ ๔๑% ตอบว่าเคยแต่เลิกแล้วอีก ๒๐%)

การคลอดบุตร ตัวเลขจากกระทรวงสาธารณสุขแสดงว่า หมอตำแยยังมีความสำคัญที่สุดเช่นแต่เคยมา ในการสำรวจจาก พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๔ ในบ้านไผ่ ปรากฏว่าการคลอดถึง ๗๙% ทำโดยหมอตำแย อีก ๑๑% ทำโดยญาติหรือเพื่อนบ้าน ส่วนพยาบาลผดุงครรภ์และแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ได้ส่วนแบ่งงานกันไปฝ่ายละ ๕% เท่านั้น สถานที่คลอดส่วนใหญ่ (๙๓%) คือบ้าน

จำนวนบุตร ในจำนวนผู้ที่สอบถามทั้งหมดประมาณ ๓๕% ประารถนาจะได้บุตรทั้งสิ้นสี่คน เกือบ ๒๕% ต้องการห้าคน อีกประมาณ ๑๕% ต้องการมากกว่าห้า เมื่อแยกถามหนุ่มสาวที่อายุระหว่าง ๑๕ ถึง ๒๕ ปีที่ยังไม่ได้แต่งงานแล้ว ปรากฏว่าได้ตัวเลขที่นำวิตกน้อยลงไปบ้าง

กล่าวคือจำนวนบุตรที่ต้องการตกอยู่ในข่ายสามถึงสี่คน นี่เป็นจำนวนบุตรในความฝัน ความจริงเป็นอย่างไร จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ของผู้ที่อายุระหว่าง ๔๐ ถึง ๔๕ ปีมีประมาณห้าถึงหกคน มากกว่าจำนวนที่อยากจะได้ทั้งในสองกรณีข้างต้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว ชาวบ้านไผ่มีทัศนคติไม่ต่างจากชาวกรุงเทพฯ มากนัก ในการที่ประสงค์จะวางแผนครอบครัวของตน และมีความรู้ที่ถูกต้องโดยทั่วไปเกี่ยวกับเพศและอนามัยครอบครัว

อัตราส่วนของชาวบ้านไผ่ที่เห็นด้วยกับการทำแท้งโดยเสรีมีน้อยกว่าชาวกรุงเทพฯ มาก ชาวบ้านไผ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดน้อยกว่าชาวกรุงเทพฯ และในจำนวนผู้ที่มีการคุมกำเนิดนั้นมีเพียงน้อยมาก (๑๔%) ที่วางแผนครอบครัวของตน โดยเฉลี่ยแล้ว จำนวนบุตรที่ชาวบ้านไผ่คิดว่าเหมาะสมคือสี่ถึงห้าคน แต่จำนวนบุตรที่จะมีจริงๆ คือ ห้าหรือหกคน ถ้าสภาพทางสังคมและอนามัยจะไม่เปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันมากนัก ๑

สมยศ อุตทวงศ์

เริ่มแต่ 2475

ผลิตภัณฑ์แข่งเปี่ยมด้วยคุณภาพ

อย่างเอเชียน

<p style="margin: 0;">ลัคส์</p> <p style="margin: 0;">ไลฟ์บอย</p> <p style="margin: 0;">รินเซ</p> <p style="margin: 0;">ชันซิล</p>	<p style="margin: 0;">ชันโลด</p> <p style="margin: 0;">บรีส</p> <p style="margin: 0;">กิบีซี</p> <p style="margin: 0;">รอยเก้</p>
--	---

ผลิตในประเทศไทย โดย บริษัท ลิโอบอร์บราเธอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด

หนังสือรวมเรื่องสั้น บทละคร และร้อยกรอง
ของวิทยากร เชียงกุล ชื่อ **ฉันทิงมหาความหมาย** และคำนำเชิงวิจารณ์ งานเขียนวรรณกรรม ของคนรุ่นใหม่
โดย สุชาติ สวัสดิ์ศรี มีขายที่ สำนักพิมพ์สมาคมสังคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ศูนย์กิตติกรรม ดวงกมล
สหกรณ์มหาวิทยาลัยและแผงหนังสือบางแห่ง
หรือสั่งซื้อได้ที่ กมล กมลตระกูล ๑๔๘๖ ซอยชนาธิภย์ ๔ เจริญนคร คลองตันไทร ก.ท. ๖ ราคาเล่มละ
๗ บาท

กวีต่างแดน

พาโบล นารูดา

กวีชิลี ผู้ได้รับรางวัลโนเบลทางวรรณคดีประจำปี

พาโบล นารูดา (Pablo Neruda) เกิดเมื่อปี ๑๙๐๔ เริ่มเขียนบทกวีตั้งแต่อายุ ๘ ขวบ หนังสือรวมบทกวีเล่มแรกของเขาชื่อ "สนธยา" (Crepusculario) ตีพิมพ์เมื่อปี ๑๙๒๓ เล่มต่อมาคือ กวีนิพนธ์เกี่ยวกับความรัก และ หนังสือบทเพลงของความสิ้นหวัง (Twenty-One Poems and One Song of Despair)

นารูดาเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ เขาได้ร่วมเลือกให้เป็นวุฒิสมาชิกของสภาชิลี ในปี ๑๙๔๕ ต่อมาในปี ๑๙๔๘ ได้ถูกบังคับให้หนีออกนอกประเทศ ต้องลี้ภัยการเมืองอยู่จนปี ๑๙๕๓ เขาได้รับรางวัลสันติภาพของสตาลิน และได้รับรางวัลโนเบลทางวรรณคดีประจำปี เขาถูกรู้ว่าเป็นคนหนึ่งที่ชื่นชมงานกวีของนารูดา มาก

บทกวี

รัฐบาลเงาของอเมริกา คือ ผู้เชี่ยวชาญเรื่องจีน

เป็นเวลา ๒๐ กว่าปีมาแล้ว ที่อเมริกาแบกปัญหาหนักอกอันเกี่ยวเนื่องด้วยความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศกับจีนแดง โดยหาทางออกไม่ได้ ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับสถานการณ์ภายในประเทศระหว่างจีนแดงกับอเมริกาเองด้วย จาก สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับจีนแดง ทำให้หวนคิดถึงเบื้องหลังการติดต่อระหว่างประเทศอเมริกากับจีนแดง ซึ่งพอจะคาดคะเนได้ว่า คงมีการติดต่อกันมานานพอสมควร โดยที่คนภายนอกไม่มีโอกาสรู้รายละเอียด สำหรับคนอเมริกันเอง โดย

บางตอนจาก
“อคตนาตังมิเกวอ โอเทโร ซิววา
แห่งคาราคัส” (๑๙๔๔)

ฉันคิดถึงคุณ และเวเนซุเอล่าที่ขมขื่นของคุณด้วย
หลายปีมาแล้ว ฉันได้พบนักศึกษาผู้หนึ่ง
ซึ่งมีรอยแผลเป็นที่หน้าแข้ง
รอยที่เกิดจากโชครวนตามคำสั่งการของนายพล
เขาเล่าให้ฉันฟังถึงกลุ่มคนมีโซ่ล่ามซึ่งถูกใช้ให้ทำถนน
และคุกซึ่งคนที่เข้าไปมักจะไม่ได้ออกมาอีก
เพราะนั่นคือวิถาทออเมริกาของเราได้เป็นมา
อเมริกาที่ประกอบไปด้วยแม่น้ำที่เขียวคราก
และผู้เสีย
แต่ตลอดความยาวของกาลเวลาอันมีมืดและแม่น้ำ
สิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอคือหน้าแข้งซึ่งมีเลือดไหลซึม ๆ
บางครั้งก็อยู่เคียงข้างกับบ่อน้ำมัน
ขณะน้ำมันกำลังเกิดขึ้นที่บ่อในเทรท ปิซากัว
ซึ่งมีผู้นำ ๆ คนหนึ่งได้ฝังประชาชนที่ตที่สุด
ในประเทศนั้นเสีย
เพื่อที่จะได้หากินจากกระดูกของพวกเขา
นั่นคือเหตุผลที่คุณเขียนบทกวี
เพื่อที่ วันหนึ่ง อเมริกาซึ่งนำอภัยศและบาดเจ็บแห่ง
จะได้ปล่อยให้ผู้เสียเลือดเดินและเก็บเกี่ยวมรดกของ
ตัวเองได้
โดยไม่ต้องมีการเขียนก่อนนำกล่าว
และเลือดแห่งกรงอยู่บนมือของเพชฌฆาตและนักธุรกิจ

เฉพาะบรรดา “ผู้เชี่ยวชาญเรื่องจีน” อาจจะ
เตาสถานการณ์และเหตุการณ์ที่นำไปสู่การเจรจา
กันระหว่างผู้นำของสองประเทศได้ เพราะเป็น
กลุ่มคนที่พอจะได้รับความเป็นไปทางการเมืองและ
สภาพการณ์ทั่ว ๆ ไปของจีนแดงและอเมริกาพอ
สมควร

ในราวกลางปีนี้ กลุ่มนักวิชาการ นักวิจัย
และอาจารย์มหาวิทยาลัย ได้ติดต่อขอเข้าไป

ท่องเที่ยวและศึกษาในจีนแดง โดยขอผ่านทาง
สถานทูตในฮ่องกง (ทางฝ่ายอเมริกายังไม่ยอม
ออกหนังสือเดินทางให้) กล่าวกันว่าผู้ยื่นหนังสือ
ขอเดินทางเข้าจีนแดงหลายร้อยคน (ส่วนใหญ่
เป็นนักหนังสือพิมพ์ นักวิจัย และอาจารย์ กับ
นักศึกษามหาวิทยาลัย บุคคลที่จะได้รับอนุญาต
ให้เดินทางเข้าประเทศได้ จะต้องมีคุณสมบัติ
หลายประการ ซึ่งยังไม่มีใครรู้เหมือนกันว่า

พิจารณาจากอะไรเป็นหลัก แต่คาดคะเนจากคนที่เดินทางกลับมาแล้ว ส่วนใหญ่เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องจีน กลับเป็นอาจารย์หรือนักหนังสือพิมพ์ที่มีความคิดเป็นตัวของตัวเอง มากกว่าที่จะเป็นพวกขวาจัด หรือซ้ายจัด

นักวิชาการกลุ่มแรก ที่เดินทางไปจีนแดง และกลับมาเสนอผลการเดินทางให้แก่ *Committee Concerned Asian Scholars* (ซึ่งได้ตีพิมพ์เบื้องหลังสงครามอินโดจีนไปแล้ว ในหนังสือ "The Indochina Story" ผมจำได้ว่า ปรักษิตน์เองก็เคยตัดบางตอนเกี่ยวกับสงครามเวียดนามมาลงพิมพ์) อันประกอบไปด้วยนักศึกษา กับอาจารย์ จากหลายมหาวิทยาลัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางทั้งหมดเป็นเวลา ๑ เดือน ได้รับทุนจากทางรัฐบาลจีน กลุ่ม CCAS ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้าประเทศจีน พร้อมกับทีมบิงปองของอเมริกาได้รับอนุญาต

CCAS ใช้เวลาเดินทางและพักอยู่ตามชนบทมากกว่าในเมืองใหญ่ ๆ เพราะต้องการจะดูสภาพความเป็นอยู่ของคนทั่ว ๆ ไปมากกว่าคนส่วนน้อยในเมือง CCAS เริ่มบรรยายการเดินทางโดยฉายสไลด์และภาพยนตร์แสดงถึงลักษณะของตัวเมืองใหญ่ ๆ เช่น เชียงไฮ่ ซึ่งดูเรียบง่าย เพราะตามถนน ไม่มีรถเก๋ง หรือจักรยานยนต์วิ่ง คนส่วนมากขี่จักรยาน การเดินทางระยะไกลจะมีรถโดยสารขนาดใหญ่รับส่ง ซึ่งดูจะเป็นรถประ

เภทเดียวที่ใช้ถนน เพราะฉะนั้นปัญหาการจราจรจึงไม่ต้องพูดถึงจากตัวเมืองออกไปสู่ชนบทซึ่งเรียกว่าคอมมูน หรือหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านทุกคนเป็นสมาชิกคอมมูน และเลือกคนในหมู่บ้านเป็นกรรมการกลาง จัดการผลประโยชน์ต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ก็หาทางเพิ่มผลผลิตให้แก่ตัวเอง เครื่องไม้เครื่องมือล้วนเป็น ของค้อน ช่างโบราณ เครื่องทุ่นแรงแทบจะไม่มีเลย บางหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ตัวเมือง อาจจะไปขอยืมรถแทรกเตอร์จากศูนย์ในเมืองได้ ซึ่งก็เป็นแทรกเตอร์แบบเก่า ได้รับมาจากรัสเซียหลายสิบปีแล้ว และในปัจจุบันจีนก็เริ่มผลิตรถแทรกเตอร์เองได้แล้ว เป็นที่น่าสังเกตว่า ลักษณะสำคัญของแต่ละหมู่บ้าน คือ การพึ่งตัวเองได้ (*Self-sufficient*) เช่น จะมีโรงงานเล็ก ๆ ในหมู่บ้าน ผลิตเครื่องใช้สำหรับครอบครัวและเครื่องยนต์ดีเซลเล็ก ๆ สำหรับการเกษตร ฯลฯ ระยะเวลาการทำงาน ๘ ชั่วโมงต่อวัน อาทิตย์ละ ๖ วัน

นอกจากนั้น ลักษณะสำคัญอีกอย่าง สำหรับเมืองหรือชนบทก็ตาม คือการปลูกต้นไม้ บางเมืองจะมีต้นไม้ปกคลุมไปหมด ทั้งตามถนนหนทาง โดยเฉพาะตามสวนสาธารณะจะตกแต่งอย่างประณีต พร้อมกับมีป้ายติดไว้หน้าประตูว่าสวนนี้เป็นแรงงานของกรรมกร สำหรับให้กรรมกรพักผ่อน บางเมืองจะมีวัดเก่า ๆ อยู่ ซึ่งดูจะไม่ได้ใช้ทำอะไรมากนัก นอกจากเก็บเอาไว้เป็นของเก่า

ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม นับว่าน่าสนใจมาก เพราะตามโรงเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจะเน้นการสอนให้เด็กรอบรู้ในศิลปะ ดนตรี และอักษรศาสตร์ ด้านดนตรีนั้น มีการสอนให้เล่นดนตรีสมัยใหม่ เช่น ไวโอลิน เบียโน และกีตาร์ มีการเรียนเต้นบัลเลต์ มีการบรรเลงเพลงคลาสสิก (ของตะวันตก) ขณะเดียวกันก็มีการประยุกต์เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ของจีน ซึ่งแสดงออกถึงการปฏิบัติ การต่อสู้ยู่ตลอดเวลา ส่วนภาพเขียนแบบจีนซึ่งเป็นคลาสสิกนั้นก็ยังมี การเรียนอยู่ตลอดเวลา บางภาพจะมีการประยุกต์ระหว่างศิลปะแบบเก่ากับวัฒนธรรมแบบใหม่ เช่น ภาพทิวทัศน์ ภูเขา ต้นไม้ แม่น้ำ ซึ่งเป็นแบบเก่า จะมีเสริมแทรก รูปคนงาน กับมี โรงงานเล็ก ๆ ตั้งอยู่ด้วย ซึ่งมองผิวเผิน แทบจะไม่เห็นความแตกต่างระหว่างของใหม่กับของเก่าเลย

ระหว่างที่ CCAS พักอยู่ในปักกิ่งนั้น พิพิธภัณฑสถานหลายแห่งยังปิดอยู่ ทั้งนี้ เนื่องจากการปฏิวัติวัฒนธรรมระหว่างปี ๑๙๖๖—๖๗ โดยเริ่มต้นจากการแตกแยกทางความคิดระหว่างกลุ่มหลิวเซาซีกับเมาเซตุง กลุ่มหลิวเซาซีต้องการให้ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของปัญญาชนให้ดีขึ้น ส่วนกรรมากรนั้นมีความสำคัญรองลงไป กลุ่มสนับสนุนเมาเซตุง ตั้งขบวนการเรดการ์ด และปะทะกับกลุ่มหลิวเซาซี ถึงกับเสียชีวิต ไปหลายคน ขณะนั้นเหตุการณ์สงบ และกลุ่มเรดการ์ดได้

ชัยชนะจึงมีการเปลี่ยนแปลงและโยกย้ายหลักฐานต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งทำขึ้นในสมัยหลิวเซาซีเสียใหม่ให้สอดคล้องกับแนวความคิดใหม่ที่ถูกต้องของเมาเซตุง

ผลของการปฏิวัติวัฒนธรรม ตามที่ศาสตราจารย์ บี. ไมเคิล โฟรลิค (*Professor B. Michael Frolic*) เขียนเล่าจากการเดินทางไปเยี่ยมมหาวิทยาลัยปักกิ่ง และสัมภาษณ์อาจารย์ นักเรียนและคนงาน ได้ความว่า มหาวิทยาลัยได้เปลี่ยนจุดมุ่งหมาย จากการสนองตอบคนส่วนน้อยมาสู่คนส่วนใหญ่ เริ่มด้วยการเปลี่ยนวิธีรับนักศึกษา โดยกำหนดคุณสมบัติดังต่อไปนี้ ๑) ต้องเป็นคนที่สนใจและมีบทบาททางการเมือง มีอุดมการณ์ สามารถดัดแปลงความคิดของเมา และทฤษฎีมาร์กซิสม์-เลนินนิสม์ได้ และต้องมีความตั้งใจรับใช้คนส่วนมากอย่างจริงจัง ๒) ต้องมีประสบการณ์อย่างน้อย ๓ ปีในการทำงาน (เช่น ในโรงงานของกองทัพ ฯลฯ) และมีอายุอย่างน้อย ๒๐ ปี กับมีความรู้ประมาณระดับเตรียมอุดม ๓) ต้องเป็นผู้มีร่างกายสมบูรณ์ เพราะฉะนั้นในระยะหลังจึงมีคนงาน หลายระดับ หลายประเภท เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยปักกิ่ง

สิ่งหนึ่งที่คนอเมริกันสนใจมากได้แก่การแพทย์ เพราะจีนดัดแปลงระบบการแพทย์โบราณมาใช้กับระบบการแพทย์แบบใหม่ (ตะวันตก) เช่นในการผ่าตัด แทนที่จะวางยาสลบคนไข้ หมอจะใช้เข็มทิ่มไปตามจุดต่าง ๆ ใน

ร่างกาย (Acupuncture) ทำให้บริเวณผ่าตัดหมดความรู้สึกแล้วจึงเริ่มผ่าตัด ในระหว่างนั้นคนไข้ยังมีสติพูดคุยได้ตลอดเวลาจนเสร็จ และแทนที่จะนอนพักผ่อน ปรากฏว่าคนไข้สามารถเดินกลับบ้านได้เลย วิธีการ (Acupuncture) ใช้เข็มนี้ยังสามารถใช้รักษาโรคบางอย่างได้อีกด้วย และที่สำคัญ คือ ชาวบ้านทุกคนมีโอกาสได้รับบริการจากทางโรงพยาบาลทัดเทียมกัน การผลิตแพทย์ก็ใช้แบบง่าย ๆ คือ ฝึกคนธรรมดาให้มีความรู้ในการรักษาโรคง่าย ๆ

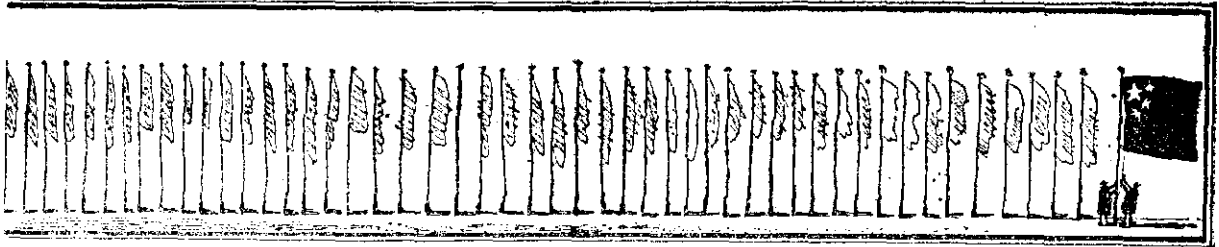
บรรดาความรู้ต่าง ๆ ที่ทางกลุ่ม CCAS นำออกเผยแพร่ หลายคนที่ได้ฟังเรื่องราวต่าง มีปฏิกิริยาต่าง ๆ กัน นักศึกษาจีนชาติ ไม่ยอมเชื่อว่า นี่เป็นภาพของสังคมจีนในผืนแผ่นดินใหญ่ทั้งหมด นักศึกษาเชื้อชาติและสัญชาติได้หัวน (ซึ่งแสดงว่าไม่ได้เป็นคนจีน) ปฏิเสธไม่ยอมรับ

รู้เรื่องราวหรือความคิดของจีนแดงและจีนชาติ และไม่ยอมให้มีรัฐบาลจีนอยู่บนเกาะไต้หวันอีกต่อไป ส่วนนักศึกษาอเมริกันหลายคน สนใจแปลกใจ และอยากเดินทางเข้าไปในจีน น้อยคนที่ได้เห็นภาพนี้แล้วจะไม่มีปฏิกิริยา ซึ่งหลายคนเต็มไปด้วยอคติ

เมื่อ ศาสตราจารย์ไพโรลิก บอกรายการในมหาวิทยาลัยบักกิงว่า คนอเมริกันเห็นคนจีนมี ๒ แบบ คือ แบบของทางการ กับแบบที่เห็นลักษณะส่วนตัวของคนจีน ก็ไม่แน่ใจเหมือนกันว่าอันไหนจะแทนคนจีนจริง ๆ คำตอบจากบักกิงก็คือ ในอนาคตเขาอาจจะได้เห็น ๓ แบบ และแบบที่ ๓ คือภาพของจีนที่ถ่ายทอดผ่านคนอเมริกันนั่นเอง ©

อนันต์ อภรณ์สุวรรณ

อันเนื่องมาจากปก
เขียนที่ เบอร์ ๒๕
ใบที่ขยับห้าน้ำแข็งแกลงสาร โชคของท่าน
เปรียบดังสร้างสหพน ถัดก็อการสะดวกทำข้ามทันที
เวลานี้ยังบ่งบ่งลำบาก แรกลงรากต้องเหนื่อยเมื่อย
เต็มที่ พอคล่องสำเร็จเสร็จสันต์ สหพนจะช่วย
ให้ทุกข์สบาย ลาภของท่านนั้นหนอจงรอก่อน ไม่
ต้องร้อนใจบ่งบ่งจดหมาย ถึงเวลาแล้วจะเห็นไม่เว้น
วาย ยิ่งแก่กายยิ่งสำราญบานเบิกทรวง เนื้อคุณ
ท่านว่าเป็นคนหม้าย อยู่ด้วยกันแล้วสบายจะหายห่วง
พร้อมสินทรัพย์ชายหญิงส่งทั้งปวง อีกคล่องทุกซ์
โชคโรคลภัย เฮย ๆ
จากเขียนที่ท่านาสของดุจี่ควาไฟงานวัดกุเขาทอง

แปลสภาพลอกจาก หนังสือพิมพ์ นวยอร์คไทมส์

ตอบปัญหาอันสืบเนื่องมาจากฉบับจีนแดง

ญัตติโหม่ จีนเดียว คือสาธารณรัฐประชาชนจีน ของอัลบานเนีย ชนด้วยคะแนนเสียง ๗๖

ต่อ ๓๕

ญัตติโหม่ สองจีน คือจีนไต้หวันและสาธารณรัฐประชาชนจีนของสหรัฐฯ แพ้ไปด้วย
คะแนนเสียง ๕๕ ต่อ ๕๔ โดยมีประเทศที่ไม่ออกเสียง ๑๗ ประเทศ

ประเทศที่ออกเสียงสนับสนุนญัตติของอัลบานเนีย ๗๖ ประเทศ

อัฟกานิสถาน อัลบานเนีย อัลจีเรีย ออสเตรเลีย เบลเยียม บรูไน บอทสวานา อังกฤษ บุลกาเรีย
พม่า บูร์นดี โบโรโตเซีย คาเมรูน แคนาดา คิงดา ซิลี คิวบา เชโกสโลวาเกีย เดนมาร์ก อีคิวทอร์
อียิปต์ อีคิวทอร์ เวียดนาม เอธิโอเปีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส ฆานา กินี กัวยาเนอ ฮังการี ไอซ์แลนด์
อินเดีย อิหร่าน อิรัก ไอร์แลนด์ อิสราเอล อิตาลี เคนยา คูเวต ลาว ลิเบีย มาเลเซีย มาลี เม็กซิโก
เม็กซิโก มองโกเลีย มอริสเชียส เนปาล เนเธอร์แลนด์ ไนจีเรีย นอร์เวย์ ปากีสถาน เซาท์แอฟริกา
คองโก เปรู โปแลนด์ ปอร์ตุเกส รัมเนีย รวันดา เซเนกัล เซเชลล์ สิงคโปร์ โซมาเลีย ซูดาน
สวีเดน ซีเรีย ทานซาเนีย ไทโก ทวีนิเดตส์ ทาจิกิสถาน เดอร์บี อุกันดา ยูเครน สหภาพโซเวียต เยเมน ยูโก
สลาเวีย และแซมเบีย

ประเทศที่คัดค้านญัตติอัลบานเนีย ๓๕ ประเทศมี

ออสเตรเลีย โบลิเวีย บราซิล สาธารณรัฐแอฟริกา ซาด คองโก คอสตาริกา คาโฮเม สาธารณรัฐ
โตมินิกัน เอลซาวาดอร์ กาบอง แกมเบีย กัวเตมาลา ฮาอิตี ฮอนดูรัส ไอเวอรีโคสต์ ญี่ปุ่น เขมร เลโซโธ
ลิเบีย มาดากัสการ์ มาลาวี มัลตา นิวซีแลนด์ นิการากัว ไนเจอร์ พารากวัย ฟิลิปปินส์ เซาท์แอฟริกา
แอฟริกาใต้ สวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา ฮาฟเพอร์ไวลท์ อูรุกวัย เวเนซุเอลา

ประเทศที่ไม่ออกเสียง ๑๗ ประเทศ

อาร์เจนตินา บาห์เรน บาร์บาโดส โคลัมเบีย ไชปรัส ฟิจิ กรีซ อินโดนีเซีย จาไมกา จอร์แดน
เลบานอน ลักเซมเบิร์ก เม็กซิโก ปานามา คิวบา สเปน และประเทศไทย

ประเทศที่ขาดประชุม ๓ ประเทศ

มาลดีฟ, สาธารณรัฐจีน และโรมาเนีย (โรมาเนียเป็นประเทศที่เพิ่งจะเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ
เป็นสมาชิกอันดับที่ ๑๓๑)

วิจารณ์หนังสือ

ประเพณีเนื่องในการแต่งงาน

ประเพณีเนื่องในการปลูกเรือน

เสฐียรโกเศศ

(สำนักพิมพ์สมาคมสังคมนิยม พิมพ์ครั้งที่ ๒)

๓๒๓ หน้า / ๓๕ บาท

หนังสือชุด ประเพณีไทย ของเสฐียรโกเศศนั้น มีผู้ต้องการมาทุกยุคทุกสมัย และได้แยกพิมพ์ไปในการต่างๆ มากมาย ทั้งแยกเป็นเรื่องย่อยๆ หรือรวมกันเข้าหลายเรื่องก็มี แต่ที่สมบูรณ์ที่สุด เห็นจะเป็นชุด ประเพณีไทย ที่สำนักพิมพ์สมาคมสังคมนิยม พิมพ์เป็น ๔ เล่มชุด อันได้แก่ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เกิด-ตาย ๑ ประเพณีเบ็ดเตล็ด ๑ ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล ตรุษ-สารท ๑ และเล่มสุดท้ายที่ขาดตลาด และจัดพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งที่ ๒ นี้ คือ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต ปลูกเรือน-แต่งงาน

ผู้สนใจเรื่องประเพณี มักได้พื้นฐานมาจากหนังสือของเสฐียรโกเศศ แต่งแทบทั้งสิ้น เพราะได้วางรากฐาน และแนวทางที่จะค้นสืบต่อไปให้ทุกเรื่อง เรื่องใดที่ท่านรู้จักเขียนไว้ให้ปรากฏอย่างละเอียด

เปรียบเทียบกับเก่าและใหม่ ทั้งค่างอื่นต่างชาติมารวมไว้ จำเพาะเรื่องประเพณีแต่งงาน และปลูกเรือนของชาวไทย ซึ่งมีปรากฏในหนังสือเล่มนี้ มีความเป็นไปสมัยแต่ก่อนอย่างไร เปลี่ยนแปลงอะไรบ้างแล้วเปรียบเทียบกับปัจจุบัน ก็เห็นได้ว่า คนแต่ก่อนมีความเป็นอยู่ ชีวิตจิตใจ กับคนเดี๋ยวนี้ แตกต่างกันตรงไหน อย่างไรบ้าง อันจะทำให้เรารู้จักตัวเองดีขึ้น

หนังสือเล่มนี้ แบ่งออกเป็นสองเรื่องใหญ่ๆ คือ ประเพณีเนื่องในการสร้างบ้านปลูกเรือน กับประเพณีเนื่องในการแต่งงานบ่าวสาว โดยแยกเป็นรายละเอียดแต่ละหัวข้อ อธิบายพร้อมยกตัวอย่างและวิจารณ์ประกอบ ทำให้เข้าใจง่าย ท่านผู้เขียนเองเป็นเอกทางภาษาไทยอยู่แล้ว ความที่อธิบายจึงแจ่มชัด ประเพณีแต่เก่าก่อนที่ท่านเขียนไว้ ถึงแม้จะเทียบกับปัจจุบันว่าต่างกันมากเพียงไร หรืออะไรที่เลิกใช้เลิกทำกันไปแล้ว หรือทำไปเพราะเห็นว่าสังคมอื่นทำก็ทำตาม อันที่ท่านมักแสดงไว้ให้คิดเสมอ เช่นว่าด้วยเรื่องมานกันบึงฝาดตรงที่พระนั่งสวดมนต์

“ข้าพเจ้าเคยไปงานมงคลสมรส หรืองานมงคลอื่นๆ ที่เป็นของชาวบ้าน ไม่ว่าเรือนที่ใช้เกี่ยวกับงาน เป็นต้องมีมานกันบึงฝาดตรงที่พระนั่งสวดมนต์ เรื่องคงเป็นเพราะฝาดเรือนโบราณไม่ได้ทาสี และไม่มีการหรือเครื่องประดับอย่างอื่น และส่วนมากก็เป็นเรือนฝาดจาก ฝาดกระแจะอ่อนหรือฝาดขี้ตะกั่ว ที่เป็นฝาดกระดานเป็นของมาทีหลัง และเป็นของผู้มีอันจะ

กิน เพราะฉะนั้นฝ่ายของเรอนเหล่านี้จึงทนไม่ได้นาน และแก่กว่าคราไม่น่าดู จึงจำเป็นต้องเอาเข้ามาเป็น ส้มตอกและตวลดาช งาม ๆ กันเป็นเครื่องประดับฝา แทนในวันม้งาน จึงเลียดคิดเป็นประเพณีมาโดยไม่รู้ ด้ว ถึงฝางจะงามด้อยแล้ว ก็ยังไม่วายกันม้าน ถ้าไม่ กันก็รู้สึกมีอะไรซัด ๆ อยู่ ดูไม่เห็นขรมเป็นงานเป็น การ เพราะด้วยความสะดวกขึ้น”

เรื่องเช่นนั้น แม้ในปัจจุบัน ก็ยังคิดกันอยู่ บ้าน ผู้คุมเงินที่ทาสสวยงามก็ยังมีฝาปิดกันฝักกันอยู่ ซึ่ง เป็นเรื่องที่แก้ไม่ได้ หรืออนุโลมได้ถ้าไม่รู้จักประ ยกต์ ทำตามแบบเก่าไว้ไป ก็เห็นจะยุ่งยากกันอยู่ อย่างนี้ เสียเวลา เสียเงินไปอีก หนังสือเล่มนี้ จึง

เป็นประโยชน์มากสำหรับคนรุ่นใหม่ที่จะแก้สังคม โดยเชื่อมอดีตกับปัจจุบันให้เข้ากันด้วยดี

การพิมพ์ครั้งที่ ๒ นี้ มีรูปประกอบบางรูปเปลี่ยน ไปแต่ก็ชัดเจนขึ้น อย่างอื่นเช่นเดิม แม้ใบปกจะใช้ บล็อกเดิมจนดูเก่าไปบ้างก็ตาม สารบัญคนเรื่องที่มี ทัยเล่มให้ประโยชน์มาก ท่านที่ยังมีหนังสือชุด ปรัช เพนไทย ไม่ครบชุด ควรจะหาให้ครบชุดรวมกับเล่ม อื่น ๆ อีก ๓ เล่ม ที่สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์ จัดพิมพ์ได้แล้ว

นิวัติ กองเพียร
โรงเรียนเพาะช่าง

**วารสารสังคมศาสตร์ฉบับพิเศษ
รายงานเบื้องต้นการวิจัยอยุธยา**

(สถาบันวิจัยสังคมศาสตร์ จุฬาฯ)
๓๐๘ หน้า ๒๕ บาท

สถาบันวิจัยสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งขึ้นในคณะรัฐศาสตร์เมื่อ เดือนกันยายน ๒๕๑๐ เพื่อเป็นแหล่งสำหรับอาจารย์ และนิสิตที่จะฝึกและหาประสบการณ์ ในการทำวิจัย สนามอย่างแท้จริง และเพื่อเพิ่มสมรรถภาพและ จำนวนนักวิจัยที่ดี ซึ่งหาได้ยากในเมืองไทย โครงการ

การแรกของการวิจัยสนามที่สถาบันวิจัยสังคมศาสตร์ ได้จัดขึ้นในฤดูร้อนของปี ๒๕๑๑ ก็คือโครงการวิจัย ในบริเวณจังหวัดอยุธยา และได้จัดให้มีการทำวิจัย สนามในจังหวัดนี้อีกในปีต่อ ๆ มา และเมื่อพิจารณา ว่า นอกจากได้ความชำนาญในการวิจัยสนามแล้ว ยัง ได้ความรู้เพิ่มขึ้นอีกมากมาย ความรู้จากผลของการ ทำวิจัยสนามที่ผ่านมามีบางส่วนจึงได้ปรากฏเป็นเล่ม ขึ้นใน วารสารสังคมศาสตร์ ฉบับพิเศษ นั่นคือ “รายงานเบื้องต้นการวิจัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

เนื่องจากการรายงานครั้งนี้เป็นเพียงการรายงาน เบื้องต้น ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคมศาสตร์ได้ ขอมริบในคำนำว่า บทความต่าง ๆ ที่เขียนขึ้นใน วารสารฉบับพิเศษนี้มีข้อบกพร่องมากมาย แต่เนื่อง จากประโยชน์ของข้อมูลต่าง ๆ ที่ยังนำสมัยอยู่มาก เกินข้อบกพร่องทั้งหลาย จึงสมควรจะนำมาเผยแพร่ เพื่อเป็นวิทยาทานและเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา เกี่ยวกับสังคมชั้นพื้นฐานในเมืองไทยต่อไป ยิ่งกว่า นั้นทางสถาบันฯ จำต้องแสดงผลงานออกมาบ้างเพราะ ได้ตั้งขึ้นเป็นทางการถึงสามปีครึ่งมาแล้ว ดังนั้นผู้ อ่านบางท่านอาจจะรำคาญในวิธีการเขียนซึ่งซ้ำซาก กันหลายแห่ง หรือในการเขียนพรรณนาโดยไม่ค่อย จะมีกาวิเคราะห์ในบางบท

อย่างไรก็ตาม ข้อดีของวารสารฉบับพิเศษนี้มากกว่าข้อเสีย ถ้าเราพิจารณาว่า ๑) ข้อมูลที่เสนอมานี้มีมากมายและน่าสนใจเพราะไม่สามารถจะหาได้ตามแหล่งวิจัยอื่น ๆ ผู้สนใจอาจจะใช้ข้อมูลเหล่านี้ไปวิเคราะห์อีกทีหนึ่งก็ได้ ๒) บทความบางเรื่องมีสาระและให้ความรู้มากมาย ทั้งยังได้รับการวิเคราะห์อย่างดีด้วย เช่น “นักบริหารส่วนภูมิภาค: การศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” “การเล่นแชร์ในตลาดอยุธยา” “การค้าข้าวในอยุธยา” และ “ความแตกต่างทางสังคมในเมืองอยุธยา” ๓) มีบทความสำหรับคนไทยซึ่งไม่ถนัดภาษาอังกฤษและชาวต่างประเทศซึ่งไม่ถนัดภาษาไทย เพราะถ้าบทความเป็นไทย บทความจะเป็นอังกฤษหรือถ้าบทความเป็นอังกฤษ บทความก็จะเป็นภาษาไทย และ ๔) เหตุผลข้ออื่นอาจจะไม่เกี่ยวกับบทความใดโดยเฉพาะแต่เป็นการสนับสนุนการทำวิจัยสนามโดยคนไทย ซึ่งยังหาทำวิจัยอย่างแท้จริงได้ไม่มากนัก การที่ทางสถาบันวิจัยสังคมศาสตร์พยายามส่งเสริมการทำวิจัยอย่างถูกต้องตามแบบแผนในเมืองไทย และเพื่อให้คนไทยได้รู้จักเมืองไทยในสายตาของคนไทยแท้ ๆ โดยไม่ต้องคอยฟังความรู้จากชาวต่างประเทศ การวิจัยเช่นนี้ควรที่จะได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมมากกว่าการวิจารณ์อย่างปรกติทั่วไป

อย่างไรก็ตาม วารสารสังคมศาสตร์ฉบับพิเศษนี้ควรจะได้รับวิจารณ์ในเนื้อหาสาระสำคัญบ้าง โดยเฉพาะในจุดที่ผู้สนใจกับลักษณะสังคมไทยกำลังโต้แย้งกันอยู่ นั่นคือ ลักษณะของการเป็นเอกัตตบุคลิกของคนไทย บทความบางบทในวารสารเล่มนี้ยอมรับว่าคนไทยมีลักษณะเช่นนั้นคือตัวใครตัวมันมากกว่าจะรวมตัวเป็นกลุ่มเป็นเหล่า (ดูหน้า ๑๔, ๑๕, ๒๑๕) ข้อสังเกตเหล่านี้เป็นข้อสังเกตของนักสังคมศาสตร์ชาวต่างประเทศที่เปรียบเทียบกับสังคมไทยกับสังคมตะวันตกและญี่ปุ่น ปัจจุบันนี้นักสังคมศาสตร์หลายท่านไม่แน่ใจว่าลักษณะสังคมไทยจะเป็นเช่นที่ว่าไว้หรือไม่ เพราะคนไทยยังมีการติดต่อกันอย่างฉันทัญชาติ

พี่น้องเสมอ (ดูหน้า ๓๑๕) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและกันในชนบท (ดูหน้า ๑๘, ๑๓๕, ๒๓๖-๗) มีระบบการเชื่อมโยงซึ่งกันมีการรวมกลุ่ม เช่นกลุ่มผู้เล่นแชร์ ในตลาดอยุธยา และวงการค้าข้าวในอยุธยา แต่ในขณะเดียวกันคนอยุธยาเกือบจะคล้ายคนกรุงเทพฯ ในลักษณะของ “บ้านใคร ใครอยู่ อยู่ใคร ใครนอน” แล้วเพราะอยุธยาได้เจริญขึ้นในด้านเศรษฐกิจและมีโครงสร้างทางอาชีพคล้ายคลึงกับกรุงเทพฯ (ดูหน้า ๑๗๓, ๓๒๑-๒) เพราะฉะนั้นการที่บทความในวารสารเล่มนี้ขัดกันเองก็ย่อมจะชี้ให้เห็นว่า นักสังคมศาสตร์ยังไม่ลงมติยินยอมรับการขนานนามสังคมไทยว่าเป็นสังคมที่มีโครงสร้างอย่างหลวม (Loosely structured society) เพราะประชาชนไม่ชอบรวมกลุ่มหรือทำงานร่วมกัน

บทความหลายบทในวารสารนี้ศึกษาจำเพาะเจาะจงตามหัวเรื่องต่าง ๆ เช่นเกี่ยวกับชาวจีน ข้าราชการ และการค้าข้าว เป็นต้น ซึ่งเป็นการแนะนำเกี่ยวกับสังคมชนบทอย่างดี แต่ในขณะเดียวกันความจำเพาะเจาะจงของแต่ละบทความจำกัดขอบเขตการศึกษาของผู้วิจัยเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะไม่ได้แสดงให้เห็นความสำคัญของแต่ละหัวเรื่องแท้จริงและไม่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอย่างเพียงพอ ยกเว้นเรื่องการค้าข้าว และรายละเอียดของตำบลลับบัวบางคอนแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละหัวข้อยังทิ้งไว้ให้ผู้อ่านเข้าใจเอาเองอีกด้วย ผลก็คือบทความต่าง ๆ มีลักษณะสถิตย์ (static) มากกว่าพลวัต (dynamic).

ผู้อ่านจะได้รับความรู้อย่างมากมาในเรื่องเกี่ยวกับศาสนาของชาวบ้าน พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเชื่อของโศกกลางของคลัง ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะหาอ่านได้ยากและนับวันประเพณีเหล่านี้ก็มีโอกาสสูญหายไปมากขึ้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะให้มีการศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยไม่เฉพาะแต่ในจังหวัดอยุธยาเท่านั้น แต่ในจังหวัดอื่น ๆ หรือภาคต่าง ๆ ไว้ เพื่อ

เป็นมรดกสำหรับชาวไทยในอนาคต ทั้งยังเป็นกา
ป้องกันมิให้ชนบทธรรมนิยมประเพณีไทยต้องสูญ
หายไปหรือถูกคิดแปลงตามอิทธิพลของประเพณีจาก
ต่างประเทศ

ผู้วิจารณ์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ทางสถาบันวิจัย
สังคมศาสตร์จะดำเนินการศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ และ
ในภาคอื่น ๆ ต่อไป ทั้งนี้เพราะได้มีการวิจัยและ
ศึกษาสภาพสังคมในภาคกลางไว้มากมายแล้วจนทำ
ให้ชาวต่างประเทศซึ่งไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเมืองไทย
เพียงพอเข้าใจผิดและสรุปว่าสังคมและความเป็นอยู่
ของชาวภาคกลาง คือตัวแทนของชาวไทยทั้งประ
เทศอีกประการหนึ่งผู้สนใจยังไม่สามารถหาเอกสาร
อ้างอิงเกี่ยวกับคนไทยในภาคอื่น ๆ ได้ ยกเว้นภาค
อีสานซึ่งมีนักวิจัยชาวต่างประเทศหลายคนเข้าไป
ศึกษาและได้เขียน บทความหรือหนังสือไว้มากพอ
สมควร ส่วนในภาคเหนือ (ยกเว้นชาวเขา) และ
ภาคใต้ และนักวิชาการยังไม่ให้ความสนใจหรือทำ
การวิจัยอย่างละเอียดเลย สถาบันวิจัยสังคมศาสตร์
จะทำประโยชน์แก่การศึกษาเกี่ยวกับประเทศไทย
มากถ้าในอนาคตจะพุ่งความสนใจไปยังท้องถิ่นซึ่งไม่
ใครมีผู้ใดเข้าไปศึกษา

ข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในวารสารนี้จะเป็นประ
โยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป อยุธยาเป็น
จังหวัดแรกในประเทศไทยซึ่งได้มีการวางแผนพัฒนา
จังหวัดสำหรับปี ๒๕๑๒ - ๒๕๑๖ ขึ้นโดยมิได้รับ
การศึกษาวิจัยอย่างถ่องแท้ ผลการวิจัยนี้จึงเป็น
เสมือนการตรวจสุขภาพท้องถิ่นอย่างละเอียดถี่ถ้วนจะ
เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาจังหวัดอยุธยา
ในอนาคต จังหวัดอื่น ๆ ที่สนใจจะมีการวางแผน
พัฒนาจังหวัด จึงควรพิจารณาดำเนินการวิจัยขั้น
มูลฐานเช่นจังหวัดอยุธยาขึ้นก่อน เพื่อให้ได้ข้อมูล
ที่ละเอียดถูกต้องและเพื่อให้รู้ปัญหาและอุปสรรค
ต่าง ๆ ซึ่งจะต้องเตรียมการแก้ไขก่อนที่จะสาย
เกินไป

วารสารสังคมศาสตร์ฉบับพิเศษ ฉบับนี้จึงสมควร
ที่จะได้รับความสนใจจากนักวิชาการที่สนใจเกี่ยว
กับเมืองไทยและนักปฏิบัติทุกท่าน

สมพร แสงชัย
สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์

คธ คธ คธ
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ รายเดือนของเรา (ถ้า) จะมีชีวิตอยู่ต่อไป เราจะเสนอเรื่องให้เข้มข้นขึ้น
ในทางศิลปะและวรรณกรรม ฉบับมกราคม สกหน้า เราจะเสนอ ชีวิตกฐกร ของ มนัส จรรย์งค์ โดย
เฉลิม อยู่เวียงชัย ได้เขียนส่งมาให้พิจารณาในเชิงวิจารณ์วรรณกรรม นอกจากนั้น ในฉบับ กามารมณ์
และสังคมไทย ซึ่งเราจะทำให้เป็นฉบับหนึ่งต่างหากออกไป จะมีวิจารณ์ ชุมชน พระเอก หรือ ดอน
จวนในวรรณคดีไทยของเราว่าเป็นคนกามวิปริตหรือไม่ โดยอาจารย์แห่งคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ
มหาวิทยาลัย จะเป็นผู้วิจารณ์ โดยใช้หลักทางจิตวิทยาเข้าประยุกต์ ฉบับวรรณคดีจีน เราจะเสนอ
ความคิดของผู้แต่งเรื่อง ความฝันในหอแดง ซึ่งนักวิจารณ์วรรณกรรม เปรียบเทียบนวนิยายเรื่องนี้ว่าเป็น
ซุ้รักเล็คเซตเตอร์เลย ของจีน ©

ข่าวในวงการหนังสือ

หนังสือที่ออกในวันรัชดาภิเษก

หนังสือที่ตีพิมพ์ออกมาเนื่องในวันรัชดาภิเษก เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ศกนี้ มีมากมายหลายฉบับด้วยกัน ทั้งประเภทวารสารที่ออกประจำแล้วจัดเป็นฉบับพิเศษ และที่ออกมาเฉพาะต่างหากออกไปก็มี แต่ส่วนใหญ่ทำออกมาแบบเดิม เช่นเดียวกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาทุกปีมา คือแสดงพระราชกรณียกิจซ้ำ ๆ กันอย่างไม่ละเอียดเกือบทุกฉบับ แทนที่จะแบ่งกันทำเฉพาะด้านตามหน้าที่การงานที่วารสารเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของงานแต่ละสาขานั้น ๆ ตลอดระยะเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา ให้สมกับที่ออกเนื่องในวาระสำคัญเช่นนี้ วารสารบางฉบับก็ได้สนใจวาระสำคัญเช่นนี้เลย อย่างดีก็ตีพิมพ์คำฉันท์สดุดีเช่นเคยมาเท่านั้น โดยหน้าท่อนสำคัญ เพื่อทวนระลึกถึง หรือวิเคราะห์สภาพการณ์ของบ้านเมืองตลอดระยะเวลา ๒๕ ปีที่ผ่านมา จะกล่าวถึงเฉพาะวารสารที่ทำออกมาเป็นพิเศษเฉพาะเรื่องก่อน ที่น่าสนใจก็มีของสมาคมครูโรงเรียนราษฎร์ฯ ได้จัดพิมพ์ *ประวัติการโรงเรียนราษฎร์ในเมืองไทย และทำเนียบโรงเรียนราษฎร์* ข้อเสียของหนังสือเล่มนี้ คือ เป็นการแสดงประวัติของ ร.ร.ราษฎร์ในอดีตเท่านั้น ส่วนในช่วงระยะเวลา ๒๕ ปี ของรัชกาลปัจจุบันได้กล่าวไว้เพียงเล็กน้อย ขาดทั้งการวิเคราะห์ การวิจารณ์ถึงความเจริญความเสื่อม หรือเสนอแนวโน้มของ ร.ร.ราษฎร์ในอดีต ปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งปัญหาของ ร.ร.ราษฎร์ และยังเป็น การตีพิมพ์ซ้ำเป็นครั้งที่ ๒ อีกด้วย ผู้เขียนคือ *เสถียร คุณโสภณ* สำหรับทางธนาคารกรุงเทพ แทนที่จะว่าด้วยงานทางด้านธนาคารในช่วงนี้ กลับมอบให้ *โอภาส เสวิกุล* ทำหนังสือ *พระบรมมหาราชวัง* แสดงถึงพระราชกรณียกิจของพระองค์ทุกด้านอย่างไม่ค่อยละเอียดนัก ส่วนใหญ่เป็นการนำสำเนาพระบรมราชาวาทที่พระราชทานในที่ต่าง ๆ มารวมพิมพ์ไว้ (บทที่ว่าด้วย “ทรงส่งเสริมการศึกษา”) นอกนั้นก็เป็นการสรุปเล็ก ๆ น้อย ๆ ถึงพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่ได้ทรงกระทำมาซึ่งก็ไม่แตกต่างไปจากหนังสือเล่มอื่น ๆ อีกเล่มหนึ่งเป็นของเอกชนทำ ชื่อ *เสด็จประพาส ๒๗ ประเทศ* อ. *ประมวลวิทยา* เป็นผู้รวบรวมภาพที่เกี่ยวกับการเสด็จประพาสต่างประเทศ และสรุปพระราชกรณียกิจอย่างย่อ ๆ ตีพิมพ์เป็นเล่มใหญ่พอสมควร

ว่าถึงเฉพาะวารสารที่ตีพิมพ์ออกมาเป็นพิเศษทั้งเล่มก็มี วารสารของกองเผยแพร่การศึกษาฯ ชื่อ *จันทร์เกษม* ซึ่งเป็นวารสารที่จัดทำฉบับพิเศษแบบนี้เสมอ แต่ก็ไม่ได้แตกต่างกับฉบับอื่นมากนัก ถึงจะ

พยายามแสดงถึงพระราชกรณียกิจทุกด้าน โดยมอบให้ผู้เกี่ยวข้องเฉพาะด้านนั้น ๆ เขียน ก็ไม่สามารถทำได้เด่นชัดกว่าฉบับอื่น ส่วน *วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ* ก็จะพยายามเน้นทางด้านการศึกษาเป็นพิเศษ แต่ก็เป็นการเน้นเฉพาะด้านวัตถุเท่านั้น เช่น พระราชกรณียกิจด้านการจัดตั้ง ร.ร. การจัดตั้งทุนการศึกษา พิธีพระราชทานปริญญาบัตร และด้านอื่น ๆ อีกเช่นเดียวกับวารสารฉบับอื่น ๆ จะแตกต่างกันตรงที่ละเอียดมากละเอียดน้อยกว่ากันเท่านั้น

ส่วนวารสารฉบับอื่น ๆ ที่จะจัดทำกันเป็นพิเศษแตกต่างไปจากรูปแบบและเนื้อหาดังกล่าวแล้ว ก็มีไม่ บางฉบับแทบจะไม่สนใจโอกาสอันสำคัญเช่นนี้เลย อย่างดีก็เพียงลงบทกวีสดุดีไว้ในใบรองปกเท่านั้น ผิดกับความสนใจอย่างอื่น เช่น กรณีจะค้าขายกับจีนแดง ต่างก็ทำกันเป็นพิเศษเฉพาะเรื่องกันหลาย ๆ ฉบับ การไม่เอาใจใส่เรื่องนี้ไม่เว้นแต่เพียงวารสารของเอกชนแม้แต่วารสารของทางราชการหรือพรรคการเมือง ก็หาได้สนใจที่จะกล่าวถึงกิจการบ้านเมือง หรือพระราชกรณียกิจกันอย่างจริงจัง ให้แตกต่างจากการจัดทำตามรูปแบบเดิมไป

กิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือ

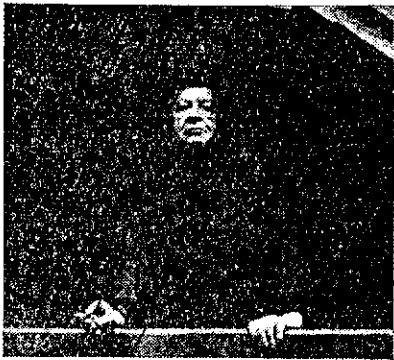
กิจกรรมทางด้านอภิปรายเกี่ยวกับการเขียนหนังสือเริ่มคึกคัก ทั้งจากสมาคมภาษาและหนังสือและสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยซึ่งเพิ่งตั้งขึ้นเมื่อสัปดาห์ก่อน ๆ นี้ ทำให้เกิดความหวังขึ้นมาไม่น้อยว่าจะมีการติดต่อทำความเข้าใจกันได้มากขึ้นระหว่างนักเขียน คนอ่าน และนักวิจารณ์ แม้ตามข่าวจะปรากฏว่าไม่ค่อยมีนักเขียนอาชีพสนใจไปฟังกันสักเท่าใดนักก็ตาม นอกจากนี้ชมรมวรรณศิลป์หา ๆ ก็กำลังจะจัดงาน *นิทรรศการเรื่องสั้นของไทย* ขึ้นตอนสัปดาห์สุดท้ายของเดือนนี้ โดยจะมีการแสดงงานวิจารณ์เรื่องสั้นของนักเขียนเรื่องประเภทนี้ ตั้งแต่ มนัส จรรย์รงค์ เวียมเอง ส. ธรรมยศ อ. อุศุการ เรื่อยลงมาถึงนักเขียนร่วมสมัย ทั้งรุ่นชรา รุ่นกลางคน และรุ่นใหม่ ก็จะมีการอภิปรายกลุ่มย่อยระหว่างงานด้วย

หนังสือใหม่ที่ที่น่าสนใจสำหรับเดือนนี้คือ *ปฏิวัติ ๒๔๗๕* (แพรวพิทยา) โดยเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ เป็นการศึกษาทางด้านเอกสารที่ละเอียด และสรุปออกมาได้ต่อเนื่อง ชัด และเป็นกลางดี แม้การวิเคราะห์จะไม่มีอะไรใหม่และลึกซึ้งมาก เช่นเดียวกับหนังสือ *รัฐศาสตร์นิเทศ* ฉบับใหม่ ว่าด้วยกฎปฏิวัติ รัฐประหาร ซึ่งเสนอเรื่อง *กบฏแมนฮัตตัน* และ *รัฐประหาร ๒๔๙๐* ไว้อย่างกระชับรัด

หนังสือใหม่ที่กำลังขายดีจากอเมริกาเล่มหนึ่งชื่อ *Future Shock* ของ Alvin Toffler อดีตบรรณาธิการ *Fortune* เป็นการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการปรับตัวของมนุษย์ในโลกซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อย่างถึงรากถึงโคนและทำหาย กล่าวกันว่าเป็นหนังสือซึ่งมีผลกระทบต่อความคิดของชาวอเมริกันรุนแรงยิ่งกว่างานของกัลเบรธ (*สังคมที่ฟุ่มเฟือย*) เมื่อทศวรรษที่แล้วเสียอีก

ข่าวจากตะวันตก

เยฟ โทเซนโกะ กวีผู้โด่งดังของรัสเซีย ให้สัมภาษณ์ระหว่างเดินทางไปเยือนฮังการีเมื่อเดือนที่แล้วว่า เขาอยากจะเขียนร้อยแก้วให้มากขึ้นเหมือนกัน แต่รู้สึกว่ายังไม่ “เคิบโต” (mature) พอ เพราะในการเขียนร้อยกรองนั้น เราสามารถซ่อนอยู่ภายในภาษาของสัญลักษณ์ได้ ขณะที่ร้อยแก้วผู้อ่านจะจับได้ทันที นอกจากนี้เขายังพูดถึงการวิจารณ์ว่า คำวิจารณ์ของเพื่อนสนิททำความปวดร้าวให้มากกว่าการโจมตีจากคนไม่รู้จัก ที่มีความคิดแคบๆ เสียอีก และการที่เขาได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างนั้น ก็เป็นผลมาจากการต่ออย่างสุภาพของเพื่อน ๆ และการวิเคราะห์ตัวเองอย่างไม่ปราณีปราศรัยนั่นเอง

ด็บบลิว เอช ออเดน กวีอเมริกันเชื้อสายอังกฤษ กลับไปเยือนสตีเฟน สเปนเคอร์ และเพื่อนฝูงคนอื่น ๆ ที่อังกฤษเมื่อเร็วๆ นี้ และกล่าวในการให้สัมภาษณ์ว่า เขาอยากให้เพื่อนเผด็จหมายเขาทั้งเสีย เมื่อเวลาเขาตาย เพื่อที่จะได้ไม่มีใครตามเขียนชีวประวัติ เพราะงานชีวประวัติของนักเขียนมักจะเพ้อเจ้อและบางทีก็รสนิยมต่ำ เขาพูดถึงอดีตสมัยเขียนหนังสือต่อต้านฟรังโก ในสงครามกลางเมือง

สเปนอย่างเกือเขิน เพราะเขาคิดว่าบทกวีของเขาไม่ได้มีส่วนทำให้สงครามเปลี่ยนแปลงไปเลยแม้แต่น้อย นอกจากทำให้เขาได้รับประโยชน์จากการมีชื่อเสียงเท่านั้น เขายกคำของดอกเตอร์ยอนันสัน ที่พูดถึงการเขียนหนังสือว่า “จุดมุ่งหมายอันเดียวของมันก็คือ เพื่อให้คนอ่านชื่นชมหรือทนต่อชีวิตได้มากขึ้น” ทุกวันนี้เราอาจจะอ่านมหากาพย์เรื่อง*อิลิแอด*ได้อย่างสนุกอยู่ แม้กระนั้นก็ตาม ถึงจะไม่มีคนอื่นอย่างดังเต เซกสเปียร์ โมซาร์ท เกิดขึ้นมาในโลก ประวัติศาสตร์ทางการเมืองของยุโรปก็คงจะเหมือนเดิมอยู่นั่นเอง

ข่าวสั้น

หนังสือใหม่ที่พออ่านสนุกๆ ได้อีกเล่มหนึ่งคือ *ซูการ์โน* ของวิลาศ มณีวัต ส่วนเล่มที่น่าสนใจอีกเป็นงานรวม ๆ เรื่อง*การปฏิรูปที่ดิน* โดยปุ่นณะ สุทธิประภา และข่าวไม่ลับ ในไม่ช้านี้สมาคมเศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ กำลังจะเตรียมออกหนังสือรายเดือนกึ่งวิชาการกึ่งตลาด ชื่อ*ข่าวบ้าน* ให้ได้อ่านกันอีกเล่มหนึ่งด้วย ☺

ผู้สื่อข่าววรรณกรรม

สังคมนาสาตร์ปริทัศน์ รายเดือน มีจำหน่ายตามสถาบันต่าง ๆ ต่อไปนี้

จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย		มหาวิทยาลัยมหิดล	
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	อาจารย์ แสงอรุณ รัตกลีกร	คณะสาธารณสุขศาสตร์	อาจารย์ สมจิตต์ สุพรรณทัศน์
คณะวิทยาศาสตร์	อาจารย์ ระวี กาวิไล	มหาวิทยาลัยศิลปากร	
คณะครุศาสตร์	อาจารย์ ไพฑูริย์ สีนารัตน์	คณะจิตรกรรม	อาจารย์ ถกล ปรีชาคณิศพงศ์
คณะรัฐศาสตร์	อาจารย์ พัทธา สายหุ	คณะมัณฑนศิลป์	อาจารย์ มาโนช กงคะนันท์
	อาจารย์ กมล สมวิเชียร	คณะอักษรศาสตร์ (กัมกับแก้ว)	อาจารย์ กุสุมา รัตนมณี
คณะพาณิชยศาสตร์	อาจารย์ สุธี เอกะพิธานนท์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		คณะศึกษาศาสตร์	อาจารย์ ปราโมทย์ กระมุต
คณะรัฐศาสตร์	อาจารย์ เสน่ห์ จามริก		อาจารย์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
	อาจารย์ นวนิติ เศรษฐบุกร	วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จ	อาจารย์ อารมณี เอี่ยมเจริญ
คณะเศรษฐศาสตร์	อาจารย์ ภิมย์ จันทวาร	วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางพลี	อาจารย์ วิวัฒน์ เคมีรัตน์
คณะพาณิชยศาสตร์	อาจารย์ แน่งน้อย ใจอ่อนน้อย	วิทยาลัยครูสวนสุนันทา	อาจารย์ ประทีป วาทีภินทร
แผนกวารสารศาสตร์	อาจารย์ เกมม ศิริสัมพันธ์	วิทยาลัยครูจันทระเกษม	อาจารย์ เปี่ยมศรี นาคพันธ์
คณะศิลปศาสตร์	อาจารย์ นิธอน สนิทวงศ์	วิทยาลัยครูเทคนิค	อาจารย์ จงยุทธ หลั่งน้ำสงฆ์
หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		วิทยาลัยครูอุดรธานี	อาจารย์ กุศลมน ปรีดีสนิท
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์		วิทยาลัยครูยะลา	อาจารย์ สวรรค์ แก้วเหล็ก
คณะรัฐประศาสนศาสตร์	อาจารย์ อมร รัตนเสถียร	วิทยาลัยครูสงขลา	อาจารย์ วิจิตร จันทระกุล
คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ	อาจารย์ ไพจิตร เอื้อทวีกุล	วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์	อาจารย์ ทศนีย์ ทองศิริ
คณะบริหารธุรกิจ	อาจารย์ ศรีปวีญา รามโกมล	วิทยาลัยครูระยอง	อาจารย์ เสาวนีย์ รุจิระอำพร
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	แผนกจัดหาแบบเรียน	วิทยาลัยเทคนิค กรุงเทพฯ ๔	อาจารย์ ชรรวมส ไรต์กัญชร
มหามกุฏราชวิทยาลัย	แผนกจำหน่ายหนังสือและห้องสมุด	วิทยาลัยเทคนิค ธนบุรี	อาจารย์ หวิศ สุตะบุตร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	อาจารย์ จงจิตร ศรีพรรณ	วิทยาลัยเกษตรกรรมแม่โจ้ เชียงใหม่	อาจารย์ อภิรักษ์ วัฒนวระ
	อาจารย์ บุญเอก พงอากา	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร	อาจารย์ วิษณุ ทิมเที่ยง
	อาจารย์ ฌ์ฐ ฆพานท์		อาจารย์ วิบุษกร วิเชียรโชติ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	อาจารย์ กวี จิตกุล	ปทุมวัน	อาจารย์ ประชา พานิช
	อาจารย์ สายสุรี จุติกุล	พระนคร	อาจารย์ หลดศักดิ์ โพธิ์ศรีทอง
	อาจารย์ ไพโรจน์ สโมสว	บางแสน	อาจารย์ สุวิศักดิ์ เรืองวิเศษ
	อาจารย์ สมัย สมทอง	มหาสารคาม	อาจารย์ สดภาพ พันอมณี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	อาจารย์ นิพนธ์ คันทอง	พิษณุโลก	อาจารย์ อารี หทัยอม
	อาจารย์ วารินทร์ วงศ์หาญเชาว์	วิทยาลัยเทคนิคตะวันออกเฉียงเหนือ	อาจารย์ ประภาพร ใจสูงเนิน
		โรงเรียนนายร้อย จปร.	อาจารย์ สะอาด อินทรสาส์
		โรงเรียนเตรียมทหาร	อาจารย์ กาวร ชนงษ์
		โรงเรียนพาณิชย์การ คังครังจิตร	อาจารย์ บรรเจิด อินทุจันทร์นง

ร้านหนังสือในพระนคร		ร้านหนังสือนอกพระนคร	
ก้าวหน้า	แพร่พิทยา โอเดียนสโตร์	เชียงใหม่	สุวิงศ์บุคเข็นเตอร์
และร้านอื่น ๆ	โนบรีเวเนวังบูรพาภิรมย์		รามานุคสโตร์
ศึกษาภัณฑ์	กรมการศาสนา สหกรณ์จุฬาฯ	นครศรีธรรมราช	นิวเซนเตอร์
สหกรณ์ธรรมศาสตร์ฯ	พัฒนบริหารศาสตร์		ทุ่งสงบรรณาการ
มหามกุฏฯ	มหาจุฬาฯ ไทยวัฒนาพานิช	พัทลุง	อุดมพานิชกิจ
นิพนธ์	เฉลิมนิจ สุวิชชานันท์ สายรุ่ง	อยุธยา	อุดมดี
เด็กเฮ้ง	คลังสมุดคริสเตียน แบ็บติส		อัมพร
สมประสงค์	ศึกษิตสยาม ดวงกมล และ	สุราษฎร์	ไทยวัฒนาพานิช
ศูนย์การค้าสยามและโรงแรมชั้นนำต่าง ๆ		ขอนแก่น	ไทยกันเอง

บรรณาธิการ

บัดนี้ ก็เป็นอันทราบกันทั่วไปแล้วว่า ตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ น. ของวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ เป็นต้นไป ประเทศไทยได้หวนกลับเข้าสู่ “สถานการณ์ปฏิวัติ” อีกครั้งหนึ่ง โดยจอมพล ถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติ ได้ยึดอำนาจตัวเอง ขบสภา ขกเล็กพรรคการเมืองต่างๆ และประกาศให้ประเทศตกอยู่ภายใต้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่เวลา ๒๐.๑๑ น. ของคืนวันเดียวกัน การยึดอำนาจครั้งนี้เป็นไปอย่างเรียบร้อยตามแบบไทยๆ ไม่มีใครเสียเลือดเนื้อ ไม่มีใครเจ็บช้ำน้ำใจ ประชาชนทั่วไปก็เข้าใจได้ในทันทีว่าการออกแถลงการณ์ว่า การปฏิวัติยึดอำนาจตัวเองครั้งนี้ ก็คือการขบสภานั้นเอง และบทเวียนในรอบ ๒๕ ปีที่ผ่านมา ผู้ชนะในการปฏิวัติรัฐประหารทุกครั้ง ดูเหมือนจะไม่ใช้ทหารหน่วยรบพิเศษจากป่าหยาบ ลพบุรี หากแต่เป็นเพลงปลุกใจให้รักชาติของหลวงวิจิตรวาทการ ที่เบ็ดตามหลังคำแถลงการณ์มากกว่าอันใด

นิมิตอันดีของคณะปฏิวัติ ๑๗ พฤศจิกายน ก็คือใจกว้างพอที่จะทำให้สถาบันหนังสือพิมพ์ของชาติเป็นตัวของตัวเองอยู่ต่อไป แต่ถึงกระนั้น สิทธิอันเป็นอำนาจอธิปไตย ก็คงมีผลกระทบกระเทือนบรพวาทศาสตร์ของความก้าวหน้าทางความคิดอยู่ไม่น้อย ในฐานะสื่อมวลชน เราเชื่อมั่นว่าการปฏิวัติครั้งนี้จะนำความร่วมมือเป็นปึกแผ่นมาสู่ประชาชนของชาติ บทเวียนซึ่งผ่านมาตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ จนกระทั่งบัดนี้เป็นเวลา ๓๘ ปีแล้ว แม้จะล้มลุกคลุกคลานตลอดมา ก็ต้องถือว่าเป็นการทดลองที่น่าจะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้รัดกุมยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต สังคมใดก็ตามที่ตกอยู่ในวิญญูญาณของการยึดอำนาจอยู่ตลอดเวลา นั้นย่อมเป็นสังคมที่พิการไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เราจึงใคร่ขอร้องวอนและภาวนา ขออย่าให้ประเทศของเราต้องหวนเข้าสู่ยุคหมืด ที่ผ่านมามากแต่อดีตเลย การรัฐประหารทุกครั้งย่อมมีผลทั้งทางบวกและทางลบ แม้จะถือเป็นความก้าวหน้าในความสัมพันธ์ทางการเมือง แต่บางครั้งก็อาจนำไปสู่การสูญเสียที่ไม่จำเป็นเสียก็ได้

จำเพาะ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนี้ เราจัดทำเป็นเล่มพิเศษว่าด้วย “เมืองไทยในรอบ ๒๕ ปี ของรัชกาลปัจจุบัน” ก็ตั้งใจที่สวดวาทให้แด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันรัชดาภิเษกที่ผ่านมา เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน และเพื่อต้อนรับวันเฉลิมพระชนมพรรษา เราจึงจัดทำฉบับประจำเดือนธันวาคมนี้ โดยหยิบยกเอาความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งแง่บวกและแง่ลบ ที่ปรากฏขึ้นในเมืองไทยในรอบ ๒๕ ปีที่ผ่านมา เพื่อสำรวจดูว่า เรากำลังยืนอยู่ที่ไหน เจริญขึ้นหรือเสื่อมลง ซึ่งอาจจะตีความได้ทั้งสองทาง แม้จะไม่อาจครอบคลุมปัญหาไว้ในเล่มเดียวกันได้ทั้งหมด เราก็หวังว่าจะทำให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์และมองเห็นภาพบ้านเมืองได้พอสมควร เฉพาะฉบับนี้ เราได้เพิ่มหน้าหนาขึ้นกว่าเดิม เพราะได้กำลังใจมาจากท่านผู้อ่านที่ให้การต้อนรับ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ รายเดือน ที่ออกมาก่อนหน้านี้สองฉบับอย่างคาดไม่ถึง ยิ่งฉบับ “แนะนำสาธารณรัฐประชาชนจีน” นั้น เราจัดทำขึ้นมาด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อแสวงหาข้อมูลและความเป็นจริงเท่าที่จะหาได้จากความทันสมัยของโลกวิชาการ แม้จะมีผู้มองไปในแง่ไม่ดี หว่าเราเอาลัทธิมาเผยแพร่ เมื่อมองอย่างเป็นกลาง ท่านก็คงตัดสินใจได้เอง ว่าเราทำได้เช่นนั้นไม่ เราทำเพียงหน้าที่สื่อมวลชน ที่ถือความทันสมัยและความก้าวหน้าทางความคิดเป็นหลักเท่านั้น เราจึงขอขอร้องในจดมุ่งหมายดั้งเดิมที่จะเสนอความคิดเห็นทางวิชาการอย่างเป็นกลาง และวิพากษ์วิจารณ์สังคมด้วยความบริสุทธิ์ใจต่อไป ไม่ว่าเหตุการณ์ทางการเมืองจะผันผวนไป

ทางใดก็ตาม เราเชื่อว่าความเจริญก้าวหน้าของสังคมจะมีทางเป็นไปได้ ก็ต่อเมื่อบุคคลมีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่สนับสนุนให้ประชาชนเผชิญหน้ากับความเป็นจริงของสังคมปัจจุบัน ดังคำแถลงอันเป็นเจตนาคของหัวหน้าคณะปฏิวัติ ๑๗ พฤศจิกายน ที่กล่าวว่า “ที่ปฏิวัติครั้งนี้ได้มีความมั่งคั่งใหญ่โตสูง คิดจะมีอำนาจตลอดไปก็หาไม่ แต่ทำด้วยความมีเจตนาต่อชาติบ้านเมืองมิได้หวังจะกอบโกยหาประโยชน์ส่วนตัวเลย...” เราย่อมจะยึดคำกล่าวนี้เป็นหลัก และจะกอบกู้บ้านเมืองพ้นจาก “สถานการณ์ปฏิวัติ” กลับคืนสู่ “สภาพปรกติ” ตามหลักยึดมั่นแห่งกฎบัตรสหประชาชาติในเวลาต่อไป

เพื่อต้อนรับปีใหม่ ๒๕๑๕ ที่จะมาถึงในไม่ช้า เราขอสมนาคุณท่านที่จะสมัครเป็นสมาชิก สังคมศาสตร์ปริทัศน์ หรือจะส่งหนังสือเป็นของขวัญให้แก่ผู้ที่ท่านรักนับถือ อีกครั้งหนึ่ง โดยท่านจะใช้สิทธิของท่านได้ ตามรายละเอียดที่ผู้จัดการของเราได้แนบมาภายในเล่มนี้แล้ว พร้อมทั้งมีคำขอแจ้งว่า ตั้งแต่ฉบับมกราคม สกหน้าเป็นต้นไป เราจะเปลี่ยนเป็นฉบับขยับที่ ๑๐ โดยเริ่มนับฉบับมกราคมเป็นฉบับที่ ๑ ใหม่ เพื่อจะได้ไม่ให้เกิดความสับสน และเพื่อสะดวกสำหรับผู้ที่จะเก็บรักษาเข้าเป็นเล่มปกแข็งต่อไป สำหรับผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกรมาแต่เดิม ก็จะได้หนังสือครบทั้ง ๑๒ เล่มตามเดือนที่เริ่มเป็นสมาชิก ส่วนผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกใหม่ก็อาจจะขอเริ่มตั้งแต่ฉบับเดือน มกราคม สกหน้า ได้เช่นเดียวกัน ©

สมาชิกในต่างประเทศสมัครรับและชำระค่าบำรุงได้ที่ผู้แทนของเรา
 ตามรายหมุดดังกล่าว โดยใช้เงินตราในประเทศนั้น ๆ

ค่าสมาชิก	กระดาษปอนด์	มูลค่า ๑๕๐ บาท
	กระดาษปอนด์	มูลค่า ๑๒๐ บาท
ขายปลีก	กระดาษปอนด์	เล่มละ ๑๖ บาท
	กระดาษปอนด์	เล่มละ ๑๒ บาท

**หนังสือสังคมศาสตร์ปริทัศน์ รายเดือน
 มีจำหน่ายตามตัวแทนและร้านหนังสือ
 ต่างประเทศต่อไปนี้**

**Our Agents
 U.K.**

The Treasurer Wat Thai, 99 Christ Church Road, East Sheen, S.W. 14.
 Prayote Mankongdee C/O Samaggi Sara 28 Princes Gate London S.W. 7 U.K.
 Rungsun Thanapornpun Churchill College Cambridge, CB 3 ODS,

FRANCE

Dhawatchai Dhanabatara, Ambassade Royale de Thaïlande 8, rue Greuze, Paris XVI ème.

AUSTRIA

S. Bamrunghong, Royal Thai Embassy Rennegasse -, Vienna 1010

CANADA

Mrs. Dan Usher 153 Collingwood St. Kington, Ontario,

INDIA

Bundith Kridakorn, The Royal Thai Embassy, New Delhi, India
 Rainan Arunrungrsi 17 Mumtaz Hostel Aligarh Muslim University (U.P.)

LOAS

(1500 KIPs)
 Leo S. Sudham, Suchinda, 64, Sihom Rd. Vientiane.

PHILIPPINES

Chanchai Ungpakorn, Student Department Royal Thai Embassy, Commercial Center, P.O. Box 49, Makati, Rizal, D-708.

U.S.A.

Charnvit Kaset-Siri, 102 West Ave, Ithaca, N.Y. 14850
 Charles Keyes, Dept. of Anthropology, Washington University, Seattle.

Kaleoy Bunnag, 638 Independence Av. S.E. Washington D.C. 20003.

Boonchoo Kulvarayudha, 308 E 18 th St. N.Y.C. (Apt 4 A).

Pienvit Tantibhaedyangkula, 1347 Eastern Park Way, Brooklyn N.Y.

Koson Srisang, Divinity School, University of Chicago, Chicago Ill. 60302

Herbert Philipps, Dept. of Anthropology, University of Colifornia, Berkley.

Shalardchai Ramitanondh 102 Cornell Quarters, Ithaca, N.Y. 14850

Chaiwat Nantanapramoth 4312 Psopect Ave, Los Angeles, Calif 90027

Aran Patanothai, Agronomy Dept. College of Agricultnres Iowa State University, Ames Iowa 50010

Vanich Pluwangkun, Box 60116 N.W. Station, Oklahoma City, Okla 73106

Apichai Puntasen C/O Graduate Program in Economic Development, Garland Ave., Vanderbilt University, Nashville, Tennessee 37203

Chai-Siri Samuthawanich 914 A Egle Heigh Apartment Madison, Wisconsin 53705

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

THE SOCIAL SCIENCE REVIEW, MONTHLY

No. 6

Vol. 9

December 1971

President Pusey Ungphakorn

Chairmen of Editorial-Board: Sulak Sivaraksa

Editorial-Board: Chettip Nartsupha, Noranit Sethebrut,
Warin Wonghanchao, Verayute Vi-
chlenchot, Yongyoth Yothavong,

Editor in Chief: Suchart Sawadsi

The Social Science Review

is Printed by Sivaphorn Limited Partnership

74 Soi Rajjasetphen, Makkasan,

Bangkok, Thailand

Tel. 515752

	4	About this issue
	6	Letters to the Editor
	10	Leading Article
		Cover Story: Thailand in a Quarter of the Century
<i>Kamol Somwichien</i>	12	Military
<i>P.M. Sathienpong</i>	20	Buddhist Monks
<i>Apichai Panthasen</i>	30	Economic
<i>Pipata Thai-Aree</i>	40	Labour
<i>Prawait Wasee</i>	48	Medicine and Public Health
	60	Interviews
		From Past to Present: Art, Novel, University, Psychiatry.
<i>Chai-Anan Samuthavanich</i>		
<i>Warin Wonghanchao</i>	75	Bunchana's Memoirs
<i>Pansak Vinyaratn</i>	89	Any Spy in Thailand?
		The Third World
<i>Pholakul Ankinan</i>	68	A Talk with the First Thai Coup d'Etat
		Poetry
<i>Siriporn Nukaokwan</i>	83	A Farewell
		The Wind-Wall
<i>Kamsing Srinawak</i>	96	Echo from the Jungle
		Short Story
<i>Nikom Raiyawa</i>	88	The Diver
		Man and Environment
<i>Yongyuth Yuthawong</i>	100	Demographic Study at Ban Pai
	104	Note and Comment
	110	Book Reviews
	114	Book-shelf News
	119	Editor

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์ศิวิลพร นายจรัส วันทนทวี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๔

๗๘ ซอยรัชฎาภิเษก ๓ วุฒิชัยมัทกะสัน พระนคร โทร. ๕๑๕๗๕๒, ๕๒๒๖๓๘